

วารสาร บัณฑิตแสงโคมคำ

Journal of SaengKhomKham Buddhist Studies

ISSN: 2651-1266 (Print)

ISSN: 2697-5998 (Online)

ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน 2564) Vol. 6 No. 1 (January - April 2021)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phayao Campus

ISSN: 2651-1266 (Print)

ISSN: 2697-5998 (Online)

วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ

Journal of SaengKhomKham Buddhist Studies

ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2564)

Vol. 6 No. 1 (January-April 2021)

©วัตถุประสงค์

วารสารบัณฑิตแสงโคมคำเป็นวารสารวิชาการ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อส่งเสริมการผลิตผลงานวิชาการ การศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่บทความต่าง ๆ ในสาขาวิชาที่วิทยาเขตพะเยาเปิดสอน คือ (1) พระพุทธศาสนาและปรัชญา (2) การสอนสังคมศึกษา (3) การสอนภาษาไทย และ (4) รัฐศาสตร์ 2) เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้พระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ ตลอดจนการบูรณาการสหวิทยาการต่าง ๆ ของคณาจารย์ บุคลากร นิสิต นักศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานอื่น อันเป็นการบริการวิชาการแก่สังคม 3) เพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา และสร้างความร่วมมือในการบูรณาการการเรียนการสอนกับการเผยแพร่ผลงาน องค์ความรู้ของคณาจารย์ บุคลากรและนิสิตในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิแบบ Double-blind อย่างน้อย 2 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยรับพิจารณาต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย กำหนดตีพิมพ์ปีละ 3 ฉบับ (ราย 4 เดือน)

ทั้งนี้ ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การนำเสนอบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องตามหลักเกณฑ์ที่วารสารกำหนด

ทัศนะและความคิดเห็นในบทความวารสารบัณฑิตแสงโคมคำถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ

©เจ้าของ (Owner)

บัณฑิตศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา
566 หมู่ 2 ถนนพหลโยธิน ตำบลแม่กา อำเภอเมือง
จังหวัดพะเยา 56000

©ที่ปรึกษา (Advisors)

พระเทพวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.

พระเทพพรเมธี, รศ.ดร.

พระเทพเวที, รศ.ดร.

พระราชปริยัติ, รศ.ดร.

พระราชปริยัติมุนี, รศ.ดร.

พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.

พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, รศ.ดร. คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร. ผู้อำนวยการวิทยาลัย

พระครูโสภณปริยัติสุธี, รศ.ดร. พุทธศาสตร์นานาชาติ

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์

วิทยาเขตพะเยา

พระครูธรรมธรรณบุญเที่ยง พุทธสาวิโก ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายบริหาร

วิทยาเขตพะเยา

พระมหาสุศักดิ์ อภินันโท ผู้อำนวยการส่วนงาน

วางแผนและส่งเสริม

การวิจัย

ศ. (พิเศษ) ดร. กาญจนา เจริญชัย อธิการบดีมหาวิทยาลัย

นเรศวร

รศ.ดร. สุรพล สุธะพรหม รองอธิการบดี

ฝ่ายกิจการทั่วไป

รศ.ดร. ประพันธ์ ศุภพร ผู้อำนวยการหลักสูตร

พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

©บรรณาธิการบริหาร (Executive Editor)

พระครูวรธรรมวิฑูรย์, ผศ.ดร.

วิทยาเขตพะเยา

©กองบรรณาธิการ (Editorial Board Members)

พระมหาสุศักดิ์ ปัจจนเตสโน, ผศ.ดร. มหาวิทยาลัย

มหาจุฬาลงกรณ

ราชวิทยาลัย

พระมหาพงษ์ประภากรณ์ วิสุทธิญาณเมธี, ผศ.ดร.

วิทยาเขตพะเยา

ผศ.ดร. สหทัยา วิชา	วิทยาเขตพะเยา
ร.ต.ต. ดร. สมยศ ปัญญามาก	วิทยาเขตพะเยา
พระมหาสมศักดิ์ ญาณโพธิ์, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระมหาบุญศรี ญาณวุฑฺโฒ, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รศ.ดร. เอกฉัตร จารุเมธีชน	ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
รศ.ดร. ปฐม บัญศรีตัน	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รศ.ดร. ประยงค์ จันทร์แดง	มหาวิทยาลัยพะเยา
ผศ.ดร. กรชนก สนิทวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
อ.ดร. สมศรี สัจจะสกุลรัตน์	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนียะเยา
อ.ดร. ธฤตต์วัชร ไชยเหมวงค์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
อ.ดร. กนกวรรณ เอี่ยมชัย	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนียะเยา
อ.ดร. ภาณี แก้วบรร	มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
Prof. Lalji 'Shravak'	Banaras Hindu University, India
Dr. Lim Hui Ling	Religious Scholar, Singapore

©ฝ่ายประสานงานและจัดการ (Coordination and Management)

พระครูใบฎีกาเฉลิมพล อริยวิโส
พระมหากิตติพงษ์ กิตติธนาโณ
ผศ.ดร. ชูชาติ สุทธะ
อ. นภาพร หงษ์ทอง

©ฝ่ายกฎหมาย (Law Department)

พ.ต.อ. คະນอง ไซทา
พ.ต.ท. ดร. ภัทรวุฒิ อัครภัทร
นายวัชร บัญปลอด

©ฝ่ายออกแบบปกและจัดรูปเล่ม (Art and Content Designed)

พระครูพิศาลสรกิจ, ผศ.ดร.
พระสุกฤษณ์ ปิยสีโล
นายคมจักร ศรีวิราช
นายนพดล อินปิง
นางสาวสิริกานดา คำแก้ว

©กำหนดออกเผยแพร่ (Issue Publication)

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน
ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม
ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน – ธันวาคม

©ข้อมูลรับรองคุณภาพวารสาร (Approved Journal)

TCI กลุ่มที่ 2 (พ.ศ. 2563-2567)

©ติดตามข้อมูลและสอบถามรายละเอียด (Additional Information)

Phone: 054 87 0141
E-mail: jsbsmcu@gmail.com
Facebook Page: วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ JSBS
LINE: @717lstvk
Instagram: jsbsmcu
Website: <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jsbs/index>

©ภาพปก (Cover Page)

ภาพแสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองของงานคณะสงฆ์ ความเป็นอัตลักษณ์ของนักปราชญ์ล้านนา พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ปวง ธมมปณฺณมหาเถร) ผู้รักษาสืบสานวัฒนธรรมพะเยาและล้านนา โดยเฉพาะภาษาพูดและการเขียนอักษร (ตัวเมือง) เพื่อให้ชนรุ่นหลังได้ช่วยกันต่อยอด สืบสานงานด้านประเพณีวัฒนธรรมให้คงอยู่สืบไป ออกแบบโดยพระสุกฤษณ์ ปิยสีโล

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินบทความประจำปี ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2564)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

พระปลัดกันทวี ชานตโตโร, ผศ.ดร.
พระมหาสมชาย กิตติปัญญา, ดร.
พระมหาสมพงษ์ สันตจิตโต, ดร.
พระนิทัศน์ อธิปัญญา, ดร.
ผศ.ดร. อุดลย์ คนแรง
ดร. เดชา ตาละนิก
อ. พิงพร ศรีแก้ว

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
สถาบันภาษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

พระมหามหวินทร์ ปุริสุตโตโม, ผศ.ดร.
รศ.ดร. ประเวศ อินทองปาน
รศ.ดร. ปฐม บัญศรีตัน
รศ.ดร. เปรมวิทย์ วิวัฒน์เศรษฐ์
รศ.ดร. บุญเหลือ ใจมโน
รศ.ดร. ประยงค์ จันทร์แดง
ผศ.ดร. สุเทพ สารบรรณ
ผศ.ดร. อภิวัฒน์ โพธิ์सान
ผศ.ดร. บุญชู ภูศรี
ผศ.ดร. ภัทรชัย อุทาพันธ์
อ.ดร. สวัสดิ์ อโนทัย
อ. มนตรี หลินภู

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
มหาวิทยาลัยพะเยา
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
มหาวิทยาลัยพะเยา
ข้าราชการบำนาญ
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ถ้อยแถลงบรรณาธิการ

วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา ฉบับนี้เป็นปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (มกราคม – เมษายน 2564) ประกอบด้วยบทความวิจัย (Research Articles) 4 บทความ ได้แก่

1) An Investigation of Students' Experiences with Corpus-based Approach on High School Students' English Paragraph Writing โดย Noppawan Jantarabang, Khomkrit Tachom ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า การอิงคลังข้อมูลฐานภาษาเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพสำหรับการสอน การเขียน การพัฒนาความสามารถทางไวยากรณ์ และความรู้ทางคำศัพท์ของนักเรียน

2) การพัฒนาเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด โดยญาณกร เขตศิริสุข เป็นงานวิจัยเพื่อที่จะพัฒนาเว็บไซต์ เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า เว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด ที่พัฒนาขึ้น สามารถใช้งานได้จริงและมีคุณภาพ โดยภาพรวมมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด และความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ การสร้างเว็บไซต์ยังเป็นการตอบสนองกับนโยบายเว็บไซต์และนโยบายแอป และเป็นสื่อกลางในการประชาสัมพันธ์ที่ใช้สำหรับการติดต่อกับประชาชนที่ทันสมัย สะดวก และรวดเร็ว

3) การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาโดยการจัดการเรียนรู้ ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านนายผล (แม่ันสุวรรณอุปถัมภ์) เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยฝนพรหม พุทธินา และสุวิมล สพฤกษ์ศรี เป็นการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลัง ซึ่งพบว่ามีผลสัมฤทธิ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผลสัมฤทธิ์หลังการจัดการเรียนรู้ สูงกว่าผลก่อนการจัดการเรียนรู้ และได้ทราบถึงสิ่งที่นักเรียนชื่นชอบและไม่ชอบด้วย องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยยังสามารถนำไปใช้ในสาระการเรียนรู้อื่นหรือในระดับชั้นอื่นได้ด้วย

4) การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดย สุภัทราพงศ์ รวงผึ้งรุ่งโรจน์ วิมลรัตน์ จตุรานนท์ และสิริวรรณ จรัสศรีวิวัฒน์ เป็นงานวิจัยที่มุ่งศึกษาการพัฒนาแบบ ผลจากการใช้รูปแบบ และเจตคติที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

บทความวิชาการ (Academic Articles) มี 6 บทความ ได้แก่ 5) ธุรกิจพระเครื่องออนไลน์ กับวิถีความเชื่อในยุค 4.0 โดย ธมนวรรณ แจ่มจำรัส วรรัตน์ ดาวสนั่น และประยงค์ จันทรแดง บทความวิชาการนี้ได้เสนอรายละเอียดเกี่ยวกับพระเครื่องคืออะไร มีความเป็นมาอย่างไร การนับถือพระเครื่องผิดหลักการและถือเป็นการมงายหรือไม่ การที่มีธุรกิจพระเครื่องออนไลน์ในปัจจุบันมีความเหมาะสมหรือไม่

6) การใช้ภาษาไทยในการสื่อสารหน้าชั้นเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย โดย วิชชุพงศ์ วรศาสตร์กุล เป็นบทความที่ได้วิเคราะห์ถึงสภาพปัญหา รวมทั้งได้เสนอวิธีการแก้ปัญหา เกี่ยวกับการนำเสนอหน้าชั้นของนักศึกษาอย่างไรให้เกิดความราบรื่นและถูกต้องเหมาะสม

7) โทษประหารชีวิต: ใครมีสิทธิ์ ชีวิตเป็นของใคร โดยพระวิสุทธิ ฐิตวิสิทโธ (วงศ์โส) พระครูประวิตรวรานยุต และพระครูปลัดธรรม โขติวิโส (วงศ์ษา) บทความวิชาการนี้ผู้เขียนได้นำเสนอ ถึงโทษประหารชีวิต โดยได้นำเสนอเหตุผลตามทฤษฎีจริยศาสตร์ตะวันตกระหว่างฝ่ายที่สนับสนุนและ ฝ่ายคัดค้านโทษประหารชีวิตที่สำคัญ 2 แนวคิด คือ แนวคิดประโยชน์นิยมของจอห์น สจ๊วต มิลล์ และ แนวคิดสมบูรณ์นิยม ของอิมมานูเอล คานท์ ขณะเดียวกันก็นำเสนอแนวคิดของพุทธจริยศาสตร์ว่ามี ทำที่และเจตคติในการพิจารณาประเด็นดังกล่าวอย่างไร

8) บทบาทและหน้าที่ของพระธรรมทูตจากอดีตสู่ปัจจุบัน โดยพระมหาศิวกร ปณณาวชิโร พระครูใบฎีกาเฉลิมพล อริยวิโส และพระสุภณัฐ ปิยสีโล คณะผู้เขียนได้นำเสนอรูปแบบในการทำงาน ของพระธรรมทูตในสมัยอดีตซึ่งถือว่าเป็นหลักปฏิบัติตามแนวทางของพระธรรมทูตต้นแบบแล้ว ยังได้ นำเสนอรูปแบบวิธีการทำงานของพระธรรมทูตในปัจจุบันที่จะต้องดำเนินการภายใต้แนวคิด พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ และการประยุกต์วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้สอดคล้องกับภาวะของโลก ซึ่งได้เปลี่ยนแปลงไปทุกด้านให้สมสมัยอย่างไร

9) มโนทัศน์เรื่องความรู้และเรื่องเล่าของเมือง ฟร็องซัวร์ ลียอตตาร์ โดยแม่ชีธรรมอริฐาน พรบันดาลชัย บทความนี้มุ่งวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับเรื่องเล่าในทัศนะของเมือง ฟร็องซัวร์ ลียอตตาร์ ที่มองว่า เรื่องเล่าขนาดเล็กอย่างศาสนาและวัฒนธรรมมีความสำคัญต่อการแสดงให้เห็น ถึงที่มาของความรู้และมีคุณค่าต่อการพัฒนาวิถีชีวิตจากข้อเท็จจริงตามบริบทที่แตกต่างกัน ใน ขณะเดียวกัน เขาปฏิเสธความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่ได้มาด้วยวิธีตรวจสอบความจริงผ่านการสังเกตทาง ายตนะ ซึ่งนักวิทยาศาสตร์ถือว่าเป็นความรู้ที่ถูกต้องและเป็นสากลที่สุด ซึ่งเขามองว่าวิทยาศาสตร์เป็น เรื่องเล่าขนาดใหญ่ที่ครอบงำผู้คนและลดทอนคุณค่าบางอย่างในตัวมนุษย์ลง และถือว่าเป็นความรู้ที่ทำให้ เกิดการปิดกั้น กดทับการแสวงหาความรู้แบบอื่น รวมทั้งผู้เขียนยังได้นำเสนอเรื่องดังกล่าวผ่าน มุมมองทางพุทธปรัชญาเถรวาทว่าเป็นอย่างไร

10) สภาพปัญหาและการแก้ไขการออกเสียง ร ล และคำควบกล้ำของเยาวชนไทย โดยประพนธ์ สังขา บทความนี้ได้นำเสนอวิธีการแก้ไขปัญหการออกเสียง ร ล และคำควบกล้ำของ ภาษาไทย ทั้งในภาษาพูดและภาษาเขียน โดยได้ศึกษาสาเหตุของการออกเสียงที่ไม่ถูกต้องของเยาวชน ไทย พร้อมกันนี้ยังได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวอีกด้วย

บทความปริทัศน์ (Review Article) มี 1 บทความ ได้แก่ 11) ความเชื่อพญานาคกับการ เลี้ยงทายในพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์คำชะโนด โดยมีขมิมา วีรศิลป์ บทความนี้ได้นำเสนอวิธีการเลี้ยงทาย รูปแบบต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อพญานาค โดยใช้กรณีศึกษาจากพื้นที่คำชะโนด ซึ่งจัดเป็น พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อของคนท้องถิ่น โดยได้ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การเก็บข้อมูลด้วยการ สัมภาษณ์และสังเกตวิถีชีวิตชุมชนในพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์คำชะโนด

บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) มี 1 บทความ ได้แก่ 12) เรื่องเล่า อัตลักษณ์และความ ยุติธรรมในปรัชญาของปอล ริคเกอร์ โดยพระมหาศกรินทร์ ธมมาลโย (เจริญศรีบุรี) บทวิจารณ์หนังสือ

ฉบับนี้ ผู้เขียนได้นำเสนอเนื้อหาออกเป็น 4 ส่วน คือ 1. บทนำของบทวิจารณ์ 2. เนื้อหาของหนังสือ 3. บทวิจารณ์ของผู้เขียนที่มีต่อหนังสือ 4. บทสรุปของบทวิจารณ์หนังสือ

จากบทความดังกล่าวข้างต้น เมื่อพิจารณาในแง่ขอบเขตเนื้อหาจะเห็นว่า มีเนื้อหาที่มีความหลากหลายตามที่วารสารได้กำหนดไว้ ไม่ว่าจะเป็นด้านพระพุทธศาสนา สังคมศึกษา การสอนภาษาไทย และรัฐศาสตร์ ซึ่งครอบคลุมสาขาวิชาที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา ได้เปิดสอน ทำให้สถิติมีโอกาสได้ศึกษาค้นคว้าอย่างทั่วถึง โดยบทความทั้งหมดนี้ได้ผ่านการพิจารณา กลั่นกรองและตรวจประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างเข้มข้น

ในนามกองบรรณาธิการ ขออนุโมทนาขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ที่ได้พิจารณาและปรับปรุงบทความให้มีคุณภาพ ตลอดจนขอขอบคุณผู้เขียนบทความทุกท่านที่ส่งบทความมาตีพิมพ์ในวารสารบัณฑิตแสงโคมคำจนสำเร็จเป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์นี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านและสามารถต่อยอดองค์ความรู้จากบทความทั้งหมดนี้

พระครูวรธรรมวิฑูรย์, ผศ.ดร.

บรรณาธิการบริหาร

สารบัญ (Content)

ถ้อยแถลงบรรณาธิการ	[4]
สารบัญ	[7]
บทความวิจัย (Research Articles)	
● An Investigation of Students' Experiences with Corpus-based Approach on High School Students' English Paragraph Writing Noppawan Jantarabang, Khomkrit Tachom	1
● การพัฒนาเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด The Development of Informational Website of Local Traditions in Roi Et Province ญาณกร เขตศิริสุข Yanagon Ketsirisuk	16
● การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาโดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านนายพล (แมนสุวรรณอุปถัมภ์) เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร The Development of Problem-solving Thinking Ability Taught by Active Learning Approach of Prathomsuksa Six Students Bannaiphol School (Mansuwan Upatham), Bang Bon District, Bangkok ฝนพรม พุทธนา, สุวิมล สพฤกษ์ศรี Phonphrom Puttana, Suwimon Saphuksri	29
● การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 Development of Thai Literature Learning Model Applying Constructivism and Cooperative Learning to Enhance the 21st Century Skills of Matthayomsuksa 6 Students สุภัทรรพงค์ รวงผึ้งรุ่งโรจน์, วิมลรัตน์ จตุรานนท์, สิริวารรณ จรัสวีวัฒน์ Suphattarapong Rongphaengrungsroj, Wimonrat Chaturanon, Sirawan Jaradrawiwat	48

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิชาการ (Academic Articles)

- **ธุรกิจพระเครื่องออนไลน์กับวิถีความเชื่อในยุค 4.0**

Online Amulets Business and Way of Belief in the Age of 4.0

ธมนวรรณ แจ่มจำรัส, วรารัตน์ ดาวสนั่น, ประยงค์ จันทร์แดง

Thamonwan Chaemchamrat, Wararat Daosanan, Prayong Jandaeng

69
- **การใช้ภาษาไทยในการสื่อสารหน้าชั้นเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย**

Usage of Thai Language for Communication in Class Presentation of

Loei Rajabhat University Students

วิชชุพงศ์ วรศาสตร์กุล

Vitchupong Worasatkul

84
- **โทษประหารชีวิต: ใครมีสิทธิ์ ชีวิตเป็นของใคร**

Capital Punishment: Who has Rights in Life?

พระวิสิทธิ์ ฐิตวิสิทฺโธ (วงศ์ไส), พระครูประวิตรวรานุกยุต, พระครูปลัดธันรบ โชติวิโส (วงศ์ษา)

Phra Wisit Thitavisiddho (Wongsai), Phrakrupavitvaranuyut, Phrakhrupalad Thanrob Jotivamsa (Wongsa)

97
- **บทบาทและหน้าที่ของพระธรรมทูตจากอดีตสู่ปัจจุบัน**

The Roles of Dhammaduta in the Past until Now

พระมหาสิวกกร ปญฺญาวชิโร, พระครูใบฎีกาเฉลิมพล อริยวิโส, พระสุกฤษฎี ปิยสีโล

Phramaha Siwagorn Paññāvajiro, Phrakhrubaidika Chalermpon Ariyavamsa, Phra Sukrit Piyasilo

116
- **มโนทัศน์เรื่องความรู้และเรื่องเล่าของฌ็อง ฟร็องซัวร์ ลียอตาร์**

A Concept of the Knowledge and the Narrative of Jean-Francois Lyotard

แม่ชีธรรมอธิษฐาน พรบันดาลชัย

Mae Chee Dhammaadhisthana Pornbandalchai

132

สารบัญ (ต่อ)

- **สภาพปัญหาและการแก้ไขการออกเสียง ร ล และคำควบกล้ำของเยาวชนไทย** 150
The Problem Statement and Solution of Thai Youths' Pronunciations of
'/rɔ/','/lɔ/',' and Diphthongs
ประพินท์ สังขา
Prapin Sangka

บทความปริทัศน์ (Review Articles)

- **ความเชื่อพญานาคกับการเสี่ยงทายในพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์คำชะโนด** 165
The Naga Belief and Prophecy in the Sacred Area of Kham Chanot
มัชฌิมา วีรศิลป์
Machima Weerasilp

บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

- **เรื่องเล่า อัตลักษณ์และความยุติธรรมในปรัชญาของปอล ริโกเออร์** 181
Narrative, Identity and Justice in Paul Ricoeur
พระมหาศักรินทร์ ธมฺมาลโย (เจริญนครบุรี)
Phramaha Sakkarin Dhammālayo (Charoenkhonburi)

ภาคผนวก

- คำแนะนำสำหรับผู้เขียน (1)
- แบบฟอร์มเสนอผลงานเพื่อตีพิมพ์ในวารสารบัณฑิตแสงโคมคำ (15)
- ตัวอย่างรูปแบบการจัดพิมพ์บทความในวารสารบัณฑิตแสงโคมคำ (16)
- กระบวนการพิจารณาบทความของวารสารบัณฑิตแสงโคมคำ (24)

An Investigation of Students' Experiences with Corpus-based Approach on High School Students' English Paragraph Writing

Noppawan Jantarabang, Khomkrit Tachom

Doctor of Philosophy Program in English,

School of Liberal Arts, University of Phayao

Corresponding Author, E-mail: raccoonair57@gmail.com

Abstract

This research aims to (1) examine the effectiveness of Corpus-based Approach on students' grammatical competence for writing narrative paragraphs, and (2) to examine students' attitude towards using a Corpus-based Approach instructional material to improve upon the students' paragraph writing skills. Thirty-four Grade 11 students are used as participants. The mixed-method research design is adopted in the present research. The instruments are as follows: (1) pre-writing and post-writing ability tests; (2) learner diaries; and (3) semi-structured interview. Frequency, percentage, error analysis, and content analysis are adopted for data analysis.

To examine the effectiveness of Corpus-based Approach on students' grammatical competence for writing narrative paragraphs, the results reveals that the frequencies of the students' grammatical errors found in the writing ability test (330) after learning are lower than the errors found in the writing ability test (504) before learning. To examine students' attitude towards using a Corpus-based Approach instructional material to improve upon the students' paragraph writing skills, the learners' diaries show students' positive attitudes towards learning

through Corpus-based Approach in writing classes and using corpus websites helped students to avoid committing grammatical writing and lexical errors. The results from the semi-structured interviews also indicate the benefits of corpus materials as it is beneficial for error corrections and developing the students' English writing ability, grammatical writing ability, and vocabulary usage. The important findings from this research are that Corpus-based Approach can be an effective method for teaching writing, improving students' grammatical ability and vocabulary knowledge.

Keywords: Paragraph Writing; Corpus-based Approach;
Teaching and Language Corpora

Introduction

Writing is the creative act of putting our imagination and thoughts into words. It is the creative imagination of displaying what we have in mind into text and making it possible for all to see easily. The ability to write is not a naturally acquired skill. It is usually learned or culturally transmitted as a set of practices in formal instructional setting. In fact, writing is an outward expression of what is going in the writer's mind. Hyland (2003) believes that performance in language development is subject to improvement in writing skills. A text of an effective ESL writer must be cohesive, logical, clearly structured, interesting and properly organized with a wide range of vocabulary and mastery of conventions in mechanics (Jacobs, 1981). The development of writing skill influences tremendous attention for its learning and teaching from the beginning of language education. Nunan (1989) argues that writing is an extremely difficult cognitive activity which requires the learner to have control over various factors. These factors vary from academic background and personal interest of the writer to various psychological, linguistic and cognitive phenomena (Dar & Khan, 2015; Haider, 2012).

In Thailand for example, EFL context where English language is mainly used in academic settings (e.g. schools, colleges, and universities) and in the workplace. Thai EFL writing learners, however, encounters a lot of writing problems/difficulties that needs amelioration, as has been seen in many prior research studies (Boonyarattanasoontorn, 2017; Kaweera, 2013; Noom-ura, 2013; Thongmee & Meesri, 2019; Watcharapunyawong & Usaha, 2013). Previous studies have attempted to explore Thai students' writing problems in various areas (e.g. L1 lexical interference, L1 negative transfer, grammatical and lexical inaccuracy) and ways to improve their writing abilities. Interestingly, several studies (Boontam & Phoocharoensil, 2018; Chang, 2010; Kularb & Noom-ura, 2015) suggest that Corpus-based Approach can be an effective method for improving students' problems in writing and vocabulary usage. Therefore, the present study adopted the Corpus-based Approach as the conceptual framework to enhance students' paragraph writing ability.

The present research examined the effectiveness of Corpus-based Approach on the students' writing ability in terms of grammatical ability for writing through the use of errors analysis and investigate the students' attitudes towards using the Corpus-based Approach to improve their writing ability. The students' pre and post writing ability tests were used as the data for error analysis and the learner diaries and the semi-structure interview were also used to investigate the students' attitudes towards the adopted approach.

Research Objectives

1. To examine the effectiveness of Corpus-based Approach on students' grammatical competence for writing narrative paragraphs.
2. To examine students' attitude towards using a Corpus-based Approach to improve the students' paragraph writing skills.

Research Methodology

This study adopted a qualitative approach to explore the writing problems, factors that hamper writing development, and suggestions to improve writing skills of senior high school students. The research was carried out to answer the following research questions:

- 1) What are the effects of using a Corpus-Based Approach on the students' English paragraph writing?
- 2) What are the students' attitudes towards using the Corpus-Based Approach to improve their paragraph writing ability?

Population and Samples

The populations of the study were Thirty-four Grade 11 students at Latyaowithayakhom School, Nakhon Sawan. The school was chosen as the research site on convenience basis because the researcher has worked in this school and intended to promote the students' writing ability. In addition, the students who participated in this study have had some problems with writing in English and they also needed to develop their English writing skills. The students enrolled in the English Reading and Writing Course in academic Year 2019.

Research Instruments

The instruments of this study included (1) pre-and post-writing ability test, (2) student learner diaries, and (3) semi-structured interview questions.

1. Pre-writing and Post-writing Ability Test

The learner corpus of 68 pre-and post-written works were used to investigate the students' writing ability before and after the instruction, all 34 participants wrote narrative writing for pre-test. An error classification was constructed following the concepts of error analysis. The errors were categorized into four groups: grammar, structure, spelling and punctuation.

2. Student Learner Diaries

The learner diaries were employed to find out the shreds of evidence of the students' own learning and skills development. It was used as a record of what they have learned, tried, and critically reflected upon. The students were assigned to write their learners diary on five different topics as a writing task after every class.

3. Semi-structured Interview Questions

The semi-structured interview was conducted on 18 participants. The participants were randomly selected from a class of 34 students. They were selected based on their grade points, with 6 excellent students, 6 good students, and 6 average students with their answers used for finding suitable previously unknown qualitative trends and issues, explore new areas of the research interest.

Results

This section presents the results of the present study. The results are divided into two main parts according to the research questions. Part 1 shows the results of the error analysis as a means to the progress of the students' grammatical ability learned through Corpus-based Approach. Part 2 reveals the results drawn from the learner diaries and semi-structure interview.

1. What are the effects of using a Corpus-Based Approach on the students' English paragraph writing?

In order to answer Research Question 1, the data taken from error analysis are shown in the following table.

Types of Errors/ Error Categories	Pre-writing Test		Post-writing Test	
	Frequency of Errors (Places)	Percentage of Errors (%)	Frequency of Errors (Places)	Percentage of Errors (%)
Grammar				
1. Articles	14	2.78	4	1.21
2. Tenses	75	14.88	57	17.27

3. Conjunctions	24	4.76	8	2.42
4. Prepositions	14	2.78	6	1.82
5. Auxiliaries	7	1.39	2	0.61
6. Word Forms	9	1.79	4	1.21
7. Singular and Plural Nouns	8	1.59	3	0.91
8. Pronouns	21	4.17	13	3.94
9. Word Order	14	2.78	13	3.94
10. Subject-Verb Agreements	16	3.17	14	4.24
11. Infinitives	5	0.99	5	1.52
12. Relative Clauses	12	2.38	4	1.21
13. Word Choices	20	3.97	10	3.03
Structure				
14. Fragments	35	6.94	17	5.15
15. Run-on Sentences	26	5.16	21	6.37
Spelling				
16. Capitalization	67	13.29	61	18.48
17. Spelling	50	9.92	8	2.42
Punctuation				
18. Punctuation	87	17.26	70	21.21
Total	504	100	330	100

Table 1: Comparison of Errors found in Pretest to Posttest

According to table 1, the error types of writing ability before and after learning through corpus-based approach, based on the analysis of grammatical, structural, spelling and punctuation errors, it can be seen that the overall number of grammatical errors of the post-writing ability test (330 errors) were lower than that of the pre-test (504 errors). The almost all (15 types: articles, conjunctions, prepositions, auxiliaries, word forms, singular and plural nouns, pronouns, word order, subject-verb agreement, infinitives, relative clauses, word choices, fragments, run

sentences, and spelling) error types were frequently made in the post writing test, whereas there were only three error types (tenses, capitalization, and punctuation) whose percentage of the errors were still high in the post-writing test. The most striking result to emerge from the data is that the aspects of errors pertaining to students' vocabulary use (conjunctions, prepositions, word choices, and spelling) were lower nearly a half from that of pre-writing ability test.

In the pre-test, the student committed 504 grammatical errors and the most errors committed with the greatest problem being the use of punctuation (17.26%), the second and third most found errors were the misuse of tenses and capitalization (14.88% and 13.29% , respectively). The other types of errors, for example, spelling errors (9.92%) and fragments (6.94%) were least frequently found.

According to the students' writing ability test after learning, the total number of error frequencies was 330 which reduced by nearly a half from the before learning errors. The table revealed the most errors found were grammatical errors with the use of tenses (17.27%). The second and the third most frequently found errors were with punctuations and capitalization (21.21% and 18.79%, respectively). The other types of errors, such as run-on sentences (6.37) and fragments (5.15) were also identified.

In summary, the scores of the pre-test and the post-test seem to suggest that the corpus-based approach can be a useful teaching method in helping EFL students to develop their writing ability.

2) What are the students' attitudes towards using the Corpus-Based Approach to improve their paragraph writing ability?

To answer Research Question 2, the data from semi-structure interview and learner diaries were used the results are illustrated in the following sections.

1. Results from Semi-structure Interview

The semi-structured interview was conducted on 18 participants. The participants were randomly selected from a class of 34 students. They were selected based on their grade point average, with 6 excellent students, 6 good students and 6 average students. The students' responses to each interview question are as follows.

Interview question 1: What's your viewpoint on narrative writing in the English language using corpus approach?

About 90% of the interviewees expressed positive attitudes towards narrative writing using a corpus-based approach. They indicated that it helped build up one's creative imaginative skills and enhanced the way they expressed themselves. One student indicated that:

I can explain how certain events unfolded with ease and accuracy.” (Interviewee 1, 2019)

Interview question 2: What is your typical proofreading or editing process like when writing a narrative paragraph?

Most of the student's, 70% and above, accepted using one or more Corpus technologies in their learning processes and skill practices. Phones, computers and tablets are some of the resources that drive the student's motivation and achievements and help to enhance their proofreading and editing skills when writing a narrative paragraph. One student expressed the following feeling:

“I prefer using the <https://www.lex tutor.ca/> since the website gives an insight into both vocabulary and grammar and also for sentence structure formation.” (Interviewee 3a, 2019)

Interview question 3: Where do you always turn to for assistance when writing an English paragraph?

Most students, almost 95% used websites well with valuable materials such as various online search engines for assistance when they needed some guidelines to avoid committing errors. The example of comment from one student is listed below.

“ Most often than not, I use the Google search engine on my phone to research on a few things while writing.” (Interviewee 3b, 2019)

Interview question 4: How would you assess concordance as writing assistance for your narrative writing?

The majority of the interviewees saw concordance as a very vital tool for narrative writing. They believed that concordance helped by increasing the amount of exposure, awareness of appropriateness and association between lexical items and grammar. The example of one student’s report is presented below.

“ The concordance really made things easy for me and helped to activate my memory to retain certain difficult words and phrases from all the sample sentences I read from the concordance lines.” (Interviewee 5, 2019)

Interview question 5: Are there any advantages of using corpus data and concordance as a guide to your narrative writing? How?

All of the students concluded that there are far reaching positive effects of using corpus data and concordance in narrative writing. They concluded that there are many new meanings of words that enter the dictionaries, so, upgrading dictionaries is possible while using corpus. One student’s report is presented below.

“ They help me detect new meanings of words that were otherwise strange and difficult, now I can confidently apply new vocabularies into my narrative writings.” (Interviewee 9, 2019)

2. Results Obtained from Learners’ Diary

The students were assigned to write their learners diary on five different topics as a writing task after every class. The following are extracts from the students’ learning diaries 1-5 with effects on their writing exercise from exercise 1 to 5.

Students’ Learner Dairy 1: Some students said about learning new words which they have never known before. Thus, the corpus helped them learned more vocabulary, and understood sentence

structures and how to write paragraphs in English. One student commented:

“I learned new words that I never knew before, which were vital and improved upon my writing skills a lot.” (Student 13, Personal Communication, 2019)

Students’ Learner Dairy 2: Concerning the second progressive writing activity, most students agreed that they understood the purpose of using corpus-based vocabulary activities. One student stated that:

“Corpus is more practical than the usual traditional dictionary. Also, it gives me an inside meaning of words I never knew of, and I could see the context of most words.” (Student 21, Personal Communication, 2019)

Students’ Learner Dairy 3: According to the third activity, there was a sizeable difference as their writing abilities also improved using corpus-based activities. In their responses, it reveals that corpus-based vocabulary activities promoted deducing the meaning from the context strategy which was a survival skill for the language learners. Students had a positive feeling like self-confidence in the learning process. One student stated that:

“Because of the corpus, I am strongly motivated to become an English teacher in the future. When I become a teacher, I will use the corpus-based approach to instill valuable knowledge to my students, easily and coherently.” (Student 25, Personal Communication, 2019)

Students’ Learner Dairy 4.

In the fourth writing class, the students perceived that the use of corpus-based materials helped them to finish their writing assignments. In addition, new content words and transitional words gained from the writing class assisted them to write some interesting stories. Most importantly, the corpus-based lessons allowed the students to know more about the meanings of words with appropriate contexts. One student stated that:

“I could use the vocabulary to create stories and improve on my creativity.” (Student 31, Personal Communication, 2019)

Students’ Learner Dairy 5.

In the last writing class, the students felt that learning words via corpus-based devices provided them with encouragement to use words to write some specific cultural topics. Moreover, the students learned about from some certain sample sentences which made the writing easier to them and encouraged them to write more interesting paragraphs. One student stated that:

“ I learned new words about festivals in Thailand such as conclusive, evidence, anthems, inherited. These words encouraged me to write about festivals and traditions and also sample sentences helped me to create the story correctly.” (Student 4, Personal Communication, 2019)

In summary, it can be seen from the results above that the students had improved their English writing abilities through a corpus-based approach and they had positive attitudes towards the use of corpus-based approach to enhance their English writing abilities. From the results, it seems that the corpus-based approach can be used to promote EFL students’ English writing abilities as the corpus provides the students with example of language used in daily life and in academic contexts.

Discussion

To answer the Research Question Two, the results from errors analysis of the writing ability test before and after learning through the corpus-based approach were used. The results of the error analysis of the students’ writing ability tests also supported the benefits of using corpus-based approach in developing students’ narrative paragraph writing as the students’ frequencies of errors found in the writing ability test after learning were lower than that of the

before learning test. This might have been because the students had more exposure to the use of corpus data when they participated in the writing activities and tasks for several weeks. In accordance with the present results, previous studies have demonstrated that of Girgin (2011) who investigated the effectiveness of lower level EFL students learning English grammar using corpus-based activities. The results showed that the students were able to successfully use corpus-based exercises in studying target grammar structures. In addition, it was observed that the use of corpus-based tasks in studying target grammar constructs yielded comparable results when compared to the use of a course book.

To answer the Research Question Four, the results from the learners' diaries and semi-structure interviews were utilized. The findings from research question 4 revealed how the corpus-based approach instruction enhanced students' paragraph writing in a positive way. Students' attitudes towards using corpus data as materials for learning were positive as corpus linguistics provides a more objective view of language than that of introspection, intuition, and anecdotes. John Sinclair (1998) pointed out that this is because speakers do not have access to the subliminal patterns which run through a language. A corpus-based analysis can investigate almost any language patterns, lexical, structural, lexico-grammatical, discourse, phonological, and morphological. There were similarities between the attitudes expressed by the students in this study and those described by Foomani and Khalaji (2016).

New Body of Knowledge

The new body of knowledge gained from the present study is the use of corpus-based approach in enhancing the EFL high school students' English writing abilities. It seems that the corpus-based approach can be applied to teaching writing for high school students to write various kinds of paragraph writing such as opinion paragraphs, process paragraphs, compare and contrast paragraphs, and cause and

effect paragraphs. Most importantly, the local contents with corpus-based approach can also be adopted for high school students as the students have already gained general knowledge on their local community so that they can continue their learning to write effectively.

Conclusion

Most high school students today face the difficulty of writing in a pattern that follows a logical order and some have limited vocabulary knowledge with a few words to their credit coupled with the limited class time and it goes as far as they do not speak and practice English language regularly at home. Using corpus material to mediate the students' writing ability, and grammar competence improvement, is the main purpose of the present study. The results of this study indicated that corpus materials, which is based on grammar learning, corpus-based approach, and writing approach, are effective. It can help the students use the correct words in their writing and correct the errors. Expectantly, the results of this study will be helpful for high school teachers and students in improving their grammar competence, and encourage students to write in English. For recommendations, the EFL high school teachers who are striving to develop their students' writing abilities, the corpus-based approach can be their choices of teaching methods as suggested below.

1. EFL high school teachers should adopt the corpus-based approach for teaching different kinds of paragraphs.
2. EFL high school teachers should integrate local contents with corpus-based approach for teaching writing or speaking to provide students with more opportunities to practice using productive skills successfully.

References

- Boontam, P. and Phoocharoensil, S. (2018). Effectiveness of English Preposition Learning through Data-driven Learning (DDL). *3L: The*

Southeast Asian Journal of English Language Studies. 24 (3), 125-141.

Boonyarattanasoontorn, P. (2017). An Investigation of Thai Students' English Language Writing Difficulties and Their Use of Writing Strategies. *Journal of Advanced Research in Social Sciences and Humanities*. 2 (2), 111-118.

Chang, J.-Y. (2010). Postsecondary EFL Students' Evaluations of Corpora with regard to English Writing. *SNU Journal of Education Research*. 19, 57-85.

Dar, M. F., and Khan, I. (2015). Writing Anxiety among Public and Private Sectors Pakistani Undergraduate University Students. *Pakistan Journal of Gender Studies*. 10 (1), 121-136.

Foomani, E. and Khalaji, K. (2016). Corpus-based versus Traditional Collocation Learning: The Case of Iranian EFL Learners. *Journal of Social Science Studies*. 3 (2), 103-116.

Girgin, U. (2011). *Corpus-based Activities at Lower Levels of EFL Proficiency: The Effectiveness of Using Concordance Lines on Grammar Learning*. (Master's Thesis). Bilkent University. Ankara.

Haider, G. (2012). An Insight into Difficulties Faced by Pakistani Student Writers: Implications for Teaching of Writing. *Journal of Educational and Social Research*. 2 (3), 17-27.

Hyland, K. (2003). *Second Language Writing*. Cambridge: Cambridge University Press.

Interviewee 1. (2019). Excellent Student at Latyaowitthayakhom School, Nakhon Sawan. *Interview*. 8 November.

Interviewee 3a. (2019). Good Student at Latyaowitthayakhom School, Nakhon Sawan. *Interview*. 6 December.

Interviewee 3b. (2019). Average Student at Latyaowitthayakhom School, Nakhon Sawan. *Interview*. 22 November.

Interviewee 5. (2019). Average Student at Latyaowitthayakhom School, Nakhon Sawan. *Interview*. 22 November.

- Interviewee 9. (2019). Average Student at Latyaowitthayakhom School, Nakhon Sawan. *Interview*. 22 November.
- Jacobs, L. H. (1981). *Testing ESL Composition: A Practical Approach*. Rowley, MA: Newbury House.
- Kaweera, C. (2013). Writing Error: A Review of Interlingual and Intralingual Interference in EFL Context. *English Language Teaching*. 6 (7), 9-18.
- Kularb, T. and Noom-ura, S. (2015). The Effects of a Corpus-based Teaching Approach to Improve Collocations Comprehension of Thai Students in a Secondary School. In *the 4th LITU International Graduate Conference, "World English and Asian Integration."* Language Institute, Thammasat University, Bangkok Thailand. pp. 313-327.
- Noom-ura, S. (2013). English-teaching Problems in Thailand and Thai Teachers' Professional Development Needs. *English Language Teaching*. 6 (11), 139-147.
- Nunan, D. (1989). *Design Tasks for the Communicative Classroom*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Thongmee, A. and Meesri, R. S. (2019). A Comparative Study of Collaborative Writing through Small Mixed-Ability Groups to Reduce Writing Anxiety of Grade 12 Student. *An Online Journal of Education*. 14 (2), OJED1402036-14.
- Watcharapunyawong, S. and Usaha, S. (2013). Thai EFL Students' Writing Errors in Different Text Types: The Interference of the First Language. *English Language Teaching*. 6 (1), 67-78.

การพัฒนาเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด

The Development of Informational Website of Local Traditions in Roi Et Province

ญาณกร เขตศิริสุข

Yanagon Ketsirisuk

คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

Faculty of Business and Accountancy, Roi Et Rajabhat University

Corresponding Author, E-mail: yanagon.nuy@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) การพัฒนาเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อวิเคราะห์คุณภาพของเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ดจากผู้เชี่ยวชาญ และ 3) เพื่อวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ใช้งานที่มีต่อเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินคุณภาพและแบบสอบถามความพึงพอใจ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักท่องเที่ยว จำนวน 100 คน โดยเลือกแบบบังเอิญ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการเปรียบเทียบค่าสถิติที่

ผลการวิจัย พบว่า 1) เว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ดที่พัฒนาขึ้นสามารถใช้งานได้จริง คิดเป็นร้อยละ 100 2) การวิเคราะห์คุณภาพเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ดที่พัฒนาขึ้นโดยภาพรวมจากผู้เชี่ยวชาญมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.51$; S.D.=0.73) และ 3) การวิเคราะห์ความพึงพอใจการพัฒนาเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.26$; S.D.=0.64) องค์ความรู้ใหม่ที่ได้ คือ การสร้างเว็บไซต์ที่ตอบสนองกับนโยบายเว็บไซต์และนโยบายแอป และเป็นสื่อกลางในการประชาสัมพันธ์ที่ใช้สำหรับการติดต่อกับประชาชนที่ทันสมัย สะดวก ง่ายและรวดเร็ว

คำสำคัญ: การพัฒนาเว็บไซต์; ข้อมูลเว็บไซต์; ประเพณีท้องถิ่นร้อยเอ็ด

Abstract

The objectives of this research aim at: 1) developing informational website of local traditions in Roi Et Province; 2) analyzing the quality of the website from experts; 3) analyzing the users' satisfaction on the informational website of the local tradition. It is a quantitative research. The research tools are based on quality assessment form and questionnaire. The sample consists of 100 tourists selected by accidental sampling. The statistics for data analysis is mean, percentage, standard deviation, and dependent t-test.

The results of this research show that 1) the website can be developed to be practical accounted for 100%. 2) Quality analysis of the informational website of the local tradition in Roi Et Province is developed by an overview from experts, in the most appropriate ($\bar{X}=4.51$; S.D.=0.73). 3) Analysis of development of the website is overall in the most satisfactory level ($\bar{X}=4.26$; S.D.=0.64). The new body of knowledge is that 1) the development of the website is compatible to mobile websites and mobile apps. 2) It is a medium of communication with people which is modern, convenient, easy, and fast to communicate.

Keywords: Development of Website; Informational Website;
Local Traditions in Roi Et

บทนำ

ประเพณีท้องถิ่นเป็นกิจกรรมที่มีการปฏิบัติสืบเนื่องกันมายาวนาน เป็นเอกลักษณ์และมีความสำคัญต่อสังคม เช่น การแต่งกาย ภาษา วัฒนธรรม ศาสนา ศิลปกรรม กฎหมาย คุณธรรม ความเชื่อ อันเป็นบ่อเกิดของวัฒนธรรมของสังคม เชื้อชาติต่าง ๆ (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2534) กลายเป็นประเพณีท้องถิ่นประจำชาติและถ่ายทอดกันมาโดยลำดับ หากประเพณีท้องถิ่นนั้นดีอยู่แล้วก็รักษาไว้เป็นวัฒนธรรมประจำชาติ นอกจากนี้ ประเพณีท้องถิ่นยังหมายถึง ระเบียบแบบแผนที่กำหนดพฤติกรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คนในสังคมยึดถือปฏิบัติสืบกันมา ลักษณะประเพณี

ท้องถิ่นในสังคมระดับประเทศชาติ มีทั้งผสมกลมกลืนเป็นอย่างเดียวกัน มีเฉพาะส่วนปลีกย่อยที่เสริมเติมแต่งหรือตัดทอนไปในแต่ละท้องถิ่น สำหรับประเพณีท้องถิ่นไทยมักมีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อในพระพุทธศาสนาและศาสนาพราหมณ์มาแต่โบราณ ซึ่งจังหวัดร้อยเอ็ดเป็นแหล่งอารยธรรมโบราณที่อยู่ตอนกลางของภาคอีสานบริเวณลุ่มน้ำชี มีความเจริญรุ่งเรืองมากในยุคประวัติศาสตร์และมีความหลากหลายในแง่ของศาสนาและวัฒนธรรม อันเนื่องจากเคยอยู่ภายใต้อิทธิพลของอาณาจักรขอมโบราณและได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมลาวและวัฒนธรรมไทยภาคกลาง และยังคงตั้งอยู่กึ่งกลางของภาคอีสานมานานกว่า 200 ปี เคยเป็นเมืองใหญ่ที่รุ่งเรืองชื่อว่า สาเกตนคร มีเมืองประเทศราชในการปกครอง 11 เมือง มีทางเข้าสู่เมือง 11 ประตู ปัจจุบันเมืองร้อยเอ็ดมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ มากมาย นอกจากนี้ ยังเป็นแหล่งปลูกข้าวหอมมะลิชั้นดี มีชื่อเสียงโด่งดังจากอดีตถึงปัจจุบัน ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาจึงจังหวัดร้อยเอ็ดจึงเป็นเมืองที่มีความน่าสนใจ ทั้งทางด้านประเพณีท้องถิ่น วัฒนธรรมและผลิตภัณฑ์พื้นเมืองที่มีชื่อเสียง เช่น ผ้าทอพื้นเมือง เครื่องจักสาน แต่ประเพณีวัฒนธรรมดังกล่าวเป็นที่รู้จักในขอบเขตที่จำกัด

ในปัจจุบันเว็บไซต์มีบทบาทและมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของมนุษย์เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะกลุ่มคนเจนเอชวันวาย (Generation Y) หรือเด็กรุ่นใหม่ที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2523-2543 อายุ 13-33 ปี เป็นกลุ่มคนที่โตมาพร้อมกับคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้วิถีชีวิตต้องการความทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ เว็บไซต์จึงเป็นแหล่งสารสนเทศที่สำคัญสำหรับทุกคน เพราะสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ ข่าว การโฆษณาสื่อต่าง ๆ ผ่านทางเว็บไซต์ ดังนั้น เว็บไซต์จึงเป็นที่รู้จักของสังคมยุคใหม่ ซึ่งองค์ประกอบของเว็บไซต์มีหลายอย่างและเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งานมากมาย เช่น การเป็นสื่อกลางในการนำเสนอข้อมูลหรือเรื่องราวทางอินเทอร์เน็ต

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาเว็บไซต์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ดเพื่อต้องการเผยแพร่ข้อมูลประเพณีท้องถิ่นและวัฒนธรรมของจังหวัดร้อยเอ็ด ให้ประชาชนทั่วไปได้เข้าถึงมากยิ่งขึ้นและรู้จักจังหวัดร้อยเอ็ดมากกว่าการเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคอีสาน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด

2. เพื่อวิเคราะห์คุณภาพของการพัฒนาเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ดจากผู้เชี่ยวชาญ

3. เพื่อวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ใช้งานเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด

ระเบียบวิธีวิจัย

1. เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ 1) เว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด 2) แบบประเมินคุณภาพเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้เว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด

2. กลุ่มเป้าหมาย/ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักท่องเที่ยวจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 100 คน โดยทำการสุ่มบุคคลทั่วไปที่อยู่ในพื้นที่และนอกพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด ด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ

3. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการเปรียบเทียบค่าสถิติ (Dependent t-test) โดยนำผลที่ได้เทียบกับเกณฑ์การประเมิน (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50–5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50–4.49 หมายถึง ระดับมาก

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.50–3.49 หมายถึง ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.50–2.49 หมายถึง ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00–1.49 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

4. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน โดยกำหนดเทคนิคและวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญแล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์สื่อในรูปแบบเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด ด้วยวิธีการพัฒนาระบบ 7 ขั้นตอน (กิตติมา เจริญศิริณ, 2550) คือ

ขั้นตอนที่ 1 การเข้าใจปัญหา (Problem Recognition) ผู้วิจัยทำการศึกษาแนวทางเพื่อทำการวางแผนและสำรวจกระบวนการในการทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีลักษณะการทำงาน คือ การเข้าถึงข้อมูล ข่าวสารประชาสัมพันธ์ ข้อมูลประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ดของเว็บไซต์ซึ่งปัจจุบันการเข้าถึงยาก ผู้สร้างจึงจัดทำเว็บไซต์นี้ขึ้นมาเพื่อให้สะดวกต่อการเข้าถึง

และเป็นช่องทางในการเข้าหาข้อมูล เพื่อลดปัญหาของการเข้าถึงที่ยากและการติดตามข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาความเป็นไปได้ (Feasibility Study) ขั้นตอนนี้เป็น การรวบรวมข้อมูลซึ่งได้จากการสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะงาน รวมถึงอุปสรรคที่ พบในปัจจุบันมาเรียงลำดับขั้นตอนการทำงานเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์และ การออกแบบพัฒนาในขั้นตอนต่อไป ในขั้นตอนการทำเว็บไซต์ได้ทำการแก้ไขปัญหา โดยได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่น จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อให้ข้อมูลความรู้ที่น่าสนใจเกี่ยวกับประเพณีท้องถิ่นวัฒนธรรม จังหวัดร้อยเอ็ด ต้องการให้เว็บไซต์มีลักษณะที่มีความน่าสนใจต่อกลุ่มตัวอย่าง มีความ แปลกใหม่และเป็นสื่อกลางที่สามารถประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรู้จักจังหวัดร้อยเอ็ด มากขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ (Analysis) การวิเคราะห์การพัฒนาเว็บไซต์ ประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ดโดยทำการศึกษาเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่ง ทำให้ทราบว่า สื่อเว็บไซต์ในรูปแบบการประชาสัมพันธ์ที่ยังมีน้อยและเข้าถึงกลุ่ม เป้าหมายน้อยมาก ดังนั้น คณะทำงานจึงได้วางแผนเพื่อเริ่มเค้าโครงในการจัด โครงสร้างข้อมูลเพื่อวางแผนในการจัดเว็บไซต์ ประกอบด้วยลำดับการนำเสนอของ เว็บไซต์ แผนผังโครงสร้างของเว็บไซต์ (Site Map) และระบบนำทางในเว็บไซต์ (Navigation)

ขั้นตอนที่ 4 การออกแบบ (Design) การออกแบบเป็นขั้นตอนการนำ ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ มาพัฒนาให้สอดคล้องกันโดยการออกแบบจะเริ่มจาก ส่วนของอุปกรณ์และเทคโนโลยีต่าง ๆ รวมถึงโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่จะนำมาเขียน เว็บไซต์ รวมถึงการออกแบบร่างเว็บไซต์แต่ละหน้าของเว็บเพจ โดยยกตัวอย่างการ ออกแบบผังงาน (Flowchart) แผนภาพบริบท (Context Diagram) และแผนภาพ กระแสข้อมูล (Data Flow Diagram)

ขั้นตอนที่ 5 การสร้างหรือพัฒนาระบบ (Construction) เป็นขั้นตอนการ พัฒนาโปรแกรมด้วยการสร้างชุดคำสั่งหรือเขียนโปรแกรมเพื่อสร้างระบบงาน โดย โปรแกรมที่ใช้ในการพัฒนาจะต้องพิจารณาอย่างเหมาะสมกับเทคโนโลยีที่ใช้งาน ขั้นตอนการพัฒนากระบวน คือ พัฒนาโปรแกรมจากที่ได้ทำการวิเคราะห์และออกแบบไว้ โดยทางผู้พัฒนาได้ใช้ภาษาในการเขียน คือ HTML5 และการใช้ร่วมกับ Bootstrap

ขั้นตอนที่ 6 การปรับเปลี่ยน (Conversion) เมื่อระบบที่พัฒนาเสร็จ เรียบร้อยแล้วจึงได้นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจประเมินเว็บไซต์ โดยผู้เชี่ยวชาญที่

เป็นตัวแทนจากสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินคุณภาพของเว็บไซต์ให้ตรงตามความต้องการและเพิ่มเติมบางรายละเอียดในระบบ พร้อมทั้งปรับแก้เพื่อนำระบบงานใหม่เข้ามาใช้และเผยแพร่ในลำดับต่อไป นอกจากนี้ยังได้สำรวจความพึงพอใจของประชาชนทั่วไปที่เข้าชมเว็บไซต์และทำเป็นรายงานสรุปผลความพึงพอใจของผู้ใช้งานจริง

ขั้นตอนที่ 7 การบำรุงรักษา (Maintenance) เมื่อพัฒนาระบบจนเสร็จสิ้นตามกระบวนการแล้ว ได้มีการปรับปรุงเว็บไซต์เพื่อให้ใช้งานอย่างประสิทธิภาพ โดยพบสาเหตุหลักที่ต้องแก้ไข 2 ข้อ คือ 1) ปัญหาในโปรแกรม (Bug) และ 2) การดำเนินงานเปลี่ยนไปจากสถิติของระบบที่พัฒนาแล้วทั้งหมดประมาณ 40% ของค่าใช้จ่ายในการแก้ไขโปรแกรมเนื่องจากมี Bug ดังนั้น นักวิเคราะห์ระบบควรให้ความสำคัญกับการบำรุงรักษาซึ่งปกติจะคิดว่า ไม่มีความสำคัญมากนัก แต่เมื่อผู้เข้าชมจำนวนมากขึ้น ความต้องการของระบบอาจจะเพิ่มมากขึ้น เช่น ความต้องการประชาสัมพันธ์เพิ่มขึ้น ซึ่งระบบที่ดีควรจะแก้ไขเพิ่มเติมตามสิ่งที่ต้องการ การบำรุงรักษาระบบควรจะต้องอยู่ภายใต้การดูแลของนักวิเคราะห์ระบบเมื่อต้องการแก้ไขส่วนใด นักวิเคราะห์ระบบต้องเตรียมแผนภาพต่าง ๆ

ผลการวิจัย

ตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 การพัฒนาเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การพัฒนาเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ดที่สร้างขึ้นสามารถใช้งานได้จริง คิดเป็นค่า 100% ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาตามขั้นตอนการวิจัย ดังภาพดังต่อไปนี้

ภาพ 1 แสดงหน้าหลักเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด

ภาพ 2 แสดงหน้าเพจข้อมูลเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด

ภาพ 3 แสดงหน้ารายละเอียดประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด

จากภาพ 1 เป็นหน้าแรกของการประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ดที่มีการลงทะเบียนเข้าชม ภาพ 2 เป็นภาพประชาสัมพันธ์และกิจกรรมประเพณีของจังหวัดร้อยเอ็ด และภาพ 3 เป็นหน้าข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดประเพณีท้องถิ่นของจังหวัดร้อยเอ็ด

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการศึกษาประเมินคุณภาพของเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด โดยผู้เชี่ยวชาญจากสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 3 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 3 ท่าน รวมเป็น 6 ท่าน ผู้วิจัยได้นำผลประเมินมาวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติพื้นฐาน เทียบกับเกณฑ์และสรุปผลแสดงดังตาราง 1

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	การแปลความหมาย
1. ด้านเนื้อหา			
1.1 ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอเนื้อหา	4.23	0.78	มาก
1.2 ปริมาณของเนื้อหาในแต่ละหน้าเว็บเพจ	4.25	0.75	มาก
1.3 การวางรูปแบบเนื้อหาที่น่าสนใจ	4.59	0.77	มากที่สุด
1.4 ความเหมาะสมของเนื้อหากับระดับของผู้ใช้สื่อ	4.58	0.73	มากที่สุด
1.5 รูปภาพมีความเหมาะสม	4.67	0.72	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมรายด้าน	4.46	0.75	มาก
2. ด้านตัวอักษรและสี			
2.1 รูปแบบของตัวอักษรที่ใช้ในเว็บไซต์	4.25	0.72	มาก
2.2 ขนาดของตัวอักษรที่ใช้	4.39	0.77	มาก
2.3 สีของตัวอักษรโดยภาพรวม	4.47	0.70	มาก
2.4 สีของพื้นหลังของเว็บโดยภาพรวม	4.58	0.69	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมรายด้าน	4.42	0.72	มาก
3. ด้านการวัดและประเมินผล			
3.1 จำนวนของเว็บเพจมีความครอบคลุมตามขอบเขตการศึกษา	4.81	0.69	มากที่สุด
3.2 ความสอดคล้องของเว็บไซต์กับเนื้อหา	4.52	0.71	มากที่สุด
3.3 ความเหมาะสมของการจัดรูปแบบของเว็บไซต์	4.62	0.80	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวมรายด้าน	4.65	0.73	มากที่สุด
4. ด้านการจัดการเว็บไซต์			
4.1 การออกแบบเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์โดยภาพรวม	4.36	0.71	มาก
4.2 ความน่าสนใจชวนให้ใช้เว็บประชาสัมพันธ์	4.71	0.71	มากที่สุด
4.3 การจัดการบริหารเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์โดยภาพรวม	4.31	0.72	มาก
ค่าเฉลี่ยรวมรายด้าน	4.51	0.71	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยโดยรวม	4.51	0.73	มากที่สุด

ตาราง 1 ผลการประเมินคุณภาพเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่า จากการประเมินเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นโดยรวมในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.51$; S.D.=0.73) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นโดยรวมในระดับเหมาะสมมาก ($\bar{X}=4.46$; S.D.=0.75) ด้านตัวอักษรและสี ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นโดยรวมในระดับเหมาะสมมาก ($\bar{X}=4.42$; S.D.=0.72) ด้านการวัดและประเมินผล ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นโดยรวมในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.65$; S.D.=0.73) ด้านการจัดการเว็บไซต์ ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นโดยรวมในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.51$; S.D.=0.71)

ตามวัตถุประสงค์ข้อ 3 ผลการศึกษาวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ใช้เว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วยนักท่องเที่ยวยังจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 100 คน ที่มีต่อการใช้เว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด ปรากฏดังตาราง 2

รายการแบบความพึงพอใจ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านเนื้อหา			
1. มีความชัดเจน ถูกต้อง น่าเชื่อถือและข้อมูลมีการปรับปรุงอยู่เสมอ	4.12	0.61	มาก
2. การประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ภาพในเว็บไซต์มีความเหมาะสม น่าสนใจ	4.15	0.65	มาก
3. ปริมาณเนื้อหาไม่เพียงพอกับความต้องการ	4.24	0.64	มาก
4. การจัดลำดับเนื้อหาเป็นขั้นตอน มีความต่อเนื่อง อ่านแล้วเข้าใจ	4.30	0.66	มาก
5. มีการจัดหมวดหมู่ให้ง่ายต่อการค้นหาและทำความเข้าใจ	4.26	0.59	มาก
6. ข้อความในเว็บไซต์ถูกต้องตามหลักภาษาและไวยากรณ์	4.22	0.68	มาก
7. เนื้อหากับภาพมีความสอดคล้องกัน	4.22	0.68	มาก
รวมรายด้าน	4.22	0.64	มาก
ด้านการออกแบบและการจัดรูปแบบเว็บไซต์			

รายการแบบความพึงพอใจ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
8. การจัดรูปแบบในเว็บไซต์ต่อการอ่านและการใช้งาน	4.25	0.60	มาก
9. หน้าโฮมเพจมีความสวยงาม มีความทันสมัย น่าสนใจ	4.26	0.65	มาก
10. สีสีนในการออกแบบเว็บไซต์มีความเหมาะสม	4.21	0.63	มาก
11. สีพื้นหลังกับสีตัวอักษรมีความเหมาะสมต่อการอ่าน	4.10	0.64	มาก
12. ขนาดตัวอักษร และรูปแบบตัวอักษร มีความสวยงามและอ่านได้ง่าย	4.19	0.61	มาก
13. มีความเร็วในการแสดงภาพ ตัวอักษร และข้อมูลต่าง ๆ	4.39	0.65	มาก
14. ภาพประกอบสามารถสื่อความหมายได้	4.35	0.60	มาก
15. ความถูกต้องในการเชื่อมโยงภายในเว็บไซต์	4.31	0.62	มาก
16. ความถูกต้องในการเชื่อมโยงไปยังเว็บไซต์อื่น	4.33	0.67	มาก
รวมรายด้าน	4.27	0.63	มาก
ด้านประโยชน์และการนำไปใช้			
17. เนื้อหา มีประโยชน์ต่อผู้ใช้งาน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้	4.39	0.65	มาก
18. เป็นสื่อในการเผยแพร่ข่าวประชาสัมพันธ์ และงานวิจัย	4.39	0.62	มาก
19. สามารถเป็นแหล่งความรู้ได้	4.23	0.64	มาก
20. เป็นแหล่งข้อมูลที่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้งาน	4.12	0.66	มาก
รวมรายด้าน	4.28	0.64	มาก
โดยรวมทั้งหมด	4.26	0.64	มาก

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของของผู้ใช้เว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีต่อการประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด

จากตาราง 2 พบว่า ผู้ใช้เว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.26$; S.D.=0.64) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

ด้านเนื้อหา ผู้ใช้มีความเห็นโดยรวมในระดับเหมาะสมมาก ($\bar{X}=4.22$; S.D.=0.64) ด้านการออกแบบและการจัดรูปแบบเว็บไซต์ ผู้ใช้มีความเห็นโดยรวมในระดับเหมาะสมมาก ($\bar{X}=4.27$; S.D.=0.63) ด้านประโยชน์และการนำไปใช้ ผู้ใช้มีความเห็นโดยรวมในระดับเหมาะสมมาก ($\bar{X}=4.28$; S.D.=0.64)

อภิปรายผล

1. เว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ดที่สร้างขึ้นสามารถใช้งานได้จริง โดยทางเว็บไซต์ได้ออกแบบเนื้อหาของเว็บไซต์ให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามาดูได้และค้นหาข้อมูลที่น่าสนใจได้ คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอำไพ ยงกุลวณิช (2561) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแกะสลักเทียนพรรษาแบบมีส่วนร่วมของวัดมหาวนาราม จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัย คือ มีการพัฒนาเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแกะสลักเทียนพรรษาแบบมีส่วนร่วม ได้ออกแบบการบริหารจัดการเนื้อหาเว็บไซต์ เพื่อเป็นสื่อประชาสัมพันธ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแกะสลักเทียนพรรษาแบบมีส่วนร่วมของวัดมหาวนาราม จังหวัดอุบลราชธานี การนำเสนอในเว็บไซต์จะมีการแบ่งเนื้อหาการนำเสนอเป็นส่วนต่าง ๆ

2. ประสิทธิภาพของระบบเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำราที่เกี่ยวกับการสร้างแบบประเมินและมีการกำหนดกรอบที่ประเมินให้มีความสอดคล้องกับระบบ จากนั้นผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินโดยมีความเห็นโดยรวมในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.51$; S.D.=0.73) ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของศศิธร โคตรटक (2557) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาเว็บไซต์เสมือนอุทยานแห่งชาติผาแต้มของจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า การประเมินผลการตรวจสอบคุณภาพสื่อ นั้น ด้านที่คล้าย คือ การประเมินผลในด้านของเนื้อหาเว็บไซต์ ซึ่งการประเมินผลตรวจสอบคุณภาพของเว็บไซต์เสมือนอุทยานแห่งชาติผาแต้มของจังหวัดอุบลราชธานีจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีมีคุณภาพอยู่ในระดับดี ส่วนการวัดคุณภาพของเว็บไซต์จากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า คุณภาพในการพัฒนาเว็บไซต์ที่มีต่อเว็บไซต์เสมือนอุทยานแห่งชาติผาแต้มของจังหวัดอุบลราชธานี อยู่ในระดับดีมาก

3. ความพึงพอใจของผู้ใช้สื่อประชาสัมพันธ์เรื่องเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด มีความพึงพอใจที่มีต่อการใช้อินเทอร์เน็ต โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.26$; S.D.=0.64) ซึ่งเป็นการเพิ่มช่องทางประชาสัมพันธ์

แก่นักท่องเที่ยวให้รู้จักประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ดมากยิ่งขึ้นและเป็นการสร้างโอกาสในการเพิ่มช่องทางการสร้างรายได้ให้กับจังหวัดได้อีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิมพ์ชนก สุวรรณศรี (2561) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาเว็บไซต์นำเสนอภูมิปัญญาล้านนาเชิงหัตถกรรมในพื้นที่ชุมชนวัดศรีสุพรรณ (วัดลาาย) อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีการประเมินความพึงพอใจจากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมในเว็บไซต์ โดยในเว็บไซต์จะมีการนำเสนอภูมิปัญญาล้านนาเชิงหัตถกรรมในพื้นที่ชุมชนวัดศรีสุพรรณ มีการนำเสนอประวัติชุมชนวัดศรีสุพรรณที่ประกอบไปด้วยแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเป็นแหล่งที่มีการอนุรักษ์ไว้ซึ่งภูมิปัญญาในการทำเครื่องเงินและเครื่องเงินข้อมูลปราชญ์ในชุมชน รวมทั้งข้อมูลสถานที่ที่สำคัญในชุมชนซึ่งมีความคล้ายกับเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ดที่พัฒนาขึ้นและมีระดับความพึงพอใจในการใช้งานเว็บไซต์ ซึ่งอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X}=4.14$)

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการวิจัยนี้ทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดร้อยเอ็ด มีดังนี้

1. ประเด็นการพัฒนาเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด คือ ตลอดเวลาในการวิจัยได้มีการสร้างหน้าเว็บไซต์ของประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ดที่มีการลงทะเบียนเข้าชม มีภาพประชาสัมพันธ์และกิจกรรมประเพณีของจังหวัดร้อยเอ็ด รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับประเพณีท้องถิ่นที่มีของจังหวัดร้อยเอ็ด ทำให้เข้าใจการออกแบบเว็บไซต์ในรูปแบบที่ตอบสนองกับโมบายเว็บไซต์ (Mobile Websites) และโมบายแอป (Mobile Apps) เพิ่มมากขึ้น
2. ประเด็นผลการศึกษาประเมินคุณภาพของเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ดจากผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ทราบถึงหลักการประชาสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้น ทำให้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาขององค์ความรู้เกี่ยวกับสื่อประชาสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากสื่อประชาสัมพันธ์เป็นเครื่องมือและสื่อกลางในการสื่อสารจากองค์กรสู่กลุ่มเป้าหมายให้เกิดความสัมพันธ์อันใกล้ชิดระหว่างหน่วยงานราชการประจำจังหวัดกับประชาชนทั่วไปในปัจจุบัน ซึ่งสื่อในการประชาสัมพันธ์มีมากมายและหลากหลาย แต่สื่อที่เข้าถึงประชาชนได้สะดวก ง่ายและรวดเร็ว ก็คือ สื่อประชาสัมพันธ์แบบออนไลน์และสอดคล้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่

สรุป

จากการวิจัยเกี่ยวกับระบบเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเว็บไซต์ วิเคราะห์คุณภาพและวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ใช้ ในการวิจัยได้มีการสร้างหน้าเว็บไซต์ของประชาสัมพันธ์ประเพณีท้องถิ่นจังหวัดร้อยเอ็ดที่มีการลงทะเบียนเข้าชม มีภาพประชาสัมพันธ์และกิจกรรมประเพณีของจังหวัดร้อยเอ็ด รวมถึงข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดประเพณีท้องถิ่นของจังหวัดร้อยเอ็ด ส่วนการวิเคราะห์คุณภาพของระบบเว็บไซต์ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความสำคัญโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.51$; S.D.=0.73) และความพึงพอใจของงาน พบว่า นักท่องเที่ยวให้ความสนใจในประเพณีท้องถิ่นของจังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.26$; S.D.=0.64) เพราะสื่อในการประชาสัมพันธ์มีหลากหลาย ดังนั้น การใช้สื่อเพื่อเข้าถึงประชาชนให้มากที่สุด จึงต้องอาศัยสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีการพัฒนาให้มีความสอดคล้องกับเทคโนโลยีที่ส่งผลให้เกิดความสะดวก รวดเร็วและง่ายในการใช้งานของประชาชนโดยทั่วไป

เอกสารอ้างอิง

- กิตติมา เจริญหิรัญ. (2550). *การวิเคราะห์และออกแบบระบบ*. กรุงเทพมหานคร: ท็อป.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2555). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS*, พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพมหานคร: บิซิเนสอาร์แอนด์ดี (หสม.).
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2534). *ความหลากหลายของวัฒนธรรมไทย: การท้าทายใหม่*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- พิมพ์ชนก สุวรรณศรี. (2561). การพัฒนาเว็บไซต์นำเสนอภูมิปัญญาล้านนาเชิงหัตถกรรมในพื้นที่ชุมชนวัดศรีสุพรรณ (วัดลาย) อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*. 12 (29), 87-95.
- ศศิธร โคตรดก. (2557). การพัฒนาเว็บไซต์เสมือนอุทยานแห่งชาติผาแต้มของจังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์*. 9 (1), 64-70.
- อำไพ ยงกุลวนิช. (2561). การพัฒนาเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการแกะสลักเทียนพรรษาแบบมีส่วนร่วมของวัดมหาวนาราม จังหวัดอุบลราชธานี. *วารสารบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*. 7 (14), 1-11.

การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาโดยการจัดการเรียนรู้
ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนบ้านนายพล (แมนสุวรรณอุปถัมภ์)

เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

The Development of Problem-solving Thinking Ability
Taught by Active Learning Approach of
Prathomsuksa Six Students Bannaiphol School
(Mansuwan Upatham), Bang Bon District, Bangkok

ฝนพรม พุทธนา¹, สุวิมล สพฤกษ์ศรี²

Phonphrom Puttana¹, Suwimon Saphuksri²

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

Master of Education Program in Curriculum and Supervision,

Graduate School, Silpakorn University

Corresponding Author, E-mail: j_jeez@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก 2) เพื่อศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก และ 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกหลังการจัดการเรียนรู้ การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการเรียนรู้ 3) แบบประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และ 4) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิธีการและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยผลสัมฤทธิ์หลังการจัดการเรียนรู้ ($\bar{x}$ =13.85, S.D.=1.81) สูงกว่าผล ก่อนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{x}$ =8.53, S.D.=1.99) 2) ผลการประเมินความสามารถในการ คิดแก้ปัญหาเป็นรายข้อหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก ในภาพรวมอยู่ใน ระดับดี ($\bar{x}$ =3.69, S.D.=0.58) และ 3) การศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน พบว่า สิ่ง ที่นักเรียนชื่นชอบ เช่น สื่อและวิธีการจัดการเรียนรู้ สิ่งที่ไม่ชื่นชอบ เช่น เวลา ไม่เพียงพอในการเรียนรู้ ปัญหาการร่วมกิจกรรมกลุ่ม องค์ความรู้จากการวิจัย คือ 1) การจัดการเรียนรู้แนวทางการเรียนรู้เชิงรุก สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน รายวิชาประวัติศาสตร์ได้ รูปแบบการเรียนรู้แนวคิดนี้จึงเหมาะกับการนำไปใช้ในสาระ การเรียนรู้อื่นหรือในระดับชั้นอื่นเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 2) แนวคิดการเรียนรู้สามารถพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาได้เป็นอย่างดี เหมาะกับรายวิชาและระดับชั้นอื่นที่จะพัฒนารูปแบบความคิดอื่นต่อไป 3) แนวคิดนี้มี ทั้งข้อดีและข้อจำกัด จึงควรปรับปรุงกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทใน การเรียนรู้

คำสำคัญ: การคิดแก้ปัญหา; แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก; โรงเรียนบ้านนายผล (แม่ น สุวรรณอุปถัมภ์)

Abstract

The purpose of this research is to 1) to compare the learning achievement of Prathomsuksa six students before and after strategies taught by active learning approach; 2) to study problem-solving ability of Prathomsuksa six students after strategies taught by active learning approach; and 3) to study the opinions of Prathomsuksa six students after strategies taught by active learning approach. The experimental researches are implemented. The research instruments are: 1) lesson plans; 2) before and after learning management test; 3) assessment test for problem-solving ability development; and 4) questionnaire of Prathomsuksa six students. The data are analyzed by the percentage (%), mean ($\bar{x}$), standard deviation (S.D.), and content analysis.

The results of the research found that 1) the comparison results of the learning achievement of Prathomsuksa six students before and after strategies taught by active learning approach are different. It is statistically significant at the .05 level, with the results of after strategy taught by active learning approach ($\bar{x}$ =13.85, S.D.=1.81) is higher than the learning achievement of before strategy ($\bar{x}$ =8.53., S.D.=1.99); 2) the results of the assessment of problem-solving ability individually after strategy taught by active learning approach, overall, it is good level ($\bar{x}$ =3.69, S.D.=0.58); 3) a study of the students' opinions finds that the favorite things are the educational equipment and learning management system. But the students' unfavorable things are insufficient time for learning and the problem of group activities. The new body of knowledge indicates that 1) the active learning approach is able to develop the learning achievement of history course. As this result, it is an appropriate approach to apply for other educational departments and grades in order to develop the learning achievement of students; 2) this approach is able to develop the problem-solving ability properly and it is appropriate for other courses and grades further; and 3) this is both of advantages and limitations of approach which has to adjust learning activities to appropriate for learning environment.

Keywords: Problem-solving Thinking; Active Learning Approach;
Bannaiphol School (Mansuwan Upatham)

บทนำ

จากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่มีความเจริญก้าวหน้าไปอย่างไม่หยุดยั้ง จึงปฏิเสธไม่ได้ที่ระบบการศึกษาที่ดีจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมอารยประเทศ เพราะการศึกษา คือ กระบวนการทางสังคมที่จะนำบุคคลให้เข้าสู่การดำรงชีวิตในสังคม รวมไปถึงเป็นกระบวนการอบรมบ่มนิสัยให้มนุษย์สามารถประพฤติ ปฏิบัติตน และประกอบอาชีพร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมหรือที่เรียกว่า การกลมกลืนทาง

สังคม ซึ่งนับเป็นการเตรียมความพร้อมเพื่อให้บุคคลให้เป็นผู้มีทักษะความรู้ความสามารถในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพในอนาคต กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มุ่งพัฒนานักเรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาระดับการศึกษาและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นนักเรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ เพื่อให้มีสมรรถนะสำคัญของนักเรียนในด้านความสามารถด้านการสื่อสารการคิดการแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิตและการใช้เทคโนโลยี (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2542)

ในระยะหลายสิบปีที่ผ่านมา ทฤษฎีการเรียนรู้ใหม่เกิดขึ้นหลายทฤษฎี แต่ทฤษฎีการเรียนรู้ที่นักการศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสนใจ ได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม (Constructivist Learning Theory) เป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 มากที่สุด ซึ่งเชื่อว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อนักเรียนได้สร้างความรู้ที่เป็นของตนเองขึ้นมาจากความรู้ที่มีอยู่เดิมหรือจากความรู้ที่รับเข้ามาใหม่ด้วยเหตุนี้ ห้องเรียนในศตวรรษที่ 21 ครูไม่ควรจัดการเรียนรู้ทุกอย่างในห้องเรียน ในลักษณะการให้นักเรียนเป็นฝ่ายรับ (Passive Learning) แต่ควรให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติเอง สร้างความรู้ที่เกิดจากความเข้าใจของตนเองและมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น (Active Learning) รูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดจากแนวคิดนี้มีอยู่หลายรูปแบบ เช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) การเรียนรู้แบบช่วยเหลือกัน (Collaborative Learning) การเรียนรู้โดยการค้นคว้าอย่างอิสระ (Independent Investigation Method) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning) เป็นต้น และในการดำเนินชีวิตในแต่ละวัน บุคคลจำเป็นต้องคิดหาวิธีแก้ปัญหาอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ 7Cs คือ Critical Thinking and Problem Solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา) เพราะในชีวิตประจำวัน การคิดแก้ปัญหาของบุคคลแต่ละคนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ควรแก่การจดจำ โดยเฉพาะในการแก้ปัญหาโดยกลุ่มหรือคณะมักพบว่า มีคุณค่ามากกว่าการคิดแก้ปัญหาของบุคคลแต่ละคนและการทำงานร่วมกับผู้อื่นในกลุ่ม ยังสามารถนำไปพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของบุคคลแต่ละคนเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาของตนเองได้ด้วย ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา

สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 กล่าวคือ จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เน้นการพัฒนาทักษะการคิดในทุกรูปแบบ ทำให้ครูต้องปรับวิธีการจัดการเรียนรู้ให้มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ซึ่งการจัดการเรียนรู้ต้องมีความสัมพันธ์ ขั้นตอนและกระบวนการที่เป็นลำดับที่นักเรียนสามารถมีส่วนร่วมกับการเรียนการสอน จากกระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนมีโอกาสมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการอ่าน การเขียน การโต้ตอบและการวิเคราะห์ปัญหา อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมินค่า ซึ่งการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกทำให้นักเรียนสามารถรักษาผลการเรียนรู้ให้อยู่คงทนได้มากและนานกว่ากระบวนการเรียนรู้ที่นักเรียนเป็นฝ่ายรับความรู้ เพราะกระบวนการเรียนรู้แบบเชิงรุกสอดคล้องกับการทำงานของสมองที่เกี่ยวข้องกับความจำ โดยสามารถเก็บและจำสิ่งที่นักเรียนเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ผู้สอน สิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ที่ได้ผ่านการปฏิบัติจริง จะสามารถเก็บความจำในระบบความจำระยะยาว (Long Term Memory) ทำให้ผลการเรียนรู้อยู่คงอยู่ได้ในปริมาณที่มากกว่า ระยะเวลาว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกยังเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เป็นผู้ทำความเข้าใจ ศึกษาค้นคว้า ด้วยตนเองและร่วมกันอภิปราย นำเสนอ สรุปความคิดรวบยอดร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียน โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบแลกเปลี่ยนความคิด การเรียนรู้แบบร่วมมือและการเรียนรู้แบบกรณีศึกษา เพื่อเป็นส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้กระตุ้นให้นักศึกษามีความใฝ่รู้ กระตือรือร้น คิดเป็น สามารถคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล ตลอดจนทำงานเป็นกลุ่มและสามารถนำเสนอข้อมูลได้ดีกว่าการสอนแบบบรรยายเพียงอย่างเดียว ผลการจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ ทำให้นักเรียนสามารถทำกิจกรรมที่หลากหลายตามความสนใจและศักยภาพของนักเรียนให้นักเรียนสามารถแสดงความรู้สึก สะท้อนความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาปรับปรุงผลงานของตนเอง ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการพัฒนาตนเองของนักเรียน (จิราภรณ์ ยกอินทร์, 2558: 2)

สำหรับรายวิชาประวัติศาสตร์ เป็นวิชาหนึ่งของกลุ่มวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่มีความสำคัญ ทั้งนี้เพราะถือว่าเป็นรากฐานของวิชาการทุกสาขาและเป็นวิชาที่มีส่วนสำคัญต่อการสร้างคน ให้เป็นพลเมืองดีอันเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ประกอบกับการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนบ้านนายผล (แมนสุวรรณอุปถัมภ์) พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ของครูยังเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรับ เน้นเนื้อหาสาระเฉพาะภายในหนังสือเรียน และไม่ได้นำ

สื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดเรียนรู้ เนื่องจากมีข้อจำกัดเกี่ยวกับอุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่ยังมีไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนรู้ และการศึกษาผลการเรียนรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2561 พบว่า ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่อยู่ในระดับพอใช้และดี จึงเป็นผลทำให้ผู้วิจัยสนใจในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาประวัติศาสตร์ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อพัฒนาให้ผลการเรียนของผู้เรียนอยู่ในระดับที่สูงขึ้น

จากปัจจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้นำการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในรายวิชาประวัติศาสตร์ 2 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยศึกษาข้อมูลพื้นฐาน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านนายพล (แม่ันสุวรรณอุปถัมภ์) พุทธศักราช 2559 (ฉบับปรับปรุง 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก การพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและศึกษาแนวคิดการดำเนินการวิจัย เพื่อนำมาพัฒนาผลการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รายวิชาประวัติศาสตร์ และพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ รวมไปถึงการนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันของนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกหลังการจัดการเรียนรู้

ระเบียบวิธีวิจัย

1. แบบแผนการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยมีแบบแผนการวิจัยขั้นพื้นฐาน (Pre-experimental Designs) แบบกลุ่มเดียวสอบก่อนและสอบหลัง (One-group Pretest-posttest Designs)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการดำเนินวิจัยในครั้งนี้เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านนายผล (แม่ันสุวรรณอุปถัมภ์) เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร จำนวน 72 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนบ้านนายผล (แม่ันสุวรรณอุปถัมภ์) เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร จำนวน 40 คนที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ที่ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ 3.2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3.2.2 ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา 3.2.3 ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก

4. ระยะเวลา ระยะเวลาในการดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โดยใช้เวลาสอน 9 ชั่วโมง

5. เนื้อหาสาระ เนื้อหาสาระที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 อาณาจักรรัตนโกสินทร์ รายวิชาประวัติศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

6. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

6.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาความสามารถการคิดแก้ปัญหาโดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

6.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

6.3 แบบประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

6.4 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก

7. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการดำเนินการทดลองและการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

7.1 ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียน (Pre-test) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านนายผล (แม่ันสุวรรณอุปถัมภ์) เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

7.2 ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นโน้มน้าวความสนใจ ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการเรียนรู้เชิงรุก ขั้นที่ 3 ขั้นสรุปบทเรียน

7.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก หลังการจัดการเรียนรู้ทุกคาบเรียน เพื่อนำผลที่ได้ไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้ครั้งต่อไป

7.4 ผู้วิจัยดำเนินการประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้แบบประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

7.5 ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบหลังเรียน (Post-test) ด้วยแบบทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งเป็นข้อสอบฉบับเดียวกับข้อสอบที่ทำการทดสอบก่อนเรียน

7.6 การนำคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ผลการประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและผลการประเมินพัฒนาการความสามารถในการคิดแก้ปัญหามาวิเคราะห์ข้อมูล

8. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามระเบียบวิธีวิจัยและใช้สถิติวิเคราะห์ที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

8.1 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือสำหรับการวิจัยครั้งนี้ มีรายละเอียด ดังนี้

8.1.1 การตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence; IOC)

8.1.2 การตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ดำเนินการหาคุณภาพแบบทดสอบ ดังนี้

8.1.2.1 การนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้รับการตรวจสอบเรียบร้อยแล้วนำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 โรงเรียนบ้านนายผล (แม้นสุวรรณอุปถัมภ์) ซึ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นเดียวกันและมีสภาพการจัดการเรียนการสอนที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 32 คน เพื่อตรวจสอบหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างและนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์รายข้อ หาค่าความยาก-ง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

8.1.2.2 การตรวจสอบค่าความยากง่าย (p) คือ สัดส่วนของจำนวนผู้ตอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ถูกในแต่ละข้อต่อจำนวนผู้ตอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทั้งหมด โดยใช้เกณฑ์ความยากง่ายระหว่าง 0.20-0.80 ผลปรากฏว่า ได้ค่าความยากง่ายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์อยู่ระหว่าง 0.44-0.69

8.1.2.3 การตรวจสอบค่าอำนาจจำแนก (r) โดยใช้เกณฑ์ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ถือว่า ข้อสอบสามารถจำแนกนักเรียนเก่งและอ่อนได้ดี จากการวิเคราะห์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ จำนวน 30 ข้อ ผลปรากฏว่า ได้ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้มีค่าระหว่าง 0.25-0.81

8.1.2.4 การตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยผู้วิจัยเลือกข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์การตรวจสอบค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (d) เป็นข้อสอบปรนัย 20 ข้อ มาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีการของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน จากสูตร KR 20 เกณฑ์ความเชื่อมั่น ตั้งแต่ 0.75-1.00 นำมาหาค่าความเชื่อมั่นได้ค่าเท่ากับ 0.87

8.1.2.5 ข้อสอบที่มีค่า p และ r อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนดมีทั้งหมด 22 ข้อ คือ ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 20, 23, 24, 26, 27, 28, 30 และข้อสอบข้อที่ผู้วิจัยเลือกนำมาใช้ ได้แก่ ข้อที่ 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15, 18, 20, 23, 24, 26, 27, 28, 30

8.1.3 การตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหา คือ ตรวจสอบความเที่ยงตรง โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence; IOC) ซึ่งได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

ผลการวิจัย

ในการอภิปรายผล ผู้วิจัยขออภิปรายตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้ วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผลสัมฤทธิ์หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ก่อนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ดังตาราง 1

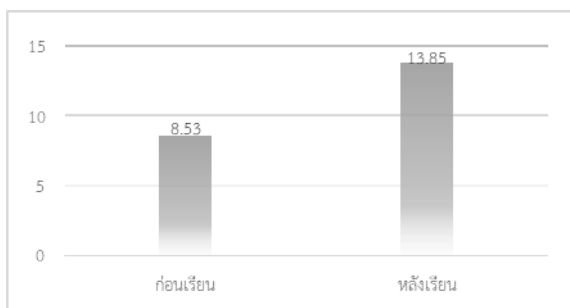
การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t-test	Sig
ก่อนจัดการเรียนรู้	40	20	8.53	1.99	24.65	.000
หลังจัดการเรียนรู้	40	20	13.85	1.81		

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 1 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เรื่องอาณาจักรรัตนโกสินทร์

จากตาราง 1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 โดยผลสัมฤทธิ์หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ($\bar{x}=13.85$, S.D.=1.81) สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ก่อนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ($\bar{x}=8.53$, S.D.=1.99) ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้

จากตาราง 1 แสดงได้ดังแผนภูมิ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ต่อไปนี้

แผนภูมิ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ผลการประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหาเป็นรายข้อหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกในภาพรวมอยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ คือ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับดี ดังตาราง 2

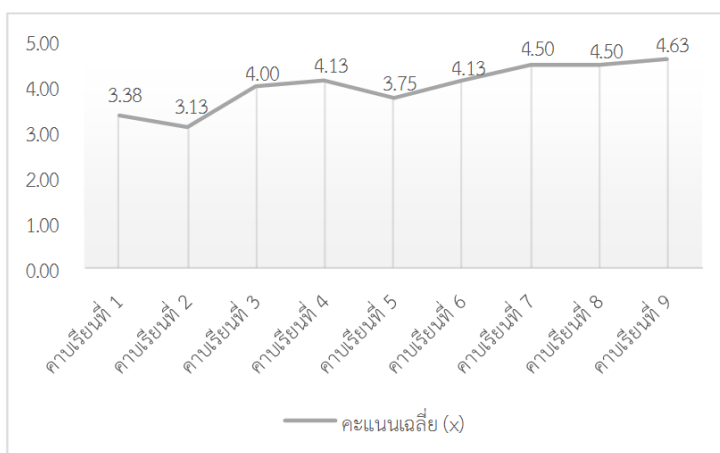
ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา	ช่วงเวลาทดสอบ	$\bar{x}$ (5)	S.D.	ระดับความสามารถ
1. สามารถตั้งสมมติฐานได้	คาบเรียนที่ 1	3.38	0.74	ดี
	คาบเรียนที่ 2	3.13	0.83	ปานกลาง
	คาบเรียนที่ 3	4.38	0.52	ดีมาก
	คาบเรียนที่ 4	4.38	0.52	ดีมาก
	คาบเรียนที่ 5	4.38	0.74	ดีมาก
	คาบเรียนที่ 6	4.63	0.74	ดีมาก
	คาบเรียนที่ 7	4.63	0.52	ดีมาก
	คาบเรียนที่ 8	4.88	0.35	ดีมาก
	คาบเรียนที่ 9	4.88	0.35	ดีมาก
	รวม	4.29	0.63	ดีมาก
2. สามารถค้นหาแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาได้	คาบเรียนที่ 1	3.25	1.04	ปานกลาง
	คาบเรียนที่ 2	3.38	1.19	ดี

ความสามารถ ในการคิดแก้ปัญหา	ช่วงเวลา ทดสอบ	$\bar{x}$ (5)	S.D.	ระดับ ความสามารถ
	คาบเรียนที่ 3	2.88	0.64	ปานกลาง
	คาบเรียนที่ 4	3.88	0.83	ดี
	คาบเรียนที่ 5	3.88	0.83	ดี
	คาบเรียนที่ 6	4.13	0.99	ดี
	คาบเรียนที่ 7	4.38	0.92	ดีมาก
	คาบเรียนที่ 8	4.38	0.74	ดีมาก
	คาบเรียนที่ 9	4.50	0.53	ดีมาก
	รวม	3.85	0.57	ดี
3. สามารถกำหนดขั้นตอนใน การแก้ปัญหาได้	คาบเรียนที่ 1	2.75	0.71	ปานกลาง
	คาบเรียนที่ 2	2.50	0.53	พอใช้
	คาบเรียนที่ 3	3.13	0.64	ปานกลาง
	คาบเรียนที่ 4	3.50	0.76	ดี
	คาบเรียนที่ 5	3.50	0.93	ดี
	คาบเรียนที่ 6	3.63	0.92	ดี
	คาบเรียนที่ 7	4.00	0.76	ดี
	คาบเรียนที่ 8	4.25	0.71	ดีมาก
	คาบเรียนที่ 9	4.25	0.89	ดีมาก
	รวม	3.50	0.62	ดี
4. สามารถสร้างความคิดรวบ ยอดจากสิ่งที่แก้ปัญหาได้	คาบเรียนที่ 1	2.00	0.53	พอใช้
	คาบเรียนที่ 2	1.75	0.71	ปรับปรุง
	คาบเรียนที่ 3	2.25	0.89	พอใช้
	คาบเรียนที่ 4	2.75	1.04	ปานกลาง
	คาบเรียนที่ 5	2.63	0.74	ปานกลาง
	คาบเรียนที่ 6	3.13	0.99	ปานกลาง
	คาบเรียนที่ 7	3.50	0.76	ดี
	คาบเรียนที่ 8	3.50	0.76	ดี
	คาบเรียนที่ 9	3.63	0.74	ดี
	รวม	2.79	0.69	ปานกลาง

ความสามารถ ในการคิดแก้ปัญหา	ช่วงเวลา ทดสอบ	$\bar{x}$ (5)	S.D.	ระดับ ความสามารถ
5. สามารถแก้ปัญหาโดยใช้การ ปฏิบัติต่างๆ ได้	คาบเรียนที่ 1	3.38	0.52	ปานกลาง
	คาบเรียนที่ 2	3.13	0.83	ปานกลาง
	คาบเรียนที่ 3	4.00	0.93	ดี
	คาบเรียนที่ 4	4.13	0.64	ดี
	คาบเรียนที่ 5	3.75	0.71	ดี
	คาบเรียนที่ 6	4.13	0.83	ดี
	คาบเรียนที่ 7	4.50	0.53	ดีมาก
	คาบเรียนที่ 8	4.50	0.53	ดีมาก
	คาบเรียนที่ 9	4.63	0.52	ดีมาก
	รวม	4.01	0.52	ดี
	รวมทั้งหมด	3.69	0.58	ดี

ตาราง 2 ผลการประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

จากตาราง 2 แสดงได้ดังแผนภูมิ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก ต่อไปนี้

แผนภูมิ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดเชิงรุก

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก โดยภาพรวม พบว่า จากการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกหลังการจัดการเรียนรู้เป็นรายคาบ พบว่า สิ่งที่นักเรียนชื่นชอบจากการเรียน ได้แก่ สื่อการเรียนรู้และวิธีการจัดการเรียนรู้ และสิ่งที่ไม่ชื่นชอบจากการเรียน ได้แก่ เวลาไม่เพียงพอในการจัดการเรียนรู้ ปัญหาในการร่วมกิจกรรมกลุ่มที่ใช้วิธีการสุ่มเลขที่และนักเรียนบางคนไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเท่าที่ควร

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถการคิดแก้ปัญหาโดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ เพราะการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการการเรียนรู้มากที่สุด มีความท้าทายในการเรียนและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ ส่งผลให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมและสื่อการสอนรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ครูจะเป็นผู้ชี้แนะ จัดสถานการณ์ อำนวยความสะดวก รวมถึงคอยกระตุ้นความคิดของนักเรียนเมื่อนักเรียนสามารถลงมือเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง จึงส่งผลให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งสามารถส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกของสภาพ พฤษพิบูล (2560: 5) ที่ว่า การเรียนรู้ที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนหรือดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย เป็นวิธีการเรียนรู้ในระดับลึก นักเรียนจะสร้างความเข้าใจและค้นหาความหมายของเนื้อหาสาระ โดยเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของรสิตา รักสกุล และคณะ (2558: 1325-1326) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง *สัมฤทธิ์ผลของการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้ Active Learning ของ*

นักศึกษาในรายวิชาการบริหารจัดการยุคใหม่และภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้การเรียนรู้เชิงรุกหลังการจัดการเรียนการสอน มีสัมฤทธิ์ผลสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกในภาพรวมอยู่ในระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้ คือความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับดี ทั้งนี้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่กระตุ้นการพัฒนาทักษะการคิดหลากหลายรูปแบบ หนึ่งในนั้น คือ ทักษะการคิดแก้ปัญหา ซึ่งในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้ออกแบบในแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกนั้น มีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกที่หลากหลาย เพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระในแต่ละคาบเรียน อีกทั้งยังเป็นการจัดการเรียนรู้ร่วมกับการใช้กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้วิจัยได้ใช้แบบวัดทักษะความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก จากสถานการณ์และโจทย์ที่ผู้วิจัยคิดขึ้น เพื่อวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา 5 ข้อ ดังนี้ 1) นักเรียนสามารถตั้งสมมติฐานได้ 2) นักเรียนสามารถค้นหาแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาได้ 3) นักเรียนสามารถกำหนดขั้นตอนในการแก้ปัญหาได้ 4) นักเรียนสามารถสร้างความคิดรวบยอดจากสิ่งที่แก้ปัญหาได้ และ 5) นักเรียนสามารถแก้ปัญหาโดยใช้การปฏิบัติต่าง ๆ ได้ ซึ่งนักเรียนสามารถใช้สิ่งที่ได้จากการเรียนรู้มาใช้ เช่น นักเรียนสามารถคาดเดาและตั้งสมมติฐานได้อย่างสมเหตุสมผล หาแนวทางแก้ไขปัญหามาได้เหมาะสม และสามารถเลือกแนวทางการแก้ไขปัญหามาได้ที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหามาได้ ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของสุชาภรณ์ พวงทอง และคณะ (2560: 134) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแนวคิดและทักษะการคิดแก้ปัญหาเรื่องอัตราการเกิดปฏิกิริยาเคมีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก ร่วมกับการสืบเสาะแบบชี้แนะแนวทางและการสืบเสาะแบบเปิด (*Guided and Opened Inquiry*) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ เรื่องอัตราการเกิดปฏิกิริยาเคมีโดยนักเรียนมีแนวคิดเชิงวิทยาศาสตร์มากที่สุดในหัวข้อพื้นที่

ผิวสัมผัสของสารตั้งต้นกับอัตราการเกิดปฏิกิริยาเคมีและนักเรียนมีทักษะการคิดแก้ปัญหามากที่สุดในช่วงขั้นตอนการระบุวิธีการแก้ปัญหา

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกหลังการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาหลังการจัดการเรียนรู้รายคาบ ตั้งแต่คาบเรียนที่ 1-8 ในขั้นที่ 3 ของการจัดการเรียนรู้ คือ ขั้นปรับปรุง เพื่อนำผลที่ได้จากความคิดเห็นของนักเรียนไปใช้ในการปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในคาบต่อไป ซึ่งผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกหลังการจัดการเรียนรู้ ในภาพรวม พบว่า สิ่งที่นักเรียนชื่นชอบจากการเรียน ได้แก่ สื่อการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนรู้และบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ ส่วนสิ่งที่นักเรียนไม่ชื่นชอบจากการเรียน ได้แก่ เวลาไม่เพียงพอในการจัดการเรียนรู้ ปัญหาในการร่วมกิจกรรมกลุ่มที่ใช้วิธีการสุ่มเลขที่และนักเรียนบางคนไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเท่าที่ควร ซึ่งผลจากการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกหลังการจัดการเรียนรู้เป็นรายคาบ ผู้วิจัยได้นำความคิดเห็นเหล่านั้นไปใช้ในการปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในครั้งถัดไป เช่น ปัญหาเวลาไม่เพียงพอในการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ทำการปรับกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความกระชับมากขึ้น เพิ่มสื่อการสอนเพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น ปัญหาในการร่วมกิจกรรมกลุ่มที่ใช้วิธีจัดกลุ่มกันเอง ผู้วิจัยได้ทำการจัดกลุ่มไว้ล่วงหน้า เพื่อความสะดวกในการจัดกิจกรรมและลดปัญหาการจัดกลุ่มกันเองของนักเรียนและปัญหานักเรียนบางคนไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเท่าที่ควร ผู้วิจัยได้ทำการปรับกิจกรรมโดยให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมให้ได้มากที่สุดและมีความเท่าเทียมกัน เช่น สลับกันตอบ-ถามคำถามหรือเสนอความคิดเห็น โดยไม่ให้ซ้ำกับนักเรียนคนที่ตอบไปแล้ว และให้นักเรียนแบ่งบทบาทหน้าที่ในกลุ่มให้ชัดเจน เพื่อลดปัญหาการผลัดภาระงานให้สมาชิกกลุ่ม ซึ่งการศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกหลังการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องแนวคิดของปริญานุษ พรหมภัสิต (2558: 13-14) ที่ได้เสนอขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ขั้นที่ 4 ขั้นปรับปรุงไว้ว่า ปรับปรุงระหว่างการจัดกิจกรรมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและปรับปรุงหลังการจัดกิจกรรม

องค์ความรู้จากการวิจัย

1. จากผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า หลังการจัดการเรียนรู้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ซึ่งชี้ให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาประวัติศาสตร์ได้ ดังนั้น ครูผู้สอนควรนำการจัดการเรียนรู้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้อื่น ในรายวิชาประวัติศาสตร์ รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หรือในรายวิชาอื่น ๆ อีกทั้งยังสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

2. จากผลการประเมินความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอยู่ในระดับดี ซึ่งชี้ให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก สามารถพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาได้เป็นอย่างดี ดังนั้น ครูผู้สอนควรนำการจัดการเรียนรู้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดรูปแบบอื่น ๆ ตามความเหมาะสมในรายวิชาและระดับชั้น เช่น ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์

3. จากการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก หลังการจัดการเรียนรู้ พบว่า สิ่งที่นักเรียนชื่นชอบจากการเรียน ได้แก่ สื่อการเรียนรู้ วิธีการจัดการเรียนรู้และบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ ส่วนสิ่งที่นักเรียนไม่ชื่นชอบจากการเรียน ได้แก่ เวลาไม่เพียงพอในการจัดการเรียนรู้ ปัญหาในการร่วมกิจกรรมกลุ่มที่ใช้วิธีการสุ่มเลขที่และนักเรียนบางคนไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเท่าที่ควร ซึ่งจะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนรู้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ยังมีทั้งข้อดีและข้อจำกัด ครูผู้สอนควรปรับกิจกรรมการจัดการเรียนรู้แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกให้เหมาะสมกับบริบทของนักเรียน ครูผู้สอน รายวิชาที่สอน และโรงเรียนตามความเหมาะสม

สรุป

การวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาโดยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านนายผล (แม่ในสุวรรณอุปถัมภ์) เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์การวิจัย 3 ข้อ จากการวิจัยพบผลตามแต่ละวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) ผลสัมฤทธิ์หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ก่อนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก 2) ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับดี และ 3) การศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก หลังการจัดการเรียนรู้เป็นรายคาบ พบว่า สิ่งที่นักเรียนชื่นชอบจากการเรียน ได้แก่ สื่อการเรียนรู้และวิธีการจัดการเรียนรู้ และสิ่งที่นักเรียนไม่ชื่นชอบจากการเรียน ได้แก่ เวลาไม่เพียงพอในการจัดการเรียนรู้ปัญหาในการร่วมกิจกรรมกลุ่มที่ใช้วิธีการสุ่มเลขที่และนักเรียนบางคนไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเท่าที่ควร อย่างไรก็ตาม การวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้องค์ความรู้อย่างน้อย 3 ประการ คือ 1) แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นและปรับใช้กับรายวิชาอื่นได้ 2) แนวคิดการเรียนรู้นี้ นอกจากใช้พัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาได้ดีแล้ว ยังใช้พัฒนาความสามารถในการคิดรูปแบบอื่นได้ 3) แนวคิดนี้ยังมีสิ่งที่จะต้องปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้แต่ละรายวิชาและโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- จิราภรณ์ ยกอินทร์. (2558). *การใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักศึกษา Using Cooperative Learning towards Students' Learning Behavior*. กรุงเทพมหานคร: สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- ปริญานุษ พรหมภาสิต. (2558). *คู่มือการจัดการเรียนรู้ Active Learning (AL) for HuSo at KPRU*. กำแพงเพชร: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (19 สิงหาคม 2542). *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก. หน้า 1-23*.

- รสิตา รักสกุล และคณะ. (2558). สัมฤทธิ์ผลของการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยใช้ Active Learning ของนักศึกษาในรายวิชาการบริหารจัดการยุคใหม่และภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. *การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2558 (RSU National Research Conference 2015)*. มหาวิทยาลัยรังสิต. วันที่ 24 เมษายน. หน้า 1325-1333.
- สถาพร พุทธิกุล. (2560). *โครงการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ประจำปีงบประมาณ 2560 เรื่องการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning*. สรรแก้ว: คณะเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขต สรรแก้ว.
- สุชาภรณ์ พวงทอง และคณะ. (2560). การพัฒนาแนวคิดและทักษะการคิดแก้ปัญหา เรื่องอัตราการเกิดปฏิกิริยาเคมีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active learning) ร่วมกับการสืบเสาะแบบชี้แนะ แนวทางและการสืบเสาะแบบเปิด (Guided and Opened Inquiry). *การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 55*. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วันที่ 31 มกราคม-3 กุมภาพันธ์. หน้า 134-143.

การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

Development of Thai Literature Learning Model Applying Constructivism and Cooperative Learning to Enhance the 21st Century Skills of Matthayomsuksa 6 Students

สุภัทรพงศ์ รวงผึ้งรุ่งโรจน์¹, วิมลรัตน์ จตุรานนท์², สิริวรรณ จรัสรวีวัฒน์³
Suphattarapong ROUNGPHAENGRUNGOJ¹, Wimonrat CHATURANON²,
Sirawan JARADRAWIWAT³

หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Doctor of Philosophy Program in Curriculum and Instruction,
Faculty of Education, Burapha University

Corresponding Author, E-mail: hideaki4960@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 2) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทย และ 3) ศึกษาเจตคติที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนแก่ง “วิทยสถาวร” จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วรรณคดีไทย 2) แบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา 3) แบบประเมินความสามารถด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมและด้านการสื่อสาร สารสนเทศ การรู้เท่าทันสื่อ 4) แบบประเมินพฤติกรรมด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำและความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม และ 5) แบบวัดเจตคติที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบที่แบบไม่เป็นอิสระ

ผลการวิจัย พบว่า 1) รูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทยมีองค์ประกอบ คือ หลักการ จุดมุ่งหมาย กระบวนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 ขั้นตอน รวมทั้งการวัดและการประเมินผล บทบาทของครูและบทบาทของนักเรียน 2) ผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วรรณคดีไทยและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทักษะในศตวรรษที่ 21 อยู่ในเกณฑ์การจัดอันดับคุณภาพมากที่สุด 3) เจตคติของนักเรียนอยู่ในระดับดีมาก องค์ความรู้จากการวิจัย คือ ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ สามารถประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้วรรณคดีไทยเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์และส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ: รูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทย; ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง; ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ; การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

Abstract

The purposes of this research are 1) to develop Thai literature learning model by applying the constructivism and cooperative learning to enhance the 21st century skills of Mattayomsuksa 6 students; 2) to study the results of Thai literature learning; and 3) to study the attitudes towards Thai literature model. This research is based on research and development (R&D) process. The key informants are the current 40 Mattayomsuksa 6 students of Klaeng “Wittayasathaworn” School. The research methodologies consist of 1) Thai Literature Achievement Forms; 2) Critical Thinking and Problem-solving Skill Forms; 3) Evaluation Forms on Ability of Creating an Innovation, Communication of Information, and Media Awareness; 4) Cooperative Behavior, Team Working, Leadership, Loving-kindness, Compassion, Disciplines, Morality, Ethics; and 5) Attitude Form towards Thai Literature. The statistical analysis is conducted by using mean, standard deviation, and t-test dependent samples.

The results of research are as follows: 1) Thai literature model consists of five principles, objectives, and learning processes, including evaluation, teachers' and students' roles in assessment; 2) the results of the use of Thai literature reveal that achievement on Thai literature, and critical thinking and problem solving skills after learning are significantly higher than that of before learning at .05 level and the 21st century skills are the most in ranking criteria; 3) the attitudes of students are at very good level. The new body of knowledge is the constructivism and cooperative learning which both of learning theories can respond to Thai literature learning and to enhance the 21st century skills.

Keywords: Thai Literature Learning Model; Constructivism; Cooperative Learning; 21st Century Skills

บทนำ

การศึกษาไทยในปัจจุบันให้ความสำคัญต่อทักษะแห่งอนาคตใหม่ในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) เพราะเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของคนไทย ในฐานะการเป็นพลเมืองของโลกที่มีการดำรงชีวิตท่ามกลางโลกแห่งเทคโนโลยี เศรษฐกิจ และการค้า การจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีแนวทางในการรองรับความเป็นศตวรรษที่ 21 เพื่อให้เยาวชนไทยและคนไทย มีคุณลักษณะด้านการเรียนรู้ที่จะสามารถปรับตัวได้อย่างชาญฉลาด มีภาวะผู้นำด้านการงานและด้านศีลธรรมที่ให้ความเคารพซึ่งกัน และกัน มีความซื่อสัตย์และเป็นพลเมืองที่มีคุณค่า (สำนักงานบริหารการมัธยมศึกษา ตอนปลาย, 2559: คำนำ)

วรรณคดีเป็นมรดกอันล้ำค่าทางวัฒนธรรมของชาติไทยที่สร้างขึ้นด้วยอัจฉริยะ อันสูงยิ่ง เป็นเครื่องแสดงถึงควมมีอารยธรรมของชาติ จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการ เรียนวรรณคดี คือ การทำให้ผู้เรียนเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในชาติ เห็น ความงามของภาษา ฝึกการคิดของผู้เรียน รวมทั้งให้ผู้เรียนนำข้อคิดมาใช้ให้เหมาะสม กับสภาพแวดล้อมและสังคมปัจจุบัน แต่การเรียนการสอนวรรณคดีไทยในปัจจุบันอยู่ ในสภาพวิกฤต วรรณคดีไทยจึงกลายเป็นยาขมสำหรับคนรุ่นใหม่ ผู้เรียนไม่สนใจ วรรณคดี เนื่องจากไม่เห็นคุณค่าและความสำคัญของวรรณคดี

ผู้วิจัยจึงศึกษางานวิจัยในสาขาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย การ จัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยทั้งในประเทศและต่างประเทศ พบว่า วิธีการสอนมีความ

หลากหลาย แต่วิธีที่น่าสนใจมี 2 วิธี ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเพื่อให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 วิธีการสอนดังกล่าว คือ การเรียนการสอนโดยใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองมีรากฐานจากทฤษฎีพัฒนาการทางเชาว์ปัญญาของเพียเจต์ (Piaget, 1972: 1-12) ที่ว่า พัฒนาการทางเชาว์ปัญญาของบุคคลนั้นผ่านกระบวนการดูดซึม (Assimilation) และกระบวนการปรับโครงสร้างทางปัญญา (Accommodation) ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลรับประสบการณ์ใหม่เข้าไปสัมพันธ์กับความรู้เดิม หากความรู้ไม่สัมพันธ์กันจะเกิดภาวะที่ไม่สมดุล ทำให้บุคคลพยายามที่จะปรับให้อยู่ในภาวะที่สมดุลโดยใช้กระบวนการปรับโครงสร้างทางปัญญา

ส่วนทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ นักเรียนได้ร่วมกันเรียนรู้และปฏิบัติงานช่วยเหลือซึ่งกันและกันและพัฒนาทักษะทางสังคม จอห์นสันและคณะ (Johnson, et al., 1994: 31-32) กล่าวว่า ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นวิธีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียนเป็นกลุ่มเล็ก สมาชิกแต่ละกลุ่มคละเทศ คละความสามารถทางการเรียน สมาชิกในกลุ่มต้องมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันและรับผิดชอบต่อผลงานในกลุ่มและของตนเอง

ด้วยความสำคัญของการเรียนการสอนวรรณคดีไทย ตลอดจนปัญหาในการเรียนการสอน รวมถึงการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ดังนี้

2.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วรรณคดีไทยก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้ทักษะการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ

2.2 เปรียบเทียบทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้ทักษะการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ

2.3 ศึกษาความสามารถด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมและด้านการสื่อสารสารสนเทศรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้ทักษะการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ

2.4 ศึกษาพฤติกรรมการร่วมมือ การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำและความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้ทักษะการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ

3. เพื่อศึกษาเจตคติที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดยประยุกต์ใช้ทักษะการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและการพัฒนา ผู้วิจัยมีวิธิดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย (R1) มีดังนี้

1) การดำเนินการศึกษาสภาพปัญหาในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยระดับมัธยมศึกษา โดยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้เข้าร่วมการสนทนาเป็นครูผู้สอนรายวิชาภาษาไทยในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขต ระยอง 2 จำนวน 8 โรงเรียน จำนวน 20 คน ซึ่งมีครูผู้สอนภาษาไทยโรงเรียนละ 2 คน ส่วนโรงเรียนแก่ง “วิทยสถาวร” จำนวน 4 คน เนื่องจากมีจำนวนครูภาษาไทยมากกว่าโรงเรียนอื่น

2) การรวบรวมผลการสนทนากลุ่มแล้ววิเคราะห์ข้อมูลได้ปัญหา 3 ด้าน คือ ด้านนักเรียน ด้านผู้สอนและด้านเทคนิค วิธีการและสื่อการสอน

ขั้นที่ 2 การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดยประยุกต์ใช้ทักษะการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือฉบับร่าง และการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (D1) มีดังนี้

1) การศึกษาเอกสารบทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 การสอนวรรณคดีไทยและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2561 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย การจัดการเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ

2) การออกแบบรูปแบบการเรียนรู้วรรณคดี แผนการจัดการเรียนรู้และเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ดังนี้ (1) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วรรณคดีไทย (2) แบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา (3) แบบประเมินความสามารถด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมและด้านการสื่อสาร สารสนเทศ รู้เท่าทันสื่อ (4) แบบประเมินพฤติกรรมด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำและความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (5) แบบวัดเจตคติที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทย

3) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน สถิติทางการศึกษาและการสอน ภาษาไทย ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

ขั้นที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Try out) (R2) มีดังต่อไปนี้

1) ทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น

2) หลังเสร็จสิ้นการทดลอง ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยเครื่องมือที่สร้างขึ้น

3) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของเครื่องมือ

ขั้นที่ 4 การปรับปรุงรูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (D2) มีดังนี้

1) ผู้วิจัยปรับปรุงรูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทยและเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองต่าง ๆ

2) การจัดพิมพ์เครื่องมือต่าง ๆ สำหรับใช้ในการศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทยกับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 5 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (R3) ดังต่อไปนี้

1) ผู้วิจัยเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2) ผู้แทนของผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการใช้รูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทยตามแบบแผนการทดลองที่เป็น การวิจัยกึ่งทดลอง (The Pretest-posttest Nonequivalent-group Design) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประการแรก ด้านเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

(1) รูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทยที่ผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.8-1.0 การประเมินรูปแบบการเรียนรู้จากประเด็นที่ประเมิน 25 ประเด็น โดยภาพรวมผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า เหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.65, S.D.=0.64)

(2) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิมีความสอดคล้อง โดยมีค่า IOC ระหว่าง 0.8-1.0

(3) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วรรณคดีไทย ผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า มีความสอดคล้อง โดยมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 และผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อสอบโดยเลือกข้อคำถามที่มีความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20-0.80 และมีค่าอำนาจจำแนก 0.20 ขึ้นไป และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ 0.82 แล้วผู้วิจัยพิจารณาคัดเลือกข้อสอบจาก 38 ข้อ เหลือ 30 ข้อ

(4) แบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิพบว่ามีความสอดคล้อง โดยมีค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อสอบโดยเลือกข้อคำถามที่มีความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20-0.80 และมีค่าอำนาจจำแนก 0.20 ขึ้นไป ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ 0.88 และพิจารณาคัดเลือกข้อสอบทั้งหมด 20 ข้อ

(5) แบบประเมินความสามารถด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมและด้านการสื่อสาร สารสนเทศ การรู้เท่าทันสื่อ ผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าแบบประเมินความสามารถด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมและด้านการสื่อสาร สารสนเทศ รู้เท่าทันสื่อ มีความสอดคล้อง โดยมีค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00

(6) แบบประเมินพฤติกรรมด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำและความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า แบบประเมินพฤติกรรมด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำและความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม มีความสอดคล้อง โดยมีค่า IOC เท่ากับ 1.00

(7) แบบวัดเจตคติที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อ

ส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า มีความสอดคล้อง โดยมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ผลการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ผู้วิจัยเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก 0.20 ขึ้นไป และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเจตคติทั้งฉบับเป็น 0.95

ประการที่สอง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนในสหวิทยาเขตระยอง 2 จำนวน 8 โรงเรียน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) ได้นักเรียนโรงเรียนแก่ง “วิทยสถาวร” จำนวน 10 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 280 คน

ประการที่สาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนแก่ง “วิทยสถาวร” จังหวัดระยอง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 40 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับฉลากและใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม (Cluster sampling)

3) ผู้แทนของผู้วิจัยให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วรรณคดีไทย และแบบวัดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ก่อนการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทยและดำเนินการอีกครั้งหลังเสร็จสิ้นการทดลอง

4) ผู้แทนของผู้วิจัยเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทย จำนวน 6 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง ในชั่วโมงกิจกรรมชุมนุม ชั่วโมงกิจกรรมหรือช่องทางสื่อสารออนไลน์เพื่อไม่ให้กระทบกับเวลาเรียนของนักเรียน และไม่มีผลกระทบต่อวิชาใด ๆ

5) หลังเสร็จสิ้นการทดลองผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นแล้ว วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบทีแบบไม่เป็นอิสระ

ผลการวิจัย

สำหรับผลการวิจัย ผู้วิจัยขอนำเสนอตามวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า รูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทยมีองค์ประกอบ คือ หลักการ จุดมุ่งหมาย กระบวนการจัดการเรียนรู้ซึ่งมี 5 ขั้นตอน คือ (1) สรรค์สร้างแรงจูงใจ (2) ขานไขประสบการณ์ล้ำค่า (3) พิจารณาค้นคว้าองค์ความรู้ (4) ควบคุม

เผยแพร่ผลงาน และ (5) เชี่ยวชาญด้วยการตรวจสอบ นอกจากนี้ ยังมีองค์ประกอบด้านการวัดและการประเมินผล บทบาทของครูและบทบาทของนักเรียน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลของการใช้รูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีดังนี้

2.1 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วรรณคดีไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงผลในตารางต่อไปนี้

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	จำนวนนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	t	p
หลังเรียน	30	40	25.95	1.55	25.84*	.000
ก่อนเรียน	30	40	17.53	2.33		

* $p < .05$

ตาราง 1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทย

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 17.53 คะแนน และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 25.95 คะแนน ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนได้เรียนรู้วรรณคดีไทยโดยใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือจึงทำให้ความรู้ที่นักเรียนได้รับเป็นความรู้ที่คงทน สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าและการประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงส่งผลให้คะแนนหลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 นักเรียนมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงผลในตารางต่อไปนี้

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	จำนวนนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	t	p
หลังเรียน	20	40	16.60	1.68	28.51*	.000
ก่อนเรียน	20	40	10.00	1.83		

* $p < .05$

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่า ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณและการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 10.00 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 16.60 คะแนน ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือในการเรียนรู้วรรณคดีไทยเพื่อฝึกทักษะการคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณและการแก้ปัญหา จึงทำให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์บทความได้อย่างมีหลักการ จึงส่งผลให้คะแนนหลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 นักเรียนมีความสามารถด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมและด้านการสื่อสาร สารสนเทศ รู้เท่าทันสื่อ มีคะแนนเฉลี่ย 22.24 คะแนน อยู่ในเกณฑ์การจัดอันดับคุณภาพดีมาก ดังแสดงผลในตารางต่อไปนี้

องค์ประกอบที่ประเมิน	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.
1. ด้านการสร้างสร้งสรรค์นวัตกรรม	ความคิดคล่องแคล่ว	2.60	0.49
	ความคิดยืดหยุ่น	2.80	0.40
	ความคิดริเริ่ม	2.83	0.38
	ความคิดละเอียดลออ	2.55	0.50
2. ด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และ การรู้เท่าทันสื่อ	การเข้าถึงสื่อ	2.90	0.30
	การวิเคราะห์สื่อ	2.68	0.47
	การเลือกใช้สื่อ	2.93	0.26
	การรู้เท่าทันสื่อ	2.95	0.21
คะแนนเฉลี่ย		2.78	0.38
คะแนนรวม		22.24	0.48

ตาราง 3 ผลการศึกษาความสามารถด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมและด้านการสื่อสาร
สารสนเทศ รู้เท่าทันสื่อ

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทยโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือแล้วประเมินความสามารถด้านการสร้างสร้งสรรค์นวัตกรรมและด้านการสื่อสารสารสนเทศ รู้เท่าทันสื่อ มีคะแนนเฉลี่ยรวม 22.24 คะแนนอยู่ในเกณฑ์การจัดอันดับคุณภาพดีมาก ทั้งนี้ด้านการสร้างสร้งสรรค์นวัตกรรมรายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความคิดริเริ่ม ($\bar{X}$ = 2.83, S.D. = 0.38) ค่าเฉลี่ย

ต่ำสุด คือ ความคิดละเอียดลออ ($\bar{X}=2.55$, S.D.=0.50) ส่วนด้านการสื่อสารสารสนเทศและการรู้เท่าทันสื่อ รายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การรู้เท่าทันสื่อ ($\bar{X}=2.95$, S.D.=0.21) ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การวิเคราะห์สื่อ ($\bar{X}=2.68$, S.D.=0.47) ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือในการเรียนรู้วรรณคดีไทยเพื่อพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมด้านการสื่อสาร สารสนเทศ รู้เท่าทันสื่อ ทำให้นักเรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มีประสิทธิภาพ

2.4 นักเรียนมีพฤติกรรมความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำและความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม พบว่า มีคะแนนเฉลี่ย 87.13 คะแนนอยู่ในเกณฑ์การจัดอันดับคุณภาพดีมาก ดังแสดงผลในตารางต่อไปนี้

พฤติกรรมด้าน	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.
ด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำ			
1. การวางแผน	1.1 สามารถช่วยกำหนดเป้าหมายของกลุ่มได้	2.75	0.44
	1.2 ช่วยวางแผนการทำงานภายในกลุ่มได้	2.90	0.30
2. การแสดงความคิดเห็น	2.1 ให้ความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์	2.98	0.16
	2.2 แสดงความคิดเห็นอยู่เสมอ	2.73	0.45
	2.3 ยอมรับในความคิดเห็นของเพื่อน	3.00	0.00
3. ความรับผิดชอบ	3.1 รู้หน้าที่ของตนเอง	2.93	0.27
	3.2 ทำงานตามที่กลุ่มมอบหมายด้วยความตั้งใจ	2.95	0.22
	3.3 ช่วยเหลืองานของเพื่อนหลังจากทำงานของตนเองเรียบร้อยแล้ว	2.85	0.36
4. การทำงานร่วมกับผู้อื่น	4.1 ข้อเสนอแนะของเพื่อนมีประโยชน์	2.83	0.38
	4.2 ยอมรับในข้อเสนอแนะการทำงานของเพื่อน	2.90	0.30
	4.3 ช่วยกันแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดระหว่างการทำงาน	3.00	0.00
	4.4 ให้อภัยเพื่อนเมื่อทำงานผิดพลาด	2.98	0.16
5. ภาวะการเป็นผู้นำ	5.1 มีความคิดริเริ่มที่ดี	2.95	0.22
	5.2 ดูแลเอาใจใส่เพื่อนในขณะปฏิบัติงาน	2.83	0.38
	5.3 ควบคุมระเบียบในการทำงานกลุ่ม	2.88	0.33
	5.4 กระตุ้นให้สมาชิกอภิปรายและแสดงความคิดเห็น	2.80	0.41
	5.5 นำกลุ่มช่วยกันคิดหาวิธีแก้ปัญหา	2.90	0.30
	5.6 พูดสื่อความชัดเจน ชัดคำ มีความมั่นใจใน	2.85	0.36

ตนเอง			
5.7 ให้คำตำหนิหรือติชมได้ถูกต้องตามกาลเทศะ		3.00	0.00
ด้านความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม			
6. ความมีเมตตา กรุณา	6.1 ให้การช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม	3.00	0.00
	6.2 ให้การช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกต่างกลุ่ม	2.93	0.27
	6.3 มีน้ำใจและแบ่งปัน	2.95	0.22
7. การมีวินัย	7.1 รักษากฎระเบียบหรือข้อตกลง	2.93	0.27
	7.2 ทำหน้าที่หรือปฏิบัติงานจนสำเร็จตามเวลาและ เป็นแบบอย่างได้	2.83	0.38
	7.3 รู้สิทธิและรู้จักรักษาสีขงตนเอง	2.93	0.27
	7.4 รับผิดชอบในการกระทำของตนเอง	2.85	0.36
8. การมีคุณธรรม จริยธรรม	8.1 มีความซื่อสัตย์สุจริต	3.00	0.00
	8.2 ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง มีเหตุผล รอบคอบ	2.90	0.30
	8.3 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความบริสุทธิ์ใจ ไม่หวัง ผลตอบแทน	3.00	0.00
	8.4 สามัคคีกันในทุกคณะ	3.00	0.00
คะแนนเฉลี่ย		2.91	0.29
คะแนนรวม		87.13	2.15

ตาราง 4 ผลการศึกษาพฤติกรรมด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำและความมีเมตตา
กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แล้วประเมินพฤติกรรมความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำและความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยรวม 87.13 คะแนน อยู่ในเกณฑ์การจัดอันดับคุณภาพดีมาก ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือในการเรียนรู้วรรณคดีไทยในการพัฒนาพฤติกรรมความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำและความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม เกิดจากการเรียนรู้ด้วยการสร้างความรู้ด้วยตนเองและการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันจึงส่งผลให้เป็นการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เจตคติที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือของ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.72$, S.D.=0.52) ดังแสดงผลในตารางต่อไปนี้

ข้อ	รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1	รูปแบบการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21	4.80	0.40	ดีมาก
2	รูปแบบการเรียนรู้ไม่ซับซ้อน เรียนรู้ได้ง่าย	4.68	0.52	ดีมาก
3	รูปแบบการเรียนรู้มีความน่าสนใจ	4.95	0.22	ดีมาก
4	กิจกรรมการเรียนรู้เน้นให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง	4.90	0.30	ดีมาก
5	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ข้าพเจ้าได้ฝึกทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา	4.58	0.63	ดีมาก
6	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ข้าพเจ้าได้ฝึกทักษะด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรม	4.68	0.52	ดีมาก
7	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ข้าพเจ้าได้ฝึกทักษะด้านการสื่อสาร การค้นคว้าสารสนเทศและการรู้เท่าทันสื่อ	4.28	0.59	ดี
8	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ข้าพเจ้าได้ฝึกด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ	4.93	0.26	ดีมาก
9	กิจกรรมการเรียนรู้มีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม	4.78	0.47	ดีมาก
10	กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ข้าพเจ้ามีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูและนักเรียนร่วมชั้นได้ตลอดเวลา	4.25	0.77	ดี
11	การจัดกลุ่มผู้เรียนคำนึงถึงความต่างระหว่างบุคคล	4.80	0.40	ดีมาก
12	สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทันสมัย น่าสนใจ	4.70	0.56	ดีมาก
13	กิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับเวลา	4.48	0.50	ดีมาก
14	บรรยากาศในชั้นเรียนกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้	4.95	0.22	ดีมาก
15	รูปแบบการเรียนรู้ทำให้ข้าพเจ้าชอบการเรียนรู้วรรณคดีไทย	5.00	0.00	ดีมาก

ภาพรวม	4.72	0.52	ดีมาก
--------	------	------	-------

ตาราง 5 ผลการวัดเจตคติที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทย

จากตาราง 5 แสดงในภาพรวมว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้เรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดยประยุกต์ใช้ทักษะการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 มีเจตคติต่อรูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดยประยุกต์ใช้ทักษะการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.72$, S.D.=0.52) โดยรายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 15 รูปแบบการเรียนรู้ทำให้ข้าพเจ้าชอบการเรียนรู้วรรณคดีไทย ($\bar{X} = 5.00$, S.D.=0.00) และรายการประเมินที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 10 กิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ข้าพเจ้ามีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูและนักเรียนร่วมชั้นได้ตลอดเวลา ($\bar{X} = 4.25$, S.D.=0.77)

อภิปรายผล

สำหรับการอภิปรายผล ผู้วิจัยขออภิปรายตามลำดับวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดยประยุกต์ใช้ทักษะการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้วรรณคดีไทยได้อย่างดี เนื่องจากรูปแบบการเรียนรู้ที่ได้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ มีการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอนและแต่ละขั้นตอนสัมพันธ์กับทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองและทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ สอดคล้องกับแนวคิดของชนัท ธาตุทอง (2554: 183) ที่กล่าวว่า ทักษะการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ นั้น นักเรียนเป็นผู้สร้างและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง โดยการเรียนรู้ใหม่จะเกิดขึ้นขึ้นอยู่กับความเข้าใจในบทเรียน การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้อย่างสะดวกเมื่อมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และการเรียนรู้ที่มีความหมายจะต้องดำเนินการภายใต้การปฏิบัติในสภาพจริง นำไปสู่การพัฒนาและต่อยอดความรู้ที่คงทน และสอดคล้องกับแนวคิดของบุญเลี้ยง หุมทอง (2556: 29-30) ที่กล่าวถึงทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือว่า เป็นการใช้ในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนเพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้ประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาในสภาพแวดล้อมที่เหมือนกับชีวิตจริง เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้เรียนในการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นและการยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้เรียนได้มีการคิดวิเคราะห์การแก้ปัญหาและการสร้างสรรค์ความรู้ ซึ่งผลจากการ

ประเมินจากผู้เชี่ยวชาญพบว่า รูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทยที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมระดับดีมาก

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การศึกษาผลของการใช้รูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วรรณคดีไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมและด้านการสื่อสารสารสนเทศ รู้เท่าทันสื่อ มีคะแนนเฉลี่ย 22.24 คะแนน อยู่ในเกณฑ์การจัดอันดับคุณภาพดีมาก พฤติกรรมความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำและความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม มีคะแนนเฉลี่ย 87.13 คะแนน อยู่ในเกณฑ์การจัดอันดับคุณภาพดีมาก สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้งนี้เพราะรูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นั้นช่วยเสริมให้นักเรียนมีทักษะในการอ่านวรรณคดีโดยใช้การคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่าและการนำไปใช้ ที่สำคัญ คือ ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ให้นักเรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และประสบการณ์ของตนเองกับเพื่อนร่วมชั้นหรือรวมกลุ่ม ทำให้ความรู้ที่นักเรียนได้รับนั้นคงทน ตกผลึกเป็นความรู้ที่สามารถนำมาต่อยอดในการเรียนรู้วรรณคดีไทยได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับแนวคิดของอิงอร สุพันธ์วิช และคณะ (2554: 108) ที่ได้กล่าวว่า การสอนวรรณคดีนอกจากจะเป็นการพิจารณาในด้านของความงามในทางศิลปะแล้ว ยังมีความสำคัญในการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการตอบสนองของการคิดอีกด้วย เพราะวรรณคดีกับการคิดไตร่ตรองมีความสัมพันธ์กัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของอรสา สนธิ (2553: 93-94) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า นักเรียนมีการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองสูงกว่าก่อนเรียนในทุก ๆ ด้าน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับการศึกษาของหยาง หลีโจว (2555: 99) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการสอนอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจ สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยชนชาติยูนนาน ตามแนวการสอนแบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Active Learning) และ

หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองของ นักศึกษากลุ่มทดลองที่เรียนตามรูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมีคะแนนเฉลี่ยสูง กว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนตามการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการศึกษาเจตคติของผู้เรียนกลุ่มทดลองที่มีต่อรูปแบบการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนา ขึ้น โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเห็นด้วย สอดคล้องกับผลการวิจัยของบาเกอร์ และคณะ (Barger, et al, 2018: 89-101) ที่ได้ศึกษาผลการใช้การเรียนรู้แบบการ สร้างความรู้ด้วยตนเองกับนักศึกษาเคมี ระดับปริญญาตรีจำนวน 270 คน โดยจัดการ เรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตัวเองแล้วประเมินผล 3 ครั้ง พบว่า การ ประเมินหลังการเรียนรู้ของนักศึกษาเคมีมีผลการเรียนรู้สูงขึ้น เนื่องจากนักศึกษาได้ ได้ตอบกับเพื่อนและผู้สอนมีการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่นเดียวกับการ วิจัยของริเกอร์และคณะ (Rieger, et al, 2020: 1-2) ที่ได้ศึกษาผลการใช้การเรียนรู้ แบบสร้างความรู้ด้วยตนเองเป็นฐานในการสอนศิลปะของนักศึกษาพยาบาล โดยใช้ แบบสอบถามในการวิเคราะห์ข้อมูลภาคสนามพบว่า การสร้างความรู้ด้วยตนเองในการ สอนศิลปะทำให้พบความแตกต่างระหว่างบุคคล นักศึกษาแต่ละคนมีประสบการณ์ที่ แตกต่างกัน ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย ส่งผลต่อการเรียนรู้ร่วมกันเป็นอย่างดี ในทำนองเดียวกันกับการวิจัยของรูบิน (Rubin, 1993: 45-50) ได้ศึกษาผลการ ประยุกต์ใช้การเรียนรู้แบบสร้างความรู้ด้วยตนเองกับนักเรียนจีน โดยเป็นการปรับการ เรียนรู้แบบดั้งเดิมมาใช้ในการเรียนรู้แบบสร้างความรู้ด้วยตนเองพบว่า นักเรียนให้ความ คิดเห็นว่า เป็นการเรียนรู้ที่ดึงดูดและท้าทาย เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์ และมีคุณค่าในเชิงประสบการณ์ และสอดคล้องกับการวิจัยของมินาเนและนาปีตูปูลู (Minarni & Napitupulu, 2020: 111-132) ที่ศึกษาบทบาทของนักเรียนอินโดนีเซีย ต่อการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบสร้างความรู้ด้วยตนเองในการเรียนคณิตศาสตร์ชั้น สูงพบว่า ผลการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีบทบาทในการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น 18-57% มีผลการเรียนรู้ดีขึ้น นักเรียน มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้นส่งผลดีต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เจตคติที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดย ประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.72$, S.D.=0.52) ทั้งนี้เป็น เพราะรูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้นเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้น ให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ตามความถนัดด้วยวิธีการต่าง ๆ ผสานกับการ ใช้กระบวนการกลุ่มในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมชั้น เป็นการเรียนรู้ตามวัย

ของผู้เรียน ได้ฝึกทักษะกระบวนการคิดที่ซับซ้อน การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ การสื่อสารในการแสวงหาข้อมูล การสร้างนวัตกรรมตามความสนใจ ตลอดจนการฝึกทักษะการเป็นผู้นำ การทำกิจกรรมกลุ่ม และการมีคุณธรรมจริยธรรม สอดคล้องกับแนวคิดขนาธิป พรกุล (2554: 89) ที่กล่าวถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอนตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองนั้นครูต้องเห็นคุณค่าของความคิดของนักเรียน ยอมรับและส่งเสริมในการคิดที่ถูกต้อง การใช้คำถามระดับสูงเพื่อดึงความคิดของนักเรียนออกมา ย่อมทำให้นักเรียนได้ใช้กระบวนการคิดอย่างเหมาะสม นักเรียนจะกล้าที่จะแสดงกระบวนการคิดของตน และสอดคล้องกับแนวคิดของสลาวิน (Slavin, 1995: 16-19) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือทำให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้โดยเน้นรางวัลเป็นโครงสร้าง และเป้าหมายในการปฏิบัติที่มีลักษณะเฉพาะ 3 อย่าง คือ การร่วมมือกันปรับปรุง เป้าหมายเฉพาะบุคคล การแข่งขันกันกำหนดเป้าหมายรายบุคคล และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ใช้ความพยายามไปสู่เป้าหมาย การใช้เทคนิคแรงจูงใจจากโครงสร้างเป้าหมายทำให้สมาชิกบรรลุตามเป้าหมายได้ ซึ่งทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับการวิจัยของเซกันโดและคณะ (Segundo, et al, 2020: 107-115) ได้ศึกษาทักษะความคิดสร้างสรรค์และการอ่าน การเขียน โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา การศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองจำนวน 30 คน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีทักษะการคิด การอ่านและการเขียนที่สูงขึ้น ความคิดสร้างสรรค์และผลการเรียนรู้มีความสัมพันธ์กัน เกิดความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน เช่นเดียวกันกับการวิจัยของซังและเฉิน (Zhang & Chen, 2020: 106-110) ที่ได้ศึกษาผลการเรียนรู้มีส่วนร่วมของนักศึกษาพยาบาลต่อทักษะการคิดเชิงวิพากษ์พบว่า นักศึกษาพยาบาลที่ได้รับการเรียนรู้แบบร่วมมือ ทำให้มีทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ในระดับที่สูงขึ้น กลุ่มทดลองมีผลการทดลองเพิ่มขึ้น 100% ส่วนกลุ่มควบคุมมีผลการทดลองเพิ่มขึ้น 85% ซึ่งนักเรียนให้ความคิดเห็นว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยส่งเสริมทักษะการคิดได้อย่างดี ในทำนองเดียวกันกับการวิจัยของทาเดสและกิลลี (Tadesse & Gillies, 2020: 1-11) ที่ศึกษาผลการใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือกับนักศึกษาระดับปริญญาตรีในประเทศเอธิโอเปีย ซึ่งใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแทนการสอนแบบบรรยาย ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีผลการเรียนรู้ที่สูงขึ้น มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในระดับสูงและมีความพึงพอใจ แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการเรียนรู้อรรถนคติไทย โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่

6 นั้นสามารถใช้ในการจัดการเรียนการสอนวรรณคดีไทย เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วรรณคดีไทยและยังส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้จากการวิจัย

รูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นรูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทยที่มุ่งให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นภายในของผู้เรียน โดยมีเงื่อนไขการเรียนรู้ คือ การลงมือกระทำ คิดแก้ปัญหาจากสถานการณ์ปัญหาและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ใช้กระบวนการแก้ปัญหาทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกระบวนการสร้างความรู้และการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และจัดสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับความรู้เดิมของนักเรียนเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนคิดและเชื่อมโยงความรู้จนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย เก็บไว้ในหน่วยความจำระยะยาว การเรียนรู้เน้นกิจกรรมทางสังคม เน้นสืบเสาะหาความรู้ร่วมกัน ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ที่ลึกซึ้งและกว้างขวางขึ้น เพราะมีโอกาสในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่นและเป็นการขยายทัศนะ ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ค้นคว้า แสวงหาความรู้ ฝึกฝนวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ กล้าแสดงออก กล้าคิด กล้าทำ กล้านำเสนอความคิดอย่างสร้างสรรค์ มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน กับครูผู้สอน เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ฝึกความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม มีทักษะทางสังคม เคารพกติกาในสังคม รับผิดชอบต่อส่วนรวม มีความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้เดิมเข้ากับความรู้ใหม่ มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดแก้ปัญหา การสร้างนวัตกรรมและเลือกในสื่อสารสนเทศประเภทต่าง ๆ ได้ตรงตามจุดประสงค์และไม่ละเมิดสิทธิ์ของผู้อื่น มีคุณธรรม จริยธรรมพื้นฐานในการดำเนินชีวิตและสามารถนำความรู้สู่การปฏิบัติได้จริงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

สรุป

การพัฒนาแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทย โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองและทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทยมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ หลักการ จุดมุ่งหมาย กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มี 5

ขั้นตอน คือ (1) สร้างสรรค์แรงจูงใจ (2) ขานไขประสบการณ์ล้ำค่า (3) พิจารณา คั่นคว้าองค์ความรู้ (4) ควบคุมเผยแพร่ผลงาน (5) เชี่ยวชาญด้วยการตรวจสอบ และยังมี การวัดและการประเมินผล บทบาทของครูและบทบาทของนักเรียน โดยผลของการใช้ รูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทย พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วรรณคดี ไทย และการเรียนรู้ตามทักษะในศตวรรษที่ 21 ที่ศึกษานั้นอยู่ในเกณฑ์การจัดอันดับ คุณภาพดีมาก เพราะนักเรียนใช้กระบวนการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ทำให้นักเรียนแสวงหาความรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดและประสบการณ์ ทำให้ ความรู้ที่นักเรียนได้รับมีความคงทนตกผลึกเป็นความรู้ที่สามารถนำมาต่อยอดในการ เรียนรู้วรรณคดีไทยและส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้เป็นอย่างดี และนักเรียนมี เจตคติต่อรูปแบบการเรียนรู้วรรณคดีไทย อยู่ในระดับดีมาก เพราะนักเรียนได้แสวงหา ความรู้ด้วยตนเอง ตามความถนัดด้วยวิธีการต่าง ๆ ผสมกับการใช้กระบวนการกลุ่ม ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนร่วมชั้น สอดคล้องกับการเรียนรู้ตามวัยของผู้เรียน ได้ ฝึกทักษะกระบวนการคิดที่ซับซ้อน การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดแก้ปัญหา การ ใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ การสื่อสารในการแสวงหาข้อมูล การสร้างนวัตกรรมตาม ความสนใจ ตลอดจนการฝึกทักษะการเป็นผู้นำ การทำกิจกรรมกลุ่มและการมี คุณธรรมจริยธรรม

เอกสารอ้างอิง

- ชนัท ธาตุทอง. (2554). *สอนคิด: การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิด*. กรุงเทพมหานคร: เพชรเกษมการพิมพ์.
- ชนาธิป พรกุล. (2554). *การสอนกระบวนการคิด: ทฤษฎีและการนำไปใช้*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2556). *ทฤษฎีและการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ (Theories and Development of Instructional Model)*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ เอส. พรินต์ไทย แฟคตอรี.
- สำนักงานบริหารการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2559). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21st Century Skills*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานบริหารการ มัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- หยาง หลีโจว. (2555). *การพัฒนารูปแบบการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจสำหรับ นักศึกษามหาวิทยาลัยชนชาติยูนนาน ตามแนวการสอนแบบ Active*

Reading และหลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิต บัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.

อรสา สนนี. (2553). *การพัฒนาการเรียนรู้การสอนภาษาไทยโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*

อิงอร สุพันธ์ุณี และคณะ. (2554). *ชุดฝึกอบรมครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบตามแผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*

Barger, M. M., et al. (2018). Constructivism and Personal Epistemology Development in Undergraduate Chemistry Students. *Learning and Individual Differences*. 63, 89-101. DOI:10.1016/j.lindif.2018.03.006

Johnson, D., et al. (1994). *Cooperative in the Classroom*. Minnesota: Interaction Book.

Minarni, A. and Napitupulu, E. E. (2020). The Role of Constructivism-based Learning in Improving Mathematical High Order Thinking Skills of Indonesian Students. *STKIP Siliwangi Bandung Journals*. 9 (1), 111-132. DOI: 10.22460/infinity.v9i1.p111-132

Piaget, J. (1972). Intellectual Evolution for Adolescence to Adulthood. *Human Development*. 15, 1-12. DOI: 10.1159/000271225

Rieger, K. L., et al. (2020). Navigating Creativity within Arts-based Pedagogy: Implications of a Constructivist Grounded Theory Study. *Nurse Education Today*. 91, 1-9. DOI: 10.1016/j.nedt.2020.104465

Rubin, D. (1993). *A Practical Approach to Teaching Reading*. New York: A Simon and Schuster.

Segundo, R., et al. (2020). Promoting Children's Creative Thinking through Reading and Writing in a Cooperative Learning Classroom. *Thinking Skills and Creativity*. 36, 107-115. DOI: 10.1016/j.tsc.2020.100663

- Slavin, R. E. (1995). *Cooperative Learning Theory, Research, and Practice*, 2nd ed. Boston: Allyn and Bacon.
- Tadesse, T., et al. (2020). Shifting the Instructional Paradigm in Higher Education Classrooms in Ethiopia: What Happens When We Use Cooperative Learning Pedagogies More Seriously. *International Journal of Educational Research*. 99, 1-12. DOI: 10.1016/j.ijer.2019.101509
- Zhanga, J. and Chen, B. (2020). The Effect of Cooperative Learning on Critical Thinking of Nursing Students in Clinical Practicum: A Quasi-experimental Study. *Journal of Professional Nursing*. 29, 106-110. DOI: 10.1016/j.profnurs.2020.05.008

ธุรกิจพระเครื่องออนไลน์กับวิถีความเชื่อในยุค 4.0 Online Amulets Business and Way of Belief in the Age of 4.0

ธมนวรรณ แจ่มจรัส¹, วรารัตน์ ดาวสนั่น², ประยงค์ จันทรแดง³

Thamonwan Chaemchamrat¹, Wararat Daosanan²,

Prayong Jandaeng³

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาสังคม
คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

Bachelor of Arts Program in Social Development,
School of Political and Social Sciences, University of Phayao

Corresponding Author, E-mail: maymaym.2542@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่า พระเครื่องคืออะไร เหตุใดจึงมีธุรกิจพระเครื่องออนไลน์และธุรกิจพระเครื่องออนไลน์เหมาะสมกับสังคมไทยปัจจุบันหรือไม่ ผลการศึกษาพบว่า พระเครื่องเป็นเครื่องรางชนิดหนึ่งที่มีรูปลักษณะเป็นโลหะหรือผงดินเผา มีขนาดเล็กสามารถห้อยพกพาได้สะดวกและเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่คนไทยนิยมนับถือเพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจ เชื่อกันว่า ช่วยป้องกันภัยหรือเสริมสร้างบารมี ปัจจุบันเป็นยุคที่เทคโนโลยีการสื่อสารทันสมัยทำให้เกิดการเช่าบูชาพระเครื่องออนไลน์ เช่น การไลฟ์สดบนเว็บไซต์ Amulet24.com ที่เปิดให้มีการสั่งจอง เช่าบูชาพระเครื่องและเครื่องรางของขลัง และบริการจัดส่งให้ผู้สั่งจองผ่านไปรษณีย์ จึงเกิดเป็นธุรกิจพระเครื่องออนไลน์จำนวนมาก ในด้านเศรษฐกิจ ธุรกิจนี้สร้างรายได้และกระตุ้นเศรษฐกิจอีกทางหนึ่ง ด้านศาสนา การนับถือพระเครื่องไม่ผิดหลักการถ้าหากใช้ยึดเหนี่ยวจิตใจ ไม่นับถือด้วยการงมงาย ด้านประเพณี การสร้างพระเครื่องและห้อยพระเครื่องถือเป็นประเพณีไทยสำคัญอย่างหนึ่งของชาวพุทธไทย ธุรกิจพระเครื่องออนไลน์โดยรวมแล้วมีผู้เห็นด้วยและยินยอมที่มีการเกิดธุรกิจพระเครื่องออนไลน์ เพราะจะได้มีแหล่งเรียนรู้และเผยแพร่ให้โลกได้รับรู้ในสิ่งที่คนไทยนับถือบูชาและยังสะท้อนให้เห็นความเป็นเอกลักษณ์ของชาวพุทธไทย

คำสำคัญ: พระเครื่อง; ธุรกิจออนไลน์; พุทธพาณิชย์; ความเชื่อ

Abstract

This article aims to study the meaning of Buddhist amulets, the online amulets business and its suitability in the contemporary Thai society. It is found that the so called Buddhist amulets are auspicious, sacred objects made of metals or mud with a small size suitable to hang on neck or easily bring. The amulets are believed to be spiritually refuges, to help protection and enhance charming. The information technology at present leads to the so called online amulets business such as live broadcasting on website, namely Amulet24.com with full services of selling and buying including the postal delivery. For the purpose of economics, it can be an economic boot. For the religion, the amulets can be used as the mental refuge. For the tradition, making amulets and hanging them on necks are a Thai tradition. It can be said that the online amulets business is widely agreed and allowed as to be a source of learning and spreading what Thai Buddhists believe as well as reflecting their uniqueness.

Keywords: Buddhist Amulets; Online Business; Buddhist Commerce; Belief

บทนำ

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันประเทศไทยมีวัฒนธรรม ค่านิยมและความเชื่อที่มีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยและเหตุปัจจัยต่าง ๆ มากมาย เช่น การเปลี่ยนแปลงด้านปัจจัย 4 ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย อาหาร การสร้างที่อยู่อาศัยและการรักษาโรคที่ล้วนเปลี่ยนแปลงจากเดิมไปสู่สภาพที่ทันสมัยตามแบบอย่างประเทศที่พัฒนาแล้ว อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ยังคงเป็นเอกลักษณ์ของคนไทยส่วนใหญ่ ไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงไปมากนัก คือ ความเชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ อิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ต่าง ๆ (Animism) ซึ่งเป็นความเชื่อที่มีมาแต่ดั้งเดิม เช่น ความเชื่อเรื่องผีसांग เรื่องขวัญและโชคลาง เรื่องของขลังสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ แต่การเขียนบทความครั้งนี้ ผู้เขียนขอยกตัวอย่างความเชื่อเรื่องความขลังศักดิ์สิทธิ์ของพระเครื่อง ซึ่งเป็นสิ่งที่ชาวไทยพุทธส่วนใหญ่นับถือ เพราะเชื่อว่า เป็น

ตัวแทนการระลึกถึงพระพุทธเจ้า พระธรรมคำสั่งสอนและยังเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ แต่เดิมพระเครื่องเกิดจากพระเกจิอาจารย์ผู้มีชื่อเสียงจำนวนหนึ่งที่สร้างขึ้นสำหรับแจกให้ผู้ที่นับถือ ต่อมา มีการสร้างเป็นจำนวนมากเพื่อให้เช่าบูชา ในปัจจุบันธุรกิจพระเครื่องเกิดขึ้นมากมายทั่วประเทศ แสดงให้เห็นว่า ผู้คนยังคงมีความนิยมในพระเครื่องไม่เสื่อมถอย เพราะกลุ่มผู้เล่นหรือผู้สนใจมีความหลากหลายและจุดประสงค์ที่แตกต่างกัน ทำให้การเช่าบูชาพระเครื่องเป็นที่พบเห็นอยู่ทั่วไป ไม่เว้นแม้แต่ในระบบธุรกิจออนไลน์

จากการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยที่มีการนำรูปแบบเทคโนโลยีการสื่อสารเข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันมากขึ้น ธุรกิจสมัยใหม่จึงเข้ามาจับบทบาท ไม่ว่าจะเป็นการซื้อขายของใช้ สามารถหาได้จากเว็บไซต์ออนไลน์ เช่นเดียวกับธุรกิจพระเครื่องที่นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ เช่น เปิดเว็บไซต์พระเครื่อง ประมูลพระเครื่องผ่านโซเชียลมีเดีย ตลาดพระเครื่องออนไลน์ จนกระทั่งประชาชนค้นพบหรือซื้อขายผ่านเว็บไซต์ออนไลน์ การที่เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีอิทธิพลต่อคนในสังคมเป็นอย่างมาก ทำให้การติดต่อซื้อขายสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และส่งผลให้กระแสพระเครื่องออนไลน์ได้รับความนิยมจากผู้เล่นพระเครื่องอย่างกว้างขวางในยุค 4.0

ด้วยเหตุดังกล่าวมาข้างต้นนี้ ผู้เขียนจึงมีความสนใจศึกษาเรื่องธุรกิจพระเครื่องออนไลน์ เพื่อศึกษาว่า พระเครื่องคืออะไร เหตุใดจึงมีธุรกิจพระเครื่องออนไลน์และธุรกิจพระเครื่องออนไลน์เหมาะสมกับสังคมไทยปัจจุบันหรือไม่ การเขียนครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาข้อมูลจากเอกสารและจากสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ตลอดจนการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับพระเครื่องในตอนท้ายประกอบ

เนื้อเรื่อง

บททวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ก่อนที่จะศึกษาเรื่องธุรกิจพระเครื่องออนไลน์ครั้งนี้ ผู้เขียนได้ศึกษาบททวนวรรณกรรมที่มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับธุรกิจพระเครื่องออนไลน์เผยแพร่ไว้ ดังต่อไปนี้

เรื่องแรกโดยณัฐวุฒิ แก้ววิมล (2558) มีเนื้อหาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเช่าพระเครื่องออนไลน์ เว็บไซต์ *G-pro* โดยเปรียบเทียบจากพฤติกรรมตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพและรายได้ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเช่าพระเครื่องออนไลน์ เว็บไซต์ *G-pro* ซึ่งพบว่า ผู้ที่สนใจเช่าพระเครื่องออนไลน์บนเว็บไซต์ ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเพศชาย อายุ 31-40 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ทำอาชีพธุรกิจส่วนตัว มีรายได้ 20,000-30,000 บาท และระดับความคิดเห็นของผู้เช่าพระเครื่องออนไลน์ที่มีต่อการตัดสินใจเช่าพระเครื่องออนไลน์บนเว็บไซต์ *G-pro*

โดยรวมมีความพึงพอใจในระดับปานกลางถึงมาก และจุดประสงค์หลักในการตัดสินใจเข้าพระเครื่อง คือ สะสมและเก็งกำไรในวันข้างหน้า ส่วนผู้ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจให้เข้ามาเป็นสมาชิกเว็บไซต์ G-pra คือ ตัวเอง

เรื่องต่อมาเขียนโดยจิตตาภา ทัดหอม (2558) ได้ศึกษาเรื่อง*การตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ความไว้วางใจและคุณภาพของระบบสารสนเทศที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านช่องทางการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์ (Facebook Live) ของผู้บริโภคออนไลน์ในกรุงเทพมหานคร* พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านช่องทางการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์ของผู้บริโภคออนไลน์ในกรุงเทพมหานคร มีปัจจัยได้แก่ ปัจจัยการตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ด้านความบันเทิง ปัจจัยความไว้วางใจ ปัจจัยคุณภาพของระบบสารสนเทศ ด้านคุณภาพระบบและการบริการ ในขณะที่ปัจจัยการตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ด้านการปฏิสัมพันธ์ ความนิยม ความเฉพาะเจาะจง การบอกปากต่อปากและปัจจัยคุณภาพของระบบสารสนเทศ ด้านคุณภาพข้อมูลไม่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านช่องทางการถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์ของผู้บริโภค

เรื่องสุดท้ายเป็นงานเขียนของกิตติ ภิญญ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง*ปัจจัยที่มีผลต่อความนิยมพระเครื่องของประชาชนที่มีความสนใจพระเครื่อง ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาศูนย์พระเครื่อง ห้างสรรพสินค้าพันธุ์ทิพย์พลาซ่า สาขางามวงศ์วาน* พบว่า ความเชื่อเป็นสิ่งแรกและสิ่งที่สำคัญที่สุดที่ทำให้พระเครื่องเกิดความนิยม เพราะพระเครื่องเริ่มต้นจากความเชื่อที่เป็นส่วนหนึ่งในการใช้ชีวิตของคนในอดีต เช่น การเชื่อเรื่องผีสง การเชื่อเรื่องดวงหรือการเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ความเชื่อเหล่านี้ได้มาผูกกับพระเครื่อง จึงทำให้ความเชื่อมีความสำคัญที่สุดในการสร้างความนิยม รองลงมาเป็นแรงจูงใจที่เกิดจากการบอกเล่าจากผู้มีประสบการณ์หรือมีความเชื่อว่า พระเครื่องสามารถให้ผู้ที่บูชาได้สิ่งสมปรารถนา เช่น ความหวังให้พระเครื่องเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจในการดำเนินชีวิต ความร่ำรวย การทำมาค้าขายดี โชคลาภ แรงจูงใจเหล่านี้เกิดจากความเชื่อเดิมของคนที่มีความเชื่ออยู่แล้ว จึงทำให้เกิดแรงจูงใจในการพกพระเครื่องบูชาและหวังสิ่งที่ตนต้องการจะได้รับ สุดท้าย คือ ความต้องการหลังจากเกิดปัจจัยทั้งสองอย่างข้างต้น จึงทำให้เกิดความต้องการที่จะหาพระเครื่องมาครอบครองเพื่อหวังถึงผลของพระเครื่องนั้น ๆ

ความหมายของพระเครื่อง

ในเบื้องต้นนี้ควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของพระเครื่อง ความหมายธุรกิจออนไลน์และคนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจพระเครื่องออนไลน์หรือคนที่

เกี่ยวข้องกับพระเครื่องให้ชัดเจนก่อน เพื่อวิเคราะห์ว่า ธุรกิจพระเครื่องออนไลน์เหมาะสมกับสังคมไทยปัจจุบันหรือไม่

พระเครื่อง หมายถึง เครื่องรางที่ทำขึ้นตามความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ซึ่งมีลักษณะเป็นพระพุทธรูปหรือรูปของพระภิกษุทั้งที่ยังมีชีวิตอยู่หรือมรณภาพไปแล้ว โดยพระเครื่องทั่วไปมีขนาดเล็ก พกติดตัวได้และเชื่อว่า พระเครื่องเหล่านั้นมีฤทธิ์อำนาจศักดิ์สิทธิ์ที่อาจช่วยคุ้มครอง ป้องกันเจ้าของหรือผู้ที่บูชาติดตัวพ้นจากภัยอันตราย ทั้งภัยอำนาจลึกลับเหนือธรรมชาติ ภัยธรรมชาติ ภัยจากสัตว์และจากมนุษย์ด้วยกัน นอกจากนี้ แล้วยังมีฤทธิ์ทำให้ผู้บูชาเป็นที่รักของคนทั่วไปและเสริมบารมีให้เจริญก้าวหน้า มั่นคงในหน้าที่การงานอาชีพ (ณัฐวุฒิ แก้ววิมล, 2558: 1-3)

บางครั้งเรียกพระเครื่องว่า วัตถุมงคล ซึ่งหมายถึง วัตถุที่ทำขึ้นเป็นรูปของพระพุทธเจ้า เป็นสิ่งที่ใช้ระลึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จัดเป็นพุทธานุสติกรรมฐาน สร้างขึ้นให้มีขนาดเล็กเพื่อที่สามารถจะบูชาติดตัวหรือแขวนไว้กับตัวได้ (siammongkol, 2555)

จากที่มีผู้ให้ความหมายของพระเครื่องไว้ข้างต้นนี้สามารถสรุปได้ว่า พระเครื่อง คือ เครื่องรางชนิดหนึ่งที่มีรูปลักษณะเป็นโลหะหรือผงดินเผา มีขนาดเล็กสามารถห้อยพกพาได้สะดวกและเป็นสื่อสัญลักษณ์ยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวพุทธ นิยมสร้างเป็นรูปของพระพุทธเจ้า พระสาวกหรือพระเกจิอาจารย์และเชื่อว่า สามารถป้องกันภัย ให้โชคลาภหรือเสริมสร้างบารมี

ความหมายของธุรกิจออนไลน์

ธุรกิจออนไลน์ (Online Business) หมายถึง การทำธุรกรรมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ไม่ว่าจะเป็นการซื้อขายสินค้าหรือการบริการ ข้อดีของธุรกิจประเภทนี้คือ การลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการบางอย่างลง สามารถเลือกสินค้าได้ตลอดเวลา ขณะเดียวกันก็มีข้อเสีย คือ ผู้บริโภคอาจไม่มั่นใจคุณภาพของสินค้า รวมถึงการจัดส่งสินค้าที่ชำระเงินไปแล้ว (ภาณุวัฒน์ รัตนดิษฐ์, 2555: 7)

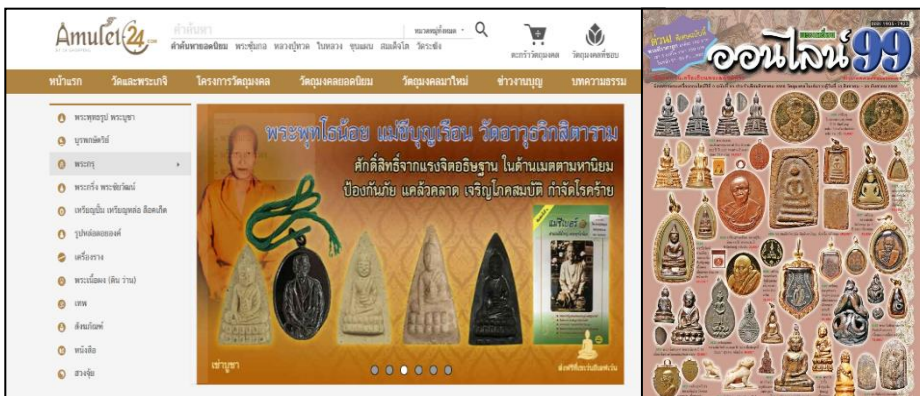
ธุรกิจประเภทยังมีชื่อเรียกว่า ธุรกิจร้านค้าออนไลน์ เป็นธุรกรรมที่เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-Commerce) โดยการค้าขายสินค้าบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) ที่มีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วขีดจำกัด เป็นช่องทางการตลาดขนาดใหญ่ไร้พรมแดน เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้รวดเร็ว การดำเนินธุรกิจประเภทยังแข่งขันกันด้วยการนำเสนอสินค้าและการบริการที่รวดเร็ว (ญาณวุฒิ เศรษฐติกุล และคณะ, 2560: 22)

ธุรกิจออนไลน์จึงมีจุดขาย คือ การค้าขายและให้บริการผ่านทางระบบออนไลน์ โดยมีเว็บไซต์เป็นสื่อกลาง ในปัจจุบันทั้งเว็บไซต์ที่ต้องลงทุนทำขึ้นมาเองและเว็บไซต์ที่เปิดให้ทำการลงโฆษณาขายโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย เช่น เว็บไซต์ลงประกาศฟรี การทำธุรกิจออนไลน์ในปัจจุบันไม่ได้ทำขึ้นเพราะเป็นกระแส แต่เป็นการทำขึ้นโดยมองการณ์ไกลเพื่อการสร้างรายได้แบบระยะยาว สามารถยึดเป็นอาชีพหาเลี้ยงครอบครัวได้ (pongpan, 2562) ไม่ว่าจะเป็นด้านการผลิต การกระจายสินค้า การโฆษณาประชาสัมพันธ์โดยช่องทางที่หลากหลาย เช่น การทำแบนเนอร์ (Banner) การสร้างเว็บไซต์ (Website) การลงยูทูป (YouTube) รวมถึงการเขียนบทความตามเว็บไซต์ที่มีชื่อเสียง เพื่อให้ผู้ที่สนใจเข้ามาชมและเลือกซื้อสินค้าตามใจชอบ ทั้งนี้เป็นการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาชมด้วยตนเอง จึงมีความสะดวกสบาย รวดเร็วและทันสมัย เพราะผู้ให้บริการหรือพ่อค้ากับลูกค้าสามารถติดต่อผ่านเครือข่ายของสังคมออนไลน์ (Social Network) เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ทวิตเตอร์ (Twitter) อินสตาแกรม (Instagram) และชำระเงินผ่านทางธนาคารออนไลน์ (Online Banking) ได้ทันที

จะเห็นได้ว่า ธุรกิจออนไลน์เป็นธุรกิจหนึ่งที่มีการนำเทคโนโลยีสื่อสารที่ทันสมัยเข้ามาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นการธุรกิจเสื้อผ้า อาหาร เครื่องใช้ต่าง ๆ ล้วนเป็นสิ่งที่บุคคลในสังคมสามารถใช้บริการได้ทุกขณะ เพราะในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีความทันสมัยมากขึ้น มีเครื่องอำนวยความสะดวก ไม่ว่าจะเป็นสมาร์ทโฟน (Smartphone) คอมพิวเตอร์ (Computer) แท็บเล็ต (Tablet) สามารถเข้าถึงธุรกิจออนไลน์ได้อย่างรวดเร็วผ่านระบบอินเทอร์เน็ตและธุรกิจรายใหม่ก็เกิดขึ้นหลากหลาย เช่นเดียวกับธุรกิจพระเครื่องออนไลน์ ซึ่งแต่เดิมนิยมบูชาเพราะศรัทธาในพุทธคุณ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม การขยายโอกาสทางธุรกิจจึงมีมาก ทำให้ธุรกิจพระเครื่องเกิดการปรับตัวและเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงพระเครื่องได้ง่าย ส่งผลให้ธุรกิจพระเครื่องออนไลน์เป็นแหล่งรวมตัวของผู้เล่นและนิยมบูชาเพื่อเก็งกำไร

พระเครื่องกับธุรกิจออนไลน์

ในบทความนี้ ผู้เขียนขอยกตัวอย่างกรณีธุรกิจพระเครื่องออนไลน์บนเว็บไซต์ชื่อดัง คือ Amulet24.com (<https://www.amulet24.com>) ซึ่งเป็นแหล่งรวมของคลังของศักดิ์สิทธิ์ทั่วประเทศไว้จำนวนมาก เว็บไซต์นี้ไม่ได้มีเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับพระเครื่องเท่านั้น แต่ยังรวมของคลัง วัตถุมงคลอื่น ๆ ตลอดจนข่าวสารด้านพิธีกรรมเกี่ยวกับการปลุกเสกและทำบุญในโอกาสต่าง ๆ มากมาย

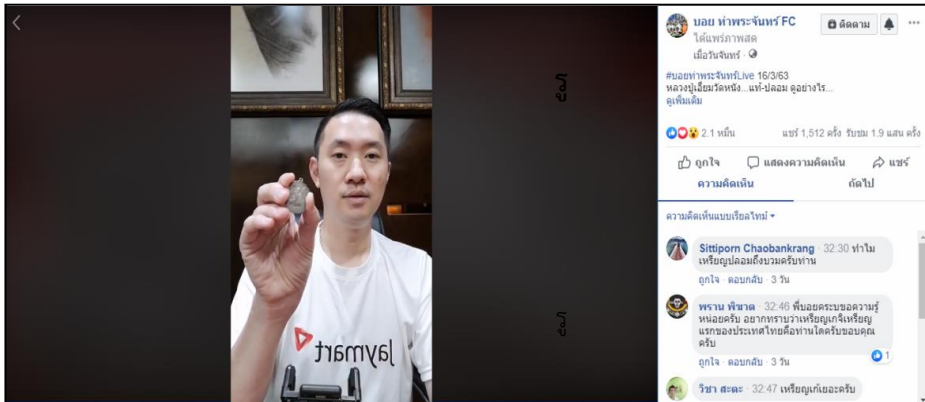
ภาพ 1 การเข้าบูชาพระเครื่องออนไลน์ผ่านเว็บไซต์และนิตยสาร (Amulet24.com, ม.ป.ป.)

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาเฉพาะกรณีการเข้าบูชาพระเครื่องออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ Amulet24.com การเข้าบูชาพระเครื่องมี 2 วิธี ได้แก่ 1) ทางนิตยสารพระและ 2) ทางเว็บไซต์ออนไลน์ โดยการเข้าบูชาพระเครื่องออนไลน์มีทั้งการบูชาและการเช่าบูชาพระ โดยมีขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1) สมัครสมาชิกหรือล็อกอิน (Login) สำหรับผู้ที่ต้องการสมัครสมาชิกใหม่ให้กรอกข้อมูลรายละเอียดทุกช่อง จากนั้น คลิกสมัครสมาชิก

2) เลือกวัตถุมงคลที่ต้องการ รวมถึงสีและขนาด (ถ้ามี) จากนั้น ระบุจำนวนที่ต้องการบูชา แล้วคลิกบูชาหรือจองวัตถุมงคล ซึ่งเป็นวิธีนำวัตถุมงคลมาใส่ในตะกร้า (ยังไม่ชำระเงินในทันที) หากต้องการตัดสินใจก่อนหรือเก็บไว้ดูในอนาคตคลิกเพิ่มวัตถุมงคลที่ชอบเพื่อเก็บไว้ดูในภายหลัง นอกจากนี้ ยังสามารถส่งข้อมูล (Share) วัตถุมงคลให้เพื่อนดูได้ผ่านสัญลักษณ์ด้านล่าง เมื่อเลือกวัตถุมงคลเป็นที่พึงพอใจแล้วให้ไปที่ตะกร้าวัตถุมงคลเพื่อตรวจสอบรายการวัตถุมงคลที่บูชาอีกครั้งหนึ่ง โดยในขั้นตอนนี้ยังสามารถเพิ่มหรือลดจำนวนวัตถุมงคลได้ (หรือจะเก็บไว้ดูที่หลังก็ได้) เมื่อตัดสินใจได้แล้วให้คลิกดำเนินการชำระเงิน เพื่อไปยังขั้นตอนต่อไป

3) ช่องทางจัดส่งวัตถุมงคล เป็นขั้นตอนสุดท้าย คือ การเลือกวิธีจัดส่ง แบ่งเป็น 2 วิธี ได้แก่ 1) การรับวัตถุมงคลที่ร้านเซเว่น-อีเลฟเว่น (7-Eleven) 2) การจัดส่งตามที่อยู่ โดยมีการเลือกวิธีชำระเงินได้หลายช่องทาง ได้แก่ ชำระผ่านธนาคารชำระที่จุดรับบริการชำระสินค้า (Counter Service) หรือชำระปลายทาง

ภาพ 2 การเข้าบูชาพระเครื่องออนไลน์ผ่านเฟซบุ๊กไลฟ์ (บอย ท่าพระจันทร์ FC, 2563)

สำหรับการเข้าบูชาพระเครื่องทางเฟซบุ๊ก มีการเข้าบูชาผ่านการไลฟ์สด (Live) ทางเพจ (Facebook Page) โดยมีการเข้าบูชาและสั่งจอง ดังต่อไปนี้

- 1) ผู้ให้เช่าจะบอกชื่อพระเครื่อง ขนาด รอยตำหนิของพระเครื่อง ส่วนราคาเช่าผู้ให้เช่าจะเปิดราคาขั้นต่ำให้ผู้สนใจหรือผู้เข้ามาดูได้เสนอราคา
- 2) ผู้เช่าจะเสนอราคาที่ช่องข้อความสนทนาหรือช่องโพสต์ (Post) ของการไลฟ์สด เมื่อการเสนอราคาคงที่หรือไม่มีคนเสนอราคาเพิ่มแล้ว ทางผู้ให้เช่าจะนับเลขถอยหลังเพื่อยุติการให้เช่าพระเครื่ององค์นั้น
- 3) ผู้ให้เช่าจะแจ้งให้ผู้เช่าติดต่อทางช่องข้อความ (Inbox) มาทางเพจเพื่อชำระเงิน โดยทางผู้เช่าจะต้องชำระเงินภายใน 24 ชั่วโมง พร้อมส่งที่อยู่ให้ผู้ให้เช่าได้จัดส่งผ่านช่องทางบริษัทไปรษณีย์ บริษัทเคอรี่ เอ็กซ์เพรส (Kerry Express) บริษัทนินจาแวน (Ninja Van) หรือบริษัทแฟลช เอ็กซ์เพรส (Flash Express) และนัดรับสินค้า

การเข้าบูชาพระเครื่องออนไลน์

หากกล่าวตามประเพณีปฏิบัติที่สืบทอดกันมาเกี่ยวกับพระเครื่องในสังคมไทย คนที่สนใจพระเครื่องจะไปหาพระเกจิอาจารย์ที่ตนนับถือ ดูตามแผงเช่าพระหรือศูนย์พระเครื่องเพื่อสัมผัสพระเครื่องที่ตนสนใจก่อนที่จะเข้าบูชามาไว้กับตน แต่การเข้าบูชาออนไลน์เหมือนเป็นเรื่องใหม่ที่เกิดขึ้นพร้อมกับความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร ก่อนที่จะกลายเป็นธุรกิจพระเครื่องออนไลน์ที่แพร่หลายในปัจจุบัน ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นเรื่องธรรมดาของสรรพสิ่งที่ไม่มีสิ่งใดคงที่ตลอดเวลา ในที่นี้จะขอวิเคราะห์ประเด็นธุรกิจเกี่ยวกับความเชื่อดังกล่าว ดังต่อไปนี้

1) *ด้านเศรษฐกิจ* สังคมไทยได้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้สังคมไทยได้รับอิทธิพล วัฒนธรรมและเทคโนโลยีสื่อสารที่ทันสมัยก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้มีการนำเทคโนโลยีสื่อสารมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น สมาร์ทโฟน แท็บเล็ตหรือคอมพิวเตอร์ที่มีระบบอินเทอร์เน็ตเป็นตัวประสานเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ให้แก่คนในสังคมหรือทั่วโลกได้เข้าถึง ไม่ว่าจะเป็นการประกอบธุรกิจ ซื้อขายสินค้าและการศึกษา ล้วนแต่ค้นคว้าในโลกระบบอินเทอร์เน็ต และธุรกิจหลายประเภทได้เกิดขึ้นหรือปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัย รวมถึงศูนย์พระเครื่องที่นำเทคโนโลยีสื่อสารมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับสังคม จนกลายเป็นธุรกิจพระเครื่องออนไลน์ถึงทุกวันนี้ ธุรกิจพระเครื่องออนไลน์จึงเป็นการเปิดโลกทัศน์ให้กว้างขึ้น โดยไม่มีข้อจำกัดด้านสถานที่และเวลาอีกต่อไป เช่น การเช่าบูชาผ่านช่องทางต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นไลฟ์สดผ่านเฟซบุ๊ก เว็บไซต์พระเครื่องออนไลน์ เว็บไซต์ประมูลพระเครื่อง จึงกล่าวได้ว่า เป็นธุรกิจหนึ่งที่เป็นตัวกระตุ้นเศรษฐกิจในสังคมไทย เช่น การไลฟ์สดผ่านเฟซบุ๊กได้สร้างอาชีพและรายได้ให้กับเจ้าของเว็บไซต์ รายได้จากการสร้างพระเครื่องที่เกี่ยวข้องกับหลายฝ่าย ทั้งพระเกจิอาจารย์ ผู้จัดสร้าง ตลาดพระเครื่อง ตลอดจนธุรกิจส่งของหลายบริษัทที่จัดส่งให้กับลูกค้า

2) *ด้านหลักการทางศาสนา* โดยพื้นฐานความเชื่อของชาวไทย จะมีความเชื่อในเรื่องผี วิญญาณ สิ่งลี้ลับและไสยศาสตร์ ต่อมาได้ยอมรับนับถือศาสนาจากอินเดีย ทั้งศาสนาพราหมณ์-ฮินดูและพระพุทธศาสนาเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ การนับถือศาสนาจากอินเดียไม่ได้ทำให้ความเชื่อดั้งเดิมหายไป หากแต่ความเชื่อนั้นได้เข้ามาอยู่ภายใต้ร่มเงาของศาสนาแทน จึงได้เกิดวัตถุมงคลเครื่องรางของขลังผสมกันทั้งแบบพุทธพราหมณ์และผี คือ การสร้างรูปเคารพแทนพระพุทธเจ้า พระธรรมหรือพระสงฆ์ ผ่านพิธีกรรมปลุกเสกแบบพราหมณ์และเกิดความขลังศักดิ์สิทธิ์แบบมีผีหรือวิญญาณสิงสถิตอยู่คอยปกป้องรักษาให้โชคลาภ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เมื่อนำพระเครื่องมาเป็นตัวกำหนดในการใช้ชีวิต หากเชื่อหรือศรัทธาแต่พอดี ไม่มงมงายเกินไป ก็จะเป็นผลดีแก่ตนเอง เพราะความเชื่อความศรัทธาดั้งเดิมก็ไม่ได้ผิดแปลกอะไร หากบุคคลเหล่านั้นรู้จักทำมาหากิน ไม่พึ่งหวังสิ่งลี้ลับหรือไสยศาสตร์อย่างเดียว เช่น กรณีพระรอดที่เชื่อกันว่า หากบูชาจะช่วยป้องกันภัยอันตรายให้แคล้วคลาด ทั้งยังเสริมเสน่ห์เมตตามหานิยม ได้ลาภผลและคงกระพันชาตรี แต่เมื่อบูชามาแล้ว หากไม่รู้จักระมัดระวังหรือมีสติรู้ตน ก็อาจทำให้ประสบอุบัติเหตุได้ ส่วนเรื่องโชคลาภ หากไม่รู้จักรับทำมาหากิน พุทธคุณของพระเครื่องก็ไม่สามารถช่วยได้ สำหรับเรื่องเสน่ห์เมตตาก็อยู่ที่การปฏิบัติตน รู้จักนอบน้อม เคารพผู้อื่น วาจาดีและจริงใจ การกระทำเพียงเท่านั้นจะเป็นเสน่ห์ในตัวบุคคล

ให้ผู้อื่นเห็นแล้วเกิดเมตตา แต่ไม่ได้หมายความว่า การศรัทธาในพระเครื่องเป็นสิ่งที่ไม่ดี หรือทำให้คนงมงายเสียทั้งหมด เพราะอย่างไรเสีย การเชื่อในความพอดิและนับถือในฐานะเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจและการไม่คาดหวังให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์อำนวยการในทางตรงข้าม เป็นการเชื่อหรือมีศรัทธาอย่างมีปัญญาและรู้คุณค่าของพระเครื่องในการสร้างพลังใจ ก็จะเป็นแก่นธรรมแก่ตนเองในการสร้างชีวิตที่ดีได้ ดังคำสอนของพระพุทธเจ้าในเรื่อง การพึ่งตนเองที่ว่า อัตตา หิ อัตตะโน นาโถ แปลว่า ตนแลเป็นที่พึ่งของตน (พระไตรปิฎกภาษาบาลี เล่ม 25 ข้อ 22: 36; พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 25 ข้อ 160: 82)

3) *ด้านประเพณี* ระบบความเชื่อหรือความศรัทธาร่วมกันของคนจำนวนมาก ทำให้เกิดประเพณี อันเป็นสิ่งที่ต้องทำต่อเนื่องกันมาไม่ขาดสาย ประเพณีการบูชาพระเครื่องก็เช่นกัน เป็นกิจกรรมหนึ่งที่จะสะท้อนให้เห็นถึงความหวัง ความปรารถนา ความคิด ฉะนั้น ในกลุ่มสังคมไทยแต่ละพื้นที่จะมีพิธีกรรมแตกต่างกัน ดังที่ศรีศักร วัลลิโภดม (2547) ได้มองว่า ประเพณีพิธีกรรมเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงความเชื่อด้านศาสนา และไสยศาสตร์ที่มีมาพร้อมกับความเป็นมนุษย์ในทุกเชื้อชาติและทุกภาษา แต่จะมีมากหรือน้อยแตกต่างกันไป ทั้งนี้ สังคมที่เจริญด้านศาสนาและอภิปรายมาแล้วจะมีความเชื่อด้านไสยศาสตร์น้อย ความศักดิ์สิทธิ์ของประเพณีพิธีกรรมก็จะคลี่คลายลง แล้วพัฒนาเป็นกิจกรรมทางสังคมแทน เช่นเดียวกันกับความเชื่อในอำนาจลี้ลับเหนือธรรมชาติและความเชื่อทางศาสนาที่ประกอบด้วยพุทธและพราหมณ์ได้มีการปฏิบัติเพื่อบูชาตามความเชื่อ เช่น ประเพณีการหล่อพระพุทธรูปที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเป็นอุทเทสิกเจดีย์สำหรับกราบไหว้สักการะ เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจและรำลึกถึงพุทธคุณในแง่บุคลาธิษฐาน รวมทั้งเหตุการณ์สำคัญทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในพุทธประวัติด้วยการหล่อหรือปั้นเป็นปางต่าง ๆ (สุรศักดิ์ เจริญวงศ์, 2533) ดังนั้น วัฒนธรรมความเชื่อของชาวพุทธไทยที่นิยมห้อยหรือแขวนพระเครื่องประจำตัวจึงปรากฏให้เห็นทั่วไป

ตามที่กล่าวมา พระเครื่องเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับคนไทยมานาน การนับถือจึงเป็นเรื่องปกติที่คนในสังคมจะเชื่อในเรื่องของพุทธคุณ เพราะพระเครื่องเหมือนเป็นตัวแทนของพระพุทธเจ้า เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่คนส่วนใหญ่บูชาเพื่อยึดเหนี่ยวจิตใจ ปกป้องจากภัยต่าง ๆ แต่เมื่อเกิดธุรกิจพระเครื่องออนไลน์ขึ้น ผู้เขียนจึงสัมภาษณ์เชิงลึกบรรดาผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้ให้เช่าบูชา กลุ่มผู้เล่นหรือผู้เช่าบูชาและประชาชนทั่วไป ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังต่อไปนี้

กลุ่มผู้ให้เข้าบูชาพระเครื่องให้ความเห็นว่า ธุรกิจพระเครื่องออนไลน์เป็นสิ่งที่ได้รับการต่อยอดจากเดิม เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย สะดวกสบายต่อชีวิตประจำวัน ทำให้การค้าขาย การติดต่อและการเรียนรู้เป็นสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว จึงอยากให้มองว่า ธุรกิจพระเครื่องออนไลน์เป็นธุรกิจหนึ่งที่ขยายฐานองค์ความรู้ในเรื่องพระเครื่องให้แก่บุคคลทั่วไป โดยเฉพาะรุ่นลูกรุ่นหลาน เพราะโลกออนไลน์เป็นสิ่งที่จะคงอยู่ตลอดไปและง่ายต่อการสืบค้น หากถามว่า มีความเหมาะสมที่นำพระเครื่องมาให้เข้าบูชาในออนไลน์หรือไม่ สำหรับผู้ให้เข้าชมว่า มีความเหมาะสมในระดับพอดี ใ้ว่าเข้าบูชาในออนไลน์แล้วความศักดิ์สิทธิ์หรือพุทธคุณจะเสื่อมถอย เพราะการที่บุคคลบูชาไป หากบุคคลนั้นมีความเชื่อในสิ่งที่ยึดเหนี่ยว ต่อให้เป็นพระเครื่องเก๊ พุทธคุณก็ยังอยู่ในจิตใจของเขา

กลุ่มเล่นหรือเข้าบูชาพระเครื่องได้สะท้อนมุมมองว่า ธุรกิจพระเครื่องออนไลน์เป็นสิ่งที่เหมาะสมและดีสำหรับผู้เล่น เนื่องจากผู้เล่นส่วนใหญ่มีความชื่นชอบเป็นทุนเดิม ยังได้เรียนรู้มากจะยิ่งมากประสบการณ์ ฉะนั้น ธุรกิจพระเครื่องออนไลน์ถือเป็นแหล่งการเรียนรู้อย่างหนึ่งที่สามารถเห็นพระเครื่องหลากหลายพื้นที่ พุทธคุณหรือความศักดิ์สิทธิ์เป็นสิ่งที่บอกไม่ได้ว่า มีจริงมากน้อยแค่ไหน เพียงแค่ชื่นชอบในพระเครื่ององค์ใดองค์หนึ่ง ความศรัทธาก็ยังอยู่ แต่กลุ่มของผู้เล่นบางกลุ่มก็นิยมเล่นพระเครื่องเก๊ เพราะพระเครื่องเก๊มีความสวยงาม ไม่สึก จะเห็นได้ว่า กลุ่มผู้เล่นพระเครื่องยอมรับในธุรกิจพระเครื่องออนไลน์ ไม่ว่าพระเครื่องจะแท้หรือเก๊ ความชื่นชอบจะเป็นตัวตัดสินใจการบูชามาเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ

ส่วนกลุ่มสุดท้าย เป็นกลุ่มประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้มีความสนใจในพระเครื่องมากนัก แต่ก็เชื่อว่าไม่นับถือบูชา กลุ่มนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มที่ 1 เห็นด้วยในธุรกิจพระเครื่องออนไลน์ เพราะเห็นว่า ธุรกิจพระเครื่องออนไลน์เป็นช่องทางการติดต่อเข้าบูชาและเกิดการเรียนรู้ของกลุ่มผู้สนใจ เช่นเดียวกับธุรกิจออนไลน์อื่น ๆ เพราะการเกิดกลุ่มธุรกิจออนไลน์ประเภทนี้มีพื้นฐานมาจากความชื่นชอบส่วนตัว ความเชื่อความศรัทธาในพระเครื่องยังคงมีอยู่ ไม่ได้จางหาย ขอให้มีความเชื่อและยอมรับในพุทธคุณ การเข้าบูชาก็จะไม่สูญเปล่า ซึ่งคล้ายกับการเล่นหวยที่เชื่อในสิ่งที่จะทำให้ถูกหวย เช่น การเห็นจอมปลวกขนาดใหญ่ ก็จะไปกราบไหว้ขอพร สำหรับกลุ่มที่ 2 ที่ไม่เห็นด้วยในธุรกิจพระเครื่องออนไลน์ เพราะยังมีความเชื่อในเรื่องเดิมที่ว่า สิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นพระเครื่องหรือของขลังไม่ควรนำมาเร่เข้าบูชา ควรอยู่เป็นหลักเป็นแหล่ง เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเคารพนับถือในสิ่งนั้น ธุรกิจพระเครื่องออนไลน์ก็เช่นเดียวกันที่ควรเป็นเพียงให้เรียนรู้ ไม่ควรมีการเข้าบูชา เพราะหากมีการเข้าบูชาข้าม

จังหวัดหรือพื้นที่ทางไกล จะต้องมีการจัดส่ง ซึ่งผู้จัดส่งอาจไม่รู้ว่าเป็นพระเครื่อง อาจมีการข้าม การโยน กลุ่มนี้จึงมองว่า เป็นสิ่งที่ไม่ควรและไม่เหมาะสมที่จะนำสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่คนไทยนับถือมากระทำในลักษณะดังกล่าวนี้

จากที่ได้ทำการศึกษา มา ทำให้ผู้เขียนได้รับทราบถึงข้อเท็จจริงในด้านความเหมาะสมการบูชาพระเครื่องออนไลน์ของผู้ถูกสัมภาษณ์ โดยผู้เขียนได้เล็งเห็นว่าสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงตามความทันสมัยของโลก ทำให้สังคมไม่หยุดนิ่ง มีการเคลื่อนไหวตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นค่านิยมหรือวิถีชีวิตที่ปรับเปลี่ยนตามอิทธิพลต่าง ๆ ที่ได้รับ เช่นเดียวกับความเชื่อ ค่านิยมในพระเครื่องที่มีความเปลี่ยนแปลง ซึ่งบุคคลบางกลุ่มได้หันมาบูชาพระเครื่องเพื่อเก็งกำไร การเป็นสังคมสมัยใหม่ยิ่งทำให้เห็นการขยายตัวอย่างรวดเร็วของธุรกิจพระเครื่อง ซึ่งจากข้อมูลของผู้ถูกสัมภาษณ์ทำให้เห็นว่าการความคิดเห็นหรือมุมมองของคนไทยยังมีความแตกต่างกัน ในประเด็นนี้ไม่ได้กล่าวให้เกิดการเปรียบเทียบแต่อย่างใด เพียงแต่ผู้เขียนต้องการสะท้อนให้เห็นความเชื่อความศรัทธาที่อาจมีความลดถอยลง ต่างกับด้านเศรษฐกิจที่มีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้น ในด้านเศรษฐกิจนั้นคนในสังคมต้องมีความรู้ด้านการค้าขายเป็นองค์ประกอบหลักจึงจะนำความรู้ของแต่ละบุคคลมาประกอบธุรกิจได้ เช่นเดียวกับธุรกิจพระเครื่องออนไลน์ที่มีการนำเสนอรูปแบบวิถีความเชื่อใหม่ที่เกิดขึ้น ซึ่งรูปแบบดังกล่าวอาจทำให้ค่านิยมด้านพระเครื่องออนไลน์เพิ่มขึ้น แต่ขณะเดียวกันอาจมีบางกลุ่มที่ใช้ผลประโยชน์จากธุรกิจพระเครื่องออนไลน์นี้เพื่อประโยชน์ส่วนตน ไม่คำนึงถึงจรรยาบรรณของผู้ประกอบธุรกิจพระเครื่อง ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่า ธุรกิจพระเครื่องออนไลน์กับวิถีความเชื่อในยุค 4.0 ได้มีการนำเทคโนโลยีและการค้าแบบห้วสมัยใหม่มาใช้ ซึ่งรูปแบบการนำเสนอเป็นสิ่งที่สร้างสรรค์และน่าสนใจ ส่วนเรื่องวิถีความเชื่ออาจเสื่อมถอยไปบ้างแต่เชื่อว่าหมดไป เพราะคนรุ่นใหม่หรือกลุ่มใหม่อาจหันมาสนใจในธุรกิจพระเครื่องมากขึ้น ทั้งนี้ เป็นเพราะสื่อโฆษณาที่เข้าถึงได้ง่ายและมีความเชื่อเป็นทุนเดิมที่สามารถพัฒนาต่อยอดไปในด้านธุรกิจนี้ได้ ฉะนั้น ในยุค 4.0 ธุรกิจพระเครื่องกับวิถีความเชื่อจะมีแนวทางที่เข้ามาเสริมสร้าง ก็คือ ปัญญาที่มากับควบคู่กับความศรัทธา

องค์ความรู้ใหม่

ในด้านองค์ความรู้ใหม่สามารถสรุปได้ 3 ประเด็น คือ 1. การนับถือบูชาพระเครื่อง เป็นสิ่งคู่กับสังคมไทยมายาวนาน โดยผู้นับถืออาจแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ 1) กลุ่มที่เชื่อว่า พระเครื่องเป็นสื่อกลางให้รำลึกถึงพระรัตนตรัย และ 2) กลุ่มที่เชื่อว่าพระเครื่องเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีอิทธิฤทธิ์ ปาฏิหาริย์ ดลบันดาลตามประสงค์

2. ธุรกิจออนไลน์เป็นเรื่องใหม่ที่มาพร้อมกับอินเทอร์เน็ตที่จะช่วยทำให้การค้าขาย กระจ่ายสินค้าได้สะดวกรวดเร็วและกว้างไกลกว่าการไปเข้าบูชาจากวัดหรือร้านเช่าพระเครื่องโดยตรง

3. ความเหมาะสมของธุรกิจพระเครื่องอาจพิจารณาได้ 2 ประเด็น คือ 1) รูปแบบการทำธุรกิจสมัยใหม่ที่มีความสะดวกรวดเร็ว ไร้ข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ ซึ่งในยุคโรคโควิด-19 ก็เหมือนจะช่วยให้มีการรักษาระยะห่าง (Social Distancing) ได้ดี และ 2) ความเหมาะสมของธุรกิจ โดยเฉพาะลักษณะของการเลือกเช่าออนไลน์ (Online Shopping) และการจัดส่งพระเครื่อง อาจถูกมองว่า เป็นสิ่งที่ขัดกับศรัทธาดั้งเดิมที่ต้องเป็นสิ่งของที่ควรเคารพบูชา ไม่ใช่ของซื้อของขายและไม่ใช่ว่าของที่ต้องบรรจุลงกล่องแล้วจัดส่งรวมกับสินค้าชนิดอื่น เพราะอาจทำให้พุทธคุณของพระเครื่องเสื่อมลง

สรุป

จากที่ได้ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องธุรกิจพระเครื่องออนไลน์ดังกล่าวข้างต้น สรุปบทความได้ดังนี้ พระเครื่องเป็นเครื่องรางชนิดหนึ่งที่มีรูปลักษณะเป็นโลหะหรือผงดินเผา มีขนาดเล็กสามารถห้อยพกพาได้สะดวกและเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ ไม่ว่าจะป้องกันภัย เสริมสร้างบารมีและเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่คนไทยนิยมนับถือ เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไปมีการนำเทคโนโลยีสื่อสารที่ทันสมัยมาปรับใช้ให้ทันเห็นการณ์ของสังคม จึงเกิดเป็นธุรกิจพระเครื่องออนไลน์ที่สามารถสร้างรายได้ กระตุ้นเศรษฐกิจไทย เพราะการเช่าบูชาพระเครื่องออนไลน์เป็นลักษณะของการซื้อขายแบบทั่วไป โดยมีการซื้อและสั่งจอง จัดส่งถึงมือผู้รับหรือชำระเงินปลายทางและจัดส่งทางไปรษณีย์หรือใช้บริการบริษัทเคอรี่ เป็นต้น ดังนั้น การเข้าถึงแหล่งธุรกิจพระเครื่องออนไลน์จึงมีความสะดวกและรวดเร็ว ทั้งยังตอบประเด็นทางศาสนาและประเพณีได้ว่า พระเครื่องมีต้นกำเนิดมาจากแรงศรัทธาของคน มีการประกอบพิธีกรรมเพื่อให้มีความขลังศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อของแต่ละบุคคล เพราะฉะนั้น ความเชื่อของแต่ละบุคคลที่มีต่อธุรกิจพระเครื่องออนไลน์โดยรวมแล้ว จึงเห็นด้วยและยินยอมต่อการเกิดธุรกิจพระเครื่องออนไลน์ เพราะจะได้มีแหล่งเรียนรู้ในแง่พุทธศิลป์และเผยแพร่แก่ประชากรโลกได้รับรู้ในสิ่งที่คนไทยนับถือบูชาและยังสะท้อนให้เห็นว่า ค่านิยมในพระเครื่องไม่มีเสื่อมถอย

เอกสารอ้างอิง

กิตติ ภิรมย์. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อความนิยมพระเครื่องของประชาชนที่มีความสนใจพระเครื่อง ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษา ศูนย์พระเครื่อง

ห้างสรรพสินค้าพันธุ์ทิพย์พลาซ่า สาขางามวงศ์วาน. การค้นคว้าอิสระปริญญา
นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

จิตาภา ทัดหอม. (2558). การตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ความไว้วางใจและคุณภาพ
ของระบบสารสนเทศที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านช่องทางการ
ถ่ายทอดสดเฟซบุ๊กไลฟ์ (Facebook Live) ของผู้บริโภคออนไลน์ใน
กรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

จุฬารณย์ ทองเสนห์. (2563). ประชาชนทั่วไป. สัมภาษณ์. 2 กุมภาพันธ์.

ญาณวุฒิ เสวตติติกุล และคณะ. (2560). การวิเคราะห์องค์ประกอบของร้านค้า
ออนไลน์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อเครื่องแต่งกายแฟชั่นของผู้บริโภค.
วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม. 5 (1), 21-31.

ณัฐวุฒิ แก้ววิมล. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเข้าพระเครื่อง
ออนไลน์ เว็บไซต์ G-pro. การค้นคว้าอิสระปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บอย ท่าพระจันทร์ FC. (16 มีนาคม 2563). ภาพการเข้าบูชาพระเครื่องออนไลน์ผ่าน
เฟซบุ๊กไลฟ์. สืบค้นเมื่อ 16 มีนาคม 2563, จาก <https://www.facebook.com/boythaphrachan/>

บัญชา เลิศอักษร. (2563). ผู้สนใจเข้าพระเครื่อง. สัมภาษณ์. 2 กุมภาพันธ์.

พิมพ์ชนก ชันต์ดาวงษ์. (2563). ประชาชนทั่วไป. สัมภาษณ์. 2 กุมภาพันธ์.

ภาณุวัฒน์ รัตนดิษฐ์. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจออนไลน์. การ
ค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย เล่ม 25. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2523). พระไตรปิฎกภาษาบาลี อักษรไทย ฉบับสยามรัฐ เล่ม
25. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

ศรีศักร วัลลิโภดม. (2547). ลอยกระทง: จากประเพณีหลวงสู่ประเพณีราษฎร์ แล้ว
พัฒนาด้วยการท่องเที่ยว. วารสารเมืองโบราณ. 30 (4), 7-13.

- ศุภชัย เรื่องสรรางมสิริ. (2 มกราคม 2563). *วิเคราะห์ตลาดพระเครื่อง 2563*. สืบค้นเมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2563, จาก https://www.khaosod.co.th/amulets/news_3286180
- สิทธิชัย บัวคำหลวง. (2563). ผู้รับ-เช่าพระเครื่อง. *สัมภาษณ์*. 2 กุมภาพันธ์.
- สุรศักดิ์ เจริญวงศ์. (2533). ประติมากรรมไทย. ใน *โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ. สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ เล่ม 14*. หน้า 615-618. กรุงเทพมหานคร: โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว.
- Amulet24.com. (ม.ป.ป.). *พระเครื่องดี เกจิตั้ง พิธีขลัง มวลสารศักดิ์สิทธิ์*. สืบค้นเมื่อ 4 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <https://www.amulet24.com/>
- Pongpang. (12 กันยายน 2562). *ธุรกิจจอออนไลน์คืออะไร*. สืบค้นเมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <https://blog.sogoodweb.com/Article/Detail/112649>
- Siammongkol. (23 กันยายน 2555). *ประวัติความเป็นมาของพระเครื่อง*. สืบค้นเมื่อ 5 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <https://www.siammongkol.com/smf/index.php?topic=1515.0>

การใช้ภาษาไทยในการสื่อสารหน้าชั้นเรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Usage of Thai Language for Communication in Class Presentation of Loei Rajabhat University Students

วิชชุพงศ์ วรศาสตร์กุล

Vitchupong Worasatkul

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Faculty of Humanities and Social Sciences, Loei Rajabhat University

Corresponding Author, E-mail: pov11196@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งนำเสนอการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารหน้าชั้นเรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลยที่เรียนในรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร การศึกษาครั้งนี้ได้ วิเคราะห์การใช้ภาษาไทยโดยการนำเสนอหน้าชั้นเรียนของนักศึกษาที่มีการเตรียมความพร้อมเพื่อให้เกิดความราบรื่นและความถูกต้องเหมาะสม จากผลการศึกษาพบสภาพ ปัญหาการใช้ภาษาของนักศึกษา มีดังนี้ 1) การขาดการประชุมวางแผน 2) ผู้นำเสนอ ขาดความเข้าใจในบริบทของการนำเสนอ 3) การขาดคำทักทายหรือแนะนำตัว 4) การ ขาดการจัดลำดับเนื้อหา ส่วนแนวทางแก้ไขต้องพัฒนา 4 ประเด็นดังกล่าว คือ 1) การ ประชุมวางแผนเนื้อหาที่จะนำเสนอ 2) ผู้นำเสนอต้องเข้าใจบริบทของการนำเสนอ เช่น จำนวนผู้ฟัง เวลาในการนำเสนอ สื่อที่ใช้ในห้องเรียน การแต่งกาย 3) การรู้จักกล่าวคำ ทักทายหรือแนะนำตัว 4) วิเคราะห์เนื้อหาที่นำเสนอ เช่น ด้านรายละเอียดเนื้อหา ด้าน การความเข้าใจง่ายและถูกต้อง ด้านอวัจนภาษาและด้านการชักจูงก่อนนำเสนอ สำหรับองค์ความรู้ใหม่มี 2 ประการ ประการแรก การสื่อสารภายในกลุ่ม ประกอบด้วย ประเด็นข้อที่ 1 และ 2 ประการที่สอง การสื่อสารภายนอกกลุ่ม ประกอบด้วยประเด็น ข้อที่ 3 และ 4

คำสำคัญ: การใช้ภาษาไทย; ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร; การสื่อสารหน้าชั้นเรียน

Abstract

This article aims to present the usage of Thai language for communication in class presentation of students who study in the Thai language for communication course at Loei Rajabhat University. This study is to analyze the usage of Thai language through class presentation of the students which is prepared for smooth and correct grammar. The result of the study finding the problems is as follows: 1) lack of meeting planning; 2) lack of understanding of the presentation contexts; 3) lack of greeting or introducing themselves; 4) lack of content arrangement. For problem-solution approach, it is divided into four aspects in the following: 1) having a meeting planning; 2) make understand the presentation contexts such as number of audiences, time of presentation, media for using in the classroom, and dressing; 3) greeting and introduction; and 4) analyzing the content of presentation such as contents, speaking in simple and correct grammar, usage the accompanying gesture in contents, and rehearsing the class presentation. The new body of knowledge consists of two groups: 1) internal communication that is related to first and second aspects; 2) external communication that is the third and fourth aspects.

Keywords: Using of Thai Language; Thai for Communication;
Communication in Class Presentation

บทนำ

การใช้ภาษาไทยในการนำเสนอหน้าชั้นเรียนเป็นการสื่อสารในชีวิตประจำวันอย่างหนึ่งที่นักศึกษาต้องใช้ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ประสบการณ์และเรื่องราวอื่น ๆ เพื่อสื่อไปยังผู้ฟังภายในห้องเรียนให้มีความเข้าใจตรงกัน นอกจากนั้น ยังมีคุณค่าในการฝึกฝนศิลปะการใช้ภาษาเพื่อสร้างมนุษยสัมพันธ์ การสร้างแรงบันดาลใจหรือจิตวิทยาในการอยู่ร่วมกันในสังคม อย่างไรก็ตาม การใช้ภาษาไทยในการสื่อสารหน้าชั้นเรียนเป็นทักษะที่ผู้นำเสนอต้องฝึกฝนและลำดับขั้นตอนการใช้ให้ถูกต้องและเหมาะสมตามหลักการนำเสนอหรือหลักการเตรียมตัวก่อนพูด สิ่งที่สำคัญ คือ ผู้นำเสนอต้องมีทักษะการใช้ภาษาที่ดี สามารถเลือกใช้ถ้อยคำ ประโยค สำนวนโวหารหรือคำยืมจาก

ภาษาต่างประเทศให้เหมาะสมเพื่อให้การสื่อสารสัมฤทธิ์ผล ทักษะการใช้ภาษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่อาจารย์ต้องปลูกฝังให้นักศึกษาเข้าใจและฝึกฝนให้เป็นธรรมชาติ กล่าวใช้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพต่อหน้าผู้รับสาร ซึ่งนิตยา กาญจนวรรณ (2525: 199) ได้กล่าวว่า ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อความหมายที่มีระบบและใช้เป็นสื่อกลางเพื่อแสดงความคิดของมนุษย์และเป็นที่ยอมรับในหมู่ชนที่ใช้ภาษาเดียวกัน ฉะนั้น จึงมีความสำคัญที่ผู้นำเสนอต้องใส่ใจทุกครั้งในการเตรียมข้อมูลในการสื่อสาร เนื่องจากมนุษย์สามารถเรียนรู้ได้จากการใช้ภาษาและการฝึกฝนภาษาที่เกิดจากการเลียนแบบ การสังเกตหรือการสั่งสอนจากบุคคลในสังคมเดียวกัน ขณะที่อรุณีประภา หอมเศรษฐี (2531: 4) ได้กล่าวว่า กระบวนการที่มนุษย์ถ่ายทอดความคิดเห็นและประสบการณ์ของตนเองไปยังบุคคลอื่น โดยผ่านทางสัญญาณต่าง ๆ การใช้ภาษาไทยในการสื่อสารหน้าชั้นเรียนจึงมีความสำคัญต่อบุคคลและสังคมในทุกด้าน โดยเฉพาะการถ่ายทอดความคิดของมนุษย์ให้เกิดการเรียนรู้และฝึกฝนการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารตลอดชีวิต เริ่มจากการสื่อสารภายในตนเองแล้วขยายวงกว้างขึ้นไปสู่การพัฒนาบุคคลอื่น

อย่างไรก็ตาม การใช้ภาษาไทยในการสื่อสารหน้าชั้นเรียน ผู้นำเสนอต้องตระหนักและเข้าใจความหมายในเชิงศิลปะการพูด เพื่อนำไปใช้ได้ถูกต้องตามหลักของภาษาไทยและตรงประเด็นในการสื่อสาร อันจะทำให้การส่งสารไม่เกิดปัญหาอุปสรรคในทางตรงกันข้าม ถ้าผู้นำเสนอไม่เข้าใจวิธีการนำเสนอหรือศิลปะการพูดหน้าชั้นเรียนที่ถูกต้อง ก็อาจทำให้การนำเสนอติดขัด ไม่น่าสนใจ อีกประการหนึ่งผู้นำเสนอต้องเข้าใจหลักการใช้คำ ระดับของคำ ประโยค สำนวนโวหารอย่างถ่องแท้หรือเลือกสรรถ้อยคำให้เหมาะกับระดับบุคคล รวมถึงกาลเทศะเพื่อให้การพูดเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการพูดแต่ละครั้ง ดังนั้น ศิลปะการพูดและภาษาที่ใช้ในการสื่อสารจะต้องสื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันเพื่อการนำเสนอจะได้ประสบความสำเร็จตามที่ผู้นำเสนอต้องการ ด้วยเหตุที่การสื่อสารภาษาไทยในชั้นเรียนมีความสำคัญดังที่กล่าวมา ผู้เขียนจึงสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์การใช้ภาษาไทยของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เพื่อเสนอแนะการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องและเหมาะสมต่อไป

เนื้อเรื่อง

สภาพปัญหาของการใช้ภาษาไทยหน้าชั้นเรียนของนักศึกษา

การนำเสนอหน้าชั้นเรียนเป็นทักษะการสื่อสารระหว่างผู้นำเสนอกับผู้ฟัง หากการนำเสนอเนื้อหาเกิดความเข้าใจตรงกันอย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมทำให้ผู้ฟังเข้าใจเนื้อหาและสนใจการนำเสนอแต่ละครั้ง ในทางกลับกัน ถ้าผู้ฟังไม่เข้าใจจะคุยแฉ่งหรือ

แสดงพฤติกรรมไม่สนใจการฟัง ฉะนั้น ผู้นำเสนอต้องเตรียมตัวเป็นอย่างดีเพื่อการนำเสนอให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการนำเสนอ ทั้งต้องเข้าใจวิธีการเรียงคำ การผูกประโยคที่ใช้ในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมกับกาลเทศะเพื่อผู้ฟังได้รับคุณค่า ไม่เสียเวลา ซึ่งถือว่า เป็นหัวใจสำคัญของการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารและเป็นทักษะที่จำเป็นในการนำเสนอโดยใช้เทคนิคหรือวิธีการต่าง ๆ อันจะทำให้บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย ดังนั้น การใช้ภาษาไทยในการสื่อสารหน้าชั้นเรียนจึงควรมีขั้นตอนหรือกระบวนการนำเสนอที่มีประสิทธิภาพ อันจะทำให้ผู้ฟังได้รับความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสามารถนำไปใช้ในชีวิตได้

ภาพ 1 นักศึกษากล่าวทักทายหน้าชั้นเรียน
ถ่ายภาพโดยวิชชุพงศ์ วรรณศาสตร์กุล เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

จากประสบการณ์ของผู้เขียนที่ได้บรรยายแก่นักศึกษา พบว่า การใช้ภาษาไทยในการสื่อสารหน้าชั้นเรียนของนักศึกษา พบสภาพปัญหาที่สามารถรวบรวมได้ ดังนี้ 1. การขาดการประชุมวางแผนค้นหาเนื้อหาที่จะนำเสนอ 2. ผู้นำเสนอขาดความเข้าใจบริบทของการนำเสนอ ในรายละเอียดต่อไปนี้ 1) จำนวนผู้ฟัง 2) เวลาในการนำเสนอ 3) สื่อที่ใช้ในห้องเรียน 4) การแต่งกาย 3. ขาดการกล่าวทักทายหรือนำตัวที่ถูกต้องเหมาะสม 4. ขาดการจัดลำดับเนื้อหาที่จะนำเสนอหน้าชั้นเรียนและการใช้ภาษาที่ดีในประเด็นต่อไปนี้ 1) การใช้ภาษาที่เข้าใจยากและไม่ถูกต้อง 2) ขาดการใช้ถ้อยคำภาษาสอดแทรกในเนื้อหา 3) ขาดการซ้อมการนำเสนอหน้าชั้นเรียน สภาพปัญหาเหล่านี้

ไม่ได้เกิดแก่นักศึกษาทุกคนหรือทุกครั้งที่น่าเสนอ แต่อย่างไรก็ตาม ปัญหาเหล่านี้เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เกิดขึ้นจริงและจำเป็นต้องรีบแก้ไขเพื่อให้เกิดการสื่อสารและประสบการณ์การนำเสนอที่ถูกต้องแก่นักศึกษา ในฐานะว่าที่บัณฑิตที่จะพัฒนาประเทศชาติในอนาคต

วิธีแก้ไขการใช้ปัญหาภาษาไทยหน้าชั้นเรียน

จากสภาพปัญหาทั้ง 4 ข้อที่กล่าวมา ผู้เขียนได้วิเคราะห์ข้อมูลอย่างละเอียดจากเอกสารและการนำเสนองานจริงของนักศึกษา จึงพบแนวทางการแก้ไขการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารหน้าชั้นเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย ดังต่อไปนี้

1. การประชุมวางแผนค้นหาเนื้อหาที่จะนำเสนอ ในประเด็นการเตรียมเนื้อหาที่จะนำเสนอ นักศึกษาควรแบ่งเนื้อหาให้เพื่อนที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันไปหาข้อมูลมาทำพาวเวอร์พอยต์ (PowerPoint) และข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่ตนเองได้รับผิดชอบ โดยการศึกษาค้นคว้าเตรียมเนื้อหาที่ได้รับหมายให้ตรงประเด็น มีการอ้างอิงถูกต้องเพื่อนำมาเสนอหน้าชั้นเรียนและเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างอาจารย์กับเพื่อนในห้องเรียน เช่น เนื้อหา คลิปวิดีโอ คณิตศาสตร์ รูปภาพ ดังนั้น เนื้อหาต้องสมบูรณ์ครบถ้วน มีความชัดเจน กระชับความและเข้าใจง่าย การจัดลำดับเนื้อหาที่จะพูดให้เป็นหมวดหมู่ ทุกคนที่น่าเสนอหน้าชั้นต้องรู้หัวข้อและลำดับการนำเสนอของตน เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการนำเสนอ แต่จากการสังเกตผู้เรียนส่วนหนึ่งไม่มีการจัดลำดับเนื้อหา มีความสับสน ไม่รู้ลำดับการนำเสนอของตน ดังที่ประวิณ ญ นคร (2550) กล่าวว่า เนื้อหาการนำเสนอควรมีการกำหนดเค้าโครงการนำเสนอ จัดลำดับเนื้อหาก่อนหลัง เตรียมสาระสำคัญและข้อมูลสนับสนุน รวมทั้งแหล่งอ้างอิงที่มาของข้อมูลให้ครบถ้วน

ฉะนั้น ผู้นำเสนอต้องเข้าใจเนื้อหาและลำดับในการนำเสนออย่างถ่องแท้ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้ตัวเองและกลุ่มของตน ทั้งนี้ ผู้นำเสนออาจทดลองบรรยายตามสไลด์ซึ่งจะทำให้ทราบระยะเวลาในการนำเสนอจริง หากเนื้อหาไม่ครบหรือเกินกำหนดเวลา ต้องปรับเนื้อหาให้เหมาะสม นอกจากนี้ กลุ่มที่น่าเสนอต้องประชุมเตรียมวางแผนวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดว่า จุดไหนควรเน้นหรือไม่ควรเน้น จะใช้ภาษาอย่างไรให้เหมาะสม ข้อมูลที่รวบรวมมามีความกระชับเพียงพอหรือไม่ รวมถึงวิธีการโน้มน้าวผู้ฟังให้เกิดความเข้าใจชัดเจน อย่างไรก็ตาม การนำเสนอถือเป็นทักษะอย่างหนึ่งที่ทุกคนต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ ตามหลักการนำเสนอที่ดี ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์ชัดเจน การนำเสนอที่ดีต้องมีวัตถุประสงค์ชัดเจนและเป็นไปตามลำดับหัวข้อของวัตถุประสงค์

1.2 รูปแบบการนำเสนอเหมาะสม รูปแบบควรกะทัดรัดได้ใจความ เรียงลำดับไม่สับสน ใช้ภาษาเข้าใจง่าย อาจใช้ตาราง แผนภูมิหรือแผนภาพช่วยอธิบาย ให้เข้าใจรายละเอียดได้ง่ายยิ่งขึ้น

1.3 เนื้อหาสาระดี เนื้อหาต้องมีความน่าเชื่อถือ เที่ยงตรง สมบูรณ์ครบถ้วน ตามที่ต้องการนำเสนอและมีความทันสมัย

1.4 ข้อเสนอที่ดี ข้อเสนอควรสมเหตุสมผล เปรียบเทียบให้เห็นข้อแตกต่าง อย่างเด่นชัดและมีข้อเสนอแนะแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน (กฤติยา พลหาญ, ม.ป.ป.)

2. ผู้นำเสนอต้องเข้าใจบริบทของการนำเสนอ ก่อนการรู้ล่วงหน้าว่า จะนำเสนอหัวข้ออะไร ผู้ฟังมีจำนวนเท่าไร ใช้เวลานานหรือไม่ สื่อที่ใช้ในห้องเรียนเป็นอย่างไร จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการนำเสนอ แต่จากการบรรยายแก่นักศึกษา บางครั้งนักศึกษาไม่ได้ใส่ใจประเด็นเหล่านี้จึงทำให้เกิดปัญหา เช่น สื่อที่นำมาประกอบการนำเสนอไม่พร้อมใช้งาน ทำให้เสียเวลาต่อกลุ่มอื่นที่จะนำเสนอ การวางแผนการนำเสนอหน้าชั้นเรียนจึงมีความจำเป็น ซึ่งมีรายละเอียดโดยสังเขป ดังนี้

2.1 จำนวนผู้ฟัง นักศึกษาต้องทราบล่วงหน้าว่า ผู้ฟังมีกี่คน โดยปกติแล้ว นักศึกษาจะทราบจำนวนเพื่อนที่เรียนในห้องเดียวกัน ดังนั้น เพื่อการเตรียมข้อมูลในการนำเสนอหน้าชั้นเรียนในแต่ละครั้ง ควรมีความพร้อมในการนำเสนอเพื่อไม่ให้เนื้อหาออกนอกประเด็น ทั้งควรระมัดระวังการใช้คำพูด เพราะเมื่อสื่อสารออกไปแล้ว อาจทำให้ผู้ฟังประทับใจหรือไม่ก็ได้

2.2 เวลาในการนำเสนอ โดยปกติแล้ว นักศึกษาจะทราบว่า อาจารย์ให้เวลานำเสนอเท่าไร แต่ละกลุ่มนำเสนอกี่นาที แต่ยังมีนักศึกษาบางกลุ่มที่นำเสนอเกินเวลา บางกลุ่มใช้เวลาน้อยเกินไป ตามหลักการพูดทั่วไปการรักษาเวลาให้พอดีกับการนำเสนอเป็นสิ่งสำคัญ ไม่ควรล่วงเวลาของคนอื่น การตรงต่อเวลาในการนำเสนอจึงเป็นประเด็นสำคัญที่ผู้นำเสนอต้องตระหนักทุกครั้งก่อนนำเสนอ อย่างไรก็ตาม การเริ่มต้นไม่ตรงเวลาจะทำให้ผู้ฟังรอนาน ผู้ฟังเสียความเชื่อมั่นในผู้นำเสนอ และหากนำเสนอเกินเวลาจะทำให้ผู้ฟังเบื่อหน่าย ไม่อยากฟัง ผู้นำเสนอควรจัดเนื้อหาให้เหมาะสมกับเวลาที่ได้รับ จึงจะทำให้ผู้ฟังเกิดความประทับใจในการนั่งฟัง

2.3 สื่อที่ใช้ในห้องเรียน สื่อที่มีในห้องเรียนสามารถใช้งานได้ทุกประเภทหรือไม่ นักศึกษาต้องทดสอบก่อนนำเสนองานทุกครั้ง จากการสังเกตกลุ่มนำเสนอที่มาช้า จะไม่ได้ทดสอบสื่ออุปกรณ์ในห้อง บางครั้งสื่ออาจใช้ไม่ได้ ทำให้เป็นอุปสรรคในการนำเสนอ ดังนั้น กลุ่มที่จะนำเสนอต้องเตรียมตัวให้พร้อมก่อนเวลานำเสนอจริงประมาณ 10-15 นาที เพื่อทดสอบสื่อให้พร้อมใช้งานได้ปกติ

2.4 การแต่งกาย นักศึกษาควรแต่งกายให้เรียบร้อยตามระเบียบของมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะในคราวนำเสนอต้องดูแลการแต่งกายเป็นพิเศษ เช่น การแต่งกายให้สอดคล้องกับเรื่องราวที่นำเสนอหรือเหมือนกันทั้งกลุ่ม อันเป็นสื่อในการนำเสนอได้ประการหนึ่ง แต่นักศึกษาบางคนแต่งกายไม่เรียบร้อย เช่น เสื้อออกนอกกางเกงหรือใส่ชุดไม่เหมือนเพื่อนในกลุ่มเดียวกัน บางคนสวมกางเกงยีนส์มานำเสนอหน้าชั้นเรียน ฉะนั้น การนำเสนองานทุกครั้งนักศึกษาต้องแต่งกายให้สุภาพ สะอาด เรียบร้อยและเหมาะสม สอดคล้องกับนิรัตน์ จรจิต (2535: 36) ที่กล่าวถึงหลักการแต่งกาย 3 ส. ดังนี้ 1) ส. สุภาพ คือ การแต่งกายให้สุภาพ เหมาะกับเวลา สถานที่และบุคคล 2) ส. สะอาด คือ การแต่งกายให้สะอาดเป็นสิ่งสำคัญ ช่วยให้ผู้ฟังดูสบายตา 3) ส. สมวัย คือ การแต่งกายให้เหมาะสมกับรูปทรงของเสื้อผ้า เครื่องประดับที่ใช้ รวมทั้งให้เหมาะกับวัยของตนเอง

3. การกล่าวทักทายหรือแนะนำตัว การพูดแนะนำตนเองและกลุ่มเพื่อนที่นำเสนอหน้าชั้นเรียนเป็นการทักทายที่แทรกอยู่กับการพูดในโอกาสต่าง ๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่ผู้นำเสนอต้องให้ความสำคัญ เพื่อให้ผู้ฟังรู้ข้อมูลเบื้องต้นในกลุ่มที่นำเสนอว่ามีใครบ้าง รับผิดชอบหัวข้ออะไร เป็นต้น แต่จากการบรรยายแก่นักศึกษาส่วนใหญ่พบว่า นักศึกษาไม่แนะนำตัวเองและเพื่อนที่นำเสนอ บางครั้งทักทายผิด เช่น คำว่า *สวัสดีอาจารย์ เพื่อน ๆ ทุกคน* การทักทายลักษณะดังกล่าวไม่เหมาะสม เพราะเป็นคำทักทายที่ขาดหางเสียง ขาดวัฒนธรรมการใช้ภาษาที่ต้องใช้คำกล่าวให้เหมาะสมกับอาจารย์ผู้ให้ความรู้ การนำเสนอหน้าชั้นเรียนจึงควรใช้คำทักทายที่เป็นทางการ เช่น การใช้คำว่า *เรียนอาจารย์ประจำวิชาและเพื่อน ๆ ที่เคารพทุกคนครับ* หรือ *เรียนอาจารย์ประจำวิชาและเพื่อน ๆ ที่นับถือทุกคนครับ* สอดคล้องกับสนธิ สัตโยภาส (2545: 71) ที่ระบุว่า การทักทายแบบทั่วไปจะใช้ในโอกาสที่พูดต่อชุมชนในห้องประชุมที่จัดไว้เพื่อบรรยาย ปาฐกถา อภิปรายหรือสัมมนา การทักทายจะทักตามลำดับอาวุโสจากสูงส่งสุดลงมาตามลำดับ เช่น *อาจารย์ประจำวิชาและเพื่อน ๆ ที่เคารพทุกคนครับ* จึงจะเหมาะสมกว่าคำว่า *สวัสดี*

อย่างไรก็ตาม คำว่า *สวัสดี* เป็นการทักทายทั่วไป หมายถึง คำทักทายหรือพูดขึ้นเมื่อพบหรือจากกัน เช่น *สวัสดีครับคุณครู* ซึ่งควรใช้ตอนพบอาจารย์หรือตอนจากลาอาจารย์มากกว่า ดังนั้น คำว่า *สวัสดี* จึงเป็นการแสดงถึงจิตใจที่ดีงามและหวังให้ผู้อื่นพบแต่สิ่งที่ดี การทักทายในลักษณะนี้เป็นมงคลทั้งแก่ตัวผู้พูดและผู้ฟัง ทั้งยังเพิ่มเสน่ห์ในตัวบุคคลได้เป็นอย่างดี แต่จากการนำเสนอหน้าชั้นเรียนจริง นักศึกษาจะใช้คำ

ทักทายอาจารย์ผิดบ่อยครั้ง เช่น คำว่า *กราบเรียนอาจารย์ประจำวิชาและเพื่อน ๆ ที่เคารพ* ซึ่งเป็นการใช้คำไม่เหมาะสม

จากการสังเกตและสัมภาษณ์นักศึกษาในกรณีการใช้คำว่า *กราบเรียน* กับอาจารย์และเพื่อนในห้องเรียนว่าถูกต้องหรือไม่ นักศึกษาบางคนตอบว่า ไม่ทราบ ขณะที่บางคนตอบว่า จำมาจากผู้ใหญ่หรือจำมาจากครูอาจารย์ ซึ่งเป็นการสื่อที่ผิดของผู้ใหญ่เช่นกัน จึงทำให้นักศึกษาเลียนแบบ นอกจากนี้ ยังเลียนแบบภาษาพูดที่ผิดพลาดจากสื่ออินเทอร์เน็ตหรือโลกออนไลน์ การใช้ภาษาผ่านสื่อเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันอย่างมาก ฉะนั้น ผู้ใช้ต้องตระหนักการใช้ภาษาพูดให้มาก โดยเฉพาะคำว่า *กราบเรียน* ต้องใช้ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. 2526 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2548 และแก้ไขเพิ่มเติมโดยหนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร 1305/ว 5293 ลงวันที่ 7 กรกฎาคม 2541 ซึ่งระบุว่า คำว่า *กราบเรียน* มีหลักการใช้กับบุคคลสำคัญ 14 ท่าน ดังนี้ 1. ประธานองคมนตรี 2. นายกรัฐมนตรี 3. ประธานรัฐสภา 4. ประธานสภาผู้แทนราษฎร 5. ประธานวุฒิสภา 6. ประธานศาลฎีกา 7. ประธานศาลรัฐธรรมนูญ 8. ประธานศาลปกครองสูงสุด 9. ประธานกรรมการเลือกตั้ง 10. ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ 11. ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ 12. ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน 13. ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา และ 14. รัฐบุรุษ นอกเหนือจากบุคคลข้างต้น จะใช้คำว่า *เรียน* เท่านั้น เช่น เรียนผู้อำนวยการโรงเรียน เรื่อง ลาตามคู่สมรส เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2526)

4. *เนื้อหาที่น่าเสนอหน้าชั้นเรียน* ประเด็นที่สำคัญที่นักศึกษาต้องใส่ใจในการนำเสนอ คือ การรวบรวมเนื้อหาจากการค้นคว้า การจัดเรียงลำดับและรูปแบบการนำเสนอที่เหมาะสม รวมถึงการใช้ภาษาที่เหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟัง อาจใช้โวหารเปรียบเทียบหรือยกตัวอย่างประกอบ พร้อมกับการใช้สื่อในคอมพิวเตอร์เพื่อนำเสนอเนื้อหาหรือรูปภาพประกอบ บางครั้งอาจใช้มุกตลกหรือสร้างอารมณ์ขันแก่ผู้ฟัง หลักการนำเสนอหน้าชั้นเรียนควรปฏิบัติ ดังนี้

4.1 ด้านเนื้อหา เป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้นำเสนอ โดยเฉพาะการแบ่งหน้าที่ในการนำเสนอในกลุ่ม ต้องมีเนื้อหารายละเอียดชัดเจน เพราะเป็นการแสดงออกถึงความพร้อมและความสามัคคีของกลุ่ม จากการสังเกตศึกษานำเสนอรายงาน ทั้งที่นำเสนอคนเดียวและงานกลุ่มพบว่า ความพร้อมในการนำเสนอไม่ชัดเจน ไม่ลำดับผู้นำเสนอก่อนหลัง ทำให้เพื่อนในกลุ่มขาดความมั่นใจในการนำเสนอ กลุ่มเกิดความสับสนเพราะไม่ทราบว่า ใครนำเสนอต่อคนที่ 1 หรือคนที่ 2 เป็นต้น

4.2 ด้านความเข้าใจง่ายและถูกต้อง ผู้นำเสนอต้องเลือกใช้ภาษาที่สื่อความหมายชัดเจนและเห็นภาพ กระชับรัดกุมและถูกต้อง เช่น เหมือนหั้น ขมปี เค็มปี เจียบสังัด เปี้ยวจิต เล็กกระจิริต กว้างใหญ่ไพศาล หรือการใช้ภาษาที่เหมาะสม เช่น คำว่า *ตรวจดู* ควรใช้คำว่า *ตรวจสอบ* คำว่า *ทำ* ควรใช้คำว่า *ดำเนินการ* คำว่า *บอก* ควรใช้คำว่า *แจ้ง* บางครั้งนักศึกษาก็ใช้คำพูดผิดบ่อยครั้ง เช่น คำว่า *ข่มขู่* และ *ข่มเหง* ซึ่งมีความหมายแตกต่างกัน คำว่า *ข่มขู่* (ก.) หมายถึง ทำให้กลัวหรือทำให้เสียขวัญ เช่น *เจ็ฐใจลั้งคนไปข่มขู่พยานในคดีตัดไม้พุง* แต่นักศึกษาใช้คำว่า *ข่มเหง* (ก.) ซึ่งหมายถึง ใช้กำลังรังแกหรือทำความเดือดร้อนให้ผู้อื่น เช่น *พ่อค้าคนกลางข่มเหงประชาชน* นอกจากนี้ ยังมีคำว่า *สอบสวนกับสืบสวน* คำว่า *คลັบล้ายกับคล้ายคลึง* ซึ่งนักศึกษายังใช้ไม่ถูกต้อง บางครั้งนักศึกษาก็ใช้คำไม่เหมาะสมกับบริบทของเนื้อหาในประโยค เช่น *ศิรินภาเปิดโปงประวัติครอบครัวของตนเอง* คำว่า *เปิดโปง* ใช้ไม่เหมาะสม ต้องใช้คำว่า *เปิดเผย* แทน ในประโยคนี้ควรใช้ว่า *ศิรินภาเปิดเผยประวัติครอบครัวของตนเอง*

บางกรณีใช้ประโยคที่มีคำฟุ่มเฟือย เช่น *ปิยะพรเป็นคนขรามีอายุเยอะมาก* ควรตัดคำว่า *มีอายุเยอะมาก* ออก เนื่องจากเกินความจำเป็นในการสื่อสาร ประโยคที่ได้ใจความ คือ *ปิยะพรเป็นคนขรา* หรือการเลือกใช้คำย่อเกินไป ทำให้เกิดความหมายกำกวม เพราะคำบางคำเมื่ออยู่ในประโยคหนึ่งอาจแปลความหมายได้มากกว่าหนึ่งความหมาย บางครั้งการวางคำขยายผิดที่อาจก่อให้เกิดความหมายเปลี่ยนแปลงได้ เช่น *มีรายงานอุบัติเหตุเพิ่มเติมในช่วงปีใหม่* ประโยคนี้ฟังแล้วอาจไม่เข้าใจ จึงควรเปลี่ยนเป็นประโยคว่า *มีรายงานเพิ่มเติมว่า เกิดอุบัติเหตุในช่วงปีใหม่* หรือ *มีรายงานเรื่องจำนวนอุบัติเหตุเพิ่มขึ้นในช่วงปีใหม่* เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม นักศึกษาบางคนเลือกใช้คำที่มีความหมายขัดแย้งกันมาผูกในประโยคเดียวกัน เช่น *ภาษาในวารสารควรใช้ภาษาที่ถูกไวยากรณ์แต่สละสลวย* ซึ่งมีลักษณะขัดแย้งกัน จึงควรใช้คำว่า *และ* แทนคำว่า *แต่* และประโยคที่ว่า *รถไถค่อย ๆ เคลื่อนไปอย่างรวดเร็ว* ควรใช้คำว่า *ช้า ๆ* แทนคำว่า *รวดเร็ว* จะถูกต้องกว่า

ภาพ 2 กายภาษา

ถ่ายภาพโดยชิต จุลราช เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

4.3 การใช้วัจนภาษาสอดแทรกในเนื้อหา (Non-verbal Language) ผู้นำเสนอหน้าชั้นเรียนต้องใช้ภาษาที่เป็นอวัจนภาษาเพื่อประกอบการสื่อสารกับผู้ฟังในบางหัวข้อที่มีความเกี่ยวข้องกับเนื้อหา โดยการแสดงออกด้วยการส่ายหน้า การยิ้ม การพยักหน้า การเคลื่อนไหวมือ การโบกมือ เป็นต้น เพื่อให้การสื่อสารเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ จากการสังเกตนักศึกษาพบว่า ไม่ค่อยใช้วัจนภาษาในสื่อสารถ้าหน้าชั้นเรียน ทั้งที่บางหัวข้ออาจยกมือประกอบท่าทางนำเสนอ เช่น ช่างป่าตัวใหญ่ ถ้าใช้มือยกทำท่าประกอบ ผู้ฟังจะเกิดจินตนาการเห็นภาพชัดเจน หรือขณะที่เพื่อนนั่งเรียนอยู่ในห้อง นักศึกษาบางคนไปเข้าห้องน้ำ แต่กลับเรียกชื่อเพื่อนเสียงดัง ความจริงแล้วสามารถสื่อสารด้วยการใช้ภาษาท่าทางน่าจะเหมาะสมกว่า รวมถึงการขาดการใช้ภาษาตาในการสื่อสาร (เนตรภาษา) เพื่อแสดงออกถึงความสนใจต่อผู้รับสาร เช่น ขณะที่นักศึกษานำเสนอจะมองเพียงพาวเวอร์พอยต์ ไม่มองผู้ฟังหรือไม่สบตาผู้ฟัง ซึ่งเป็นลักษณะที่ไม่เหมาะสมตามหลักการพูดหรือการนำเสนอหน้าชั้นเรียน

4.4 การซ่อมการนำเสนอหน้าชั้นเรียน ผู้นำเสนอต้องมีความพร้อมในการนำเสนอหน้าชั้นเรียนเสมอ การฝึกซ่อมบรรยายเนื้อหาที่ได้รับมอบหมายเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในกลุ่มของตนเอง ในขณะเดียวกันการฝึกฝนการบรรยายจะทำให้ นักศึกษาพบหัวข้อที่ไม่ชัดเจน บางหัวข้อเรียงลำดับไม่ถูกต้อง แม้กระทั่งการใช้เสียง

กิริยาท่าทางก็สามารถแก้ไขได้ทันที ฉะนั้น การซ้อมการนำเสนอหน้าชั้นเรียนบ่อย ๆ จะทำให้เกิดความชำนาญและการนำเสนอจริงเป็นไปอย่างราบรื่น สอดคล้องสมหวัง อินทร์ไชย และคณะ (2553: 153) ที่กล่าวว่า การฝึกซ้อมการพูดเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ทำให้ ผู้พูดประเมินการพูดและมีโอกาสแก้ไขข้อบกพร่องการพูดของตนก่อนที่จะพูดจริง การ ฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอช่วยให้ผู้พูดจำเนื้อเรื่องได้ ทั้งสามารถเตรียมการใช้อากัปกิริยา ประกอบการพูดได้อย่างเป็นธรรมชาติกับเรื่องที่พูด ไม่เคอะเขิน นอกจากนี้ การ ฝึกซ้อมยังทำให้การพูดเป็นไปอย่างคล่องแคล่ว โดยอาจฝึกซ้อมพูดคนเดียวหน้ากระจก ในห้องนอนหรือห้องประชุมด้วยการออกเสียงดังเหมือนพูดจริงทุกประการ บางครั้ง อาจฝึกซ้อมพูดกับผู้ที่คุ้นเคย เช่น เพื่อนญาติพี่น้อง ผู้ร่วมงานครู อาจารย์ที่คอย แนะนำข้อบกพร่อง

องค์ความรู้ใหม่

จากที่กล่าวมา จะเห็นว่า การสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการ ดำรงชีวิตของมนุษย์ โดยเฉพาะการสื่อสารภาษาไทยหน้าชั้นเรียนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลยถือเป็นส่วนหนึ่งของฝึกฝนศิลปะการพูด เพื่อพัฒนาศักยภาพ ตนเองให้รู้จักประยุกต์ใช้การสื่อสารในการดำรงตน ประกอบสัมมาอาชีพในอนาคต อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาทั้งภาคทฤษฎีและการปฏิบัติจริงในห้องเรียนแล้วพบ ประเด็นทั้ง 4 ประการข้างต้นนั้น ผู้เขียนสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ 2 ประเด็น หลัก คือ 1) การสื่อสารภายในกลุ่ม และ 2) การสื่อสารภายนอกกลุ่ม

การสื่อสารภายในเป็นการสื่อสารในประเด็นแรก คือ *การประชุมวางแผน ค้นหาเนื้อหา* ไม่ว่าจะเป็นด้านวัตถุประสงค์ชัดเจน รูปแบบการนำเสนอเหมาะสม เนื้อหาสาระดีและข้อเสนอที่ดี และประเด็นที่สอง คือ *การเข้าใจบริบทของการนำเสนอ ก่อน* ซึ่งเป็นเรื่องของการศึกษาความแตกต่างของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นจำนวนผู้ฟัง ความสามารถของสมาชิกที่จะนำเสนอที่จะต้องกำหนดเวลา สื่อประกอบ รวมถึงการ แต่งกาย จะเห็นว่า ทั้งสองประเด็นนี้เป็นการสื่อสารภายในกลุ่มและเป็นขั้นของ ภาคทฤษฎี

ส่วนการสื่อสารภายนอกกลุ่มเป็นการสื่อสารในประเด็นที่สาม คือ *การกล่าว ทักทายหรือแนะนำตัว* โดยภาพรวมแล้วเป็นการใช้ภาษาในการนำเสนอที่ต้องคำนึงถึง ศาสตร์และศิลป์ของการพูด เป็นเทคนิคของแต่ละบุคคลที่เป็นพรสวรรค์และสามารถ ฝึกฝนได้ และประเด็นที่สี่ คือ *เนื้อหาที่นำเสนอหน้าชั้นเรียน* ไม่ว่าจะเป็นด้านเนื้อหา ความเข้าใจง่ายและถูกต้อง การใช้วัจนภาษาในการนำเสนอ รวมถึงการซักซ้อมการ นำเสนอ สองประเด็นนี้เป็นการสื่อสารภายนอกกลุ่มและเป็นขั้นตอนของภาคปฏิบัติ

องค์ความรู้ที่กล่าวนี้ เป็นขั้นตอนทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ นอกจากนี้ยังเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่อาจารย์และผู้อ่านสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการสื่อสารภาษาไทยที่ถูกต้อง โดยการตรวจสอบเรื่องคำ ประโยค ก่อนทุกครั้งก่อนนำใช้สื่อสารจริง สิ่งเหล่านี้เป็นหน้าที่ของอาจารย์และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ต้องสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่นักศึกษาทุกคนให้รู้คุณค่าของภาษา ดังพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ว่า “ชาติไทยเรามีภาษาของเราใช้เอง เป็นสิ่งอันประเสริฐอยู่แล้ว เป็นมรดกอันมีค่าตกทอดมาถึงเรา ทุกคนจึงมีหน้าที่ต้องรักษาไว้” (สนธิ สัตโยภาส, 2545: 16) จากพระบรมราโชวาทนี้ จะเห็นว่า คนไทยโชคดีที่มีภาษาเป็นของตนเองมาช้านาน โดยเฉพาะภาษาเขียนที่มีอักษรใช้มานานกว่า 700 ปี ทำให้คนไทยมีภาษาใช้สื่อสารที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของตนกระทั่งปัจจุบัน

สรุป

จากการที่ได้กล่าวมา มนุษย์สื่อสารด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นวัจนภาษาและอวัจนภาษาเพื่อให้ฝ่ายหนึ่งรับรู้ความหมายของอีกฝ่ายหนึ่งและเกิดความเข้าใจในเนื้อหาที่ตรงกัน เช่น การใช้ภาษาไทยเพื่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน เป็นการใช้อย่างที่สื่อความหมายให้ชาวไทยหรือคนที่รู้ภาษาไทยได้เข้าใจความหมายที่ตรงกัน โดยผู้สื่อสารต้องใช้ภาษาอย่างระมัดระวังเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการสื่อสาร การใช้ภาษาไทยในการสื่อสารหน้าชั้นเรียนของนักศึกษาจึงเป็นการฝึกฝนรูปแบบหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง มีประสิทธิภาพ โดยผู้แนะนำเสนอต้องประชุมวางแผน ค้นหาเนื้อหาที่จะนำเสนอให้เป็นตามหัวข้อที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ เมื่อได้ข้อมูลแล้วต้องซักซ้อมการนำเสนอหรือเตรียมการนำเสนอให้เป็นลำดับตามเนื้อหาที่ได้แบ่งกับเพื่อนในกลุ่มเดียวกัน เมื่อถึงคราแนะนำเสนอต้องถึงห้องนำเสนออย่างน้อย 15 นาที เพื่อเตรียมอุปกรณ์นำเสนอให้พร้อม เช่น สื่อประกอบหรือแม้กระทั่งการแต่งกายต้องเหมาะสม เมื่อนำเสนอควรกล่าวทักทายหรือนำตัวต่อหน้าอาจารย์และเพื่อนร่วมห้องเรียน จากนั้น นำเสนอเนื้อหาที่เตรียมมาทั้งหมดในเวลาที่กำหนด โดยใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและถูกต้องตามหลักการพูดตามที่เตรียมตัวไว้ล่วงหน้า จึงจะทำให้การนำเสนอบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่วางไว้ ดังนั้น ผู้นำเสนอทุกคนต้องฝึกฝนการพูดและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพราะนักพูดที่ดีไม่จำเป็นต้องมีพรสวรรค์เสมอไป แต่อยู่ที่พรแสวงในการฝึกฝนให้เชี่ยวชาญจนกลายเป็นศาสตร์และศิลป์ในการใช้ภาษาอย่างเหมาะสมและถูกต้อง การใช้ภาษาจึงจะเกิดประโยชน์และบรรลุผลตามที่พึงประสงค์

เอกสารอ้างอิง

- กฤติยา พลหาญ. (ม.ป.ป.). บทที่ 13: การนำเสนอที่ดี. สืบค้นเมื่อ 11 มกราคม 2563, จาก http://www.krukikz.com/index.php?option=com_content&view=article&id=108&Itemid=164
- นิตยา กาญจนวรรณ. (2525). พุดจาผู้บริหาร, พิมพ์ครั้งที่ 4. สงขลา: วิทยาลัยสงขลา.
- นิรัตน์ จรจิตร. (2535). ศิลปะการพูดสำหรับผู้บริหาร, พิมพ์ครั้งที่ 4. สงขลา: วิทยาลัยสงขลา.
- ประวีณ ณ นคร. (2550). เทคนิคการนำเสนอเรื่องด้วยวาจา. กรุงเทพมหานคร: สวัสดิการสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- สนิท สัตโยภาส. (2545). ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและการสืบค้น. กรุงเทพมหานคร: 21 เซ็นจูรี.
- สมหวัง อินทร์ไชย และคณะ. (2553). เอกสารประกอบการสอนรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร. เชียงราย: โปรแกรมภาษาและวัฒนธรรมไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2526). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ.2556 ปรับปรุงแก้ไข (ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2548) พร้อมคำอธิบาย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- อรุณี ประภา หอมเศรษฐี. (2531). ตำราประกอบวิชาภาษาเพื่อการสื่อสาร. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

โทษประหารชีวิต: ใครมีสิทธิ ชีวิตเป็นของใคร Capital Punishment: Who has Rights in Life?

พระวิสิทธิ์ ฐิตวิสิฐโร (วงศ์ไธ)¹, พระครูประวิตรวรานุยุต²,
พระครูปลัดธันรบ โชติวิโส (วงศ์ษา)³

Phra Wisit Thitavisiddho (Wongsai)¹, Phrakrupravatvaranuyut²,
Phrakhrupalad Thanrob Jotivamsa (Wongsa)³

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus
Corresponding Author, E-mail: wisitnaja@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทลงโทษทางอาญาขั้นสูงสุดที่มีใช้มาตั้งแต่ยุคโบราณจนถึงปัจจุบัน คือ โทษประหารชีวิต เป็นการทาลายล้างชีวิตของผู้กระทำความผิด จึงสวนทางกับหลักสิทธิมนุษยชนและหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่ว่า มนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่และมีการเรียกร้องให้ยกเลิกโทษชนิดนี้ ถ้าพิจารณาทางด้านอาชญาวิทยาว่าด้วยการลงโทษผู้กระทำความผิดอาญา การลงโทษประหารชีวิตถือเป็นการแก้แค้นทดแทนและเป็นการตัดโอกาสการกระทำความผิดในครั้งต่อไป

บทความนี้มีวัตถุประสงค์มุ่งเน้นพิจารณาข้อโต้แย้งทางจริยศาสตร์ เรื่องโทษประหารชีวิต ด้วยการนำเสนอเหตุผลทั้งฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายคัดค้าน ตามทฤษฎีจริยศาสตร์ตะวันตกที่สำคัญ 2 แนวคิด มาพิจารณาปัญหาในแง่จริยศาสตร์ระหว่างฝ่ายที่สนับสนุนโทษประหารชีวิตที่เชื่อว่า โทษประหารชีวิตเป็นเครื่องมือที่จำเป็นของกระบวนการยุติธรรมและการป้องกันอาชญากรรม สามารถยับยั้งอาชญากรรมได้มากกว่าโทษจำคุก โดยใช้จริยศาสตร์แนวประโยชน์นิยมของจอห์น สจ๊วต มิลล์ ส่วนฝ่ายคัดค้านยึดจริยศาสตร์สัมบูรณ์นิยมของอิมมานูเอล คานท์ ที่แย้งว่า มนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรี การประหารชีวิตเป็นเรื่องไร้มนุษยธรรม การทาลายชีวิตผิดทุกกรณี แม้จะก่อให้เกิดประโยชน์เพียงใดก็ตาม ขณะเดียวกันพุทธจริยศาสตร์ในฐานะที่เป็นแนวคิด

รากฐานความประพฤติของคนในสังคมไทย มีท่าทีและเจตคติในการพิจารณาที่น่าสนใจ เพื่อเปรียบเทียบเป็นเกณฑ์ตัดสินด้วยเช่นกัน องค์ความรู้ใหม่ คือ การได้แนวคิดที่ว่า โทษประหารชีวิตไม่ขัดกับแนวทางของพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะในของเรื่องศีล 5 ที่เป็นหลักการคำจูนความยุติธรรมที่มีเหตุผล ภายใต้เงื่อนไขเรื่องกฎแห่งกรรม

คำสำคัญ: โทษประหารชีวิต; การลงโทษ; ชีวิต

Abstract

From ancient times to the present day, ultimate criminal punishment, also known as the death penalty, has been employed to destroy a condemned person. Such an act breaches human rights and human dignity, which every human being has the right to live and the capital punishment should be abolished. In criminology the codes dealing with criminal offenders' punishment consider the capital punishment is considered as retribution and deterrence of committing future crimes.

The objective of this article is to take ethical arguments about capital punishment into consideration by revealing an argument between the supporters and the opponents. The ethical issues are determined by two important western ethical theories. The supporters of the death penalty believe that capital punishment is better than imprisonment as an essential tool for judicial process and prevention of crimes by which crimes can be deterred in relation to utilitarianism by John Stuart Mill. The opponents, however, contend that every human being has rights and dignity and that death penalty is inhumane; taking life is wrong in all cases regardless of how great the benefits are. This follows Immanuel Kant's reasoning of absolutism. Meanwhile, Buddhist ethics, which form the basis of the Thais' ethical behavior in Thai society, can be utilized as one of the criteria as well. A new body of knowledge is that the concept of death penalty is no conflict with Buddhist approach, especially the five precepts which are the principle to support the reasonable justice under the condition of law of Karma.

Keywords: Capital Punishment; Punishment; Life

บทนำ

โทษประหารชีวิตถือเป็นโทษร้ายแรงและทำให้ชีวิตต้องตาย ในทางกฎหมายอาจมองว่า สมควร เพราะเป็นไปตามกระบวนการยุติธรรม แต่ทางศีลธรรมเกิดคำถามว่า เหมาะสมแล้วหรือ เพราะทุกชีวิตมีค่าเท่าเทียมกัน บางคนอาจไม่มีทางเลือกมากนักในการดำเนินชีวิต และคำถามที่ว่า กฎหมายที่ใช้ย่อมมีความชอบธรรมและยุติธรรมมาน้อยเพียงใด อันเป็นข้อคำถามในทางจริยศาสตร์ เพราะบางสังคมโลกได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตไปแล้ว ปัญหาทางจริยศาสตร์กับปัญหาเรื่องโทษประหารชีวิตว่าด้วยความเท่าเทียมและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ จึงเป็นปัญหาจริยธรรมที่มีการถกเถียงอย่างกว้างขวางเป็นเวลายาวนาน ปัญหาหนึ่ง คือ โทษประหารชีวิตควรมีอยู่ต่อไปในสังคมหรือควรยกเลิก ซึ่งมีข้อโต้แย้งมากมายระหว่างฝ่ายสนับสนุนกับฝ่ายคัดค้าน ทั้งสองฝ่ายต่างมีเหตุผลที่น่าเชื่อถือ เหตุผลสำคัญของฝ่ายสนับสนุน คือ การประหารชีวิตเป็นสิ่งจำเป็นในกระบวนการยุติธรรมที่จะต้องลงโทษผู้กระทำความผิดให้เหมาะสมกับความผิดที่เขากระทำ ในขณะที่เหตุผลสำคัญของฝ่ายคัดค้าน คือ การประหารชีวิตเป็นความป่าเถื่อน ไร้มนุษยธรรมที่ไม่ควรมีอยู่ในสังคมที่เจริญแล้ว เมื่อทั้งสองฝ่ายต่างมีเหตุผลที่น่าเชื่อถือจึงเป็นเรื่องยากที่จะตัดสินชี้ขาดว่า ควรเชื่อฝ่ายใด อย่างไรก็ตาม หากมีเกณฑ์ตัดสินจริยธรรมมาช่วยเป็นหลักในการพิจารณา ก็อาจช่วยให้มองเห็นปัญหาได้ชัดเจนและตัดสินได้ง่ายขึ้นว่า โทษประหารชีวิตควรมีอยู่ต่อไปหรือควรยกเลิก ถ้าพิจารณาโดยภาพรวม ขึ้นอยู่กับการให้ความสำคัญแก่อะไรมากกว่ากันระหว่างเป้าหมายกับวิธีการ หากถือเอาเป้าหมายสำคัญกว่าวิธีการ โทษประหารชีวิตก็ควรมีอยู่ต่อไปเพื่อประโยชน์สุขของสังคมส่วนรวม แต่หากถือเอาวิธีการสำคัญกว่าเป้าหมาย ก็ควรยกเลิกโทษประหารชีวิตเสียเพราะวิธีการผิด เรื่องนี้ยังคงเป็นปัญหาจริยศาสตร์ที่ถกเถียงกันต่อไป (ดวงดาว กิริติกานนท์, 2552)

เนื้อเรื่อง

ความหมายและความเป็นมาของโทษประหารชีวิต

สังคมมนุษย์ในอดีตมีโทษประหารชีวิตอันเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดของสังคมในระดับอาชญากร รวมถึงผู้มีความผิดในฐานะไม่เห็นด้วยทางการเมืองหรือศาสนา ประวัติศาสตร์การลงโทษประหารชีวิตมักสัมพันธ์กับการทรมานและการประหารในที่สาธารณะ การประหารชีวิตอย่างเป็นทางการที่มีบันทึกทางประวัติศาสตร์ถือเป็นส่วนหนึ่งของระบบยุติธรรมของชนเผ่าโบราณ ซึ่งการลงโทษสำหรับการกระทำผิดกฎหมาย

ของประชาชนโดยทั่วไป ตั้งแต่การจ่ายค่าชดเชยโดยผู้กระทำความผิด การลงโทษทางกาย การต่อต้าน การเนรเทศและการประหารชีวิต โดยปกติค่าชดเชยและการลงโทษทางการก็เพียงพอต่อรูปแบบของความยุติธรรมที่ตอบสนองกับอาชญากรรมที่กระทำ รวมถึงการขอโทษอย่างเป็นทางการ เบี้ยทำขวัญหรือสังคมอาชญากรรมที่กระทำผู้กระทำความผิดและตระกูลเป็นเวลายาวนาน ทั้งกำหนดบทลงโทษขั้นสูงสุด คือ โทษประหารชีวิตที่ใช้กับผู้กระทำความผิดประเภทอุกฉกรรจ์ร้ายแรง ซึ่งเป็นรูปแบบวิธีคิดที่ถูกนำมาใช้ทุกสังคม ไม่ว่าจะเป็นการลงโทษความผิดทางอาญาและความขัดแย้งทางการเมือง ประเทศส่วนใหญ่มีโทษประหาร ซึ่งในทางปฏิบัติได้ถูกสงวนไว้สำหรับคดีอาชญากรรม การจารกรรม การก่อการกบฏการค้ายาเสพติด ในประเทศจีนการค้ำมนุษย์และกรณีที่ร้ายแรงของการทุจริตทางการเมืองจะถูกลงโทษโดยการประหารชีวิต ในกองทัพทั่วโลกศาลทหารได้กำหนดโทษประหารสำหรับความผิด เช่น ละทิ้งหน้าที่ ฝ่าฝืนไม่เชื่อฟังและก่อการกบฏ แต่บางประเทศอาชญากรรมทางเพศ เช่น การข่มขืนกระทำชำเรา การคบชู้ การร่วมประเวณีกับญาติสนิทและการเสพสังวาสที่ผิดธรรมชาติ รวมถึงการร่วมเพศถือเป็นความผิดทางอาญา คนในสังคมนั้นจะถูกดำเนินการประหารชีวิต แม้แต่การละทิ้งศาสนาในประเทศมุสลิมก็ถือว่า เป็นการก่ออาชญากรรมที่มีโทษขึ้นประหารชีวิตเช่นกัน (อดิศักดิ์ นุชมี, 2561: 63-64)

แนวคิดและหลักการของโทษประหาร

โทษประหารชีวิตเป็นโทษทางอาญาชนิดหนึ่งในจำนวน 5 ชนิด ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 ได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับและริบทรัพย์สิน (บริษัท LAWPHIN, ม.ป.ป.) โทษประหารชีวิตเป็นโทษที่มีความรุนแรงสูงสุด เพราะเป็นขั้นทำลายชีวิตของบุคคล ดังนั้น ตามหลักดุลยภาพหรือหลักสัดส่วนระหว่างพฤติการณ์ความร้ายแรงของความผิดที่กระทำกับโทษที่จะได้รับจึงต้องสอดคล้องเหมาะสมกันตามทฤษฎีเหตุและผล เมื่อเป็นดังนี้โทษประหารชีวิตจึงต้องใช้กับผู้ประกอบอาชญากรรมประเภทร้ายแรงอุกฉกรรจ์หรือการกระทำอย่างเหี้ยมโหดทารุณ ไร้มนุษยธรรมตามทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (Retribution Theory) หรือทฤษฎีการลงโทษให้สาสมกับความผิด (Instinct Theory) (สุพจน์ สุโรจน์, 2550: 23) อันเป็นการชดเชยเยียวยาความรู้สึกเคียดแค้นของผู้เสียหายตามหลักอาชญาวิทยา วัตถุประสงค์ของการลงโทษทางอาญามีหลายประการและหลายทฤษฎี ทั้งด้านผู้กระทำความผิดด้านผู้เสียหายและด้านสังคมส่วนรวม เช่น ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน (Retribution Theory) (อุททิศ แสนโกศิก, 2525: 20) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อข่มขู่ (Deterrence Theory) (สมยศ เชื้อไทย, 2552: 146) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อ

ป้องกันอาชญากรรม (Prevention Theory) (สุพจน์ สุโรจน์, 2550: 148-150) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อตัดโอกาสการกระทำความผิด (Incapacitation Theory) (ชนินันท์ ศรีธีระวิศาล, 2523: 23) ทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำความผิด (Rehabilitation Theory) (ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด และคณะ, 2557: 10-12)

การลงโทษประหารชีวิตจะเป็นตามเฉพาะทฤษฎีหลัก 4 ข้อแรก ดังกล่าวข้างต้น ถือเป็นการกระทำต่อชีวิตของผู้ประกอบอาชญากรรมให้หมดไป คำว่า โทษประหารชีวิต ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Capital Punishment คำว่า Capital มาจากคำภาษาละตินว่า Capitalis มีความหมายตามตัวอักษรว่า เกี่ยวกับหัว หมายถึง การประหารชีวิตโดยการตัดหัว เช่น สังคมไทยโบราณใช้วิธีการตัดศีรษะที่เรียกว่า กุดหัว หรือการบั่นคอ โดยใช้ดาบฟันศีรษะให้ขาด แต่บางสังคมใช้วิธีอื่น เช่น การตรึงไม้กางเขนในกรณีพระเยซูคริสต์ การดื่มยาพิษในกรณีโสกราตีส (Socrates) การตัดศีรษะโดยวิธีกิโยติน (Guillotine) ในฝรั่งเศส แม้กระทั่งการถ่วงน้ำในทะเล การฝังทั้งเป็น การเสียบะหลูร่างกาย การทุบตีจนเสียชีวิต การแขวนคอ การปาดด้วยก้อนหินและการนึ่งแก้อีไฟฟ้า

โทษประหารชีวิตในประเทศไทย

ในประเทศไทยมีการแก้ไขประมวลกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ว่าด้วยการประหารชีวิตจากการ “เอาไปตัดศีรษะเสีย” เป็น “ให้เอาไปยิงเสียให้ตาย” โดยเริ่มบังคับใช้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2477 จะเห็นว่า วิธีการประหารชีวิตในอดีตมีความรุนแรง โหดร้ายทารุณและทรมานผู้ถูกลงโทษ ปัจจุบันได้ลดความรุนแรงลงจนกระทั่งปี พ.ศ. 2546 ได้เปลี่ยนมาเป็นการฉีดยาพิษให้ตาย แต่เดิมการประหารชีวิตกำหนดให้ประหารก่อนเวลา 07.00 น. ต่อมาในปี พ.ศ. 2505 เปลี่ยนมาประหารในช่วงเย็นตั้งแต่เวลา 18.00 น. เป็นต้นไป โดยนักโทษประหารจะไม่รู้ตัวล่วงหน้า หากเจ้าหน้าที่เดินเข้าไปในแดนประหารแล้วนำตัวใครออกมา จึงรู้ว่าเวลานั้นมาถึง การไม่บอกให้นักโทษรู้ตัวเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการฆ่าตัวตายหรือการชิงตัวนักโทษในกรณีนักโทษเป็นผู้มีอิทธิพล (สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน, 2548)

แต่สังคมไทยก็ยังคงมีความเห็นต่างในเรื่องการลงโทษประหารชีวิต เพราะบางกลุ่มเห็นว่า ขัดต่อหลักศาสนาและเป็นการลงโทษที่รุนแรง โหดร้าย ลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และเสี่ยงต่อการประหารชีวิตคนบริสุทธิ์ นักโทษประหารชีวิตส่วนใหญ่เป็นคนยากจนจึงไม่มีเงินจ้างทนายความที่มีฝีมือแก้ต่างคดีให้ ไม่มีโอกาสต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ หากเป็นการลงโทษผิดคนก็ไม่สามารถคืนชีวิตให้กับผู้บริสุทธิ์ได้ จึงเห็นว่าสังคมไทยควรยกเลิกโทษประหารชีวิต แต่ในทางตรงกันข้าม อีกกลุ่มหนึ่งเห็นว่า

สังคมไทยมีความจำเป็นที่ต้องมีโทษประหารชีวิต เพราะเป็นการยับยั้งมิให้คนกระทำความผิดได้อย่างเด็ดขาดและเป็นการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม

แนวคิดของนักปรัชญาเกี่ยวกับโทษประหารชีวิต

นักปรัชญาที่มีชื่อเสียงหลายคนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโทษประหารชีวิต ซึ่งมีทั้งแนวคิดที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ในที่นี้ ขอนำแนวคิดของนักปรัชญาบางคนมา กล่าวโดยสังเขป ดังนี้ โทมัส อไควนัส (Thomas Aquinas) เห็นว่า เป็นความจำเป็น อย่างยิ่งที่ต้องลงโทษประหารชีวิตผู้กระทำความผิดอุกฉกรรจ์ เพราะพระเป็นเจ้าได้ มอบอำนาจให้กับรัฐเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดได้เฉพาะเหตุสำคัญ 2 ประการ คือ 1) เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระบัญชาของพระเป็นเจ้าในการรักษาความยุติธรรม เพราะเมื่อผู้ใดทำให้ผู้อื่นต้องตาย ผู้นั้นควรถูกลงโทษถึงแก่ความตายเช่นกัน 2) เพื่อ รักษาและปกป้องสังคมให้พ้นจากการกระทำความผิดที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (อุทัย กมล ศิลป์, 2561: 54)ฌอง ฌาค รุสโซ (Jean Jacques Rousseau) เห็นว่า ควรมีโทษ ประหารชีวิตต่อไป เพื่อใช้กับผู้กระทำความผิดอุกฉกรรจ์ในระดับที่มีสมญานามว่า ปิตาธิปไตย (Social Monster) บุคคลประเภทนี้เป็นอันตรายยิ่งนักต่อสังคม (วันชัย ศรีนวลวัด, 2557: 2) ดังนั้น สังคมจึงควรปฏิบัติต่อนักโทษเหล่านี้ได้เสมือนหนึ่งว่า เขา คือ สัตว์ร้าย ส่วนหลุยส์ พอจแมน (Louis Pojman) ได้สนับสนุนโทษประหารชีวิตผ่าน แนวคิดเรื่องความยุติธรรมเชิงชดใช้โดยให้เหตุผลว่า เนื่องจากความยุติธรรมเชิงชดใช้เป็นความคิดที่ถูกต้องที่สุดและเป็นการเรียกร้องให้รัฐฆ่าคนที่ฆ่าคนอื่น ดังนั้น โทษ ประหารจึงยุติธรรม การไม่มีโทษประหารชีวิตต่างหากที่เป็นความอยุติธรรม (เหมือน มาด มุกประดิษฐ์, 2561: 1)

ซีซา ลอมโบรโซ (Cesare Lombroso) ได้แบ่งอาชญากรเป็น 4 ประเภท คือ 1) อาชญากรโดยกำเนิด 2) อาชญากรจิตไม่ปกติ 3) อาชญากรที่เกิดขึ้นเพราะความ กดดันทางอารมณ์ 4) อาชญากรที่ทำผิดเป็นครั้งคราวขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมบันดาล ให้แปรผันไป (ประเทือง ธนิยผล, 2544: 59) เขาเชื่อว่า พวกอาชญากรโดยกำเนิดเป็น พวกที่ได้รับความชั่วร้ายมาทางสายเลือด โอกาสที่จะปรับปรุงหรือแก้ไขอาชญากรโดย กำเนิดให้กลับตัวเป็นคนดีมีอยู่น้อยมาก ดังนั้น หากพวกนี้กระทำตนเป็นภัยร้ายแรงต่อ สังคม ต้องลงโทษอย่างเด็ดขาดด้วยการประหารชีวิต ส่วนราฟาเอล กาโรฟาโล (Raffaele Garofalo) นักปรัชญาชาวอิตาลี มีแนวคิดสอดคล้องกับลอมโบรโซใน ประเด็นอาชญากรโดยกำเนิดว่า เมื่อสังคมตกอยู่ในภาวะอันตราย สังคมจำเป็นต้อง ป้องกันตนอย่างเข้มแข็ง ถ้าผู้ใดกระทำความผิดอุกฉกรรจ์ สมาชิกของสังคมไม่ควรเห็น ออกเห็นใจผู้กระทำความผิด การลงโทษประหารชีวิตผู้กระทำความผิดให้ออกไปจาก

สังคมได้อย่างเด็ดขาด ถือเป็นการป้องกันมิให้เป็นพันธกรรมความชั่วร้ายทางสายโลหิต ถูกถ่ายทอดไปยังเยาวชนในสังคม (ศิริประภา รัตตัญญู, 2550: 50)

เกออร์ค วิลเฮล์ม ฟรีดริช เฮเกล (Georg Wilhelm Friedrich Hegel) เห็นว่า เหตุของการลงโทษเพื่อให้สาสมก็เพื่อนำความถูกต้องกลับคืนมา การกระทำผิดเป็นการ ปฏิเสธสิ่งที่ถูกต้อง การลงโทษจึงเป็นปฏิกริยาของสังคมที่ไม่เห็นด้วยกับการปฏิเสธสิ่งที่ ถูกต้อง ดังนั้น การลงโทษจึงเป็นสิ่งที่ผู้กระทำความผิดสมควรจะได้รับ (อุททิศ แสนโกศิก, 2525: 7-8) ขณะที่ซีซาร์ เบคาเรีย (Cesare Beccaria) นักปรัชญาชาวอิตาลีเห็น ด้วยในเชิงมีเงื่อนไขว่า ในภาวะที่บ้านเมืองสงบสุข รัฐจะลงโทษประหารชีวิตได้ก็ต่อเมื่อ การลงโทษประหารชีวิตเป็นเพียงวิธีเดียวที่จะยับยั้งการทำความผิดของประชาชน คนอื่น ถ้ามีวิธีอื่น การประหารชีวิตก็ไม่สมควรทำ (วันชัย ศรีนวลวัด, 2557: 2)

ส่วนนักปรัชญาที่คัดค้านโทษประหารชีวิต เช่น ฌาคส์ แดริดา (Jacques Derrida) ที่คัดค้านชัดเจนด้วยเหตุผลที่ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับพลเมืองไม่ใช่ ความสัมพันธ์ระหว่างอาชญากรกับเหยื่ออาชญากรรม ดังนั้น การที่รัฐมีสถานะเป็นเจ้า ชีวิต มีสิทธิในการประหารชีวิตพลเมืองของตนเอง รัฐไม่ควรอ้างถึงคุณค่าหรือมีอำนาจเหนือชีวิตของมนุษย์ เพราะชีวิตมีสถานะสูงสุดเหนือกว่าคุณค่าหรืออำนาจใด ๆ (ภาคภูมิ วาณิชกะ, 2561: 7-8) ขณะที่เบนจามิน รัช (Benjamin Rush) คนแรกที่ คัดค้านโทษประหารชีวิตในประเทศสหรัฐอเมริกาอย่างจริงจัง เห็นด้วยกับแดริดาใน เรื่องอำนาจรัฐกับการตัดสินโทษว่า การลงโทษประหารชีวิตนอกจากไม่สามารถยับยั้ง อาชญากรรมได้แล้ว ยังมีผลเป็นการเพิ่มอาชญากรรมที่ร้ายแรงขึ้นไปอีก เพราะการที่ รัฐลงโทษประหารชีวิตแก่ผู้กระทำความผิดอุกฉกรรจ์นั้นเท่ากับรัฐเป็นผู้ก่อให้เกิด อาชญากรรมขึ้นอุกฉกรรจ์เพิ่มขึ้นอยู่เสมอ (อุทัย กมลศิลป์, 2561: 55) ส่วนฮูโก อะดัม เบดัว (Hugo Adam Bedau) มองในมุมการให้โอกาสแก่นักโทษว่า แม้รัฐมีอำนาจ ลงโทษประหารชีวิตผู้กระทำความผิด แต่เพราะเขาตกอยู่ในสภาพของนักโทษที่ถูก ควบคุมตัวอย่างเข้มแข็ง จึงไม่จำเป็นต้องลงโทษจนถึงขั้นประหารชีวิต เพียงเพราะเหตุ ว่า เขาเคยทำตนเป็นภัยต่อสังคมมาก่อน แต่หากเกิดความผิดพลาดจนถึงขั้นลงโทษผู้ บริสุทธิ์แล้ว การลงโทษจำคุกยิ่งดีกว่าการลงโทษประหารชีวิต เพราะยังให้โอกาส นักโทษได้มีชีวิตอยู่ ดังนั้น จึงควรยกเลิกโทษประหารชีวิต (วันชัย ศรีนวลนัด, 2557: 4)

อัลแบร์ กามูส์ (Albert Camus) กล่าวไว้อย่างน่าสนใจว่า การลงโทษประหาร ชีวิตเป็นเหมือนพิธีกรรมที่ล้าหลัง เพราะจุดประสงค์ของโทษประหารชีวิตมักนำมา กล่าวอ้างว่า ทำให้คนที่จะเลียนแบบนั้นเกรงกลัว แต่ความเป็นจริงเป็นเพียงต้องการ ป้องกันไว้ก่อนเท่านั้นจึงปลิดชีวิตนักโทษ เพราะต้องยอมรับว่า 1) สังคมไม่ได้เชื่อใน

ความเป็นตัวอย่างของโทษประหารชีวิตตามที่สังคมเคยอ้าง 2) พิสูจน์ไม่ได้ว่า การมีโทษประหารชีวิตทำให้ฆาตกรที่จะก่อเหตุฆาตกรรมล้มเลิกความตั้งใจแม้เพียงคนเดียว 3) โทษประหารชีวิตเป็นการสร้างตัวอย่างที่น่าสะอิดสะเอียนในหลายแง่มุม โดยไม่สามารถประเมินผลได้ เพราะจะมั่นใจได้อย่างไรว่า นักโทษประหารชีวิตทุกคนไม่สามารถกลับตัวได้ นอกจากนี้ โอกาสที่สถาบันยุติธรรมจะตัดสินผิดพลาดมีได้ทุกเมื่อ เพราะผู้ปกครองทราบดีว่า เวลาและค่านิยมเปลี่ยนแปลงเสมอ แต่ด้วยโทษทัณฑ์ที่เด็ดขาด ชีวิตก็ไม่อาจเรียกคืน ดังนั้น จะไม่ให้โอกาสพวกเขาแก้ตัวเลยหรือ (วันรัก สุวรรณวัฒนา, 2553: 146-150)

เหตุผลของฝ่ายคัดค้านโทษประหาร

ทุกชีวิตมีคุณค่าและศักดิ์ศรี แม้ชีวิตของฆาตกรที่เลวร้ายที่สุดก็ยังเป็นมนุษย์ คุณค่าของชีวิตของอาชญากรไม่อาจถูกทำลายโดยความประพฤติชั่วของเขา พวกเขามีสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่ การประหารชีวิตเป็นการละเมิดสิทธิดังกล่าว การประหารชีวิตไม่ต่างอะไรกับการฆาตกรรม เพียงแต่เป็นการฆาตกรรมที่ถูกกฎหมายเท่านั้น มนุษย์สามารถเปลี่ยนแปลงได้แม้แต่คนที่ทำผิดร้ายแรง ชีวิตในคุกจะให้ออกาสเขาเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงตัวเอง การจำคุกตลอดชีวิตน่าจะเป็นวิธีการลงโทษที่เหมาะสม เพียงแค่เว้นโทษตาย ไม่ใช่การยกโทษให้คนชั่ว แต่เป็นการให้ออกาสคนชั่วได้กลับตัวเป็นคนดี

ความกลัวตายไม่ช่วยลดอาชญากรรม โทษประหารชีวิตจะช่วยป้องกันอาชญากรรมได้นั้นไม่เป็นความจริง เพราะฆาตกรส่วนใหญ่ทำตามอารมณ์มากกว่าเหตุผล การฆ่าคนมักเกิดจากอารมณ์ชั่ววูบ ไม่มีเวลาไตร่ตรองถึงโทษที่จะได้รับแต่อย่างใด แม้พวกเขาจะคิดถึงเหตุผล แต่ก็ไม่ได้คิดว่า การประหารชีวิตจะเป็นการลงโทษที่น่ากลัวจนไม่กล้าลงมือทำ แต่กลับคิดว่า เขาอาจไม่ถูกจับหรือหากถูกจับได้ เขายังมีโอกาสนี้จะไม่ถูกลงโทษประหารชีวิตก็ได้ เพราะจำนวนนักโทษที่ถูกประหารชีวิตจริงมีน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนคนที่ก่ออาชญากรรมในลักษณะเดียวกัน ถ้าอาชญากรเป็นคนฉลาด มีเหตุผลและคิดไตร่ตรองให้ดีขนะให้การในศาล แม้จะมีโทษประหารชีวิตก็ไม่สามารถเอาผิดได้ นอกจากนี้ โทษประหารชีวิตก็ไม่อาจยับยั้งการฆาตกรรมที่ไม่ได้เตรียมการมาก่อนซึ่งมักจะเกิดกับฆาตกรที่ไม่สามารถควบคุมควบคุมอารมณ์หรือมีปัญหาทางจิต ไม่ว่าการลงโทษจะรุนแรงสักเพียงใดก็ตาม ก็ไม่สามารถหยุดยั้งอาชญากรได้ ฆาตกรน้อยคนนักที่จะคิดถึงข้อดีข้อเสียของการกระทำก่อนที่จะลงมือทำ หากใครคนหนึ่งจะทำผิด ก็ไม่มีอะไรจะหยุดเขาได้

การประหารชีวิตเป็นการลงโทษที่โหดร้าย ป่าเถื่อนและไร้มนุษยธรรม ฆาตเมตตาธรรมต่อเพื่อนมนุษย์ การประหารชีวิตเป็นการฆ่าอย่างเลือดเย็นที่ทรमान จิตใจ

นักโทษที่อยู่ในระหว่างรอเวลาที่จะถูกนำตัวไปฆ่า ในขณะที่รอเวลาประหารจะเป็นช่วงเวลาที่น่ากลัวและทุกข์ ในสังคมที่เจริญแล้ว การลงโทษผู้กระทำความผิดไม่ใช่ว่าการแก้แค้นแต่เป็นการลงโทษเพื่อความยุติธรรม เหตุผลของฝ่ายคัดค้านโทษประหารนี้โดยส่วนหนึ่งได้รับอิทธิพลจากแนวคิดด้านสิทธิมนุษยชน

เหตุผลของฝ่ายสนับสนุนให้มีโทษประหาร

ความยุติธรรมที่แท้จริงไม่ใช่ว่าการแก้แค้น แต่หมายถึง การลงโทษที่เหมาะสมกับความผิดที่ได้กระทำ ถ้าทำผิดมากแต่ถูกลงโทษน้อยก็ไม่ใช่ธรรมกับฝ่ายที่ถูกกระทำ ในทางกลับกันถ้าทำผิดน้อยแต่ถูกลงโทษมากก็ไม่ใช่ธรรมกับผู้กระทำผิด การประหารชีวิตนับเป็นการตอบแทนที่เหมาะสมและยุติธรรมสำหรับคนที่ทำผิดร้ายแรง เช่น การทำลายชีวิต คนทั่วไปยอมรับโทษประหารชีวิต เพราะรู้สึกว่าการตาย คือ การชดใช้ที่เหมาะสมที่สุดสำหรับฆาตกรผู้โหดเหี้ยม การจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษเบาเกินไป ไม่สามารถทำให้สังคมยอมรับได้ จุดมุ่งหมายของการลงโทษผู้กระทำความผิดไม่ใช่เพียงแค่อันตรายป้องกันไม่ให้คนอื่นทำตามเท่านั้น จุดมุ่งหมายสำคัญของการลงโทษ คือ การชดใช้สิ่งที่ผู้กระทำความผิดได้ทำไว้ ฆาตกรไม่สมควรมีชีวิตอยู่ การประหารชีวิตจะนำฆาตกรไปสู่ที่ที่เหมาะสมกับเขา คือ การออกจากสังคมตลอดไป ถ้าเพียงแค่อกตัวเขาไว้ในที่คุมขัง ก็เท่ากับลงโทษเขาน้อยกว่าโทษที่เขาสมควรจะได้รับซึ่งถือว่า ไม่ยุติธรรม การประหารชีวิตฆาตกรผู้ไม่เคารพคุณค่าในชีวิตของคนอื่นจึงเป็นการลงโทษที่เหมาะสมและยุติธรรมที่สุด แม้การทำลายชีวิตเป็นสิ่งที่ไม่ดี ดังนั้น สิ่งที่ดีที่สุดสำหรับสังคม คือ ทำให้เกิดความชัดเจนว่า อะไร คือ การลงโทษที่เหมาะสมกับความผิดของฆาตกร คำตอบ ก็คือ การประหารชีวิต เพราะนอกจากจะหยุดฆาตกรไม่ให้ออกมาฆ่าใครได้อีกแล้ว ยังส่งสารไปยังนักฆ่าคนอื่น ๆ การทำให้ฆาตกรกลัวโทษทัณฑ์จึงเป็นมาตรการสำคัญที่ช่วยลดอาชญากรรมอย่างได้ผล เพราะอาชญากรบางคนเป็นอันตรายเกินกว่าจะยอมให้มีชีวิตอยู่ต่อไปได้ บุคคลอันตรายบางคนสามารถก่ออาชญากรรมรุนแรง บุคคลอันตรายเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นพวกต่อต้านสังคม ใช้ความรุนแรงเพื่อแสดงอารมณ์ เมื่อไม่สามารถควบคุมอารมณ์โกรธได้ก็มีความเสี่ยงสูงที่พวกเขาจะก่ออาชญากรรม ถ้าไม่ลงโทษประหารชีวิตฆาตกรเหล่านี้ การฆาตกรรมแบบเดิมหรืออัตราการทำผิดซ้ำของพวกเขามีสูงมากเกินกว่าจะปล่อยไว้ได้ ถ้าพวกเขาได้รับโทษเพียงจำคุกตลอดชีวิตอาจเกิดปัญหามากกว่าการลงโทษประหารชีวิตเสียอีก พวกเขาอาจกระทำอาชญากรรมในที่คุมขังได้ สังคมภายนอกอาจปลอดภัยแต่ผู้คุมและผู้ต้องขังคนอื่น ๆ ก็ยังมีความเสี่ยงที่จะถูกฆ่า ในเมื่อพวกเขากำลังได้รับโทษจำคุกอยู่จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องกลัวการลงโทษที่จะได้รับจากความผิดในการฆ่าคน

นอกจากโทษประหารชีวิต โทษประหารชีวิตเท่านั้นที่จะทำให้มั่นใจว่า อาชญากรที่น่ากลัวเหล่านี้จะไม่สามารถทำอะไรได้อีก รัฐไม่ควรถูกต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมากในการดูแลนักโทษที่ถูกจองจำอยู่ในคุก ทำไมภาษีของประชาชนส่วนหนึ่งต้องจ่ายไปเพื่อดูแลฆาตกรผู้ที่ไม่เคารพชีวิตมนุษย์และกฎหมายของบ้านเมือง โทษประหารชีวิตเป็นสิ่งจำเป็นในกระบวนการยุติธรรม

แนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชน

แนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนได้มีมาเป็นเวลานาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการคุ้มครองมนุษย์ทุกคนให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข คำว่า สิทธิมนุษยชน ได้นิยามขึ้นใหม่ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยมีพัฒนาการสรุปได้ 3 ยุคสมัย ดังนี้

ยุคกรีกและโรมัน เป็นยุคที่เชื่ออำนาจเหนือธรรมชาติ มนุษย์ยังเชื่อเทพต่าง ๆ เช่น การเชื่อว่า เทพซุส (Zeus) ทำให้มนุษย์มีความรู้สึกละอายต่อบาป รู้จักผิดชอบชั่วดีและสามารถปกครองบ้านเมืองได้เอง บ้านเมืองก็มีความสุข เพราะมนุษย์ในยุคนั้นนับถือเทพเจ้า ขณะที่กรีกมีความรุ่งเรืองมากขึ้น ความเชื่อในเทพเจ้าที่มีอยู่แต่เดิมเปลี่ยนแปลงไป เกิดการปกครองอย่างไม่เป็นธรรม มีการกดขี่ข่มเหงอย่างมาก มีการแบ่งชนชั้นในสังคมอย่างชัดเจน เกิดระบบอภิสิทธิ์ชนและระบบทาส เป็นระบบที่โหดร้ายทารุณ กดขี่ข่มเหง แบ่งชนชั้น เช่น ผู้ชายชาวเอเธนส์เท่านั้นที่สามารถออกเสียงทางการเมืองได้ หากเป็นหญิงหรือเป็นทาสไม่มีสิทธิ์ออกเสียง กลุ่มนักปรัชญาหลายคนที่มีชื่อเสียงในยุคนี้ เช่น เพลโต (Plato) อริสโตเติล (Aristotle) และซีเซโร (Cicero) จึงอ้างกฎธรรมชาติเป็นหลักเพื่อต่อต้านการปกครองของผู้มีอำนาจ โดยมีแนวคิดใช้เหตุผลและความชอบธรรมตามหลักธรรมชาติที่เชื่อว่า มนุษย์ทุกคนเกิดมาเท่าเทียมกันและมีสิทธิบางประการที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด ไม่สามารถโอนหรือล่วงละเมิดได้ เช่น สิทธิในชีวิต สิทธิในร่างกายและสิทธิในความเสมอภาพ เกิดกฎหมาย 12 โต๊ะ (ชาวยุซัย แสวงศักดิ์ และวรรณชัย บุญบำรุง, 2543: 21-23) ซึ่งเป็นกฎหมายที่วางอยู่บนหลักของกฎหมายธรรมชาติและรับรองสิทธิของพลเมืองโรมัน ไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิง แต่ยังไม่ครอบคลุมถึงทาส จึงถือเป็นกฎหมายฉบับแรกของโลกที่แสดงให้เห็นถึงการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ยุคกลางเป็นช่วงสมัยที่คริสตจักรมีบทบาทในการปกครองบ้านเมืองแบบเบ็ดเสร็จหลังจากยุคกรีก-โรมันเริ่มเสื่อมลง ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 5 ถึงคริสต์ศตวรรษที่ 15 อำนาจปกครองของรัฐแทบทั้งหมดขึ้นอยู่กับพระสันตะปาปา (Pope) และนักบวชในคริสต์ศาสนา บรรยายากของบ้านเมืองในขณะนั้นอบอวลไปด้วยศาสนา จักรพรรดิคอนสแตนตินได้รับคริสต์ศาสนาเข้าเป็นศาสนาประจำชาติ เป็นยุคที่คริสต์

ศาสนามีความเจริญทางสูงสุดและมีอิทธิพลครอบคลุมเป็นระยะเวลายาวนาน ชาวคริสเตียนเชื่อว่า พระเจ้าเป็นผู้สร้างโลก นักปรัชญาสำคัญสมัยนั้น ได้แก่ เซนต์ออกัสติน (Saint Augustine) ที่มีแนวคิดสนับสนุนสิทธิเทวสิทธิ์ (Divine Rights) ที่เห็นว่า สังคมมีอาณาจักรอยู่ 2 ประเภท ได้แก่ รัฐ (อาณาจักรทางโลก) และศาสนจักรของพระเป็นเจ้า ทั้งสองส่วนแยกออกจากกัน (อุทัย กมลศิลป์, 2561: 58) แต่ศาสนจักรมีอำนาจเหนือกว่ารัฐ ดังนั้น มนุษย์จำเป็นต้องทำหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม เซนต์ออกัสตินมีมุมมองการประหารชีวิตโดยชั่งน้ำหนักระหว่างสิทธิของเหยื่อผู้บริสุทธิ์ ผู้ถูกระงับสิทธิของอาชญากร ซึ่งเมื่อมีการละเมิดต่อกันขึ้นร้ายแรง สิทธิของเหยื่อผู้บริสุทธิ์ย่อมเหนือกว่าอาชญากร โทษประหารจึงสมควรมีเพื่อความสมดุลและยุติธรรม

ยุคสมัยใหม่ นักปรัชญาคนสำคัญยุคนี้ เช่น จอห์น ล็อก (John Locke) ชาวอังกฤษผู้เป็นบิดาประชาธิปไตยและบิดาแห่งสิทธิมนุษยชนที่เห็นว่า มนุษย์เป็นผู้มีจิตใจงดงาม มีสิทธิเสรีภาพ แต่สังคมที่มนุษย์อยู่เป็นสังคมที่ขาดระเบียบและเห็นว่า รัฐไม่ได้อยู่เหนือประชาชน แต่มีข้อผูกพันกันระหว่างรัฐกับประชาชนที่เรียกว่า สัญญาประชาคม (Social Contract) โดยแต่ละฝ่ายมีหน้าที่ต้องปฏิบัติต่อกันเพื่อความสงบสุขของสังคม มนุษย์จำเป็นต้องสละสิทธิบางประการเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ ในขณะที่ตัวกันรัฐต้องถูกจำกัดการใช้อำนาจเพื่อป้องกันมิให้ล่วงละเมิดประชาชนจนเกินขอบเขต โดยยึดถือหลักสำคัญ 5 ประการ (วันชัย ศรีนวลนัต, 2557: 9) ได้แก่ 1) มนุษย์ทุกคนเกิดมาเท่าเทียมกัน 2) ผู้ปกครองต้องมาจากความเห็นชอบจากประชาชนส่วนใหญ่ 3) เมื่อผู้ปกครองใช้อำนาจปกครองแล้วต้องใช้อำนาจเพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนเป็นสำคัญ 4) หากผู้ปกครองใช้อำนาจไม่ชอบธรรม ก็สามารถยกเลิกสัญญาประชาคมนั้นโดยถอดถอนผู้ปกครองออกจากตำแหน่งได้ 5) การใช้อำนาจของผู้ปกครองต้องตรวจสอบควบคุมได้

อย่างไรก็ตาม โดยธรรมชาติของมนุษย์ เมื่อรู้สึกว่ ตนไม่ได้รับความเป็นธรรม ถูกข่มเหงหรือล่วงล้ำสิทธิก็จะเรียกร้องสิทธิดังกล่าว รัฐเองก็ต้องพยายามตอบสนองให้การปกป้องและคุ้มครองสิทธิของคนเหล่านั้น ทั้งผู้เสียหายหรืออาชญากรเองในฐานะมนุษย์เพื่อความสงบสุขของสังคมในภาพรวม จึงเป็นที่มาของหลักสิทธิมนุษยชน ดังที่กล่าวถึง 3 ยุคสมัย แสดงให้เห็นพัฒนาการด้านสิทธิมนุษยชนมาโดยตลอด

ทฤษฎีจริยศาสตร์ประโยชน์นิยม

จอห์น สจ๊วต มิลล์ (John Stuart Mill) นักปรัชญาคนสำคัญของจริยศาสตร์แบบประโยชน์นิยม (Utilitarianism) มีแนวคิดว่ การกระทำที่มีความถูกต้องทาง

จริยธรรมเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความสุขมากที่สุดแก่คนจำนวนมากที่สุด โดยไม่ต้องดูเจตนาหรือเจตจำนงใด ๆ เป็นการอ้างเหตุผลแบบนิรนัย คือ 1) การกระทำที่ก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่คนจำนวนมากที่สุด เป็นการกระทำที่มีความถูกต้องทางศีลธรรม 2) การกระทำดังกล่าวก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่คนจำนวนมากที่สุด ซึ่งเป็นทฤษฎีทางจริยศาสตร์ที่ถือประโยชน์สุขเป็นเกณฑ์ตัดสินความถูกต้อง ดีชั่ว ประโยชน์นิยมจึงเป็นจริยศาสตร์ที่เน้นเป้าหมาย (Ends Ethics) หรือผลของการกระทำเป็นสำคัญ โดยไม่สนใจว่า ลักษณะของการกระทำจะเป็นอย่างไร จะประกอบด้วยเจตนาดีหรือไม่ก็ตาม ประโยชน์ในที่นี่ หมายถึง สิ่งที่สามารถให้ความสุข สามารถตอบสนองความต้องการของมนุษย์ตามที่ต้องการ สิ่งนั้นถือว่า มีประโยชน์ แนวคิดนี้พยายามที่จะเปรียบเทียบความสุขโดยวัดจากความยาวนาน ปริมาณ คุณภาพและจำนวนผู้คนที่จะได้รับผลของการกระทำ เมื่อนำแนวคิดนี้มาวิเคราะห์การลงโทษประหารชีวิต จะเห็นว่า ในกรณีที่คนหนึ่งทำความผิดร้ายแรง สมควรที่จะถูกลงโทษโดยการประหารชีวิตหรือไม่ ประการแรกที่แนวคิดนี้มองเป็นเรื่องของผลประโยชน์ โดยการเปรียบเทียบว่า เมื่อทำผิดแล้วก่อให้เกิดผลต่อใคร เมื่อประหารแล้วจะได้ผลอย่างไร และหากไม่ประหารชีวิตผลจะเป็นอย่างไรต่อใครบ้าง ซึ่งมีหลายปัจจัยที่ต้องวิเคราะห์ในกระบวนการตัดสิน หากการประหารอาชญากรนำไปสู่ผลประโยชน์ของคนหมู่มากก็ควรประหาร ในทางตรงกันข้าม หากประหารแล้วสร้างความวุ่นวายเดือดร้อนแก่คนหมู่มากหรือคาดว่า จะเกิดผลกระทบภายหลังก็ไม่ควรประหาร จะเห็นว่า แนวคิดนี้ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อกฎหมาย และหลักสิทธิของบุคคล แต่จะคำนึงเพียงผลประโยชน์ ดังนั้น ทุกกฎหมายสามารถยกเว้นได้ และทุกสิทธิสามารถถูกล้มได้ หากจะลงโทษประหารหรือไม่ประหาร ต้องประเมินผลประโยชน์ที่จะได้และผลกระทบที่จะตามมาเป็นหลัก

ทฤษฎีจริยศาสตร์สัมบูรณ์นิยม

แนวคิดจริยศาสตร์แบบสัมบูรณ์นิยม (Absolutism) มีนักปรัชญาสำคัญชื่อ อิมมานูเอล คานท์ (Immanuel Kant) ที่ให้ความสำคัญต่อคำว่า เจตนาดี คำนี้เป็นอันเดียวกับเหตุผลของมนุษย์ โดยเห็นว่า การกระทำใดจะตัดสินได้ว่า ดีหรือไม่ ต้องดูที่ต้นเหตุของการกระทำ ผลของการกระทำและผลประโยชน์ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินการกระทำว่า จะดีหรือไม่ แต่ก็เชื่อว่า ทุกเหตุของการกระทำจะนำไปสู่ทุกการตัดสิน เพราะคานท์จะหมายเอาเฉพาะส่วนที่เป็นเหตุผลเท่านั้น หากการตัดสินใจที่มีอารมณ์ซึ่งมีลักษณะเลื่อนไหลร่วมอยู่ด้วย การตัดสินใจก็อาจความผิดพลาดได้ เกณฑ์ตัดสินคุณค่าทางจริยศาสตร์จึงเป็นความจริงแบบสัมบูรณ์ตายตัว ถูกคือถูก ผิดคือผิด ไม่มีข้อเงื่อนไขใด ๆ เช่น การทำลายชีวิตผู้อื่นผิดทุกกรณี ไม่ขึ้นอยู่กับสิ่งอื่นเหมือน

ประโยชน์นิยม หลักการสำคัญของแนวคิดนี้จึงมองว่า การกระทำใดจะดีหรือไม่ ต้องดูความตั้งใจที่จะกระทำสิ่งนั้นเป็นหลักสากลในการยึดถือ เป็นการกระทำสิ่งนั้นเพราะสิ่งนั้นจริง ๆ หากทำเพราะหวังในสิ่งอื่นหรือใช้ผู้อื่นเป็นเครื่องมือ ถือว่าเป็นสิ่งไม่ดี

ความยุติธรรมที่ถูกละเมิดจะต้องได้รับการทดแทน หากความยุติธรรมและสิทธิของมนุษย์ถูกทำลายลง ชีวิตของมนุษย์จะไม่มีคุณค่าอะไรเหลืออยู่ จึงต้องลงโทษผู้กระทำความผิด ถ้าละเว้นไม่ลงโทษผู้กระทำความผิดก็เท่ากับร่วมมือฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ของความยุติธรรม การลงโทษประหารชีวิตว่า ควรหรือไม่ สัมบูรณ์นิยมมองว่า ขึ้นอยู่ที่เจตนาของผู้ตัดสินที่ต้องการให้การตัดสินที่เขายึดถือเป็นสากลหรือไม่ สำหรับมุมมองของค่าน้ำที่มีต่อการลงโทษประหารชีวิตจึงได้ข้อสรุปว่า ขึ้นอยู่ที่เจตนาดีของผู้ตัดสินว่า มีเจตนาจะทำตามหลักของหน้าที่หรือไม่ ซึ่งไม่เกี่ยวกับผลของการตัดสินแต่อย่างใด เพราะหากมีเจตนาดีในการทำตามที่แล้วก็ถือว่า เป็นการกระทำที่ชอบด้วยเหตุผล

มุมมองพุทธจริยศาสตร์ที่มีโทษประหารชีวิต

เจตนาถือเป็นเกณฑ์ตัดสินคุณทางจริยธรรมประการแรกในทางพุทธจริยศาสตร์ เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการตัดสินการกระทำของมนุษย์ว่า ดีหรือไม่ดี ดังพุทธพจน์ที่ว่า “เจตนาหิ ภิกขเว กम्मํ วทามิ” (พระไตรปิฎกภาษาบาลี เล่ม 22 ข้อ 63: 577) แปลว่า “ภิกษุทั้งหลาย เรากล่าวเจตนาว่าเป็นตัวกรรม” (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 22 ข้อ 63: 577) เป็นสิ่งยืนยันธรรมชาติของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ทรงมีแนวคิดที่ว่า เจตนาจะทำให้เป็นกรรม ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์หรือสัตว์ก็ตาม ต้องมีอำนาจในการคิดด้วยตนเองก่อน เพราะหากมนุษย์เป็นหุ่นยนต์ ถูกตั้งระบบโปรแกรมไว้ก็ไม่ได้ ควรได้ชื่อว่า ทำกุศลหรืออกุศลกรรม เพราะการกระทำดังกล่าวมนุษย์ไม่ได้เลือก แต่ถูกป้อนข้อมูลโปรแกรมให้ทำ พระพุทธองค์จึงทรงมองว่า เมื่อมนุษย์มีความสามารถในการเลือกและตัดสินใจ จึงตั้งใจริเริ่มด้วยตนเอง เมื่อกระทำไปโดยเจตนาแล้วเกิดเป็นกรรม ดังนั้น จึงต้องรับผิดชอบการกระทำ

โทษประหารชีวิตถือเป็นโทษสูงสุดที่กฎหมายกำหนดไว้เพื่อบังคับให้กระทำต่อชีวิตนักโทษ เป็นกระบวนการทางกฎหมายซึ่งรัฐลงโทษแก่บุคคลผู้กระทำความผิดโดยใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อทำลายชีวิตหรือเพื่อฆ่าให้ตาย เป็นการกำจัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมอย่างเด็ดขาด สำหรับวิธีการประหารชีวิตมีความแตกต่างกันออกไปตามยุค โทษประหารชีวิตเป็นการวางโทษทางกฎหมายบ้านเมือง ส่วนบทลงโทษสำหรับภิกษุผู้กระทำความผิดในพระพุทธศาสนาเรียกว่า พุทธบัญญัติหรือพระวินัย กฎระเบียบข้อบังคับที่พระพุทธเจ้าทรงตั้งไว้เป็นพุทธอาณัติ มีบทลงโทษตามฐานของความผิด เริ่มตั้งแต่เบาไปจนถึงหนักสุด คือ การพ้นจากความเป็นพระภิกษุ

แนวคิดพุทธจริยศาสตร์กับการลงโทษประหารชีวิต พบว่าหลักการของศีล 5 เป็นหลักที่พระพุทธเจ้าทรงวางไว้เป็นหลักจริยธรรมขั้นพื้นฐานสำหรับการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ส่วนการลงโทษประหารชีวิตพระพุทธศาสนามีท่าทีที่ว่า เมื่อบุคคลได้กระทำการละเมิดกฎหมายบ้านเมืองร้ายแรง ควรได้รับการพิจารณาโทษตามประมวลกฎหมายนั้น ๆ ซึ่งเป็นไปตามหลักกรรมในพระพุทธศาสนา โทษประหารชีวิตเมื่อเทียบกับหลักกรรมแล้วจัดเป็นกรรมฝ่ายอกุศล บุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ตัดสินหรือเจ้าหน้าที่ควรใช้หลักเมตตาธรรมต่อผู้ที่ได้รับโทษประหารชีวิต การสอนให้รักษาศีล 5 เป็นข้อเสนอเชิงปัจเจกบุคคล ไม่เกี่ยวกับการปกครองของรัฐ คำสอนให้ประชาชนทั่วไปรักษาศีล 5 และปฏิบัติตามธรรม 5 อาจมองได้ว่า แม้พระพุทธศาสนาไม่เห็นด้วยกับการลงโทษประหารชีวิต เพราะเป็นการกระทำที่ผิดศีลและเป็นบาป แต่ก็ถือว่า เป็นบาปตามหน้าที่ด้วยความจำเป็นอย่างกรณีของเพชรฆาตเคราแดง (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 25 ข้อ 100: 61) ทั้งนี้ กระบวนการยุติธรรมของไทย มีความเมตตากรุณาต่อผู้ต้องโทษตามสมควรแล้ว ในขณะที่ผู้ต้องโทษนั้นไม่ได้มีความเมตตากรุณาต่อสังคม การวางท่าทีที่ทั้งต่อตนเองและผู้ต้องโทษประหารชีวิต คือ ให้วางอุเบกขาโดยให้คิดว่า เป็นไปตามกฎแห่งกรรม ผู้ใดสร้างกรรมอันใดไว้ ย่อมได้รับผลของกรรมนั้น (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 24 ข้อ 216: 353-356)

วิเคราะห์ปัญหาโทษประหารชีวิต

การลงโทษโดยการประหารชีวิตเป็นแนวคิดที่ถือกำเนิดขึ้นเพราะความเห็นที่ว่า เมื่อใดก็ตามที่ผู้กระทำความผิดทำให้ผู้อื่นตายและเป็นการแก้แค้นให้ผู้ตายหรือสร้างความเป็นธรรมแก่ญาติพี่น้องของผู้ตายจึงจำเป็นต้องทำให้ผู้ร้ายตายตามไปด้วย แต่ต่อมาเกิดการเปลี่ยนแปลงฐานแนวคิด จากการแก้แค้นเปลี่ยนเป็นการไม่ให้เบียดเบียนอย่างแก่คนในสังคม เหมือนกับการเชือดไก่ให้ลิงดู ในแนวคิดแรกจะนำไปสู่การประหารที่รุนแรงและทารุณเพื่อให้สมกับความผิด แนวคิดหลังทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นการลงโทษที่ทำให้นักโทษเจ็บปวดน้อยและรวดเร็วที่สุด เช่น การยิงเป้าหรือการฉีดยาพิษ

แต่ทำไมคนสมัยก่อนจึงส่งเสริมโทษประหารชีวิต ครั้นถึงปัจจุบันกลับถูกต่อต้าน ประเด็นนี้อาจเป็นเพราะความคิดของคนเป็นสิ่งที่เลื่อนไหล กลับไปกลับมา ทั้งขึ้นอยู่กับบริบทและพื้นที่ของแต่ละสังคมที่มีลักษณะต่างกัน ยุคสมัยที่มีการลงโทษประหารชีวิตมากที่สุดเชื่อว่า เป็นยุคกลาง เรื่องที่ก่อให้เกิดการประหารชีวิตมากที่สุดคือ คนที่ทำตัวนอกกริต จะถูกกล่าวหาว่า เป็นแม่มดและหมอมี บางครั้งนำไปสู่การประหารทั้งหมู่บ้าน ในปัจจุบันมนุษย์สนใจแนวคิดที่เป็นองค์รวม จึงก่อเกิดความเห็น

อกเห็นใจเพื่อนมนุษย์และสิ่งรอบตัวมากขึ้น นำไปสู่การให้ความสำคัญในเรื่องสิทธิหน้าที่ของแต่ละคน รวมถึงโทษประหารชีวิตที่เป็นเรื่องการลิดรอนสิทธิของมนุษย์ด้วยประการหนึ่ง

เรื่องนี้เป็นปัญหาจริยศาสตร์ที่มีทั้งเหตุผลสนับสนุนและคัดค้านว่า เป็นสิ่งที่ควรมีหรือไม่ควรมี เมื่อพิจารณาข้อโต้แย้งของทั้งสองฝ่ายจะเห็นได้ว่า เหตุผลของฝ่ายสนับสนุนโทษประหารชีวิตสอดคล้องกับเกณฑ์ตัดสินจริยธรรมแบบประโยชน์นิยมเป็นส่วนใหญ่ ในขณะที่เหตุผลของฝ่ายคัดค้านสอดคล้องกับเกณฑ์ตัดสินจริยธรรมแบบสัมบูรณ์นิยม โดยมองว่า ผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำจะเป็นประโยชน์สักเพียงใดก็ตาม ถ้าต้องใช้วิธีการที่ลดศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ลง วิธีการนั้นถือว่าผิด ดังนั้น การประหารชีวิตซึ่งเป็นการทำลายศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ จึงเป็นการกระทำที่ผิดทุกกรณี เนื่องจากเราไม่สามารถใช้วิธีการที่ผิดเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ดีได้ อย่างไรก็ตาม เมื่อนำเหตุผลทั้งสองฝ่ายมาเปรียบเทียบกับแนวคิดพุทธจริยศาสตร์ โดยเฉพาะในหลักการของศีล 5 จะเห็นว่า การประหารชีวิตเป็นการกระทำที่ผิดศีลและเป็นบาป นอกจากนี้ ยังเกี่ยวข้องกับกฎเกณฑ์การอยู่ร่วมกันเพื่อความเป็นระเบียบและความสงบสุขของสังคม ทั้งเป็นสิ่งที่ผู้กระทำผิดต้องชดใช้ตามกฎหมายแห่งกรรม

องค์ความรู้ใหม่

ในประเด็นนี้ ตามหลักรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์สามารถให้คำตอบได้ชัดเจนตามหลักการหรือตัวบทกฎหมาย แต่การวินิจฉัยในแง่จริยธรรมทางสังคมเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนที่ต้องอาศัยความรอบคอบ แนวคิดเชิงปรัชญาจึงมีบทบาทในการเสนอแนวทางเพื่อเป็นเกณฑ์ตัดสินว่า โทษประหารชีวิตขัดกับหลักการในทางพระพุทธศาสนาหรือไม่ การพิจารณาเพื่อตอบคำถามนี้ต้องวิเคราะห์ว่า ทำไมพระพุทธศาสนาจึงบัญญัติศีล 5 และการบัญญัติมีขอบเขตอย่างไร ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐาน (Foundation) ในทางจริยศาสตร์ที่ต้องตั้งข้อสังเกต เช่น ศีลข้อที่ 1 การฆ่าสัตว์ตัดชีวิตเป็นบาป ทำไมการทำให้ผู้อื่นตายจึงเป็นบาป เพราะในทางปรัชญามีคำที่ต้องทำความเข้าใจ โดยเฉพาะคำว่า กิริยาที่ทำให้ผู้อื่นตาย บางอย่างสมควรเรียกว่าการฆ่า เช่น คู่กรณีไม่ได้อยากตายแต่ถูกยิงตาย อย่างนี้เรียกว่า การฆ่า แต่หากคนที่เจ็บป่วย ทนทุกข์ทรมาน สังขารไม่ไหวจึงขอให้ฆาตกรให้กลับไป ในกรณีนี้อาจเรียกไม่ได้ว่าเป็นการฆ่า แต่เป็นการทำให้ตาย (Letting Die) โดยช่วยให้กลับ ฆ่าด้วยโทษจึงจะเป็นบาป แต่การช่วยให้คนไข้หลุดพ้นจากการทรมานหรือทำให้นักโทษหลับแล้วไม่ฟื้น หรือที่เรียกว่า การุณยฆาต อาจถือว่า ไม่ได้ฆ่า หากพิจารณาอย่างละเอียด ศีลทุกข้ออาจถูกตั้งประเด็นย้อนกลับได้ เช่น โกงเงินมาสร้างวัดหรือสร้างประโยชน์ลักษณะ

สังคมสงเคราะห์เหมือนกรณีจอมโจรคุณธรรม เช่น โรบินฮูดหรือเสือใบ จะได้บุญหรือไม่ ฉะนั้น จึงควรวิจัยว่า อะไรเป็นสิ่งที่อยู่เบื้องหลังของศีลข้อปาณาติบาตหรือแท้จริงแล้วเงื่อนไขการทำปาณาติบาตอาจไม่เกี่ยวกับการทำให้ตายก็เป็นได้ หากวิเคราะห์ในลักษณะนี้ก็หมายความว่า ศีลข้อปาณาติบาตถูกสร้างขึ้นบนพื้นฐานของเจตนารมณ์บางอย่าง เช่น ต้องการปกป้องการไปล่วงละเมิดผู้อื่น แต่ถ้าใช้แนวคิดการปกป้องการล่วงละเมิดผู้อื่น คนไข้หรือผู้ป่วยที่ร้องโอดครวญ ทุกข์ทรมานอยู่บนเตียงเรียกร้องหรือร้องขอให้แพทย์หายาฉีดให้กลับไปด้วยอาการสงบ แพทย์ที่ช่วยผู้ป่วยได้ล่วงละเมิดศีลหรือไม่ หากไม่ละเมิด ก็ไม่เข้าข่ายศีลข้อปาณาติบาต แนวคิดนี้อาจมีข้อโต้แย้งตามมา ทั้งนี้ การวิจัยเชิงปรัชญาโดยเฉพาะในทางจริยศาสตร์ การอธิบายว่าทำไมต้องมีศีล อะไรคือเหตุผลของศีลข้อปาณาติบาตที่ใช้กับคนและใช้กับสัตว์ เช่น ช่างคนที่มีคุณมากบาปมาก ช่างคนที่มีคุณน้อยบาปน้อย ประเทศไทยแม้จะยังไม่ได้บัญญัติว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติในทางกฎหมาย แต่เข้าใจทั่วไปถึงบริบททางสังคมว่า เป็นประเทศพุทธที่สอนให้มีเมตตากรุณา ซึ่งโทษประหารชีวิตถือว่า เหมือนจะขัดกับหลักเมตตากรุณา จึงทำให้ชาวพุทธที่ไม่เห็นด้วยกับการมีโทษประหารชีวิตมองว่าเป็นเรื่องที่ผิด แต่หากศึกษาข้อมูลอีกด้านหนึ่ง พระพุทธศาสนาสอนเรื่องกฎแห่งกรรมที่มโนว่า ใครทำอะไรไว้ต้องรับผิดชอบ โดยที่กฎแห่งกรรมเป็นระบบทำงานตามธรรมชาติ แต่หลักนิติปรัชญาหรือปรัชญาสังคมที่โลกใช้กัน เช่น สังคมคาทอลิกที่เห็นว่ากฎหมายที่ดีที่มนุษย์กำหนดขึ้น (Human Law) ควรเลียนแบบกฎหมายธรรมชาติ (Natural Law) เพราะฉะนั้น การออกกฎหมายใช้กับสังคมพุทธโดยหลักเดียวกันนี้ กฎหมายที่ดีต้องมีเจตจำนงที่จะปกป้องความยุติธรรมเหมือนกับกฎแห่งกรรม การที่ไม่มิโทษประหารชีวิตจึงทำให้ไม่สามารถอธิบายบางกรณีได้ เช่น ผู้ต้องหาเป็นฆาตรกร และได้ฆ่าคนบริสุทธิ์มากมาย สุดท้ายได้รับโทษสูงสุดซึ่งไม่ถึงขั้นที่จะประหารชีวิตเหมือนกับการชั่งน้ำหนักแล้วตาชั่งเอียง เพราะมีความผิดหรือมีบาปเยอะแต่ลงโทษน้อย แต่หากคิดว่า กฎแห่งกรรมในทางพระพุทธศาสนาเที่ยงตรง ไม่เอียง กฎของมนุษย์ก็ต้องเลียนแบบกฎธรรมชาติ ดังนั้น หากนำแนวคิดเรื่องความยุติธรรมนี้มาใช้แล้วยังมีการยกเลิกโทษประหารชีวิต ก็ไม่สามารถอธิบายประเด็นเหล่านี้ได้อย่างชัดเจนและอาจมีข้อโต้แย้งตามมาเช่นเดิม เพราะกฎหมายที่ไม่มีโทษสูงสุด คือ ประหารชีวิตก็เหมือนกับการเรียนหนังสือแล้วการสอบวัดผลไม่มีเกรดศูนย์ (0) หรือเกรดเอฟ (F)

การมีโทษประหารชีวิตสามารถตีความและอธิบายในเชิงปรัชญาได้ว่า ไม่ขัดกับแนวทางของพระพุทธศาสนา ถึงแม้ประเทศไทยเป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมแบบพุทธมีหลักคำสอนเรื่องศีล 5 หรือหลักเมตตาธรรม แต่สามารถอธิบายได้ว่า ควรจะมีโทษ

ประหารชีวิตต่อไป ภายใต้เงื่อนไขที่มีเหตุผล เพราะถือว่า หากไม่มีโทษประหารชีวิต ก็จะไม่มีการที่จะคำนึงถึงความยุติธรรม (Justice) เพราะหากไม่มีบทลงโทษสูงสุด ก็ไม่สามารถอธิบายเรื่องความยุติธรรมได้ ซึ่งคำสอนในพระพุทธศาสนามีแก่นอย่างหนึ่ง คือ ความยุติธรรมที่มีเหตุผลภายใต้เงื่อนไขเรื่องกฎแห่งกรรม ซึ่งความยุติธรรมที่สร้างโดยมนุษย์นั้นบิณฑบาตหรือพร่องได้ เช่น คนที่ดีหรือคนที่ถูกอาชญากรรมมีความลำบากในโลกนี้ได้ ดังนั้น ความยุติธรรมที่จัดสรรโดยมนุษย์ พระพุทธศาสนาถือว่า ไม่มีความสมบูรณ์ จึงได้มีความยุติธรรมในนามของกรรม เช่น คนโกงคนอื่นแม้จะอยู่ดีมีสุข มียศถาบรรดาศักดิ์ ระบบยุติธรรมของมนุษย์ทำอะไรไม่ได้ แต่หากตายไปแล้วกรรมจะรับช่วงจัดการอย่างเต็มที่ ฉะนั้น การอธิบายระบบยุติธรรมของพระพุทธศาสนาผ่านหลักกรรม จะอธิบายได้ด้วยแนวคิดที่เรียบง่าย คือ เมื่อทำอะไรไว้ต้องชดใช้คืน

สรุป

การที่ประเทศไทยสมควรที่จะมีการลงโทษประหารชีวิตหรือควรที่จะยกเลิกหรือไม่ เป็นประเด็นข้อควรพิจารณาที่ต้องทบทวนอย่างละเอียด รอบคอบและอย่างรอบด้านว่า โทษประหารชีวิตจะช่วยสังคมให้สงบสุขและปลอดภัยอาชญากรรมได้จริงหรือไม่ และกระบวนการยุติธรรมต้องเป็นธรรม ผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษที่สาสม ไม่ได้ถูกกลั่นแกล้งหรือถูกกล่าวหาโดยไม่เป็นธรรม โดยทุกฝ่ายต้องหาทางออกร่วมกันว่า แนวทางใดจะดีที่สุด เพราะการลงโทษโดยการประหารชีวิตนั้นในอดีตถูกสร้างขึ้นเพื่อจัดระเบียบและให้ความเป็นธรรมแก่สังคม ซึ่งในแต่ละพื้นที่จะมีวิธีการประหารที่แตกต่างกัน แต่อยู่บนฐานคิดเดียวกัน ในปัจจุบันการประหารชีวิตถือว่า มีความจำเป็นต่อสังคมหรือไม่นั้น ไม่มีใครสามารถให้คำตอบแบบเบ็ดเสร็จชัดเจนได้ อย่างไรก็ตาม คำตอบจะมีอยู่ในใจของแต่ละคน ขึ้นอยู่กับว่า จะใช้เกณฑ์อะไรตัดสินเท่านั้นเอง และในปัจจุบันดูเหมือนหลายประเทศจะใช้เกณฑ์เรื่องของมนุษยธรรมและสิทธิต่าง ๆ เป็นตัวตัดสินและคำตอบที่หลายประเทศใช้ คือ ท่าทีที่จะยกเลิกการประหารชีวิต แต่ก็มีหลายประเทศที่ยังต้องการให้มีโทษประหารชีวิตต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ชนินันท์ ศรีธีระวิศาล. (2523). *การลงโทษประหารชีวิต*. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาญชัย แสวงศักดิ์ และวรรณชัย บุญบำรุง. (2543). *สาระนั้นรู้เกี่ยวกับการจัดทำประมวลกฎหมายของต่างประเทศและของไทย*. กรุงเทพมหานคร: นิติธรรม.

- ดวงดาว กীরติกานนท์. (2552). โทษประหารชีวิต. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ*. 8 (1), 83-88.
- บริษัท LAWPHIN. (ม.ป.ป.). *ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18*. สืบค้นเมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2563, จาก https://www.lawphin.com/detail/law/penal_code-18
- ประเทือง ธนิยผล. (2544). *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2552). *พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ*, พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภาคภูมิ วาณิชกะ. (2561). ความแค้นและการเริ่มต้นใหม่: สภาวะของเหยื่อในความคิดเกี่ยวกับโทษประหารชีวิตของฌาคส์ แดริดา. *การประชุมใหญ่ทางวิชาการครั้งที่ 22 ของสมาคมปรัชญาและศาสนาแห่งประเทศไทย*. อาคารมหาจักรีสิรินธร คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วันที่ 20 ธันวาคม. หน้า 7-9.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2535). *พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม 22*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- _____. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม 22, 24, 25*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วันชัย ศรีนวนนิต. (2557). *โทษประหารชีวิตในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ.
- วันรัก สุวรรณวัฒนา. (2553). *วิวาทะโทษประหารชีวิตในฝรั่งเศส ว่าด้วยเรื่องกิโยติน (Reflexions sur la guillotine) ของอัลแบร์ กามูส์*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัด และคณะ. (2557). *บทสรุปทางวิชาการ เรื่องแนวทางความเป็นไปได้ของการเปลี่ยนแปลงโทษประหารชีวิตในสังคมไทยตามหลักสิทธิมนุษยชนสากล*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศิริประภา รัตตัญญู. (2550). *กระบวนการสู่การกระทำผิดในคดีฆาตกรรมของนักโทษประหาร*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมยศ เชื้อไทย. (2552). *นิติปรัชญา*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน. (2548). *โทษประหารชีวิตในประเทศไทย*.

กรุงเทพมหานคร: มาสเตอร์เพรส.

สุพจน์ สุโรจน์. (2550). ทฤษฎีการลงโทษและแบบของการลงโทษ หน่วยที่ 13. ใน
ประชุม เปี่ยมสมบูรณ์ และคณะ. *เอกสารการสอนชุดวิชาอาชญาวิทยา
และทัณฑ์วิทยา หน่วยที่ 8-15*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เหมือนมาด มุกประดิษฐ์. (2561). *เข้าใจโทษประหาร ผ่านแนวคิดเรื่องโชคทาง
จริยธรรม (Moral Luck) และเรื่องความยุติธรรมเชิงชดใช้ (Retributive
Justice)*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อดิศักดิ์ นุชมี. (2561). การยกเลิกอาญาประหารชีวิตกับแนวคิดอิสลาม. *วารสาร
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 13 (2), 53-67.

อุททิศ แสนโกศิก. (2525). *กฎหมายอาญา ภาค 1*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์บริการ
เอกสารและวิชาการ กองวิชาการ กรมอัยการ.

อุทัย กมลศิลป์. (2561). *การศึกษาวิเคราะห์แนวคิดพุทธจริยศาสตร์กับการลงโทษ
ประหารชีวิต*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

บทบาทและหน้าที่ของพระธรรมทูตจากอดีตสู่ปัจจุบัน

The Roles of Dhammaduta in the Past until Now

พระมหาศิวก ร ปณฺญาวชิโร¹, พระครูใบฎีกาเฉลิมพล อริยวโส²,

พระสุกฤษฎี ปิยสีโล³

Phramaha Siwagorn Paṇḍitāvajiro¹,

Phrakhrubaidika Chalermpon Ariyavamsō², Phra Sukrit Piyasīlo³

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phayao Campus

Corresponding Author, E-mail: siwagorn.tan@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

พระธรรมทูตมีบทบาทและหน้าที่สำคัญในการเผยแผ่หลักธรรม เป็นผู้นำในการฟื้นฟูพระพุทธศาสนา พร้อมทั้งเป็นผู้ส่งเสริมการเรียนรู้และสร้างความสามัคคีให้แก่ชุมชนด้วยการนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนามาเป็นแกนกลางในการพัฒนา มีบทบาทและหน้าที่ในฐานะเป็นตัวแทนของพระพุทธเจ้าในการทำงานด้านพระพุทธศาสนาเพื่อสังคมทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนั้น หน้าที่การเผยแผ่ทางด้านพระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตจึงต้องยึดหลักปฏิบัติตามแนวทางของพระธรรมทูตต้นแบบ ตั้งแต่ครั้งสมัยพุทธกาลและหลังพุทธกาลที่จำแนกเป็น 9 สายในสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช กระทั่งพัฒนาเป็นแม่กองงานพระธรรมทูต 9 สาย ที่เน้นการทำงานใน 6 ด้าน ที่เรียกว่า การบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทย นอกจากนี้ ยังต้องประยุกต์เทคโนโลยีอันทันสมัยในปัจจุบันมาใช้ในการสืบต่ออายุพระพุทธศาสนาให้ยืนยาวและเป็นประโยชน์แก่อุฏและความสุขแก่ชาวโลกตามกำลังความสามารถ โดยไม่ทิ้งหลักการ คือ พระธรรมวินัย องค์ความรู้ใหม่ คือ 1) การยึดหลักการดั้งเดิมในสมัยพุทธกาลและสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช 2) การพัฒนารูปแบบองค์กรการทำงานที่เรียกว่า แม่กองงานพระธรรมทูตที่สอดคล้องกับสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช 3) การบริหารกิจการคณะสงฆ์ 6 ด้าน ซึ่งเป็นกรอบทำงานของพระธรรมทูตภายใต้แนวคิดพระราชบัญญัติคณะสงฆ์

คำสำคัญ: บทบาท; หน้าที่; พระธรรมทูต; สมณทูต; ศาสนทูต

Abstract

Dhammadutas have the important role and duty to propagate the Dhamma. They are the readers to rehabilitate Buddhism, support the learning, and create unity of society by using the Buddhist teachings as the tool for development. Furthermore, they are the representatives of the Buddha to do social work in Thai and abroad. Therefore, the roles for propagating Buddhism of Dhammaduta have to follow the model of Dhammadutas in Buddha's lifetime and after his life which is divided into nine missionaries in the reign of Emperor Ashoka. Nowadays Dhammadutas' duties are developed as the Nine Diplomatic Mission Divisions which are emphasized on six aspects of social work so called Administration of the Thai Sangha. In addition, they have to apply modern technology for maintaining Buddhist age forever. It is for benefit and happiness to people in the world according to their capabilities with the principles of Dhamavinaya. The new body of knowledge indicates that 1) adherence to traditional principles in the Buddhist era and the reign of Emperor Ashoka; 2) development of organizational model called Buddhist Missionary Monk Division related to the reign of Emperor Ashoka; and 3) the Administration of Thai Sangha into six aspects is the framework of the missionary work under the Sangha Acts.

Keywords: Role; Duty; Dhammaduta; Buddhist Missionary Monk; Missionary

บทนำ

พระพุทธศาสนามีหลักธรรมคำสอนและหลักที่เป็นทางสายกลาง มีความเป็นสากลประกอบด้วยเหตุผล สอดคล้องกับหลักความจริงตามธรรมชาติ เป็นศาสนาของผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานด้วยสติสัมปชัญญะ สารสำคัญของพุทธธรรมสอนเรื่องปัญหาและวิธีแก้ปัญหา คือ ความทุกข์และการดับทุกข์ พระพุทธศาสนาจึงเป็นศาสนาเพื่อสันติสุข สันติภาพของมวลมนุษยชาติในโลก

สำหรับการเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้น พระธรรมทูตถือว่า มีบทบาทที่โดดเด่นอย่างมาก ในครั้งพุทธกาลพระพุทธเจ้าทรงมีพระสาวกเป็นกำลังหลักในการเผยแผ่หลักธรรมไปทั่วชมพูทวีป พระสงฆ์สาวกจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่ง เพราะเป็นส่วนหนึ่งของพระรัตนตรัยและเป็นส่วนหนึ่งของพุทธบริษัท (ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา) ซึ่งถือว่า เป็นองค์ประกอบหลักของพระพุทธศาสนาในด้านศาสนบุคคล พระสงฆ์ในสมัยพุทธกาลส่วนใหญ่เป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติตรง ปฏิบัติถูกทาง ปฏิบัติสมควรและยึดมั่นในคุณธรรมของนักเผยแผ่ มีปฏิปทาน่าเลื่อมใส จึงสามารถเผยแผ่หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าให้แพร่หลายได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ จนสามารถสืบต่ออายุพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองมั่นคงมาจนถึงปัจจุบัน

ดังนั้น การสืบต่อพระพุทธศาสนาให้ยืนยาวและเป็นประโยชน์แก่อุฏลและความสุขแก่ชาวโลก จึงเป็นหน้าที่ของพระภิกษุสามเณรทุกรูปที่จะต้องปฏิบัติตามกำลังความสามารถ ดังจะเห็นจากสมัยพุทธกาลและในอดีตที่พระภิกษุสามเณรมีจิตสำนึกและปฏิบัติสืบทอดกันมาโดยลำดับ จึงทำให้พระพุทธศาสนาได้เป็นมรดกตกทอดมาถึงทุกวันนี้ อย่างไรก็ตาม โลกปัจจุบันมีวิวัฒนาการมากขึ้น การปฏิบัติหน้าที่สืบต่อพระพุทธศาสนามีวิธีการหลากหลาย แต่ก็ไม่ทิ้งหลักการเดิม คือ พระธรรมวินัย จึงจะทำให้พระพุทธศาสนาดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง ดังนั้น จึงเป็นที่น่าชื่นชมยินดีที่พระสงฆ์ผู้มีความรู้ความสามารถทั้งในอดีตและปัจจุบันที่ปฏิบัติหน้าที่พระธรรมทูตอย่างทุ่มเท โดยเฉพาะปัจจุบันพระพุทธศาสนาได้เผยแผ่ไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วโลก โดยอาศัยวิธีการที่ทันสมัยหรือต่อเหตุการณ์ จึงส่งผลให้การปฏิบัติงานของพระธรรมทูตเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งแก่อุฏลให้บทบาทของพระธรรมทูตเด่นชัดเป็นรูปธรรมและเป็นต้นแบบที่ดีของการทำงานเพื่อสังคมสืบไป

เนื้อเรื่อง

ความหมายของพระธรรมทูต

พระธรรมทูต หมายถึง ภิกษุที่เดินทางไปแสดงธรรมในที่ต่าง ๆ ทำหน้าที่เหมือนทูตทางธรรมหรือทูตของพระศาสนา (พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช), 2551: 646) หากพิจารณาโดยรากศัพท์แล้ว คำว่า พระธรรมทูต แปลว่า ทูตธรรมะ หมายถึง ผู้นำธรรมะไปเผยแผ่ หากเทียบกับฝ่ายบ้านเมืองมีความหมายคล้ายคำว่า ราชทูตหรือรัฐทูต แต่ทูตในทางธรรมะมีความหมายต่างกับทูตอื่น เพราะทูตในทางบ้านเมืองเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ของประเทศชาติ เป็นเรื่องของชาวโลกที่แบ่งเป็นชนชาติต่าง ๆ ซึ่งแต่ละชนชาติมีการพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของตนเอง ราชทูตหรือรัฐ

ทูตจึงทำหน้าที่เป็นตัวแทนของแผ่นดินของชาติของประเทศนั้น ๆ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของประเทศของตนเองด้วยการเจรจากับประเทศที่ตัวไปทำหน้าที่ ต่างกับพระธรรมทูตที่เป็นทูตธรรมะ เป็นการนำธรรมะไปเผยแผ่แก่ประชาชนเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2543: 36)

ดังนั้น พระธรรมทูต จึงหมายถึง พระสงฆ์สาวกที่ทำหน้าที่เผยแผ่ธรรมะ เป็นผู้นำในการฟื้นฟูพระพุทธศาสนา พร้อมทั้งส่งเสริมการเรียนรู้และสร้างความสามัคคีในชุมชนด้วยการนำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนามาเป็นแกนกลางในการพัฒนา เป็นผู้นำธรรมของพระพุทธเจ้าไปสู่ประชาชนทั้งใกล้และไกล ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยสรุปแล้ว พระสงฆ์ทุกรูปถือว่า ทำหน้าที่พระธรรมทูตทั้งสิ้น เพราะพระสงฆ์ คือ หมู่ชนที่รับฟังคำสอนหรือศึกษาหลักธรรมของพระพุทธเจ้าแล้วไปเผยแผ่แก่ประชาชน แต่เพื่อให้มีการบริหารงานพระศาสนาให้มีความรัดกุมและสนับสนุนพระธรรมวินัยมากขึ้น จึงมีกลุ่มพระสงฆ์ที่ทำหน้าที่งานพระธรรมทูตโดยเฉพาะ

ความเป็นมาของพระธรรมทูต

เมื่อพระพุทธเจ้าตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณแล้วทรงพิจารณาธรรมที่ตรัสรู้หาผู้ที่จะรู้ตามได้ยาก ทำให้พระองค์ทรงท้อพระทัย แต่เมื่อพิจารณาเห็นความจำเป็นที่จะต้องแสดงธรรมแก่มหาชน โดยเปรียบเทียบบุคคลกับบัว 4 เหล่า คือ 1) อุคฆฏิตัญญู ผู้สามารถรู้ได้อย่างฉับพลันเพียงยกหัวขึ้นแสดงก็รู้ได้ทันที 2) วิปจิตัญญู ผู้สามารถรู้ได้เมื่ออธิบายความอย่างละเอียด 3) เนยยะ ผู้สามารถเข้าใจได้เมื่ออธิบายความอย่างละเอียดแล้วซักถามทบทวน 4) ปทปรมะ ผู้ไม่สามารถเข้าใจอะไรที่ลึกซึ้งและมีความเห็นผิดอย่างรุนแรง (พระราชมุนี (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2543: 81) จากพระดำรินี้ทำให้พระองค์นำหลักธรรมที่ตรัสรู้มาแสดง ทรงได้พระสาวกชุดแรก จำนวน 60 รูป เมื่อพระสาวกชุดแรกบรรลุดรรมทั้งหมด พระองค์จึงทรงอนุญาตให้ออกไปประกาศพระศาสนา ซึ่งถือว่า เป็นพระธรรมทูตชุดแรกของพระพุทธศาสนา โดยมีพุทธนโยบายให้แก่พระธรรมทูตชุดแรกด้วยพระพุทธานุญาตว่า

“ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงจาริกไป เพื่อประโยชน์สุขแก่ชนจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ อย่าไปโดยทางเดียวกันสองรูป จงแสดงธรรมมีความงามในเบื้องต้น มีความงามในท่ามกลาง และมีความงามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์ พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะบริสุทธิ์บริบูรณ์ครบถ้วน” (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 4 ข้อ 32: 40)

พระพุทธดำรัสนี้เป็นปฐมนโยบายหรือหลักการสำคัญในการส่งพระสาวกไปประกาศพระศาสนาครั้งแรกของพระพุทธเจ้า หลังจากได้ตรัสรู้พระอนุตรสัมมา

สัมโพธิญาณแล้ว พระสาวกผู้ไปปฏิบัติหน้าที่นี้ต่อมาเรียกว่า พระศาสนทูต พระสมณทูตหรือพระธรรมทูต หมายถึง ผู้ทำหน้าที่จาริกไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในที่ต่าง ๆ ทั้งที่ใกล้และไกล ทั้งในและต่างประเทศ งานเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคแรกจึงอาศัยบทบาทของพระพุทธเจ้าและพระสาวกร่วมสมัยพุทธกาลโดยวิธีการต่าง ๆ แต่มีจุดหมายในการเผยแผ่เดียวกัน คือ การดำเนินตามพุทธนโยบายดังได้กล่าวข้างต้น ซึ่งการประชุมของพระสงฆ์สาวกในสมัยพุทธกาลครั้งนั้นถือเป็นการปฐมนิเทศพระธรรมทูตรุ่นแรกในพระพุทธศาสนา โดยมีเรื่องสำคัญ 3 ประการ คือ 1. หลักการสอนประชาชน (ให้สอน 3 ระดับ คือ ประโยชน์ 3) 2. เส้นทางจาริก โดยทรงแบ่งเป็น 61 สาย สายละรูป รวมทั้งพระพุทธองค์ โดยที่พระพุทธองค์เสด็จไปตำบลอุรุเวลาเสนานิคม 3. เรื่องอื่น เช่น ถ้ามีผู้จะขอบวชให้นำมาเฝ้าพระพุทธองค์

การจัดพระธรรมทูตในลักษณะนี้ใช้วิธีกำหนดพื้นที่ที่จะปฏิบัติงานเป็นหลัก แล้วจัดวางกำลังพระธรรมทูตให้พอเหมาะ นอกจากเรื่องจำนวนแล้วยังทรงพิจารณาถึงสมรรถภาพของพระธรรมทูตด้วยว่า ท่านผู้ใดควรจะไปยังตำบลใด เพราะแต่ละที่มีปัญหาที่ไม่เหมือนกัน

งานพระธรรมทูตหลังสมัยพุทธกาล

แม้พระพุทธเจ้าได้เสด็จดับขันธปรินิพพานแล้ว พระสาวกทั้งหลายได้ดำเนินตามพุทธปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ทั้งโดยส่วนตัวและหมู่คณะ ทั้งนี้งานด้านการเผยแผ่ของพระธรรมทูตทั้งหลายจะมีประสิทธิภาพและขยายได้มากน้อยเพียงใด ต้องอาศัยผู้มีอำนาจหรือผู้ปกครองในแต่ละยุคสมัยที่คอยให้การสนับสนุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรัชสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช ทรงมีความศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนามาก พระองค์ได้ทรงให้ความอุปถัมภ์โดยทรงจัดให้มีการสังคายนาพระไตรปิฎกครั้งที่ 3 ในปี พ.ศ. 235 ณ วัดโศการาม นครปาฏลิบุตร แคว้นมคธ ปัจจุบันเรียกว่า นครปัตนะ เมืองหลวงของรัฐพิหาร ทรงอาราธนาพระโมคคัลลีบุตรติสสเถระเป็นประธาน ใช้เวลาทำ 9 เดือน หลังจากสังคายนาแล้วได้ทรงส่งพระศาสนทูต 9 สาย (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2552: 30) ไปประกาศพระพุทธศาสนาในดินแดนต่าง ๆ (พระมหาดาวสยาม วชิรปัญโญ, 2557: 101-102) ดังนี้

สายที่ 1 พระมัทสนันติกเถระเป็นหัวหน้าคณะ ไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา ณ แคว้นกัศมีร์หรือรัฐแคชเมียร์ ประเทศอินเดียในปัจจุบัน และแคว้นคันธาระหรือรัฐปัญจาบทั้งที่อยู่ในประเทศอินเดียและปากีสถานในปัจจุบัน

สายที่ 2 พระมหาเทวเถระเป็นหัวหน้าคณะ ไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาใน แคว้นมคธจนหมด ปัจจุบัน ได้แก่ รัฐไมเซอร์และดินแดนแถบลุ่มแม่น้ำโคธาวารี ซึ่งอยู่ในตอนใต้ประเทศอินเดีย

สายที่ 3 พระรักขิตเถระเป็นหัวหน้าคณะ ไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา ณ วาสิประเทศ ปัจจุบัน ได้แก่ ดินแดนทางตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศอินเดีย

สายที่ 4 พระธรรมรักขิตเถระหรือพระโยนกธรรมรักขิตเถระ (เข้าใจกันว่าเป็นฝรั่งคนแรกในชาติกรีกที่ได้เข้าบวชในพระพุทธศาสนา) เป็นหัวหน้าคณะไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา ณ อปรันตคชนบท ปัจจุบันสันนิษฐานว่า เป็นดินแดนแถบชายทะเล เหลืองเมืองบอมเบย์

สายที่ 5 พระมหาธรรมรักขิตเถระเป็นหัวหน้าคณะ ไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา ณ แคว้นมหารัฏฐ์หรือรัฐมหาราษฎร์ในภาคตะวันตกของอินเดีย ไม่ห่างจากเมืองบอมเบย์ในปัจจุบัน

สายที่ 6 พระมหารักขิตเถระเป็นหัวหน้าคณะ ไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในเอเชียกลาง ปัจจุบัน ได้แก่ ดินแดนที่เป็นประเทศอิหร่านและตุรกี

สายที่ 7 พระมัชฌิมเถระพร้อมด้วยคณะ คือ พระกัสสปโคตรเถระ พระอฬกเถระ พระทุนทุสสรเถระ พระสหัสสะเทวเถระและคณะไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา ณ ดินแดนแถบภูเขาหิมาลัย สันนิษฐานว่า เป็นประเทศเนปาล

สายที่ 8 พระโสณเถระและพระอุตตรเถระเป็นหัวหน้าคณะ ไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา ณ ดินแดนสุวรรณภูมิ ปัจจุบัน คือ ประเทศในคาบสมุทรอินโดจีน เช่น พม่า ไทย ลาว กัมพูชา

สายที่ 9 พระมหินทเถระ (โอรสพระเจ้าอโศกมหาราช) พร้อมด้วยคณะ คือ พระอัญญิยะ พระอุตติยะ พระสัมภระและพระภัททสาละไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา ณ ลังกาทวีป ในรัชสมัยของพระเจ้าเทวานัมปิยติสสะ กษัตริย์แห่งสิงหล ปัจจุบัน คือ ประเทศศรีลังกา

จากความร่วมมือของพระมหาเถระและพระมหากษัตริย์ในครั้งนั้นเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า พระธรรมทูตในชมพูทวีปเริ่มมีบทบาทเป็นรูปธรรมที่เด่นชัดในการไปประกาศพระพุทธศานานอกเหนือดินแดนในชมพูทวีป จึงถือว่า เป็นพระธรรมทูตรุ่นบุกเบิกในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างแดน

ผลจากการสนับสนุนการส่งพระธรรมทูตไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในภูมิภาคต่าง ๆ ของพระเจ้าอโศกมหาราชนี้เอง ทำให้พระพุทธศาสนามีความเจริญรุ่งเรืองในประเทศต่าง ๆ ของโลก มีการพัฒนาศาสนบุคคลและศาสนวัตถุ พร้อมทั้งส่งเสริมการ

เผยแผ่ศาสนาธรรมเข้าสู่ประชาชนทุกสังคม ในดินแดนสุวรรณภูมิที่ประกอบไปด้วยประเทศไทย พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนามและอินโดนีเซียได้ปรากฏหลักฐานทางประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนามากมาย ประเทศเหล่านี้ต่างก็เสนอว่า พื้นที่ของตนเป็นดินแดนสุวรรณภูมิที่พระพุทธศาสนาเข้ามาในพุทธศตวรรษที่ 3 สำหรับประเทศไทยมีความเชื่อว่า พระพุทธศาสนาเข้ามาครั้งแรกอยู่ที่นครปฐม ซึ่งมีพระปฐมเจดีย์รูปประขังคว่ำเป็นสัญลักษณ์ศิลปกรรมในยุคพระเจ้าอโศกมหาราช (เสถียร โพธิ์นันทะ, 2537: 44-47)

เมื่อประเทศไทยได้รับเอาพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติตั้งแต่สมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ปรากฏหลักฐานการจัดส่งพระธรรมทูตไปเผยแผ่พระพุทธศาสนายังต่างประเทศหลายครั้ง ตั้งแต่สมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ กษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย โดยทรงแต่งตั้งและมอบหมายให้พระอุบาลีมหาเถระพร้อมด้วยคณะพระธรรมทูตไปอุปสมบทให้ชาวศรีลังกา ทำให้นิกายสยามวงศ์เกิดขึ้นตั้งแต่นั้น พระสงฆ์ไทยได้เผยแผ่พระพุทธศาสนาในศรีลังกาจนเป็นปึกแผ่นมั่นคงและสืบทอดพระพุทธศาสนานิกายสยามวงศ์เรื่อยมาจวบจนปัจจุบัน

พระธรรมทูตในประเทศไทย

ทางราชการโดยกรมการศาสนาได้ฟื้นฟูและจัดให้มีงานพระธรรมทูตในปี พ.ศ. 2507 ถึงปี พ.ศ. 2508 ซึ่งถือว่า เป็นครั้งแรกในประเทศไทยที่มีการตั้งลักษณะงานขึ้นเป็นพิเศษ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำหลักธรรมให้เข้าถึงประชาชน เกิดความยึดมั่นในพระพุทธศาสนา มีศีลธรรมประจำใจ มีความเคารพรักต่อประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และเกิดความเข้าใจอันดีระหว่างคนที่นับถือต่างศาสนา ทั้งนี้ ได้ทดลองดำเนินงานโดยอาราธนาพระเถระผู้ใหญ่เป็นหัวหน้าคณะอำนวยการและส่งพระสงฆ์ออกจาริกประกาศพระศาสนาในถิ่นต่าง ๆ โดยมีมหาเถรสมาคม (มส.) มีมติให้รับงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาในรูปแบบของพระธรรมทูตนี้เป็นกิจกรรมถาวรและตั้งเป็นกองงานพระธรรมทูตขึ้นดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2509 เป็นลำดับมา โดยมอบหมายให้สมเด็จพระวันรัต (ปุ่น) เป็นแม่กองงานพระธรรมทูต สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (พิมพ์) เป็นรองแม่กองงานพระธรรมทูตรูปที่ 1 พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ธีร์) เป็นรองแม่กองงานพระธรรมทูตรูปที่ 2

ครั้นต่อมาเมื่อสมเด็จพระวันรัต (ปุ่น) ได้รับสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช และสมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (พิมพ์) ได้มรณภาพลง มหาเถรสมาคมจึงมีมติมอบหมายให้พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ธีร์) เป็นแม่กองงานพระธรรมทูต และมอบหมายให้พระ

พุทธพจนวราภรณ์ (ทองเจือ) เป็นรองแม่กองงานพระธรรมทูตรูปที่ 1 มอบหมายให้พระพรหมคุณาภรณ์ (เกี้ยว) เป็นรองแม่กองงานพระธรรมทูตรูปที่ 2

เมื่อพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (ธีร) ได้รับสถาปนาเป็นสมเด็จพระธีรญาณมุนี และได้มรณภาพ มหาเถรสมาคมจึงมีมติมอบหมายให้พระพุทธพจนวราภรณ์ (ต่อมาได้รับสถาปนาเป็นสมเด็จพระพุทธปาพจนบดี) เป็นแม่กองงานพระธรรมทูต และมอบหมายให้พระพรหมคุณาภรณ์ (ต่อมาได้รับสถาปนาเป็นสมเด็จพระพุทธาจารย์) เป็นรองแม่กองงานพระธรรมทูตรูปที่ 1 และมอบหมายให้พระธรรมธีรราชมหามุนี (ช่วง) (ต่อมาได้รับสถาปนาเป็นพระราชาคณะเจ้าคณะรองที่พระธรรมปิฎกยาบติและสถาปนาเป็นสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ตามลำดับ) เป็นรองแม่กองงานพระธรรมทูตรูปที่ 2

การบริหารงานพระธรรมทูตได้ขยายขอบข่ายงานเป็นหลายฝ่าย แต่ยังขาดระเบียบที่จะให้พระธรรมทูตได้ยึดถือเป็นหลักปฏิบัติ ดังนั้นในปี พ.ศ. 2533 ในการประชุมปัจฉิมนิเทศงานพระธรรมทูต ในที่ประชุมจึงมีมติให้วางระเบียบขึ้นเพื่อความสะดวกต่อการปฏิบัติงาน ในเมื่อปี พ.ศ. 2534 โดยคำสั่งแม่กองงานพระธรรมทูตจึงได้แบ่งคณะทำงานเป็น 2 คณะ คณะทำงานชุดแรกเรียกว่า คณะทำงานปรับปรุงงานพระธรรมทูต คณะทำงานชุดนี้ได้ประชุมพิจารณาโครงการระเบียบแล้วนำเสนอที่ประชุมปัจฉิมนิเทศเพื่อพิจารณา

ส่วนคณะทำงานชุดที่ 2 เรียกว่า คณะทำงานพิจารณาร่างระเบียบกองงานพระธรรมทูต คณะทำงานชุดที่ 2 นี้ได้พิจารณากลับกรอระเบียบดังกล่าวเพื่อนำไปใช้ปรับปรุงงานพระธรรมทูตให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันการบริหารงานพระธรรมทูตในประเทศไทย จึงมีระเบียบกองงานพระธรรมทูตปฏิบัติสืบมา ต่อมาในปี พ.ศ. 2551 สมเด็จพระพุทธปาพจนบดี (ทองเจือ) ได้มรณภาพ มหาเถรสมาคมจึงมีมติมอบหมายให้สมเด็จพระพุทธาจารย์ (เกี้ยว) เป็นแม่กองงานพระธรรมทูต และมอบหมายให้สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง) เป็นรองแม่กองงานพระธรรมทูตรูปที่ 1 และมอบหมายให้พระสาสนโสภณ (อัมพร) เป็นรองแม่กองงานพระธรรมทูตรูปที่ 2 (ต่อมาได้รับสถาปนาเป็นสมเด็จพระมหามุนีวงศ์) และหลังจากที่สมเด็จพระพุทธาจารย์ (เกี้ยว) มรณภาพ มหาเถรสมาคมมีมติให้สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง) เป็นแม่กองงานพระธรรมทูต สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร) เป็นรองแม่กองงานพระธรรมทูตรูปที่ 1 และพระวิสุทธิวงศาจารย์ (วิเชียร) เป็นรองแม่กองงานพระธรรมทูตรูปที่ 2 เมื่อถึงปี พ.ศ. 2558 สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง) ได้ลาออกจากแม่กองงานพระธรรมทูต มหาเถรสมาคมจึงมีมติมอบหมายให้สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร) เป็น

แม่กองงานพระธรรมทูต (ต่อมามีพระราชโองการโปรดสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ 20 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์) พระวิสุทธิวงศาจารย์ (วิเชียร) เป็นรองแม่กองงานพระธรรมทูตรูปที่ 1 และพระพรหมมุนี (สุมัง) เป็นรองแม่กองงานพระธรรมทูตรูปที่ 2 (ต่อมาได้รับสถาปนาเป็นสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า) ปัจจุบันสายงานพระธรรมทูตได้แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ พระธรรมทูตในประเทศและพระธรรมทูตในต่างประเทศ

จุดเริ่มต้นงานของพระธรรมทูต

พระธรรมทูตไทยเกิดจากโครงการพระธรรมจาริกที่เป็นโครงการเผยแผ่ศาสนาธรรมควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวไทยภูเขา โดยเกิดมาจากอดีตหัวหน้ากองสงเคราะห์ชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์ คือ นายประสิทธิ์ ติสวัณน์ ได้ลาราชการเข้ารับการอุปสมบทที่วัดเบญจมบพิตร ในปี พ.ศ. 2507 เป็นเวลา 1 พรรษา เมื่อได้ศึกษาหลักการเผยแผ่พระพุทธศาสนาจึงได้ตระหนักเห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนาที่สามารถนำไปพัฒนาชุมชนชาวเขา โดยเฉพาะด้านจิตใจ เป็นประโยชน์ต่อการปกครองและการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เมื่อพระประสิทธิ์ลาสิกขาจึงได้นำความคิดเข้ากราบเรียนปรึกษาหารือกับพระธรรมกิตติโสภณ (สุวรรณ สุวณฺณโชโต) เจ้าอาวาสวัดเบญจมบพิตร ขณะนั้นได้รับหน้าที่จากศูนย์ขุมนุสงฆ์เสริมวัฒนธรรมไทยเป็นประธานอนุกรรมการสาขาวัฒนธรรมทางจิตใจ ทั้งสองฝ่ายต่างเล็งเห็นประโยชน์ร่วมกันจึงได้ร่างโครงการเสนอกกรมประชาสงเคราะห์ จากนั้นได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการโดยมีชื่อว่า พระธรรมจาริก ในปี พ.ศ. 2508 พระธรรมกิตติโสภณได้ดำรงตำแหน่งประธานคณะพระธรรมจาริก ทั้งได้รับทุนสนับสนุนจากมูลนิธิเอเชีย โดยมีพระธรรมจาริกรุ่นแรกออกปฏิบัติศาสนกิจจำนวน 50 รูป เป็นการปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่กองสงเคราะห์ชาวเขาในพื้นที่ 5 จังหวัด คือ ตาก เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอนและเพชรบูรณ์ เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่ชาวเขาจำนวน 6 เผ่า คือ แม้ว เหมะ ลีซอ อีเก้อและกะเหรี่ยง ผลการดำเนินงานครั้งแรกประสบผลสำเร็จ ชาวเขาได้รู้จักการกราบไหว้พระ การทำบุญตักบาตร การปฏิบัติตนเป็นพุทธมามกะและสมัครเข้าบรรพชาเป็นสามเณรจำนวน 12 คน ในปี พ.ศ. 2531 จึงได้ก่อตั้งศูนย์อบรมพระพุทธศาสนาแก่พระภิกษุสามเณรชาวเขาที่วัดศรีโสดา ในปี พ.ศ. 2530 พระพุทธวิมลคุณ (สุวรรณ สุวณฺณโชโต) ได้นิมนต์พระครูปลัดสุวัฒนพุทธธาดาเป็นเจ้าอาวาสวัดศรีโสดาและผู้อำนวยการสำนักงานโครงการพระธรรมจาริกส่วนภูมิภาค โดยมีสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้ามงคลาจารย์ (ช่วง) วัดปากน้ำภาษีเจริญ เจ้าคณะใหญ่หนเหนือในสมัยนั้นเป็นประธานคณะพระ

ธรรมจาริกส่วนกลาง มีอาศรมของพระธรรมจาริกทั่วประเทศ 190 อาศรม ในพื้นที่ 22 จังหวัด 86 อำเภอ มีพระธรรมจาริกทั่วประเทศ ที่ปฏิบัติงานอยู่ประจำอาศรม 265 รูป เพื่อความมั่นคงของโครงการพระธรรมจาริก จึงได้ก่อตั้งมูลนิธิเผยแผ่พระพุทธศาสนา แก่ชนในถิ่นกันดาร เมื่อปี พ.ศ. 2513 ในพระราชาชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เพื่อสนับสนุนโครงการตลอดมา (พิสิฐรัฐ โคตรสุโพธิ์, 2543: 77-78) เมื่อโครงการพระธรรมจาริกประสบผลสำเร็จ มหาเถรสมาคมจึงได้จัดตั้งหน่วยงานมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ดำเนินงานโดยใช้ระเบียบของเถรสมาคมว่าด้วยการตั้งหน่วยอบรมประชาชนประจำตำบล พ.ศ. 2518 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้วัดทำหน้าที่อบรม แนะนำ สั่งสอน ศีลธรรม และวัฒนธรรมสุขภาพอนามัย ประกอบสัมมาชีพ สันติสุข ศึกษาสงเคราะห์ กตัญญู กตเวทิตาธรรมและสามัคคีธรรม โดยได้รับงบประมาณดำเนินงานจากกรมการศาสนา และวัดที่ตั้งเป็นศูนย์ อ.บ.ต. (พระวิสุทธิภัทรธาดา (ประสิทธิ์ พรหมรสี), 2547: 79)

หน่วยงานและผู้รับผิดชอบด้านพระธรรมทูต

พระธรรมทูตในประเทศไทยได้แบ่งพื้นที่ที่ความรับผิดชอบออกเป็นจำนวน 9 สาย ดังนี้

สายที่ 1 รับผิดชอบ ภาค 1 และภาค 14 ประกอบด้วยนนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ นครปฐม สุพรรณบุรี กาญจนบุรี สมุทรสาคร

สายที่ 2 รับผิดชอบ ภาค 2 และภาค 3 ประกอบด้วยพระนครศรีอยุธยา อ่างทอง สระบุรี ลพบุรี สิงห์บุรี ชัยนาท อุทัยธานี

สายที่ 3 รับผิดชอบ ภาค 4 และภาค 5 ประกอบด้วยกำแพงเพชร พิจิตร เพชรบูรณ์ นครสวรรค์ พิษณุโลก สุโขทัย ตาก อุตรดิตถ์

สายที่ 4 รับผิดชอบ ภาค 6 และภาค 7 ประกอบด้วยลำปาง เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน เชียงใหม่ ลำพูน แม่ฮ่องสอน

สายที่ 5 รับผิดชอบ ภาค 8 และภาค 9 ประกอบด้วยอุตรธานี หนองคาย เลย สกลนคร หนองบัวลำภู บึงกาฬ ขอนแก่น มหาสารคาม กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด

สายที่ 6 รับผิดชอบ ภาค 10 และภาค 11 ประกอบด้วยอุบลราชธานี ยโสธร มุกดาหาร ศรีสะเกษ นครพนม อำนาจเจริญ นครราชสีมา ชัยภูมิ สุรินทร์ บุรีรัมย์

สายที่ 7 รับผิดชอบ ภาค 12 และภาค 13 ประกอบด้วยปราจีนบุรี นครนายก ฉะเชิงเทรา สระแก้ว ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด

สายที่ 8 รับผิดชอบ ภาค 15 และภาค 16 ประกอบด้วยราชบุรี เพชรบุรี สมุทรสงคราม ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช

สายที่ 9 รับผิดชอบ ภาค 17 และภาค 18 ประกอบด้วยภูเก็ต ตรัง กระบี่ พังงา ระนอง พัทลุง สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา นราธิวาส

ส่วนศูนย์งานพระธรรมทูตประจำจังหวัดคอยควบคุมดูแลการปฏิบัติงานในส่วนภูมิภาค มีหน่วยงานกำกับดูแลงานของพระธรรมทูตอำเภอประมาณ 740 หน่วย คอยควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของพระธรรมทูตในพื้นที่ซึ่งมีประมาณ 3,500 รูป ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนการที่ดำเนินงานที่คณะกรรมการกลางกองอำนวยการงานพระธรรมทูตร่วมกับกรมศาสนากำหนดขึ้น

บทบาทและหน้าที่การทำงานของพระธรรมทูต

พระธรรมทูตถือเป็นตัวแทนของพระพุทธเจ้าในการทำหน้าที่เผยแผ่หลักธรรมเข้าสู่ทุกสังคม จึงต้องมีบทบาทและหน้าที่สำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันที่โลกเจริญด้วยเทคโนโลยีอันทันสมัย พระธรรมทูตต้องมีการปรับตัว ทศนคติ ความคิด และวิธีการต่าง ๆ จะต้องพยายามสร้างความสัมพันธ์กับทุกศาสนา ทุกสถานที่หรือทุกสังคมที่เข้าไป จึงเป็นคุณสมบัติสำคัญของพระธรรมทูตที่ต้องตั้งมั่นในความดี เข้าใจปัญหาและความต้องการของถิ่นฐานที่จะไป มีวิธีการสื่อสารอย่างได้ผลและมุ่งมั่นต่ออุดมการณ์ของพระพุทธศาสนา จึงจะสามารถเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดทั้งการฝึกอบรมพระธรรมทูตเพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ในด้านการประกาศและเผยแผ่พระพุทธศาสนา ดังแนวคิดที่พระธรรมโพธิวงศ์ (วีรยุทธ์ วีรยุทธ ฺโ) ได้กล่าวถึงพระธรรมทูตไทยที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศอินเดียมีอยู่ 4 ประการ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2543: 28) ดังนี้ 1) พระธรรมทูตที่ได้รับมอบหมายงานจากสายงานพระธรรมทูตสายต่างประเทศและได้รับการแต่งตั้งจากคณะสงฆ์ 2) พระนักศึกษาไทยที่มาเรียนหนังสือที่ประเทศอินเดีย ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ด้านงานอาสาเผยแผ่พุทธธรรม 3) ว่าที่พระบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยที่มาฝึกปฏิบัติงานในประเทศอินเดีย 4) พระสงฆ์ที่มาปฏิบัติธรรม 4 เดือน 5 เดือน หรือ 6 เดือน เพื่อประกาศพระพุทธศาสนาและบิณฑบาตหรือสวดมนต์ให้ชาวอินเดียได้เห็น

จากแนวคิดดังกล่าว จะเห็นได้ว่า พระธรรมทูตมีบทบาทและหน้าที่สำคัญด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เป็นการให้การศึกษาเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนอย่างแท้จริง ในปัจจุบันบทบาทและหน้าที่การทำงานของพระธรรมทูตมีความหลากหลายตามสภาพการณ์ของสังคม ซึ่งสามารถแยกออกเป็น 6 ประการ ดังนี้

1. ด้านการปกครอง เป็นบทบาทหน้าที่ของพระธรรมทูตในฐานะเป็นพระภิกษุต้องสอดส่อง ดูแล รักษาความเรียบร้อยดีงาม เพื่อให้พระภิกษุสามเณรที่อยู่ในวัดหรือ

อยู่ในการปกครองปฏิบัติตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง ประกาศมหาเถรสมาคมหรือบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช การกิจด้านนี้ครอบคลุมถึง การที่ภิกษุได้ทำหน้าที่ปกครองทุกระดับ นับตั้งแต่ผู้ช่วยเจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส เจ้าอาวาส เจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะภาค เจ้าคณะใหญ่ นอกจากนี้ ยังรวมถึงการที่พระภิกษุทำหน้าที่เป็นพระกรรมวาจาจารย์ พระอุปัชฌาย์ ในการบรรพชาและอุปสมบททุกบุตร

2. ด้านการเผยแผ่ งานของพระธรรมทูตข้อนี้เป็นงานหลักของพระธรรมทูต เพื่อประกาศพระพุทธศาสนาให้ศาสนทายาทและประชาชนรับทราบด้วยวิธีการที่ไม่ผิดพระธรรมวินัย โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนได้เข้าใจหลักพุทธธรรมแล้วนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เช่น การเทศนา การปาฐกถาในโอกาสและสถานที่ต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการเผยแผ่ธรรมะหรือต้องการให้ประชาชนได้เข้าวัดปฏิบัติธรรม อาจมุ่งเน้นการสืบสานวัฒนธรรมไทยที่มีรากฐานมาจากพระพุทธศาสนา ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเผยแผ่ธรรมทั้งในวัดและนอกวัด รวมถึงการเผยแผ่ในประเทศและต่างประเทศ

3. ด้านการศาสนศึกษา คือ บทบาทหน้าที่ด้านการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ทั้งแผนกธรรมและแผนกบาลี อันเป็นการจัดการศึกษาด้านคันถธุระ การฝึกฝนบ่มเพาะด้านจิตใจ บทบาทหน้าที่ด้านนี้ครอบคลุมถึงการที่พระธรรมทูตได้รับการแต่งตั้งทำหน้าที่เป็นครูสอนเป็นกรรมการตรวจข้อสอบธรรมและบาลีสนามหลวง เลขานุการสอบธรรมและบาลีสนามหลวง ผู้อำนวยการหรือประธานจัดสอบธรรมบาลีสนามหลวง

4. ด้านการศึกษาสงเคราะห์ คือ บทบาทหน้าที่ด้านการดำเนินการจัดการศึกษาที่เน้นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน ให้มีความรู้ความเข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่เด็กเยาวชน ได้แก่ การจัดตั้งศูนย์การศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ศูนย์อบรมเด็กในวัด โรงเรียนการกุศลของวัด รวมถึงการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญและมหาวิทยาลัยสงฆ์ การกิจด้านนี้ครอบคลุมถึงการที่พระธรรมทูตผู้เป็นเจ้าอาวาสได้เป็นประธานบริหารทุนสงเคราะห์ จัดตั้งทุนสงเคราะห์ มอบทุนสงเคราะห์แก่นักเรียนในทุกระดับชั้นการศึกษา

5. ด้านการสาธารณูปการ เป็นบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาวัด อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม การบูรณปฏิสังขรณ์วัดทั้งในเขตพุทธาวาสและสังฆาวาส เพื่อให้เกิดความสปีบายะในการปฏิบัติกิจทางพระพุทธศาสนา เช่น การกิจการก่อสร้าง การ

ซ่อมแซม การจัดให้มีการบำรุง ดูแล รักษาถาวรวัตถุหรือสาธารณสมบัติของวัด เช่น การสร้างอุโบสถ วิหาร อาคารเรียน ศาลาการเปรียญ หอธรรม กุฏิ เเมรุ

6. ด้านการสาธารณสงเคราะห์ เป็นบทบาทหนึ่งในการดำเนินการช่วยเหลือสังคมทางวัตถุในรูปแบบต่าง ๆ ที่ไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย การให้วัดเป็นสถานที่บำเพ็ญกุศล เช่น การสวดศพ การเผาศพ การทำบุญอุทิศ การถวายสังฆทาน โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนได้มีการดำเนินชีวิตตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อประโยชน์และความสุขแก่มหาชนเป็นสำคัญ การสงเคราะห์พระภิกษุสามเณรและวัดที่ประสบภัยและขาดแคลน การจัดให้วัดเป็นสถานที่จัดฝึกอบรมประชาชนด้านอาชีพต่าง ๆ การสงเคราะห์ผู้ป่วยโรคร้าย การบริจาคทรัพย์ส่วนตัวหรือชักชวนญาติโยมบริจาคทรัพย์ หรือการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ

ทั้ง 6 ถือเป็นหลักการบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่พระธรรมทูตจะต้องแสดงบทบาทและทำหน้าที่ให้สมบูรณ์ ซึ่งต้องอาศัยความรู้ในหลาย ๆ ด้าน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่พระธรรมทูตต้องตระเตรียมความพร้อมสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจเผชิญกับรูปแบบการทำงานที่หลากหลาย โดยเฉพาะงานด้านเผยแผ่ที่ถือว่า เป็นงานหลักของพระธรรมทูต ผู้ที่เป็นพระธรรมทูตจึงต้องมีคุณสมบัติเพื่อความเป็นพระธรรมทูตที่ดี ดังนี้

1) ความมั่นคงในคุณค่าความดีงาม โดยเฉพาะการเป็นพระธรรมทูตที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศจะต้องมีจิตใจที่มั่นคงว่า เราเป็นผู้ที่ประเสริฐและมีสิ่งที่ดีที่เป็นประโยชน์จะมอบให้เขา

2) การเข้าใจสภาพปัญหาและความต้องการของถิ่นฐานที่ไป พระธรรมทูตต้องรู้ภูมิหลังว่า เขามีวิถีคิดและวิถีชีวิตอย่างไร บางพื้นที่มีความเจริญ แต่อยู่ในภาวะเสื่อมโทรมด้านจิตใจ หรือปัญหาจากความเจริญทางวัตถุที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของเขา เช่น ค่าครองชีพที่สูงหรือความยากลำบากของการใช้ชีวิตในเมือง

3) วิธีสื่อสารให้ได้ผล เนื่องจากงานพระธรรมทูต คือ การนำพุทธธรรมไปให้เขา ซึ่งต้องสื่อให้เข้าใจ ทั้งหลักธรรมที่เหมาะสมกับบุคคลและเวลา รวมถึงการใช้ภาษาในการสื่อสารและสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ

4) ความมุ่งมั่นแน่วแน่ต่ออุดมการณ์ของพระพุทธศาสนา จุดหมายในการปฏิบัติหน้าที่ของพระธรรมทูตในพระพุทธศาสนาต้องแน่วแน่ด้วยอุดมการณ์ที่ว่า “ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงจาริกไป เพื่อประโยชน์สุขแก่ชนจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์” (พระไตรปิฎก ภาษาไทย เล่ม 4 ข้อ 32: 40)

คุณสมบัติพื้นฐานเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญต่อบทบาทและหน้าที่ของพระธรรมทูต พระธรรมทูตต้องพัฒนาศักยภาพของตนเองควบคู่กับการทำงานเพื่อสังคมให้เกิดการปฏิบัติตามไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิและปัญญา ถ้าพัฒนาตนเองได้มากเท่าไร ก็จะทำให้ประโยชน์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่มหาชนได้มากเท่านั้น

องค์ความรู้ใหม่

จากที่กล่าวมา จะเห็นความสำคัญของพระธรรมทูตที่สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ได้ ดังนี้ ประการแรก การยึดหลักการดั้งเดิม คือ วิธีการในสมัยพุทธกาลที่พระพุทธเจ้าทรงส่งพระอริยสงฆ์ไปประกาศพระศาสนาสายละ 1 รูป และหลังพุทธกาลโดยเฉพาะหลังการทำสังคายนาครั้งที่ 3 ที่พระเจ้าอโศกมหาราชทรงส่งพระสมณทูตไปประกาศศาสนา 9 สาย ซึ่งถือว่าเป็นต้นแบบของการส่งพระธรรมทูตไปประกาศศาสนา ธรรมทั่วโลกในปัจจุบัน เพราะเป็นลักษณะการจาริกไปเป็นหมู่คณะและต่างถิ่นอันไกลโพ้น

ประการที่สอง การพัฒนารูปแบบองค์กรการทำงานที่เรียกว่า แม่กองงานพระธรรมทูต โดยมีรองแม่กองงาน 2 รูป คือ ฝ่ายมหานิกาย 1 รูป และฝ่ายธรรมยุติ 1 รูป นอกจากนั้น ยังแบ่งเป็น 2 ประเภท/สาย คือ พระธรรมทูตในประเทศและพระธรรมทูตในต่างประเทศ สายในประเทศแยกเป็น 9 สาย ซึ่งสอดคล้องกับสมณทูตสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช 9 สาย

ประการที่สาม การบริหารกิจการคณะสงฆ์ 6 ด้าน ที่ถือว่าเป็นกรอบการทำงานของพระธรรมทูตซึ่งมีความร่วมสมัยกับสังคมปัจจุบัน แม้ว่าการบริหารทั้ง 6 จะปรากฏมาตั้งแต่พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2484 ในหมวด 3 ว่าด้วยคณะสังฆมนตรี มาตรา 33 ความว่า “ให้จัดระเบียบบริหารการคณะสงฆ์ส่วนกลางเป็นองค์กรต่าง ๆ คือ (1) องค์กรปกครอง (2) องค์กรศึกษา (3) องค์กรเผยแผ่ (4) องค์กรสาธารณูปการ” (พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2484, 2484) และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 ในหมวด 2 ว่าด้วยมหาเถรสมาคม มาตรา 15 ตรี ความว่า “มหาเถรสมาคมมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (1) ปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปโดยเรียบร้อยดีงาม (2) ปกครองและกำหนดการบรรพชาสามเณร (3) ควบคุมและส่งเสริมการศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปการและการสาธารณสงเคราะห์ของคณะสงฆ์” (พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535, 2535) จากพระราชบัญญัติทั้ง 2 ฉบับ จะเห็นว่า ได้กำหนดกรอบการทำงานของพระธรรมทูตไว้ชัดเจน อย่างไรก็ตาม วิธีการแสดงบทบาทและทำหน้าที่ของพระธรรมทูตก็จำเป็นต้องศึกษาและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อเข้าถึง

กลุ่มเป้าหมายที่เป็นสังคมยุคโลกาภิวัตน์ให้ได้รับ “...ประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์” ดังพุทธนโยบายอย่างแท้จริง

สรุป

บทบาทและหน้าที่ของพระธรรมทูต คือ การประกาศพระศาสนาให้กับบุคคลอื่นได้เรียนรู้และเข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา นอกจากมีงานหลัก คือ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้อำรงอยู่และขยายผลในทวีปประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกแล้ว การตั้งเป็นกองงานพระธรรมทูตขึ้นก็เพื่อให้การปฏิบัติงานของพระธรรมทูตเกิดความมั่นคง มีเสถียรภาพในการทำงาน เมื่อการบริหารงานภายในองค์กรของพระธรรมทูตมั่นคงแล้ว การเผยแผ่หลักธรรมเพื่อให้ประชาชนมีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง เป็นคนดีมีศีลธรรมประจำใจ มีความเคารพต่อประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ก็จะเป็นไปอย่างราบรื่น นอกจากนี้ ยังเป็นการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนที่นับถือศาสนาอื่น โดยเฉพาะการทำหน้าที่ของพระธรรมทูตที่ออกจาริกประกาศพระศาสนาในต่างถิ่น มหาเถรสมาคมเล็งเห็นความสำคัญนี้จึงมีมติให้รับงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาในรูปแบบของพระธรรมทูตเป็นกิจกรรมถาวร

อย่างไรก็ตาม บทบาทและหน้าที่การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตจะต้องยึดแนวทางของพระธรรมทูตต้นแบบตั้งแต่สมัยพุทธกาล หลังพุทธกาลและพระธรรมทูตยุคร่วมสมัย โดยนำเทคโนโลยีอันทันสมัยมาประยุกต์ใช้เพื่อสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาให้ยืนยาว เป็นประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ชาวโลก งานพระธรรมทูตจึงเป็นหน้าที่ของพระภิกษุสามเณรทุกรูปที่ต้องปฏิบัติตามกำลังความสามารถ เพราะพระพุทธศาสนาเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ทุกคนต้องสืบทอดร่วมกัน แม้โลกจะเจริญไปมากเพียงใดก็ตาม ความสำคัญของพุทธธรรมก็ยังจำเป็นต่อชาวโลกเพราะเป็นการสร้างดุลยภาพให้โลกเกิดสันติสุขอย่างแท้จริง ดังนั้น การประกาศพระพุทธศาสนาของพระธรรมทูตจึงต้องพัฒนาและปรับวิธีการให้ทันต่อยุคสมัยโดยไม่ทิ้งหลักการทางพระพุทธศาสนา อันได้แก่ หลักพระธรรมวินัยที่ถือว่า มีลักษณะคล้ายหลักการทางรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ที่ต้องปฏิบัติควบคู่กัน โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ สันติภาพทั้งทางกายและทางใจของมวลมนุษยชาติ

เอกสารอ้างอิง

โกศล วงศ์สวรรค์ และคณะ. (2537). *ปัญหาสังคม*. กรุงเทพมหานคร: อมรการพิมพ์.

- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). (2551). *พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์: คำ
วัด: อธิบายศัพท์และความหมายที่ชาวพุทธควรรู้*. กรุงเทพมหานคร: สถาบัน
บันลือธรรม.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2543). *งานพระธรรมทูตในพระธรรมทูตใน
ต่างประเทศ, พิมพ์ครั้งที่ 2*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2552). *กาลานุกรม*. กรุงเทพมหานคร: ผลิติมม์.
- พระมหาดาวสยาม วชิรปณฺโญ. (2557). *ประวัติพระพุทธศาสนาในอินเดีย, พิมพ์ครั้งที่
4*. กรุงเทพมหานคร: เอกพิมพ์ไท.
- พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2484. (14 ตุลาคม 2484). *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 58.
หน้า 1391-1410*.
- พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535. (4 มีนาคม 2535). *ราชกิจจา
นุเบกษา เล่ม 109 ตอนที่ 16. หน้า 5-11*.
- พระราชวรมนี (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2543). *บุญเป็นที่สุดแห่งการสร้างสรรค์ชีวิต*.
กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภาและบันลือธรรม.
- พระวิสุทธิภักทธธาดา (ประสิทธิ์ พรหมรังสี). (2547). *พระราชบัญญัติคณะสงฆ์และกฎ
มหาเถรสมาคม*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พิสิษฐ์ โคตรสุโพธิ์. (2543). *รูปแบบการจัดการศึกษาและการเผยแผ่ศาสนธรรม
กรณีศึกษา: วัดศรีโสดา ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่*.
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย เล่ม 4*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- _____. (2543). *รายงานสัมมนาโครงการฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในประเทศไทยอินเดีย*.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เสถียร โพธิ์นันทะ. (2537). *ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา ฉบับมุขปาฐะ ภาค 2*.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มโนทัศน์เรื่องความรู้และเรื่องเล่าของฌ็อง ฟร็องซัวร์ ลียอตาร์

A Concept of the Knowledge and the Narrative of

Jean-Francois Lyotard

แม่ชีธรรมอธิฐาน พรบันดาลชัย

Mae Chee Dhammaadhisthana Pornbandalchai

หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Doctor of Philosophy Program in Philosophy,

Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author, E-mail: fonghong2523@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับเรื่องเล่าในทัศนะของฌ็อง ฟร็องซัวร์ ลียอตาร์ ที่มองว่า เรื่องเล่าขนาดเล็กอย่างศาสนาและวัฒนธรรมมีความสำคัญต่อการแสดงให้เห็นถึงที่มาของความรู้และมีคุณค่าต่อการพัฒนาวิถีชีวิตจากข้อเท็จจริงตามบริบทที่แตกต่างกัน เขาปฏิเสธความรู้ที่ได้มาด้วยวิธีตรวจสอบความจริงผ่านการสังเกตทางอายตนะซึ่งเป็นความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เพราะความรู้ทางวิทยาศาสตร์ยืนยันว่า สิ่งที่ตนรู้นั้นถูกต้องและเป็นสากลที่สุด ทำให้เกิดการปิดกั้น กดทับการแสวงหาความรู้และการปรารถนาแบบอื่น เขามองว่า วิทยาศาสตร์เป็นเรื่องเล่าขนาดใหญ่ที่กำลังครอบงำผู้คนและลดทอนคุณค่าบางอย่างในตัวมนุษย์ลง ผู้เขียนเห็นด้วยกับข้อเสนองานในแง่ของการเปิดพื้นที่ให้กับความรู้ในฐานะเป็นเรื่องเล่าขนาดเล็ก แต่ก็ไม่เห็นด้วยกับการปฏิเสธความรู้ในฐานะเป็นเรื่องเล่าขนาดใหญ่อย่างวิทยาศาสตร์แบบเด็ดขาด เพราะข้อเสนองานของวิทยาศาสตร์ทำให้งานด้านญาณวิทยาที่มีรูปแบบต่อการจัดการปัญหาเชิงประจักษ์ได้ชัดเจนที่สุด ในเรื่องนี้จึงพิจารณาผ่านมุมมองทางพุทธปรัชญาเถรวาท โดยนำเรื่องราวของคนตาบอดคลำช้างมาเป็นเครื่องมือในการพิจารณา เพราะไม่มีสิ่งไหนสมบูรณ์แบบต่อการนำเสนอความรู้ในฐานะเป็นเรื่องเล่า ฉะนั้น ระหว่างเรื่องเล่าขนาดเล็กกับขนาดใหญ่จำเป็นจะต้องนำเสนอควบคู่กันไปเพื่อให้เห็นการเชื่อมโยงระหว่างกัน เพราะทุกเรื่องเล่าต่างก็ทำให้

เห็นความจริง องค์ความรู้ใหม่ คือ 1) ความรู้และเรื่องเล่ามีความสัมพันธ์กันในแง่ที่มีลักษณะเป็นเหตุและผลของกันและกัน 2) เรื่องเล่าทั้งสองประเภทต้องอาศัยกันและกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความรู้ที่ถูกต้องที่สุด การที่ลียอตาร์ปฏิเสธเรื่องเล่าขนาดใหญ่ อาจทำให้ขาดการเข้าถึงความรู้ได้ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องเล่าทั้งสองสามารถพิจารณาผ่านมุมมองพุทธปรัชญาเถรวาทในเรื่องคนตาบอดคลำช้าง อันเป็นการเข้าถึงความรู้ในลักษณะทางสายกลางและศาสตร์แห่งการตีความสมัยใหม่

คำสำคัญ: มโนทัศน์; ความรู้; เรื่องเล่า; ฌ็อง ฟร็องซัวร์ ลียอตาร์

Abstract

This article is entitled to analyze a relationship between the knowledge and the narrative of Jean-Francois Lyotard. He has suggested that the little narratives as religion and culture are important which show the source of knowledge and human value from the fact in a different situation. However, he has rejected the knowledge which comes from the verification by sense observation such as the sciences. By the way, it has been complained that such knowledge is correct and universal but it is closed searching for the other knowledge and goodwill. He has viewed that the science is the grand narrative controlling and reducing some value in human. In this case, the author agrees with his assumption to discuss about the little narrative but do not agree that he has rejected the scientific knowledge definitively because it is able to take responsibility as epistemology to solve the problem in fact. On the other hand, in views of Buddhist Philosophy if it is considered by the narrative of the blind catching an elephant that there is no absolute knowledge of narrative, so both little and grand narratives are necessary to present in pair for integrating the knowledge because both are able to take everyone to understand the truth. The new body of knowledge indicates that 1) knowledge and narrative are related to each other as the cause and effect; 2) both types of narratives rely on each other to achieve the most accurate realization of knowledge. The rejection of the grand narrative by Lyotard can lead to a

lack of access to knowledge; 3) the relation between two narratives can be considered through the perspective of Theravada Buddhist Philosophy on a narrative of the blind catching an elephant which is an access to knowledge as a middle path and a modern hermeneutics.

Keywords: Concept; Knowledge; Grand Narrative; Jean-Francois Lyotard

บทนำ

สังคมกำลังเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางด้านความรู้ จากเดิมความรู้เป็นสิ่งที่มนุษย์พยายามยืนยันด้วยเหตุผลของแต่ละคน โดยการตั้งข้อสงสัยว่า ตนมีความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติอย่างที่มันเป็นจริง ๆ หรือไม่ หรือมนุษย์สามารถเข้าใจความเป็นจริง (Reality)* ตรงกับสิ่งที่ตนเห็น (Appearances) ได้หรือไม่ และการหาคำตอบของญาณวิทยาลักษณะเชิงบรรทัดฐาน (Normative) ที่พยายามตอบคำถามว่าอะไรคือสิ่งที่ควรเชื่อ แล้วมนุษย์ได้ความเชื่อหรือความรู้ได้อย่างไร (Hylton, 2001: 194) ซึ่งความเชื่อที่ได้รับการตรวจสอบว่าใช่ เป็นดังที่เชื่อจริงนั้นจัดเป็นความรู้ ความรู้จึงมีเพียง 2 อย่าง คือ (1) ความรู้ที่ได้มาด้วยวิธีการสังเกตทางอายตนะเรียกว่าอุปนัย (Induction) เช่น วิทยาศาสตร์ธรรมชาติที่ได้ยืนยันว่า ความรู้ที่พวกตนแสวงหา นั้นสูงกว่าความรู้แบบอื่น และ (2) ความรู้ที่ได้มาด้วยวิธีการใช้เหตุผลล้วน ๆ เรียกว่า นิรนัย (Deduction) เช่น คณิตศาสตร์ที่ยืนยันว่า ความรู้ที่ดีต้องมั่นคง เกียงไม่ได้ด้วยการใช้เหตุผล (สมภาร พรหมทา, 2560: 26-27) ทศณะดังกล่าวเป็นความรู้แบบเดิมที่ได้รับการยอมรับในวงการปรัชญา

แต่ปัจจุบันความรู้ที่มีนั้นเป็นเพียงข้อมูล ซึ่งได้รับการบันทึกไว้ในระบบข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่สามารถนำมาซื้อขายได้ ถ้าหากความรู้กลายเป็นสิ่งภายนอกตัวผู้รู้ได้ ก็เท่ากับว่า ความรู้ไม่ได้มาจากความสามารถทางจิตใจอีกต่อไป เพราะความรู้แบบเดิมมาจากการพัฒนาหาความรู้เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงภายในตัวเรา จึงเชื่อมโยงกับคำถามที่ว่า การหาความจริงนั้นเป็นอย่างไร แต่ความรู้แบบใหม่นี้ไม่จำเป็นต้องถามอีกต่อไป กลับเป็นการโฆษณาชวนเชื่อให้คนสนใจความรู้ในแต่ละยุคสมัย มอมเมาคล้ายสิ่งเสพติด ทำให้ความรู้กลายเป็นสินค้า ซึ่งอาจมีบริษัทเอกชนบาง

* ความเป็นจริง (Reality) ผู้เขียนมุ่งหมายถึง ความจริงเชิงวัตถุวิสัย (Objective) คือ เป็นความจริงสากล ไม่ว่าจะมีคนรับรู้หรือไม่มันก็มีคุณสมบัติอย่างนั้น ไม่เปลี่ยนแปลง หรืออาจเรียกว่าความจริงนอกภาษา

แห่งพยายามควบคุมการส่งต่อความรู้และตัดสินใจว่า ใครควรได้รับความรู้ ชนิดไหน และเมื่อใด (Landau, et al, 2011: 299) ความรู้จึงเป็นเพียงข้อมูลที่ถูกส่งต่อระหว่างกันหรือถ่ายทอดจากคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่ง ในแง่จึงปราศจากความเข้าใจพื้นฐานของความรู้ว่า เหมาะสมหรือไม่ต่อบริบทนั้น เพราะปัญหาจากประวัติศาสตร์ที่ตั้งอยู่บนความรู้เชิงบรรทัดฐาน (Normative) ที่ว่า ความรู้คืออะไรนั้นได้หมดสิ้นไปแล้ว

ส่วนยุคใหม่ได้กำหนดปัญหาใหม่ว่า ความรู้ควรมาจากไหน ทำให้ความรู้ในปัจจุบันเป็นลักษณะความรู้ที่ทำให้เราเข้าใจได้ว่า เป็นการจัดสรรจากภายนอก (Externalized Knowledge) ซึ่งเป็นการจัดสรรโดยสังคม เช่น หากมนุษย์ต้องการให้ยกเลิกการกินนมดิบ ก็ต้องใส่ข้อมูลทางลบของนมดิบว่า ทำให้ติดโรคที่ต่อเนื่องมาจากสัตว์ แล้วนำเสนอข้อมูลทางบวกของการกินนมซึ่งผ่านกรรมวิธีที่สะอาด ปราศจากเชื้อโรคทำให้สุขภาพดี เป็นต้น การส่งต่อข้อมูลเหล่านี้มีฉ่อง ฟร็องซัวร์ ลียอตาร์มองว่า เป็นลักษณะของการเปลี่ยนแปลงความรู้โดยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ แม้วิทยาศาสตร์เองก็ได้เสนอความรู้ได้ทั้งหมด จึงเป็นแค่เพียงการจัดสรรให้เกิดเรื่องเล่าขนาดใหญ่ (Grand Narratives, Metanarrative) ว่า อะไรควรรู้บนแนวคิดทางวิทยาศาสตร์เพียงอย่างเดียว จากทัศนะดังกล่าว เขาจึงให้เหตุผลต่อการเปลี่ยนแปลงความรู้ว่า สถานภาพของความรู้ไม่ใช่ความจริง แต่มีฐานะเป็นวาทกรรม คือ มีลักษณะเป็นเรื่องเล่าขนาดใหญ่ที่ไม่เปิดพื้นที่ให้กับความเชื่อหรือความรู้แบบอื่น ๆ เช่น ความรู้ทางศาสนา ความรู้ทางญาณวิทยาแบบเดิม จึงไม่อาจมีความหมายใหม่ที่จำเป็นต่อการทำความเข้าใจโลกนี้ได้ในทุกด้าน (Lyotard, 1984: 7)

ลียอตาร์จึงเสนอเงื่อนไขในการพิจารณาความรู้สำหรับพัฒนาสังคมใหม่ เพื่อการสร้างความหมายที่ต่างออกไป (Lyotard, 1984) ซึ่งมีบรรทัดฐานของความจริง (Truth)* ธรรมชาติ (Nature) และสถานภาพ (Status) ในแต่ละบริบทที่แตกต่างกัน ด้วยการเริ่มให้ความสนใจต่อการหาความรู้จากเรื่องเล่าขนาดเล็ก (Little Narratives) แทน จึงไม่มีวาทกรรมใดหรือองค์ความรู้ใดเพียงแบบเดียวที่สามารถทำหน้าที่ครอบงำความรู้ทั้งหมดได้อีก จะมีก็แต่ความหลากหลายบนคำอธิบายที่แตกต่างกันผ่านเกมภาษาแบบต่าง ๆ ในประเด็นนี้ลูทวิช วิทเกินชไตน์ (Ludwig Wittgenstein) ให้เหตุผลว่า เกมภาษามีความหลากหลาย มีความเป็นไปได้ในหลายกรณีที่สามารถเชื่อมโยงหา

* ความจริง (Truth) ผู้เขียนมุ่งหมายถึง ความจริงเชิงอัตวิสัย (Subjective) คือ เป็นความจริงเฉพาะบุคคล ขึ้นอยู่กับมุมมองหรือความเข้าใจของแต่ละบุคคลเป็นหลัก ซึ่งความจริงนี้มีความเกี่ยวข้องกับภาษา คือ มีคนบางคนที่เข้าใจจัก จึงบัญญัติเรียกเพื่อความสะดวกต่อการสื่อสาร

กันได้ (Wittgenstein, 1967: 26) เช่น โຕะกับดอกไม้มันไม่ได้มีความเหมือนกัน หากพิจารณาในแง่ของความต่างจะเห็นได้ว่า เป็นคนละชนิดกัน แต่ถ้าตีความในแง่ของสี อาจจะเกิดความเข้าใจใหม่ได้ว่า โຕะสีแดงเช่นเดียวกับดอกไม้สีแดง การจัดกลุ่มให้โຕะและดอกไม้อยู่ในหมวดสีจะเกิดความเข้าใจใหม่ต่อความจริงเหล่านั้น เป็นการเข้าใจต่อมุมมองอื่นที่ต่างออกไปบนการใช้ภาษาอธิบายแบบอื่น และทำให้สิ่งที่เรียกว่า ความรู้มีความแตกต่างหลากหลายตามไปด้วย ดังนั้น วิทยาศาสตร์จึงไม่ใช่ความรู้หลักที่จะสามารถครอบงำได้อีก แต่ยังมีเรื่องเล่าแบบอื่น ๆ มากมายซึ่งประกอบกันขึ้นเป็นความรู้ นั่นคือ ลักษณะเด่นประการหนึ่งของสังคมแบบหลังยุคใหม่

จากที่ได้อภิปรายมาแล้วข้างต้นทำให้พิจารณาได้ว่า ลียอตร์มองเรื่องความรู้ต่างไปจากเดิม คือ ความรู้มีลักษณะเป็นเรื่องเล่าที่ต้องการพื้นที่ในการขยายต่อเพื่อให้เกิดความเข้าใจความจริง ความรู้จึงมีความสัมพันธ์กับเรื่องเล่าในแง่ของการตีความและการขยายต่อเพื่อให้เข้าถึงความเข้าใจของคน ในบทความนี้จึงเป็นการนำเสนอโมทัศน์เรื่องความรู้ของลียอตร์ตามแนวคิดหลังยุคใหม่และข้อโต้แย้งเรื่องเล่าขนาดใหญ่บนฐานแนวคิดเรื่องเล่าขนาดเล็ก

เนื้อเรื่อง

มโนทัศน์เรื่องความรู้ของลียอตร์

เนื่องจากความรู้จะต้องมีคุณสมบัติ คือ ความจริงกำกับเสมอ เพราะความรู้เกี่ยวข้องกับความจริง (สมภาร พรหมทา, 2560: 22) เบื้องต้นจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจคำว่า ความจริงกับความรู้ ความจริงนั้นต่างกับความรู้ในประเด็นที่ว่า ความรู้ คือ ความเชื่อที่ได้รับการตรวจสอบ ส่วนความจริงนั้นบางอย่างเป็นคุณสมบัติของข้อความเหมือนความรู้ แต่มีความจริงบางอย่างที่ไม่เกี่ยวกับภาษาเลย สรุปโดยง่าย คือ ความรู้เป็นคุณสมบัติของข้อความ ส่วนความจริงเป็นได้ทั้งคุณสมบัติของข้อความและสิ่งของหรือปรากฏการณ์ (สมภาร พรหมทา, 2560: 9) ความจริงที่ใช้ในทางปรัชญามี 2 แบบ คือ ความเป็นจริง (Reality) และความจริง (Truth) ดังที่ได้อธิบายไว้แล้วในเบื้องต้น จากนั้นจะตอบคำถามว่า ความรู้คืออะไร มีอะไรบ้างที่จะยอมรับได้ว่า เป็นความรู้ แล้วมนุษย์มีความรู้ได้อย่างไร

ความรู้พัฒนามาจากญาณวิทยาเชิงบรรทัดฐาน (Normative) ด้วยการตั้งคำถามว่า ความรู้คืออะไร เพลโต (Plato) เสนอว่า สิ่งต่าง ๆ ในโลกนี้มีความหมายได้เพราะแบบ (Form) เช่น ความขาว ความเป็นสี่เหลี่ยม ความดี ทำให้มนุษย์เข้าใจได้ว่า กระดาษเป็นแผ่นสี่เหลี่ยมสีขาว เพราะกระดาษมีแบบของความเป็นแผ่น แบบเหล่านี้

เป็นมโนคติ (Idea) ซึ่งเป็นสิ่งนามธรรม (Abstract Entities) จึงไม่อาจเข้าถึงด้วยประสาทสัมผัส สำหรับเพลโตมองว่า หากมนุษย์จะเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ในโลกจะต้องใช้เหตุผลเป็นเครื่องมือ ขณะที่เรอเน เดส์การ์ต (Rene Descartes) เสนอว่า ความรู้จะต้องมาจากการใช้เหตุผล เขามองว่า มนุษย์สามารถสงสัยประสาทสัมผัสได้ การใช้เหตุผลทำให้รู้ว่า นั่นเป็นสิ่งเดียวกัน ข้อสรุปนี้เดส์การ์ตจึงเสนอว่า เป็นความรู้เพราะไม่อาจจะสงสัยได้เช่นเดียวกับข้อความว่า *ฉันคิด ฉันจึงมีอยู่* ซึ่งเป็นข้อความที่ได้มาจากการใช้เหตุผลล้วน ๆ เป็นข้อสรุปแบบนิรนัย จากข้อความดังกล่าวจึงทำให้มีความรู้เกี่ยวกับโลกนี้ได้ ส่วนจอห์น ล็อก (John Locke) ไม่เห็นด้วยกับเพลโตและเดส์การ์ต เขาจึงเสนอว่า ถ้ามนุษย์จะมีความรู้เกี่ยวกับโลก ความรู้นั้นต้องมาจากประสาทสัมผัส สำหรับจอห์น ล็อก มองว่า ไม่มีความรู้ที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด (Innate Idea) ใน An Essay Concerning Human Understanding เขากล่าวถึงจิตว่า เป็นเหมือนกระดานที่ว่างเปล่า ปราศจากคุณสมบัติใด ๆ ปราศจากความรู้ มโนคติหรือความรู้ต่าง ๆ ของมนุษย์ล้วนเป็นผลผลิตของประสบการณ์ ซึ่งเดวิด ฮูม (David Hume) เห็นด้วยกับล็อกว่า ความรู้เกี่ยวกับโลกจะต้องมาจากการสัมผัส แต่ในท้ายที่สุดแล้วฮูมกลับมองว่าการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสอาจไม่ได้ทำให้มนุษย์มีความรู้เกี่ยวกับโลกภายนอกได้ ดังนั้น ฮูมจึงเสนอว่า มนุษย์รับรู้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แต่เป็นการรับรู้เพียงเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้นก่อนอีกเหตุการณ์หนึ่งเท่านั้น เช่น อากาศร้อนมักจะเกิดขึ้นก่อนฝนจะตก การที่จะสรุปว่า อากาศร้อนเป็นสาเหตุให้ฝนตกเป็นการสรุปด้วยวิธีการอุปนัย อุปนัยจึงเป็นเพียงความเชื่อซึ่งไม่มีทางพิสูจน์ได้ว่าจริง เมื่อมนุษย์ไม่อาจเชื่อมโยงเหตุการณ์ใด ๆ ได้ ในฐานะความเป็นสาเหตุและผลของกัน ฉะนั้น ความรู้เกี่ยวกับโลกจึงเป็นไปไม่ได้ เพราะมนุษย์สร้างกฎเองไม่ได้ (วุฒิ เลิศสุขประเสริฐ, 2545: 6-7)

การนำเสนอว่า ความรู้คืออะไร ผ่านโลกแห่งแบบ เหตุผล ประสบการณ์และปรากฏการณ์เป็นกระบวนการทางด้านญาณวิทยาเชิงบรรทัดฐาน จึงสรุปได้ว่า ในท้ายที่สุดแล้วความรู้มี 2 อย่าง คือ (1) ความรู้ที่ได้มาด้วยวิธีการสังเกตทางอายตนะ และได้รับการตรวจสอบว่าจริงเรียกว่า อุปนัย เช่น วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ คือ กลุ่มที่ยืนยันว่า ความรู้ที่ตนแสวงหานั้นสูงกว่าความรู้แบบอื่น และ (2) ความรู้ที่ได้มาด้วยวิธีการใช้เหตุผลล้วน ๆ เรียกว่า นิรนัย เช่น คณิตศาสตร์ กลุ่มที่ยืนยันว่า ความรู้ที่ดีต้องมั่นคง เกียงไม่ได้ด้วยการใช้เหตุผล (สมภาร พรหมทา, 2560: 26-27) ทศณะดังกล่าวเป็นความรู้แบบเดิมที่ได้รับการยอมรับในวงการปรัชญา จากการตอบคำถามว่า ความรู้คืออะไร จึงไม่ใช่ปัญหาจริง ๆ ในบทความนี้ แต่มีปัญหว่า มนุษย์มีความรู้ได้อย่างไร จากประเด็นปัญหาดังกล่าว ลียอตาร์จึงนำเสนอการเปลี่ยนแปลงความรู้ว่า

สถานภาพของความรู้ไม่ใช่ความจริง แต่มีฐานะเป็นวาทกรรม (ไชยรัตน์ เจริญสิน โอฬาร, 2554: 101) มีลักษณะเป็นเรื่องเล่าขนาดใหญ่ที่เกิดขึ้นจากการสร้างเรื่องเล่าบนฐานแนวคิดใดแนวคิดหนึ่งโดยยุคใหม่เรียกว่า วิทยาศาสตร์ เขาจึงเสนอทัศนะเกี่ยวกับความรู้ในแบบหลังยุคใหม่ว่า “ความรู้” มิใช่เป็นแค่เพียงทฤษฎี แต่ความรู้จะต้องสร้างความเข้าใจต่อผู้คนได้ และการที่ผู้คนจะเข้าใจเรื่องใดได้ก็ด้วยวิธีการเล่าเรื่อง การตีความและการขยายต่อเพื่อให้เข้าถึงความเข้าใจของคน ซึ่งไม่อาจเริ่มด้วยการศึกษาจากหนังสือหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพียงเท่านั้น แต่ยังต้องอาศัยนักเล่าเรื่องด้วย เขานำเสนอว่า ความรู้ต้องเกิดขึ้นจากข้อความต่าง ๆ ที่ถูกเล่าต่อ ๆ กัน และขยายผลต่อไปอย่างไม่สิ้นสุด (Lyotard, 1984)

จากที่ได้อภิปรายมาแล้วข้างต้น อาจพิจารณาได้ว่า ลียอตาร์ดต้องการนำเสนอความรู้ในฐานะที่เป็นเรื่องเล่าก็ได้โต้แย้งและยืนยันสาระสำคัญอยู่ที่การเปิดพื้นที่ให้กับเรื่องเล่าขนาดเล็กและไม่มีที่ว่างให้กับเรื่องเล่าขนาดใหญ่อย่างวิทยาศาสตร์ได้ครอบงำอีกต่อไป จึงเป็นที่มาของการนำไปสู่การพิจารณาความรู้ในฐานะเรื่องเล่าขนาดเล็ก ดังนี้

1. *เรื่องเล่าขนาดเล็ก (The Little Narratives)* เป็นการพยายามเข้าใจลักษณะความรู้ก่อนประสบการณ์ที่อิมมานูเอล คานท์ (Immanuel Kant) ได้นำเสนอผ่านแนวคิด Synthetic a Priori คือ ทัศนะแบบเหตุผลนิยมที่ยืนยันความมีอยู่ของความรู้ก่อนหน้า จึงเป็นการยอมรับว่า มีความรู้ซึ่งมีอยู่ในภายนอกและเป็นจริง เป็นความรู้ที่มีได้เกี่ยวข้องกับแนวคิดใดแนวคิดหนึ่ง โดยที่ความจริงนี้มีอำนาจยิ่งใหญ่กว่ามนุษย์ จึงไม่สามารถจะเข้าใจได้ด้วยลำพังปัจเจก ต้องอาศัยความหลากหลาย ลักษณะดังกล่าวนี้มีอิทธิพลต่อแนวคิดของลียอตาร์ดที่ได้อธิบายความรู้ในแบบหลังยุคใหม่ว่า ยุคใหม่พยายามอธิบายความจริงที่ไม่อาจจะเข้าใจได้เพราะองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น ดิน น้ำ ไฟ ลม แสดงให้เห็นถึงการขัดแย้งกันและการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาจึงทำให้ความรู้ที่สมบูรณ์แบบนั้นไม่อาจมีได้ ในเรื่องเล่าขนาดใหญ่พยายามทำให้ความรู้เป็นไปได้ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ด้วยการปฏิเสธความมีอยู่ของความจริงที่มีอยู่ก่อนหน้านี้ (Sim, 2001: 367)

การสร้างความรู้ใหม่บนฐานเรื่องเล่าโดยยุคใหม่อย่างวิทยาศาสตร์ทำให้เกิดความสูญเสียความจริงสูงสุดไป และมีปัญหาว่า เมื่อเราพิจารณาในแง่ของเรื่องเล่าขนาดเล็กก็จะพบว่า เรื่องเล่าขนาดเล็กได้กลายเป็นเหยื่อของกระบวนการขนาดใหญ่ เพราะเรื่องเล่าเหล่านี้ได้ถูกบิดเบือนหรือถูกลบทิ้งไปจากโลกยุคใหม่ หรือถ้าเล่าก็เล่าให้เล็กลง รายละเอียดทั้งหมดก็ทำเป็นไม่ใส่ใจและทำเป็นลืมไปเสีย เช่น เรื่องราวทาง

ศาสนาซึ่งถูกเล่าแค่ในโบสถ์ในวัดหรือถูกเล่าในชุมชนเท่านั้น (Boyle, 1998: 92) การที่ ลियोตาร์เสนอความรู้ในฐานะเรื่องเล่าขนาดเล็กก็เพื่อโต้แย้งเรื่องเล่าขนาดใหญ่ที่ยืนยัน ว่า ความรู้จากวิทยาศาสตร์เท่านั้นเป็นจริงและน่าเชื่อถือมากที่สุด เรื่องเล่าอื่นที่ตรง ข้ามจึงไม่มีความสำคัญอย่างเช่นศาสนาไม่มีจริง การปฏิเสธความจริงอื่นแบบที่ยุคใหม่ ทำได้ละเลยเรื่องเล่าจำนวนมาก กลายเป็นปัญหาของมนุษย์ทำให้เกิดการลดทอน ความสำคัญและรับบทบาทในเรื่องเล่าขนาดใหญ่แล้วให้รับรู้ได้เพียงข้อมูลบางส่วน เท่านั้น ทั้ง ๆ ที่ความเป็นจริงยังมีเรื่องราวอีกมากมายซึ่งสามารถรับรู้ได้จากความรู้ที่ ต่างออกไป ลियोตาร์จึงสนใจในการหาความจริงด้านอื่น ๆ ที่ทำให้มนุษย์มีเรื่องเล่า ขนาดเล็กจำนวนมากซึ่งทั้งหมด คือ ความรู้ที่มีความหลากหลายและใช้ได้บริบทที่ ต่างกันด้วยการแสดงให้เห็นความเป็นมนุษย์มากกว่าที่วิทยาศาสตร์สนใจ ดังนั้น สารสำคัญของแนวคิดแบบหลังยุคใหม่ คือ ความต้องการให้ตระหนักถึงการไม่ปรับตัว ของแนวคิดแบบยุคใหม่และการยึดมั่นกับวิธีการแบบเดิม ๆ แต่กลับต้องการผลลัพธ์ที่ สมบูรณ์แบบโดยไม่สนใจกับการให้ความหมายและคุณค่าของมนุษย์ที่เป็นจุดหมาย สำคัญสำหรับการแก้ปัญหาเหล่านั้น ๆ (ศุภฤกษ์ คณิตวานันท์, 2562: 44)

2. *คุณค่าของมนุษย์ (Human Values)* เป็นคุณค่าที่มนุษย์ยึดถือทั้งด้านจริย ศาสตร์และสุนทรียศาสตร์ ในเรื่องนี้นิทเช (Nietzsche) มองว่า แนวคิดวิทยาศาสตร์ กลายเป็นความตายของมนุษย์ เป็นความตายของคุณค่าที่มนุษย์สร้างขึ้น ทำลายความ จริงแท้ของมนุษย์ซึ่งพยายามทำความเข้าใจผ่านศาสนาและญาณวิทยาต่าง ๆ ให้ลด เหลือเพียงสิ่งที่เรารับรู้ได้ในทางวิทยาศาสตร์เท่านั้น นักคิดหลังยุคใหม่ (Postmodernist) ยืนยันว่า ความจริงที่เป็นวัตถุวิสัยและเป็นสากลกำลังจะล่มสลาย ไม่ต่างไปจากผู้รับรู้ความจริงที่กำลังจะล้มหายตายจากเช่นกัน (Soskice, 2005: 73) ตามแนวคิดของลियोตาร์เสนอว่า นิทเชได้มองแนวคิดยุคใหม่ คือ วิทยาสาตรนั้นเป็น สุนิยม (Nihilism) (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2560: 167) ที่เป็นผลมาจากความ ต้องการหาความจริงทางวิทยาศาสตร์ ประเด็นนี้ลियोตาร์ให้เหตุผลว่า วิทยาศาสตร์ ไม่ได้เป็นอะไรมากไปกว่าเรื่องเล่าขนาดเล็ก (Little Narrative) ซึ่งวิทยาศาสตร์ พยายามเล่นในพื้นที่ของตัวเอง ทำให้ไม่มีความชอบธรรมในเกมภาษาของแนวคิดอื่น ๆ (Lyotard, 1984: 40) จึงเป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น ไม่ใช่ทั้งหมดของเรื่องเล่าและ วัฒนธรรมที่เป็นลักษณะของชีวิตหรือคุณค่าของมนุษย์

ในแง่นี้พิจารณาได้จากนักคิดยุคใหม่ในตะวันตกที่มองว่า ความรู้ได้รับอิทธิพล จากแนวคิดด้านวิทยาศาสตร์อย่างเดียว เพราะความรู้ที่อ้างจากวิทยาศาสตร์ได้รับการ ยอมรับว่าถูกต้องที่สุด แม้วิทยาศาสตร์เองก็ดูเหมือนจะเชื่อว่า ความรู้เชิงอุดมคติต่าง ๆ

ไม่ได้มาจากความคิดจริง ๆ แต่เป็นสิ่งที่มองผ่านวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ซึ่งเกิดจากการพิจารณาโลกตามจริง วิทยาศาสตร์จึงสนใจศึกษาโลกซึ่งสามารถรับรู้ได้ง่ายและมีสถิติ แต่เมื่อพิจารณาจากแนวคิดเรื่องเล่าขนาดเล็กและคุณค่าของมนุษย์ที่ได้รับการสร้างขึ้นตามเงื่อนไขและประสบการณ์ทางจิตของมนุษย์ทำให้เกิดคำถามว่า การเชื่อมั่นว่า สิ่งนั้นมีเหตุผลหรือความรู้ก่อนประสบการณ์และมีสิ่งที่รับรู้ซึ่งอยู่เหนือโลกแห่งธรรมชาติกับสังคมหรือแม้แต่ตัวเราเอง นั่นอาจเป็นการหลอกลวงให้มนุษย์เชื่อว่า กำลังเรียนรู้หรือไม่ (Soskice, 2005: 75)

การเข้าใจคุณค่าของมนุษย์ผ่านการพิจารณาเงื่อนไขซึ่งพัฒนามาจากจิตใจมนุษย์ จึงกลายเป็นมายาและไม่สอดคล้องกับการเข้าใจทางด้านวิทยาศาสตร์ได้ ทำให้ลियोตาร์ดมองว่า คุณค่าของมนุษย์มิใช่เพียงแค่ความรู้ที่ได้รับจากการจัดสรรขึ้นมาตามเงื่อนไขเดียว คือ วิทยาศาสตร์ เพราะประวัติศาสตร์มิได้มีเพียงข้อมูลที่เป็นสถิติเท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงอารมณ์ ความรู้สึกและศีลธรรมที่ทำให้มนุษย์กลายเป็นหนึ่งของประวัติศาสตร์ซึ่งทำให้เราเข้าใจได้ว่า เป็นการสร้างขึ้นมาจากวัฒนธรรมและความเชื่อมากมาย ความรู้หลังยุคใหม่จึงเป็นการย้อนไปหาคำถามที่มีต่อตัวเราโดยโยงให้เห็นลักษณะความเป็นอัตวิสัยและคุณค่าต่าง ๆ ที่เราสร้างขึ้นจากการปฏิบัติตนในวิถีชีวิต มีชีวิตจิตใจบนพื้นฐานของการถามหาความจริงที่มนุษย์สามารถจะเข้าใจได้ผ่านวิธีการปฏิบัติตนในแง่มุมที่แตกต่างหลากหลาย

มโนทัศน์เรื่องเล่าของลีโอตาร์ด

คำว่า Grand Narrative คือ เรื่องเล่าขนาดใหญ่ เป็นคำที่ลีโอตาร์ดหมายความว่าวาทกรรมหลังยุคขบวนการเรืองปัญญา (Enlightenment Movement) ที่มุ่งเสนอแนวคิดอันเป็นสากล เช่น เรื่องเกี่ยวกับความก้าวหน้าอันไม่มีที่สิ้นสุดของความรู้ เรื่องเสรีภาพหรือวาทกรรมของมาร์กซิสต์ (Marxism) เกี่ยวกับความรุดหน้าในการปลดปล่อยมนุษย์ผู้ใช้แรงงานให้เป็นอิสระจากโชครวนที่มายัดเยียดให้กับพวกเขาโดยทุนนิยมอุตสาหกรรม วาทกรรมเหล่านี้ได้แสดงบทบาทอย่างเด่นชัดเหมือนเป็นสมอหลักแห่งความรู้และทางการเมืองในยุคใหม่ ลีโอตาร์ดเห็นว่า แนวคิดทฤษฎีและปรัชญาเกี่ยวกับโลกเหล่านี้เป็นความรู้ที่มีลักษณะเป็นเรื่องเล่าขนาดใหญ่ซึ่งประกอบไปด้วย 1) ความคิดที่เชื่อว่า วิทยาศาสตร์แนวปฏิฐานนิยม (Positivism) คือ กฎเกณฑ์สำคัญที่จะไขไปสู่ความก้าวหน้าของมวลมนุษย์ 2) การตีความ/ความหมาย คือ มูลรากในการสร้างตัวตนของมนุษย์ และ 3) การปลดปล่อยมนุษย์ต้องกระทำผ่านการต่อสู้ทางชนชั้นเท่านั้น

ลียอตาร์วิพากษ์ว่า สิ่งเหล่านี้เก็บกด ปิดกั้นและกดทับความแตกต่างหลากหลายไว้ จึงไม่มีที่ว่างให้กับแรงบันดาลใจ ความเชื่อและความปรารถนาแบบอื่น ในมโนทัศน์เรื่องแนวคิดหลังยุคใหม่ (Postmodernity) นี้ ลียอตาร์ได้นำเสนอโดยเชื่อมโยงกับแนวคิดเรื่องสังคมแบบหลังอุตสาหกรรมเพื่อแสดงให้เห็นว่า โลกหลังอุตสาหกรรมนั้น ความรู้ได้ถูกทำให้กลายเป็นวาทกรรมที่มีความสามารถในการกระทำต่าง ๆ ได้ด้วยตัวเอง ซึ่งเขาเรียกว่า การแสดงออก (Performativity) ตัวอย่างของความสามารถนี้ คือ การทำวิจัยทางวิทยาศาสตร์ ขณะเดียวกันก็เป็นการสร้างความชอบธรรมให้กับวิทยาศาสตร์ไปพร้อม ๆ กันด้วย เพราะฉะนั้นแล้ว เราก็ควรทำเรื่องอื่นด้วย เช่น ศิลปะหรือการเล่นแร่แปรธาตุ ส่วนการไม่ทำวิจัยในเรื่องดังกล่าวก็เพราะเห็นว่า สิ่งเหล่านี้ไม่ใช่ความรู้และไม่เป็นวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์จึงเป็นเรื่องของการแสดงหรือการกระทำแบบหนึ่ง กล่าวคือมิใช่การทำวิจัยเพื่อค้นหาความจริง แต่เพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับวิทยาศาสตร์มากกว่า วาทกรรมแบบวิทยาศาสตร์จึงให้อำนาจกับคนพูดภายใต้วาทกรรมนี้เพื่อให้สามารถกระทำการบางอย่างได้อย่างชอบธรรม นอกจากนี้ วิทยาศาสตร์ยังใช้มาตรฐานของตัวเองในการตัดสินองค์ความรู้แบบอื่น ๆ จากนั้นนี้วิทยาศาสตร์จึงไม่ใช่เกมภาษา แต่เป็นภาษาหลักหรือเรื่องเล่าขนาดใหญ่

การอภิปรายดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เป็นการเปิดพื้นที่ให้กับเรื่องเล่าขนาดเล็กแบบต่าง ๆ ที่มีอยู่มากมาย แนวคิดนี้ลียอตาร์ได้รับอิทธิพลมาจากวิทเกนชไตน์ (Lyotard, 1984: 88) ในเรื่องเกมภาษาที่มองการใช้ภาษาว่า เป็นเหมือนกับเกม (Game) เราจะเข้าใจเกมได้ดี ถ้ารู้กฎเกณฑ์ของเกมนั้น ๆ และรู้จักอุปกรณ์ที่ใช้ในการเล่น (ประทุม อังกูโรหิต, 2519: 24) ซึ่งก็คือ คำ โดยคำแต่ละคำเปรียบเหมือนอุปกรณ์แต่ละชนิด สามารถสนองความต้องการของเราได้หลายประการ และความหมายของภาษามีได้อยู่ที่การนิยามคำ (Words) หรืออยู่ที่การใช้คำเพื่อแทนหรือระบุถึงวัตถุ - สิ่งของ แต่ความหมายของภาษาอยู่ที่การใช้ในแต่ละบริบทในชีวิตประจำวันของคนเรามากกว่า เราไม่สามารถทำความเข้าใจภาษาได้ด้วยการอธิบายหรือการสังเกตเชิงประจักษ์ แต่ต้องเรียนรู้จากการใช้จริง การใช้ภาษาเบื้องต้นอย่างจริงจังที่มนุษย์นำมาใช้สื่อสารซึ่งกันและกันระหว่างคนในชุมชน ก็คือ การพูด (Speaking)

ลียอตาร์จึงถือว่า ภาษาและคำพูดที่ปรากฏในรูปแบบของการพรรณนา การบรรยาย การเล่าเรื่อง การบอกกล่าว ล้วนแล้วแต่เป็นการสร้างคำและความหมายเพื่อจุดประสงค์บางอย่าง เช่นเดียวกับการเล่นเกม (Heterogeneity of Language

Games) (Lyotard, 1984: 9-11) เพียงแต่เขาให้เรียกว่า การจัดระเบียบวลี (Phrase Regimens) ที่หมายถึง ความหลากหลายของชุมชนในความหมาย โดยวลีที่แตกต่าง และขัดแย้งกันมากมายมาอยู่รวมกันจนเกิดเป็นความหมายใหม่ขึ้นมาและเกิดกฎเกณฑ์ใหม่ ซึ่งทำให้การไหลเวียนของบรรดาความหมายต่าง ๆ เหล่านี้เป็นไปได้ กล่าวคือ ทักษะเกี่ยวกับความรู้ของลียอตาร์ไม่มีที่ว่างให้กับวาทกรรมหลักได้ครอบงำอีกต่อไป จะมีก็แต่วาทกรรมย่อยที่อยู่ในรูปของเกมภาษาจำนวนมากมาและหลากหลายมา เชื่อมต่อกัน

สรุปได้ว่า เรื่องเล่าของลียอตาร์สะท้อนให้เห็นความจริงใน 2 แบบ คือ (1) ความจริงแบบเรื่องเล่าขนาดใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับความจริง (Truth) ที่เป็นการกำหนดขึ้น จากวิทยาศาสตร์ ซึ่งวางอยู่บนรายละเอียดที่มนุษย์เป็นผู้จัดการจึงตกอยู่ภายใต้การ กำหนดของมนุษย์ เป็นการพิจารณาความจริงผ่านข้อเท็จจริง (Fact) ที่สามารถ ตรวจสอบได้จากสัมผัสเท่านั้น และ (2) ขณะที่ความจริงแบบเรื่องเล่าขนาดเล็กยังคง รักษาความจริงสูงสุดที่เป็นวัตถุวิสัย (Objective) ซึ่งเป็นสิ่งที่ได้รับการกล่าวถึงก่อนหน้านั้นเกี่ยวข้องกับความเป็นจริง (Reality) กล่าวคือ ไม่ว่าจะมีคนรับรู้หรือไม่ มันก็มี คุณสมบัติอยู่อย่างนั้น ไม่เปลี่ยนแปลง เช่น ความจริงทางศาสนาและความจริงเหล่านี้ ทำให้เข้าใจได้ว่า เป็นการกำหนดขึ้นใหม่หรือเป็นการปฏิเสธด้วยความจริงตามแบบ เรื่องเล่าขนาดใหญ่ที่ให้ความสำคัญกับความเป็นจริง (Reality) น้อยลงหรือจะถูกกำจัด ไปในที่สุด

วิพากษ์ความรู้และเรื่องเล่าของลียอตาร์

การเข้าใจระบบความรู้กับเรื่องเล่าของยุคใหม่เป็นไปตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ และกระบวนการคิดเชิงโครงสร้าง เป็นสิ่งที่ลียอตาร์ไม่เห็นด้วย เขาจึงเสนอแนวคิดหลัง ยุคใหม่ด้วยการเปลี่ยนแปลงของความรู้ว่า สถานภาพของความรู้ไม่ใช่ความจริง แต่มี ฐานะเป็นวาทกรรมหรือเรื่องเล่า อย่างไรก็ตาม แนวคิดนี้ทำให้เกิดประเด็นข้อโต้แย้ง เรื่องเล่า ดังนี้

1. ข้อโต้แย้งเรื่องเล่าขนาดใหญ่อย่างวิทยาศาสตร์ยังมีความจำเป็น เพราะ ความรู้ในแบบวิทยาศาสตร์สามารถจัดการกับปัญหาบางสถานการณ์ได้อย่างจำเป็น การที่ลียอตาร์เสนอว่า ความจริงในปัจจุบัน (คือ ความจริงที่คนคิดว่าจริง) เป็นสิ่งที่ ได้รับการสร้างขึ้นผ่านภาษาและการสร้างโดยคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เพื่อสนองอุดมการณ์ ใดอุดมการณ์หนึ่งเท่านั้น ฉะนั้น สิ่งที่เขากำลังเสนอ ก็คือ ความพยายามในการ ประกาศสงครามกับแนวคิดที่จะพยายามสร้างตนเองว่า เป็นความจริงสมบูรณ์ ซึ่ง

เรียกว่า เรื่องเล่าขนาดใหญ่ (Meta-narrative) ที่มีอิทธิพลต่อวิถีคิดและวิถีทางความเชื่อของคนในสังคมหลังยุคใหม่ แต่การดำเนินชีวิตของมนุษย์นั้นมิได้มีแต่สิ่งที่เป็นวาทกรรม เพราะความจริงแห่งชีวิตเป็นสัจธรรมหรือความจริงของสิ่งที่เกิดขึ้น ตั้งอยู่และดับไป กล่าวโดยง่าย คือ การยอมรับความจริงแค่เพียงปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างเดียวยังไม่พอยังต้องยอมรับความจริงที่อยู่เหนือขึ้นไปซึ่งเรียกว่า สัจธรรมอีกด้วย และความจริงนี้ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามความคิดของใครทั้งสิ้น การแค่คิดจึงไม่อาจนำไปสู่สัจธรรมนี้ได้ ทั้งหมดที่ลียอตาร์นำเสนอกลายเป็นแค่เรื่องเล่าอีกเรื่องเท่านั้นเอง จึงไม่ใช่ความจริงแท้แต่อย่างใด

เมื่อพิจารณาจากสิ่งที่ได้อภิปรายมาพอสมควรจะพบว่า ลียอตาร์ปฏิเสธความรู้ทางวิทยาศาสตร์แบบเด็ดขาด ในขณะเดียวกันก็ยืนยันความรู้ทางด้านศาสนา เพราะเขาสนใจเรื่องคุณค่าและความจริง ศาสนาในที่นี้รวมถึงแนวคิดทางพุทธปรัชญาเถรวาทที่มีสถานะเป็นเรื่องเล่าขนาดเล็กตามทัศนะของลียอตาร์ ในแง่นี้พุทธปรัชญาเถรวาทจึงมองว่าเรื่องเล่าขนาดใหญ่ อันได้แก่ วิทยาศาสตร์ก็ยังมีส่วนสำคัญ และอาจเป็นไปได้กับบางสถานการณ์ที่วิทยาศาสตร์ก็มีส่วนในการสร้างความรู้ต่อการแก้ปัญหาได้ดีกว่าแนวคิดอื่นที่กล่าวเช่นนั้นได้สนับสนุนว่า ทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์มีความสมบูรณ์ในตัว เพียงแต่จะยืนยันว่า กระบวนการหรือวิธีตรวจสอบความจริงอย่างทีวิทยาศาสตร์ใช้ยังมีความจำเป็นต่อการแก้ปัญหาบางอย่างได้ทันเวลา ดังเรื่องราวของบุรุษผู้ถูกลูกศรอาบยาพิษร้ายแรงเมื่อญาติพี่น้องของเขาได้พาไปพบแพทย์ผู้ชำนาญในการผ่าตัดมารักษาเขา ชายผู้ต้องลูกศรได้กล่าวอย่างนี้ว่า

“ตราบใดที่เรายังไม่รู้จักคนที่ยิงเราเลยว่า เป็นกษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ หรือศูทร...มีชื่ออย่างนี้ มีโคตรอย่างนี้...เป็นคนสูง ต่ำหรือปานกลาง...เป็นคนผิวดำ ผิวกว่าหรือผิวงด...อยู่ในบ้าน นิคมหรือนครชื่อนั้น...เป็นชนดิมีแล่งหรือชนดิเกาทัณฑ์...เป็นสายที่ทำด้วยปอ ผีไม้ไผ่ เอ็น ป่านหรือเยื่อไม้...เป็นธนูที่ทำด้วยไม้เกิดเองหรือไม่คัดปลูก...เป็นหางที่เสียบด้วยขนปีกนกแฉ่ง นกตระกูล นกเหยี่ยว นกยูงหรือนกปากห่าง...เป็นสิ่งที่เขาพันด้วยเอ็นวัว เอ็นควาย เอ็นค่างหรือเอ็นลิง...เป็นลูกศรธรรมดา ลูกศรคม ลูกศรหัวเกาทัณฑ์ ลูกศรหัวโลหะ ลูกศรหัวเขี้ยวสัตว์หรือลูกศรพิเศษ ตราบนั้นเราก็จักไม่ถอนลูกศรนี้ออกไป’ ต่อให้บุรุษนั้นตายไป เขาก็จะไม่รู้เรื่องนั้นเลย...” (พระไตรปิฎก ภาษาไทย เล่ม 13 ข้อ 126: 137-138)

หมายความว่า ชายผู้นั้นจะไม่ยอมรับรักษา หากไม่ได้รับรู้สิ่งที่ตนอยากจะรู้เสียก่อน แม้เขาต้องตายไปเพราะบาดแผลนั้น เขาก็มีอาจจะรู้ได้ทั้งหมด ฉะนั้น ในสถานการณ์แบบนี้

การแก้ปัญหาด้วยการยอมรับการรักษาเพื่อเยียวยาก่อนจึงมีความจำเป็นมากกว่าต่อการถามหาสิ่งที่เราอยากรู้

จากข้อความข้างต้นเป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่า พุทธปรัชญาเถรวาทพิจารณาการแก้ปัญหาว่า ควรพิจารณาจากข้อเท็จจริงเป็นหลัก เป็นการจัดการต่อปัญหาเชิงประจักษ์ แทนที่จะถามหาแนวคิดแบบอื่น เพราะเท่ากับว่าไม่ได้แก้ปัญหา แต่กลายเป็นการเพิ่มปัญหา การตัดสินใจเรื่องใดสำคัญจึงสอดคล้องกับวิธีการที่เหมาะสมในสถานการณ์นั้น ๆ ด้วย และข้อยืนยันทางวิทยาศาสตร์สามารถช่วยให้คนไม่ถามหารายละเอียดซึ่งไม่อาจพิสูจน์ได้ เช่น ความเชื่อทางศาสนาหรือวัฒนธรรม เพราะความเชื่อเหล่านี้หากไม่ได้รับการตรวจสอบก็ยังไม่ใช่ความรู้ และดูเหมือนว่า ลियोตาร์จะไม่ได้สนใจประเด็นนี้เท่าไรนัก เพราะเขามองว่า ความหลากหลายย่อมเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้ดีมากกว่า จึงเป็นสิ่งที่ทำให้เขาสนับสนุนความแตกต่างหลากหลาย เพราะลักษณะเด่นของแนวคิดหลังยุคใหม่ คือ การล่มสลายของเรื่องเล่าขนาดใหญ่หรืออภิมาเรื่องเล่านั่นเอง

แนวคิดหลังยุคใหม่จะช่วยให้มองเห็นความแตกต่าง ท่ามกลางภาพกว้างของกระแสหลัก ซึ่งนอกจากจะช่วยให้มนุษย์เห็นความแตกต่าง ละทิ้งความซ้ำซากแล้ว หลังยุคใหม่ยังมีพลังสูงพอสมควรในการเขย่ารากฐานและระบบความคิดที่แข็งทื่อ เช่น ปรัชญาวัตถุนิยมจนเกิดการพังทลายและมีความว่างเกิดขึ้นนำไปสู่การสังเคราะห์ใหม่ ระหว่างสสาร/ความคิด และที่สำคัญ คือ หลังยุคใหม่สอนให้เรารู้จักคิดแบบองค์รวม (ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์, 2544: 160) ซึ่งลดระดับการอธิบายโดยการอ้างถึงความสมบูรณ์ของความรู้ที่ครอบคลุมไปหมด (Overgeneralization) และความคิดนี้ยังครอบคลุมไปถึงปัญหาความยุติธรรม การเมืองและศีลธรรม ประเด็นดังกล่าวจึงถือว่าเป็นข้อดีของแนวคิดนี้ที่สามารถฉีกออกไปจากวิธีคิดเชิงโครงสร้าง ในแง่นี้ความหลากหลายเกิดขึ้นเมื่อเรายอมรับความเป็นปัจเจกบุคคล แต่เมื่อสังคมยอมรับเสียงส่วนมากหรือคนที่มีความอำนาจมากกว่า ที่สามารถสร้างเรื่องราวใด ๆ หรือพูดประโยคใดขึ้นมาเพื่อให้คนเชื่อและทำตามได้ จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ลियोตาร์ต้องปฏิเสธวิทยาศาสตร์อย่างสิ้นเชิง ซึ่งตรงนี้ถือว่า ยังเป็นข้อบกพร่องของเขา เพราะบางสถานการณ์ความรู้แบบวิทยาศาสตร์นี้ยังมีความจำเป็นและสามารถแก้ปัญหาได้ดีกว่า

การที่ลियोตาร์ให้ความสำคัญกับพหุชนเหนือปัจเจกบุคคลทำให้ขาดมิติบางประการดังที่พุทธปรัชญาเถรวาทมอง คือ อุปนิสัยหรือจริตหรือบารมีของแต่ละบุคคลที่อาจจะแตกต่างกัน ทำให้เขาสนใจเรื่องรายละเอียดลูกศรมากกว่าจะสนใจชายผู้ต้องศร กล่าวคือ เขาสนใจเรื่องนอกตัวมากกว่าภายในตัวเรา เขามองว่า ทุกอย่างนั้นสำคัญ ควรจะมีการระบุให้ชัดเจนในเรื่องเล็กน้อยต่าง ๆ แต่ดูเหมือนว่า วิธีการนี้จะสร้างความ

หลากหลายให้กลายเป็นสังคม มิใช่การสร้างสังคมที่มีความหลากหลายเหมือนอย่างที่คุณะสงฆ์เกิดขึ้นมาได้มิใช่เพียงการยอมรับว่า ภิกษุหนึ่งเป็นกษัตริย์ ภิกษุหนึ่งเป็นพราหมณ์ ภิกษุหนึ่งเป็นแพทย์ ภิกษุหนึ่งเป็นศูทร แต่ทุกคนต่างเป็นภิกษุและไม่มีการแบ่งแยก มีข้อปฏิบัติเดียวกันและข้อปฏิบัติที่พิสูจน์ได้ว่า แก้ไขปัญหาที่ตัวเรา มิใช่แก้ไขสังคมอย่างที่ลือตาร์ทกำลังพยายามอธิบาย

2. ข้อโต้แย้งเรื่องเล่าขนาดเล็กยังขาดความน่าเชื่อถือหรือไม่เป็นสากล
ข้อพิจารณาในเรื่องเล่าขนาดเล็กที่ลือตาร์ทนำเสนอ นั้น คือ ความต้องการให้เกิดความหลากหลาย (Diversity) และทางเลือกอื่น ๆ (Alternative and Mini-narratives) ในการศึกษาหรือการหาความรู้ของวิชาต่าง ๆ ซึ่งประโยชน์ของเรื่องเล่าขนาดเล็ก (Mini-narratives) คือ การทำให้มนุษย์สามารถอธิบายเรื่องราวที่เกิดขึ้นในวิถีชีวิตของตนเองได้อย่างเฉพาะเจาะจงและสามารถหลีกเลี่ยงจากการผูกมัดโดยอรรถาธิบายหลักได้ แต่มีปัญหาว่า เขาขาดการพิจารณาถึงเรื่องเล่าขนาดเล็กกว่า ยังขาดความน่าเชื่อถือ ในประเด็นนี้จึงนำเรื่องราวของคนตาบอดคลำช้างมาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ ดังนี้

“พระราชารัสว่า ‘ท่านทั้งหลาย พวกท่านกล่าวว่า ‘ข้าพระองค์ทั้งหลายเห็นช้างแล้ว ช้างเป็นอย่างไร’ คนตาบอดพวกที่คลำหัวช้าง กราบหลูอย่างนี้ว่า ‘ช้างมีรูปร่างเหมือนหม้อ พระเจ้าข้า’ ...พวกที่คลำหูช้าง... ‘ช้างมีรูปร่างเหมือนกระดัง...’ พวกที่คลำงาช้าง... ‘ช้างมีรูปร่างเหมือนตอไม้...’ พวกที่คลำวง... ‘ช้างมีรูปร่างเหมือนงอนไถ...’ พวกที่คลำตัว... ‘ช้างมีรูปร่างเหมือนยุงข้าว...’ พวกที่คลำเท้า... ‘ช้างมีรูปร่างเหมือนเสา...’ พวกที่คลำระหว่างขาอ่อน... ‘ช้างมีรูปร่างเหมือนครก...’ พวกที่คลำหาง... ‘ช้างมีรูปร่างเหมือนสากตำข้าว...’ พวกที่คลำขนหาง... ‘ช้างมีรูปร่างเหมือนไม้กวาด...’ ภิกษุทั้งหลาย คนตาบอดเหล่านั้นต่างกำหนดทู่เมียงกันว่า ‘อย่างนี้คือช้าง อย่างนี้มิใช่ช้าง ช้างต้องเป็นอย่างนี้ ช้างต้องเป็นอย่างนี้’ ภิกษุทั้งหลาย พระราชาพระองค์นั้นจึงทรงพอพระทัย ด้วยเหตุนี้ ภิกษุทั้งหลาย อัญเดียรฉัตรปริพาชกเป็นคนบอด ไม่มีจักขุ จึงไม่รู้ประโยชน์ ไม่รู้สิ่งที่มีประโยชน์ ไม่รู้ธรรม ไม่รู้สิ่งที่มีใช้ธรรม เมื่อไม่รู้ประโยชน์ ไม่รู้สิ่งที่มีใช้ประโยชน์ ไม่รู้ธรรม ไม่รู้สิ่งที่มีใช้ธรรม ก็เกิดการบาดหมางกัน ทะเลาะวิวาทกัน ใช้หอกคือปากทิ่มแทงกันอยู่ว่า ‘อย่างนี้เป็นธรรม อย่างนี้มิใช่ธรรม ธรรมต้องเป็นอย่างนี้ ธรรมต้องเป็นอย่างนี้’ (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 25 ข้อ 54: 293-294)

การที่เรื่องเล่าขนาดเล็กกลายเป็นปัญหา ก็คือ ความไม่ชัดเจนและขาดความน่าเชื่อถือ ในพุทธปรัชญาเถรวาทจึงมองว่า การนำเรื่องราวเหล่านั้นมานำเสนอก็จะยิ่งสร้างความแตกต่างทางด้านแนวคิด และมีข้อโต้แย้งไม่จบสิ้น ไม่ต่างจากเรื่องราวของชายผู้ต้องลูกศรที่พยายามหารายละเอียดซึ่งไม่อาจหาได้หมด เพราะชีวิตมีเวลาน้อยเกินไป แต่อย่างไรก็ตาม ประเด็นการพิจารณาของพุทธปรัชญาเถรวาทเป็นเพียงข้อเสนอให้เห็นลักษณะของความหลากหลายที่ตั้งอยู่บนความจริง ข้อจำกัดของมนุษย์จึงไม่อาจจะเข้าใจได้ทั้งหมด และไม่มีเรื่องเล่าใดที่จะให้ความรู้ได้อย่างสมบูรณ์แบบ จะมีการเชื่อมโยงซึ่งกันและกันเพื่อนำไปสู่ความจริง ดังนั้น จึงมีหนทางเดียว คือ การยอมรับสิ่งที่จะต้องเข้าใจหรือการได้สัมผัสข้างเฉพาะในส่วนนั้นโดยการยอมรับกันและกัน ไม่ควรจะนำไปสู่การอ้างเหตุผลว่า ของตนนั้นถูกต้องที่สุด การพยายามยืนยันเรื่องของตนเองก็อย่าพึ่งมั่นใจว่า นั่นคือสิ่งที่ถูกต้องทั้งหมด แต่ก็กล่าวมิได้เช่นเดียวกันว่า ผิดปัญหานี้จึงเป็นสิ่งที่ต้องพยายามรักษาแบบดั้งเดิมเอาไว้ ซึ่งไม่ต่างกับแนวคิดทางพระพุทธศาสนาเถรวาทที่พยายามรักษาแบบดั้งเดิมกับพระพุทธศาสนาฝ่ายมหายานที่พยายามปรับเปลี่ยนตามยุคสมัยที่เปลี่ยนไป แต่ก็กล่าวไม่ได้ว่า ใครผิดหรือถูกมากกว่ากัน เพราะทั้งสองมาจากคำสอนของพระพุทธเจ้าเหมือนกัน ทุกอย่างกลายเป็นหลักที่ต้องพิจารณากันเอง เช่นเดียวกับเรื่องเล่าต่าง ๆ ที่ควรเปลี่ยนแปลงได้ตามบริบทซึ่งกำลังเปลี่ยนแปลงไป แต่ควรเป็นการเปลี่ยนแปลงเรื่องเล่าเล็กให้สอดคล้องกับเรื่องเล่าใหญ่หรือเป็นการเล่าเรื่องเก่าด้วยวิธีการแบบใหม่ เช่น พระพุทธศาสนาผ่านมุมมองวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งมีได้แบ่งเรื่องเล่าใหญ่และเล็กออกจากกัน แต่เป็นเรื่องเล่าใหม่ที่ใช้ได้จริง

ดังนั้น ลियोตาร์น่าจะเสนอประเด็นเดียวกันกับที่พุทธปรัชญาเถรวาทอธิบายผ่านเรื่องราวคนตาบอดคลำช้าง เพียงแต่เขาต้องการยกเรื่องเล่าขนาดเล็กให้มีความสำคัญเท่า ๆ กัน ปัญหาคือจะทำได้อย่างไร เนื่องจากโลกในยุคปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก การเสนอเรื่องเล่าขนาดเล็กเพื่อหักล้างกับเรื่องเล่าขนาดใหญ่จึงเป็นสิ่งที่ไม่อาจทำได้ เพราะการอธิบายเรื่องเล่าเหล่านั้นสามารถเล่าควบคู่กันได้หรือสะท้อนให้เห็นกันและกันจึงทำให้การเล่าเหล่านั้นชัดเจนยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่า แม้แต่พุทธปรัชญาเถรวาทเองมิได้ละทิ้งความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เพราะศาสนาที่แท้เป็นฐานกำเนิดของวิทยาศาสตร์ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2556) ในประเด็นนี้สาระสำคัญจึงมิได้อยู่ที่ว่า เรื่องเล่าใดดีที่สุดหรือน่าเชื่อถือมากกว่ากัน เพราะพุทธปรัชญาเถรวาทมีข้อเสนอในวิธีการตรวจสอบความรู้ที่ชัดเจนโดยหลักกาลามสูตร 10 ข้อ หลักการดังกล่าวจึงเป็นหลักที่บุคคลสามารถหาความรู้โดยการตรวจสอบความเชื่อได้ด้วยตัวเอง

เพราะความจริงเป็นคุณสมบัติของข้อความ มิใช่คุณสมบัติของคนพูด เราจึงมีหน้าที่ที่จะต้องตรวจสอบข้อความที่มีคนเสนอให้เรา (สมภาร พรหมทา, 2560) หลักการดังกล่าวจึงเป็นเครื่องยืนยันได้ว่า ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล่าเล็กหรือใหญ่ มิได้อยู่ในฐานะที่จะครอบงำเราได้หากนำหลักเหล่านี้มาเป็นเครื่องมือในการพิจารณาจริง เพราะรูปแบบการเล่าเรื่องได้ปรากฏในพระพุทธานุศาสตร์ตั้งแต่สมัยพุทธกาลมาแล้วเช่นกัน ดังข้อพิจารณาเรื่องคนตาบอดคลำช้างและเรื่องลูกศร ฉะนั้น การหาข้อพิสูจน์บนฐานความรู้เดิมอาจมาจากความเชื่อมั่นหรือความศรัทธาในบางอย่าง

องค์ความรู้ใหม่

จากการอภิปรายมาทั้งหมด จะเห็นว่า มโนทัศน์เรื่องความรู้และเรื่องเล่าในทัศนะของสียอตาร์ สามารถสรุปเป็นความคิดรวบยอดให้เห็นองค์ความรู้ใหม่ได้ ดังนี้

ประการแรก ความรู้และเรื่องเล่ามีความสัมพันธ์กันในแง่ที่ว่า ความรู้จะสามารถเข้าใจได้ก็ด้วยอาศัยกฎเกณฑ์ทางภาษาที่เป็นโครงสร้างของคำ วลีและประโยคต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ร้อยเรียงความรู้เป็นเรื่องราวที่เรียกว่า เรื่องเล่า อันเป็นลักษณะของเกมภาษาในทัศนะของสียอตาร์ ความรู้และเรื่องเล่าจึงมีลักษณะเป็นเหตุและผลของกันและกัน โดยที่ความรู้ถูกทำให้เข้าใจก็ด้วยการผูกเป็นเรื่องเล่า ส่วนเรื่องเล่าก็ถ่ายทอดความรู้ด้วยกฎเกณฑ์ของภาษา

ประการที่สอง เรื่องเล่าจำแนกเป็น 2 ประเภท คือ 1) เรื่องเล่าขนาดเล็กซึ่งเป็นเรื่องราวด้านศาสนาและวัฒนธรรม และ 2) เรื่องเล่าขนาดใหญ่เป็นเรื่องราวของกฎเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ ทั้งสองเรื่องเล่านี้สียอตาร์ปฏิเสธเรื่องเล่าขนาดใหญ่ ด้วยเหตุผลที่ว่า ได้ไปกดทับความรู้ของเรื่องเล่าขนาดเล็ก ประเด็นนี้ผู้เขียนเห็นว่าทั้งสองเรื่องเล่าต้องอาศัยกันและกันเพื่อให้เกิดความเข้าใจในความรู้ที่ถูกต้องที่สุด

ประการที่สาม ความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องเล่าขนาดเล็กกับขนาดใหญ่สามารถพิจารณาผ่านมุมมองพุทธปรัชญาเถรวาทในเรื่องคนตาบอดคลำช้าง เพราะหากอาศัยเพียงเรื่องเล่าใดเรื่องเล่าหนึ่ง ความสมบูรณ์ในการนำเสนอความรู้เรื่องช้างก็อาจมีได้ ดังนั้น การปฏิเสธอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วยอมรับกับอีกอย่าง อาจเป็นการยึดติดสิ่งที่ยอมรับจนกลายเป็นทางสุดโต่ง การยอมรับเรื่องเล่าทั้งสองจึงมีลักษณะเหมือนทางสายกลางและเป็นศาสตร์แห่งการตีความสมัยใหม่ที่ประณีประนอมและยอมรับความเห็นต่างเข้าด้วยกัน

สรุป

ลियोตาร์พยายามโต้แย้งแนวคิดเรื่องเล่าขนาดใหญ่อย่างวิทยาศาสตร์ ด้วยการเปลี่ยนแปลงความรู้ให้อยู่ในฐานะวาทกรรมโดยการแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายต่อการเข้าใจความจริง ลักษณะดังกล่าวนี้สะท้อนผ่านสังคมที่ไม่ควรมีความรู้ใดเป็นความรู้ที่จัดสรรเบ็ดเสร็จสมบูรณ์แบบ เพราะยังมีความรู้ที่เป็นแบบปัจเจกโดยมีจิตใต้สำนึก ความรู้สึก เขาจึงสนับสนุนความเข้าใจต่อเรื่องเล่าขนาดเล็ก เช่น ศาสนาและวัฒนธรรม เพื่อขยายให้เกิดการรับรู้ต่อไป ประเด็นนี้จึงเห็นด้วยกับข้อเสนอของลियोตาร์ในแง่ของการขยายต่อเรื่องเล่าขนาดเล็กเพื่อเผยความจริง แต่ไม่เห็นด้วยกับการปฏิเสธเรื่องเล่าขนาดใหญ่แบบเด็ดขาด เพราะในบางสถานการณ์เรื่องเล่าขนาดใหญ่ เช่น วิทยาศาสตร์ ก็ยังมีความจำเป็นและอาจแก้ปัญหาได้ดีกว่าแนวคิดอื่น จึงเสนอว่า ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล่าขนาดใหญ่หรือเรื่องเล่าเล็ก ควรได้รับการนำเสนอควบคู่กันไปเพื่อให้เห็นการเชื่อมโยงระหว่างกัน เพราะไม่มีสิ่งไหนสมบูรณ์แบบต่อการนำเสนอความรู้ในฐานะเป็นเรื่องเล่า

เอกสารอ้างอิง

- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2554). *แนะนำสกุลความคิดหลังโครงสร้างนิยม*. กรุงเทพมหานคร: สมมติ.
- ประทุม อังกูโรหิต. (2519). *การศึกษาเชิงวิเคราะห์ความคิดของวิตต์เกนสไตน์ เกี่ยวกับความหมายของปรัชญา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. (2544). เศรษฐศาสตร์การเมือง: จากสุภา ศิริमानนท์ถึงวันพรุ่งนี้ รื้อถอนระบบคิดบนหนทาง Post-marxism/Post-modrenism/New Anarchism. ใน ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. *วิถีทรรศน์ ชุดโลกาภิวัตน์: ทฤษฎีและความรู้ในยุคโลกาภิวัตน์*. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์ดิงแอนด์พับลิชชิง.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2556). *พุทธศาสนาในฐานะเป็นรากฐานของวิทยาศาสตร์*, พิมพ์ครั้งที่ 11. นครปฐม: ผลิตัมม์
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม 13, 25*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วุฒิ เลิศสุขประเสริฐ. (2545). *ญาณวิทยาเชิงธรรมชาติของไควน์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ศุภฤกษ์ คณิตวรานันท์. (2562). *มอง ฟรองซ์วส์ ลีโยตาร์ด ความงามที่แตกต่างใน ศิลปะร่วมสมัย*. นนทบุรี: นิติธรรมการพิมพ์.
- สมภาร พรหมทา. (2560). *พุทธปรัชญากับญาณวิทยา*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2560). *พจนานุกรมศัพท์ปรัชญา ฉบับราชบัณฑิตยสภา*, พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: อรุณการพิมพ์.
- Boyle, N. (1998). *Who are We Now? Christian Humanism and the Global Market from Hegel to Heaney*. Notre Dame, IN: University of Notre Dame Press.
- Hylton, P. (2001). *Blackwell Companions to Philosophy: A Companion to Analytic Philosophy*. Martinich, A. P. and Sosa, D. (eds.). Oxford: Blackwell Publishers Ltd.
- Landau, C., et al. (2011). *The Philosophy Book*. London: Dorling Kindersley Limited.
- Lyotard, J. F. (1984). *The Postmodern Condition: A Report on Knowledge*. Bennington, G. and Massumi, B. (trans.). Minneapolis: The University of Minnesota Press.
- Sim, S. (2001). *The Routledge Companion to Postmodernism*. London: Routledge.
- Soskice, J. M. (2005). The Ends of Man and the Future of God. In Ward, G. (ed.). *The Blackwell Companion to Postmodern Theology*. Oxford: Blackwell Publishing Ltd.
- Wittgenstein, L. (1967). *Philosophical Investigations*, 3rd ed. Anscombe, G. E. M. (tran.). Oxford: Basil Blackwell Ltd.

สภาพปัญหาและการแก้ไขการออกเสียง ร ล และคำควบกล้ำของเยาวชนไทย

The Problem Statement and Solution of Thai Youths' Pronunciations of '/rɔ/', '/lɔ/', and Diphthongs

ประพินท์ สังข

Prapin Sangka

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phayao Campus

Corresponding Author, E-mail: pps.2@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ไขปัญหการออกเสียง ร ล และคำควบกล้ำของภาษาไทย ทั้งในภาษาพูดและภาษาเขียน โดยได้ศึกษาสาเหตุของการออกเสียงที่ไม่ถูกต้องของเยาวชนไทยและเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว สาเหตุที่เยาวชนไทยออกเสียงไม่ถูกต้องจำแนกได้ 4 กลุ่ม ดังนี้ 1. กลุ่มพูดตามกันหรือกลุ่มเด็กวัยรุ่น 2. กลุ่มเลียนแบบเสียงดาราที่ชื่นชอบ 3. กลุ่มตามแบบครอบครัว 4. กลุ่มนิยมการอ่านหนังสือไม่ออกเสียง การแก้ไขปัญหามี 4 วิธี ดังนี้ 1) หาตัวอย่าง 2) สร้างศรัทธา 3) ฝึกหาแบบฝึก 4) ฝึกประสบการณ์ ส่วนวิธีฝึกหัดการออกเสียงที่ถูกต้องมี 9 รูปแบบ ดังนี้ รูปแบบที่ 1 ระลึกถึงความหมาย รูปแบบที่ 2 ฝึกบรรยายฝึกออกเสียง รูปแบบที่ 3 ให้ผู้ใกล้เคียงประเมิน รูปแบบที่ 4 เพลิดเพลินใช้เพลงประกอบ รูปแบบที่ 5 ทดสอบด้วยการฟังเสียงเทปตนเอง รูปแบบที่ 6 ครั้นเคร่งกับการแสดงละคร รูปแบบที่ 7 ใช้อุปกรณ์ประกอบ รูปแบบที่ 8 ให้รอบคอบต้องฝึกอ่าน รูปแบบที่ 9 อยากเชี่ยวชาญต้องฝึกฝน ผลที่ได้รับจากการแก้ไขปัญหาคือช่วยให้เยาวชนไทยรู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะเป็นพลเมืองกลุ่มหนึ่งของประเทศไทยซึ่งต้องดำรงรักษามรดกทางภาษาของชาติให้ดำรงสืบต่อไป สำหรับองค์ความรู้ใหม่ที่เยาวชนต้องตระหนักรู้ คือ 1. การเป็นคำที่มีความหมายเฉพาะ 2. ลักษณะของคำพ้องเสียงและพ้องรูปที่ทำให้

ความหมายแตกต่างกัน 3. การออกเสียงผิดทำให้ผู้รับสารเข้าใจความหมายของคำผิดไปด้วย

คำสำคัญ: การออกเสียงภาษาไทย; คำควบกล้ำ; เยาวชนไทย

Abstract

This article aims to solve the problem of Thai pronunciation of ‘ร’ , ‘ล’ , and diphthongs in speaking and writing skills through study the causes and solution approaches of using the incorrect words of Thai youths. The causes of problem are related to social behavior into four groups in the followings: 1) speakers’ or teenagers’ group followed friends; 2) imitated group followed favorite stars’ voice; 3) family group; 4) silent reading group. The problem-solution approaches consist of four aspects: 1) searching a Thai using prototype that is able to demonstrate; 2) creating the faith in using Thai; 3) training or doing the exercise; 4) finding to stages to gain an experience. The trainings of language skill to understand grammatical rules consist of eight forms: 1) to remind the meanings of the words; 2) to pronounce the sentences or poems; 3) to evaluate the pronunciation correctly by friends; 4) to sing a song properly; 5) to record voice message; 6) to be actor in a drama; 7) to use instruments for training; 8) to use the pronounceable forms; and 9) to train to be expert. All are to solve the problems of Thai youths so that they are able to pay the roles and responsibilities as a Thai citizen to maintain the heritage of language forever. The new body of knowledge indicates that the youths have to consider in the followings: 1) the words as particular meanings; 2) the words as homonyms but different meanings; and 3) the words as pronunciation incorrectly make people misunderstood.

Keywords: Thai Pronunciations; Diphthongs; Thai Youths

บทนำ

ชาวไทยโซคติที่มีภาษาไทยเป็นของตนตั้งแต่โบราณ ดังพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในโอกาสที่มหาวิทยาลัยเมลเบิร์นถวายปริญญานิติศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ พระราชดำรัสตอนหนึ่งว่า “เรามีเอกราช มีภาษาของตนเอง มีตัวหนังสือซึ่งคิดค้นขึ้นใช้เอง เราตั้งบทกฎหมายปกครองของเราเอง ให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชนมา 700 ปีแล้ว” (วันเพ็ญ เช่นตระกูล, 2549: 13) จึงเป็นความภาคภูมิใจของชาวไทยทั้งชาติ เนื่องจากภาษาไทยเป็นมรดกสืบทอดจากบรรพบุรุษ เป็นภาษาที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยเฉพาะรูปและเสียงวรรณยุกต์ รวมถึงการออกเสียงที่มี ร ล และคำควบกล้ำ ถือเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของภาษาไทย อย่างไรก็ตาม ลักษณะของภาษาเหล่านี้มีคนไทยจำนวนมากที่ออกเสียงผิดเพี้ยน ทั้งในกลุ่มเด็กเล็ก ผู้ใหญ่ ผู้มีการศึกษาน้อยหรือแม้กระทั่งผู้ที่มีการศึกษาสูงทุกสาขาอาชีพ สาเหตุอาจเป็นเพราะคนไทยปัจจุบันไม่นิยมอ่านให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ภาษาไทย เพราะเห็นว่า การสื่อสารด้วยวาจาทั้งที่บ้าน ชุมชนและที่ทำงานเป็นที่เข้าใจตรงกันอยู่แล้ว และอาจด้วยเหตุผลที่ว่า “สังคมปัจจุบันมีการแข่งขันเร่งรีบ ทำอะไรต้องแข่งกับเวลา คนส่วนใหญ่จึงให้ความสำคัญกับการออกเสียงภาษาไทยให้ชด้อยลง เพราะคิดว่าหากมัวแต่ระวังเรื่องภาษาก็จะเสียเวลาไม่ทันการ ถึงพูดผิดเพี้ยนไปบ้างก็ยังสื่อสารกันรู้เรื่อง (มาลินี ฝิโลประการ, 2537: 81) เสียงพูดผิดเพี้ยนเหล่านี้ทุกฝ่ายควรรับแก้ไข ไม่ควรให้ครูสอนภาษาไทยเท่านั้นเป็นฝ่ายรับผิดชอบ เนื่องจากเป็นเรื่องวัฒนธรรมทางภาษาที่สังคมต้องร่วมมือกันแก้ไขและส่งเสริมการใช้ให้ถูกต้อง มิเช่นนั้น การสื่อสารก็จะผิดพลาด สื่อความหมายไม่ถูกต้อง โดยเฉพาะการเปล่งถ้อยคำที่มี ร ล หรือคำควบกล้ำ หากออกเสียงผิดจะกลายเป็นคำอื่นแทนที่ เช่น โรงเรียน ถ้าพูดว่า โลงเลียน คนฟังก็จะรับสารผิดความหมายได้ หรือการออกเสียงวรรณยุกต์เพี้ยนก็จะกลายเป็นอีกคำ เช่น คำว่า ขาว ข่าว ข้าว ปัญหาเหล่านี้น่าเป็นห่วงอย่างยิ่งในปัจจุบัน เพราะคนไทยส่วนใหญ่มักพูดผิดเพี้ยนไปจากหลักเกณฑ์ทางภาษา โดยเฉพาะเยาวชนไทยผู้สืบทอดมรดกทางภาษาของชาติได้ออกเสียง ร ล และคำควบกล้ำไม่ถูกต้อง ดังนั้น การให้ความสำคัญต่อเยาวชนของชาติ แม้จะเป็นกลุ่มเล็กกลุ่มหนึ่ง แต่เป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อสังคมในอนาคตที่ต้องสืบสานมรดกทางภาษาให้คงอยู่สืบไป

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมา ผู้เขียนจึงสนใจศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขการออกเสียงภาษาไทย โดยเฉพาะตัวอักษร ร ล และคำควบกล้ำที่ออกเสียงผิดเพี้ยน

ในกลุ่มเยาวชนไทย ทั้งนี้ เพื่อให้ภาษาไทยได้คงความเป็นเอกลักษณ์และเป็นมรดกล้ำค่าให้ลูกหลานในอนาคตต่อไป

เนื้อเรื่อง

ปัญหาในการออกเสียงตัว ร ล และคำควบกล้ำของเยาวชนไทย

ภาษาไทยเป็นภาษาอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติที่คนไทยทุกคนต้องรักษาและจรรโลงไว้ การพูดหรือการออกเสียงภาษาไทยที่ถูกต้องจึงเป็นการอนุรักษ์ภาษาอีกทางหนึ่ง หากคนไทยทุกคนตระหนักและเห็นคุณค่าความสำคัญในการพูดสื่อสาร เช่น การออกเสียง ร ล และคำควบกล้ำให้ชัดเจน คุณค่าของภาษาก็ยังคงความเป็นมรดกของชาติ แต่ปัจจุบันคนไทยจำนวนมากมักพูดและออกเสียง ร ล และคำควบกล้ำผิด เช่น

ราย	เป็น	ลาย
ปรับปรุง	เป็น	ปัปปรุง
คลี่คลาย	เป็น	คี่คาย
ครอบครัว	เป็น	คอบคว

นอกจากนี้ นักวิชาการได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการใช้คำที่ผิดพลาด (สมัย วิถีรุ่งโรจน์, 2539: 15-19) ตัวอย่างที่พบมาก คือ

1. การออกเสียง ร เป็น ล เช่น

รังนก	เป็น	ลังนก
โรค	เป็น	โลก
ครั้นเครง	เป็น	คลิ่นเคลง

2. การไม่ออกเสียงควบกล้ำ เช่น

สงขลา	เป็น	สงขา
ครั้งคราว	เป็น	คั้งควา
เป่าขลุ่ย	เป็น	เป่าขุ่ย

3. การออกเสียงควบกล้ำ กว, ขว, คว เป็น ฝ, ฟ เช่น

ไม้กวาด	เป็น	ไม้ฝาด
ขว้าง	เป็น	ฝ้าง
คว้นไฟ	เป็น	ฝั่นไฟ

ตัวอย่างที่กล่าวมา หากคนไทยทุกคนตระหนักรู้ มีความเข้าใจและร่วมมือกันใช้คำให้ถูกต้อง ปัญหาการใช้คำที่ประกอบด้วย ร ล และคำควบกล้ำก็จะหมดไป

สาเหตุของการออกเสียง ร ล และคำควบกล้ำไม่ถูกต้อง

อย่างไรก็ตาม ปัญหาอย่างหนึ่งของเยาวชนไทยในปัจจุบัน คือ การออกเสียงภาษาไทยไม่ชัดเจน โดยเฉพาะเสียงตัว ร เรือ ล ลิง และคำควบกล้ำ ร ล ว ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น กลุ่มที่มีปัญหาชัดเจนเป็นนักเรียนวัยรุ่นลูกครึ่งไทยหรือกลุ่มนักศึกษาที่ศึกษาในต่างประเทศตั้งแต่เยาว์วัย มักออกเสียง ร เป็นเสียงที่มาจากตัวอักษร R ในภาษาอังกฤษที่มีฐานเสียงต่างกับเสียง ร ในภาษาไทยอย่างสิ้นเชิง จากการศึกษาของเนาวรัตน์ พงษ์เดช (2538: 35-36) ได้พบสภาพปัญหาในการออกเสียง ร ล และคำควบกล้ำของเยาวชนไทยที่เกิดจากหลายสาเหตุ ดังต่อไปนี้

ประการแรก กลุ่มเด็กวัยรุ่นที่พูดตามกัน เมื่อเด็กอยู่ในกลุ่มเพื่อนจะพูดภาษาเดียวกัน ถ้าพูดไม่ชัดก็จะไม่ชัดเหมือนกัน ถ้าใครพูดแปลกออกไปจะถูกล้อเลียนว่า ดัดจริตหรือพูดตลกชวนให้ขบขัน

ประการที่สอง การลอกเลียนเสียงตามดาราที่ตนชื่นชอบ เป็นการแสดงความสามารถของตนด้วยการทำตามดาราหรือคนเด่นดังในสังคม วัยรุ่นเป็นวัยที่มักเลียนแบบโดยไม่คำนึงว่า สิ่งที่ถูกลอกหรือผิด การกระทำในลักษณะนี้ส่งผลให้คำมีความหมายผิดเพี้ยนไป

ประการที่สาม การพูดตามอย่างคนในครอบครัว ถ้าคนในครอบครัวพูดอย่างไร เด็กวัยรุ่นจะพูดตามสมาชิกในครอบครัว ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่หรือญาติพี่น้อง ถ้าบุคคลในครอบครัวพูดออกเสียง ร ล ไม่ชัด พูดคำควบกล้ำไม่ถูกต้อง เด็กจะพูดไม่ชัดไปด้วย เช่น ประโยคว่า “เลว ๆ หน่อย เดี่ยวขึ้นรถไปลองเลียนไม่ทัน” หรือพูดว่า “อื้ออื้อ ฝนตกฟ้า ๆ เดินเหยียบโคนน้ำเกียดน่ากลัวจะตาย” ถ้าทุกคนในครอบครัวพูดให้ชัดเจนเด็กที่กำลังหัดพูดหรือเริ่มพูดเก่ง จะพูดชัดถ้อยชัดคำตั้งแต่เป็นเด็กเล็ก

ประการที่สี่ การอ่านออกเสียง เด็กสมัยปัจจุบันนิยมอ่านในใจ ขาดการฝึกฝนทักษะการอ่านออกเสียงหรือไม่ได้ฝึกการอ่านออกเสียงอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ไม่ทราบว่าจะอ่านผิดหรืออ่านถูกต้อง

แนวทางการแก้ไขปัญหาการออกเสียง

สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหา ผู้เขียนขอเสนอวิธีแก้ไขปัญหาการใช้ตัว ร ล และคำควบกล้ำ จากประสบการณ์การสอนภาษาไทยด้วยการฝึกฝน ดังต่อไปนี้

ประการแรก หาตัวอย่าง เป็นการหาบุคคลตัวอย่างที่พูดชัดเจนมาเป็นแบบอย่าง โดยเฉพาะนักจัดรายการทางโทรทัศน์หรือวิทยุ มัคคุเทศก์หรือบุคคลที่ประกอบอาชีพด้านการสื่อสารที่พูดและออกเสียงสำเนียงภาษาชัดเจน เช่น ครูสอนภาษาไทยหรือบุคคลที่ได้รับการยกย่องดีเด่นในด้านการใช้ภาษาไทยถูกต้อง

ประการที่สอง สร้างศรัทธา ผู้ใช้ภาษาไทยต้องมีศรัทธา มีความภาคภูมิใจในภาษาไทยและสร้างเจตคติในความเป็นคนไทย เช่น การใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องเพื่อแสดงเอกลักษณ์ความเป็นชนชาติไทยให้ชาวต่างชาติได้รู้วัฒนธรรมทางภาษาอันดีงาม

ประการที่สาม ฝึกหัดแบบฝึก แบบฝึกหัดเป็นเครื่องมือที่สามารถถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจในการออกเสียงคำที่มี ร ล และคำควบกล้ำได้ โดยวิธีรวบรวมคำที่ออกเสียงตัว ร ล และตัวควบกล้ำไว้ฝึก เช่น ตัวอย่างของแบบฝึกการออกเสียงของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ คำแนะนำการใช้แบบฝึกออกเสียงเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องในการออกเสียงภาษาไทย แบบฝึกนี้ใช้สำหรับฝึกออกเสียงด้วยตนเองหรือฝึกโดยตรงกับครูโดยใช้สื่อประกอบ

ประการที่สี่ ฝึกประสบการณ์ การแก้ไขปัญหาคือต้องได้รับความร่วมมือกับภาครัฐทุกส่วน โดยเฉพาะสถาบันทางการศึกษาของรัฐและเอกชน เปิดเวทีหรือจัดกิจกรรมการฝึกฝนทักษะการพูดหรือการเขียนคำของเยาวชนไทยต่อสาธารณชน ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน รวมทั้งสถาบันทางการศึกษาอื่น ๆ เพื่อให้เกิดทักษะการใช้ภาษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

วิธีการใช้แบบฝึกหัดเพื่อแก้ปัญหการออกเสียง ร ล และคำควบกล้ำ

วิธีการฝึกหัดเพื่อแก้ไขปัญหการออกเสียงที่ไม่ถูกต้อง สามารถทำได้ดังต่อไปนี้

1. การฝึกอ่านออกเสียง ร และ ล เช่น

1.1 ฝึกการอ่านออกเสียงคำที่ออกเสียง ร

ระริน	ระเริง	ร่อแร่	รุงรัง	ร่ำไร
รุกเร้า	เร้งรีบ	รวดเร็ว	รวนเร	รับรอง
ร่ำรวย	ร้องรำ	รอบรู้	เรียวร้อง	โรงเรียน

1.2 ฝึกการอ่านออกเสียงคำที่ออกเสียง ล

ลุล่วง	ลีลา	โลเล	ลอยลม	ละเลย
ล่อลวง	ลอกแลก	ล้มลุก	เลินเล่อ	และเล็ม
ลูกกลม	เลื่องลือ	เล่ห์ลับ	ละลอก	ลิปลับ

1.3 ฝึกออกเสียงคำที่มี ร ก่อน ล

รุ่มล่อม	เรียนลัด	ร่อยล้น	รวมเหล่า	รูปหล่อ
รายล่อม	เรือเหล็ก	เร้นลับ	รู้แล้ว	ร่อยเล่ห์
รถลาก	รักเล่น	ระลอก	โรงเลื่อย	รอยเล็บ

1.4 ฝึกออกเสียงคำที่มี ล ก่อน ร

ลมแรง	เลือดร้อน	ลอดรู้	หลงรัก	ลูกเรือ
ล่องเรือ	เลิกรบ	กลางร้าย	หลากรส	ล่องรู้
ล้ารูป	ลูกรัก	หลายเรื่อง	ลือรต	ลงโรง

1.5 ฝึกออกเสียงประโยคที่มี ร

- 1) แดดแรงทำให้รู้สึกร้อนต้องรีบเร่งไปหาที่ร่มโดยไม่รีรอ
- 2) โรงเรียนนี้ร่มรื่นมีรั้วรอบแข็งแรง นักเรียนก็เรียบร้อยรำเริงรอบรู้
- 3) หรีดหรีงเรไร้องระงมจนรุ่งอรุณแสงทองเรืองรองมารำไร
- 4) ตำรวจจับนายเริ่มผู้ขบถเร็วด้วยความรีบร้อน ไม่รีรอไฟแดง
- 5) ฉันรับรองว่า จะทำงานให้เรียบร้อยรวดเร็วโดยไม่เรรวน

1.6 ฝึกออกเสียงประโยคที่มี ล

- 1) หลงลืมบ่อย ๆ เดี่ยวลากจะหลุดลอยไป
- 2) ล้อเลียนผู้ใหญ่หลังจะลายไม่ลบเลื่อน
- 3) คลับคล้ายหลงไหลอ่านลิลิตพระลอจนลืมหลับไหลเพี้ยนไปหลายวัน
- 4) อย่าละเลียดกินลาบเลือดจนเวลาล่วงเลยไป
- 5) ลูกลิงลูกกล้วยกลนหลบหลีกไปลิบลับ

(เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์, 2538: 37)

1.7 ฝึกคำประพันธ์ฝึกออกเสียง ร ล

บทกลอนเทียบเสียง ร ล

นักเรียนชอบล้อเลียน	พื้นโล่งเตียนเตียนเรียบดี
ลีลาอย่าร้อรี	เราเรจรีน ลีนหกหล่ม
พวกเราเล่าเรื่องราว	ร้องเพลงลาวครวชมดง
ไปไร่ วังไล่หลง	ร้องเรียกเพื่อน เลื่อนลอยหาย

(อนงค์ศิริ วิชาลัย, 2542: 58)

คำควบล้ำ ร (กาพย์ยานี)

รวบรวมเรื่องเร้งร้อน	ริเริ่มก่อนอย่าร้อรี
รุ่นเราสามัคคี	ร่วมรอนแรมแถมเพียวเหนือ
ร่อนเร่เวลาบาย	มีเรื่องร้ายร้ายเร้งรัดเหลือ
รื่นรวยช่วยเอื้อเฟื้อ	ร่าเรจใจไม่ร้อนรน

(มาลินี ฝัฒนประการ, 2537: 82)

คำควบล้ำ ร (กาพย์สุรางคนางค์)

กริดกริ่งในไพร	ร้าวกระาะเคาะไม้
อย่าโกรธเกรี้ยวกราด	กรูไล่กวางาม
ครุโกร่งแก้งกล้าม	หวั่นหวาดเกรงขาม
	ใครห้ามไม่ฟังฯ
ข้าวเกรียบเด็กชอบ	กรุบกริมเคี้ยวกรอบ
แม่ไปในกรุง	กริดกึ่งกำมกราม
หนูกรองร้องตาม	ลุงไกรไต่ถาม
	แมวชิงวิ่งเกรียว

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ และคณะ, 2533: 97)

คำควบล้ำ ล (วิชมมาลาฉันท 8)

ดวงเดือนเคลื่อนคล้อย	เมฆน้อยคลี่คลาย
รูปร่างกลับกลาย	เป็นกลุ่มเคลื่อนตา
เดินเดี่ยวเปลี่ยวเปล่า	เพื่อนเราไคลคลา
เพลีนเพลงแว่วมา	คลับคล้ายเคยฟัง

(ฐะปะนีย์ นาครทรรพ และคณะ, 2533: 98)

2. การสร้างเกมในการเรียนรู้ภาษา เช่น

2.1 เกมหรรษาปริศนา ร เรือ หรือ ล ลิง

คำชี้แจง: อ่านบทกวีแต่ละข้อให้เข้าใจ แล้วเลือกคำข้างหน้ามาเติมลงใน

ช่องว่างให้ถูกต้อง

ก. รื่น / ลื่น

หอม.....ขึ้นดอกไม้	ซ่อนอยู่ใต้พุ่มใบบัง
เก็บเพลีนไม่ระวัง	หกล้มสมน้ำหน้า
เฉลย:	
หอม...(รื่น)...ขึ้นดอกไม้	ซ่อนอยู่ใต้พุ่มใบบัง
เก็บเพลีนไม่ระวัง	...(ลื่น)...หกล้มสมน้ำหน้า

ข. แร้ง / แลง

น้ำไหลเชี่ยว.....	กระทบแก่งหิน
มากมายฝังดิน	ก้อนศิลา.....
เฉลย:	
น้ำไหลเชี่ยว...(แร้ง)...	กระทบแก่งหิน
มากมายฝังดิน	ก้อนศิลา...(แลง)...

ค. แปร / แปล

ชีวิตเปลี่ยน.....

ไม่แนคงที่

เอกสารชิ้นนี้

ช่วย.....เป็นไทย

เฉลี่ย:

ชีวิตเปลี่ยน...(แปร)...

ไม่แนคงที่

เอกสารชิ้นนี้

ช่วย...(แปล)...เป็นไทย

ง. รอบรู้ / ลอปรู้

.....การงาน

ทุกด้านเจนจัด

รู้สึกอึดอัด

.....ความลับ

เฉลี่ย:

...(รอบรู้)...การงาน

ทุกด้านเจนจัด

รู้สึกอึดอัด

...(ลอปรู้)...ความลับ

(มะนอง ดาว, 2554: 18-23)

2.2 เกมปริศนา ทายใบคำที่มี ร หรือ ล โดยใช้ท่าทางหรือรูปภาพ

อุปกรณ์: กระดาษหรือกระดานที่กำหนดให้เขียนคำตอบ

- 1) ให้ดูภาพการลิ้นลิ้ม แล้วเขียนคำตอบให้ถูกต้อง (เฉลี่ย: ลิ้นลิ้ม)
- 2) ทำท่าทางรีบร้อนให้ดู แล้วเขียนคำตอบให้ถูกต้อง (รีบร้อน)
- 3) ออกมาแนะนำคำที่ใช้ ร ล ภายในเวลาที่กำหนด
- 4) ต่อคำท้ายให้ถูกต้อง เช่น

ครึ่ง.....

(เฉลี่ย: ครึ่งคราว)

คล่อง.....

(เฉลี่ย: คล่องแคล่ว)

เริง.....

(เฉลี่ย: เริงร่า)

ร้อย.....

(เฉลี่ย: ร้อยกรอง)

เปรียบ.....

(เฉลี่ย: เปรียบเปรย)

3. การฝึกการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ

3.1 ฝึกออกเสียง คำอักษรควบแท้

3.1.1 คำควบ ร ล

- 1) กลุ่มคำและประโยคที่มี ร ควบกล้ำ

กลุ่มคำ ได้แก่ กราบ กรอง กริด โกรธ แกร่ง ร้อน โปรงปราย

ประโยค ได้แก่ ครอบครัวนี้ม้งานครึกครื้นเป็นครั้งคราว

- 2) กลุ่มคำและประโยคที่มี ล ควบกล้ำ

กลุ่มคำ ได้แก่ กลัว กลอง กลับ กลิ่น คลาย คล้าย คลอง
ประโยค ได้แก่ ฟังเพลงเพราะพริ้ง ทำให้เพลิดเพลิน (อนงค์ศิริ

วิชาลัย, 2542: 59)

3.1.2 คำควบ ว

กว่า	ไกว	กว้าง
ขวา	ไขว่	เขว
คว่ำ	คว่ำ	แคว
กวัดแกว่ง	กวัดไกว	กว้างขวาง

3.2 ฝีกออกเสียงคำควบ ว และเสียงใกล้เคียง

กัต	กวัด	ฝัด
خن	ชวน	ฝน
คั่น	ควั่น	พั่น
ค้ำ	คว่ำ	ฟ้า

3.3 ฝีกออกเสียงประโยคคำควบ ว และเสียงใกล้เคียง

- 1) พ่อค้ากว้านซื้อก้านมะพร้าว
- 2) นกกวักบินฮือลงจิกฝักบัวกันขวกไขว่
- 3) แม่ครัวคว่ำขวดเอาคว่ำลง
- 4) นั่งรถไฟแกว่งไปเหมือนไกวเปล
- 5) คุณยายคว้านผลไม้อยู่ริมกว้าน

4. การฝีกอ่านคำประพันธ์ฝีกออกเสียงคำควบ ร ล เช่น

4.1 ฝีกออกเสียงคำควบ ร

คำไทยใช้ตัวรอ	ประโยชน์หนอมีมากมาย
คำใช้ ร เรียงราย	สืบทอดไว้ไม่ร้างรา
รับราชราษฎรร่วมใจ	รักษาไว้ให้นานหนา
รักเรือนเร่รู้ค่า	เรือนสะอาดปราศโรคภัย
รักเรียนเพียรรู้รอบ	ชนขึ้นชอบอย่ารำไร
ร่ำเร่บันเทิงใจ	ชมสายรุ้งรุ่งเรืองรอง
เรื่องราวข่าวรบบรา	น่านระอาอุราหมอง
เหล่าดรณขอเรียกร้อง	ให้หยุดรบสุขสันต์
จรวดโรจน์แรงฤทธิ์	รอนชีวิตทุกคืนวัน
รณรงค์เพื่อ ร นั้น	อยู่คู่ฟ้าดีกว่าเอย

(ฐปะปะนีย นาคทรรพ และคณะ, 2533: 97)

4.2. ขีดเส้นใต้คำที่เขียนผิด แล้วนำคำที่เขียนผิดมาเขียนเป็นคำที่ถูกต้อง
(กาพย์ยานี 11)

ตัว ร ขอเรียกร้อง	ให้ไทยพองช่วยรณรงค์
ต่อชีพให้ยืนยง	เป็นสมบัติวัฒนธรรม
ออกเสียงเพียงรัวลิ้น	ให้ได้ยินชัดถ้อยคำ
เสียง ล ร ประจำ	อย่าปะปนทนมัไหว
ลองคิดว่า สูญ ร	สุดเศร้าหนอภาษาไทย
เสียงควบ ร ทัวไป	จักพลอยหายเสียตายเหลือ
เช่นเล่นไม่เป็นเลื่อง	หมึกหมดเปรี๊ยะเสียงสั่นเคลือ
ควัใหญ่ไม่มีเกือ	แกงลสพานำล่าคาญ
คนลักแสนรักดี	พูดอย่างนี้ น่าสงสาร
อาจหาว่าเป็นพาล	รักข้าวของต้องอาญา
นักลบ ลบเพื่อชาติ	เคยองอาจหมดสง่า
นักเลียนเพี้ยนวิชา	เลยถูกว่าล้อเรียน
บันเทิงลิ้นเรใจ	เหมือนเดิมไปลิ้นวนเวียน
คุณครูผู้พากเพียร	กลายเป็น ครู ดูน่าขัน
เอกราช ชาติเสรี	เสียงอย่างนี้น่าเบื่อคัน
ไฟลิที่โลมลิ้น	ขาดเลี้ยวแลง แก้ง เลลวน
เลื่องลาวข้าวเหมือนแล	ฟังแล้วแย้ลิ้นผันผวน
ลำไลไม่สมควร	มาเถิดพองพิน้องไทย
ล่วมแลงร่วมใจกัน	ช่วย ร นั้นให้ปลอดภัย
พ่อขุนฯ ท่านสร้างไว้	ของมีค่าอย่าให้สูญ
ฝึกฝนลูกหลานไทย	ออกเสียงได้ไม่อาดูร
เพื่อ ร จักจรรูญ	ดำรงอยู่คู่ไทยเทอญ

(ฐปะปะนีย นาคทรรพ และคณะ, 2533: 96)

เฉลย: คำที่ถูกต้อง ได้แก่ 1) เรื่อง 2) เปลือง 3) เครือ 4) ครัว 5) เกลือ 6)

รส 7) รำคาญ 8) คนรัก 9) ลักข้าว 10) นักรบ 11) รบ 12) นักเรียน 13) เพียร 14) ล้อเลียน 15) รื่นเริง 16) ครู 17) พากเพียร 18) ครู 19) เอกราช 20) เสรี 21) ครัน 22) ไฟรี 23) โรมรัน 24) เรี่ยวแรง 25) แก้ง 26) เรรวน 27) เรื่องราว 28) เหมือนแร่ 29) รำไร 30) ร่วมแรง

กิจกรรมแบบฝึกทั้งหมดที่ยกมา หากฝึกฝนบ่อย ๆ จะเป็นการพัฒนาการใช้ภาษาไทยให้ดีขึ้น นอกจากนั้น ผู้เขียนยังมีแนวคิดวิธีการแก้ไขปัญหาคำออกเสียง ร ล และคำควบกล้ำได้ถูกต้อง อาจใช้วิธีการ ดังนี้

1. **ระลึกถึงความหมาย** ในการออกเสียงคำที่มี ร ล และคำควบกล้ำ ตลอดถึงการนำคำไปใช้ในการสื่อสารได้ถูกต้อง โดยจะต้องรู้และเข้าใจความหมายของคำ การอ่านคำ การออกเสียงคำ การนำคำไปใช้ ถ้าพูดผิดความหมายก็จะเปลี่ยนไป ดังนั้นเยาวชนไทยควรมีความรอบรู้ในการอ่านเขียนคำและการใช้คำให้ถูกต้องโดยมีพจนานุกรมภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบดูความหมายของคำ

2. **ฝึกบรรยาย ฝึกออกเสียง** การฝึกรวลีนออกเสียง ร ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอทุกวัน โดยการออกเสียงจากประโยคหรือบทหรือกรอประเภต่าง ๆ เช่น “โรงเรียนอยู่ใกล้โรงแรม คุณครูจึงตรวจตรารถที่มาจากตราบักเรียนอย่างเคร่งครัด” การออกเสียงตัว ร ให้ชัดเจน สามารถฝึกฝนด้วยการทำความเข้าใจที่ปลายลิ้น ซึ่งกำลังแตะที่บริเวณเพดานแข็งในช่องปาก แต่ไม่ทันแตะก็รวลีนเป็นเสียง ร ออกมา หากฝึกออกเสียงบ่อย ๆ จะออกเสียงได้ชัด ขณะเดียวกันให้อ่านวีซีดีตรงกลางศีรษะ จะรู้สึกถึงการสั่นคลอนของศีรษะ ซึ่งเป็นลักษณะของการออกเสียง ร อย่างชัดเจน

3. **ให้ผู้ใกล้เคียงประเมิน** โดยวิธีการพูดหรือการเขียนคำให้เพื่อนหรือญาติสนิทฟังหรืออ่านคำที่มี ร ล และคำควบกล้ำให้ฟัง เพื่อประเมินการพูดหรือการเขียนว่า ถูกต้องชัดเจนเพียงใด หากยังต้องปรับปรุงแก้ไข ควรรับดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง

4. **เปล็ดเพลนใช้เพลงประกอบ** การเลือกเพลงที่สนุกสนานร้องได้ทุกโอกาส อาจเป็นเพลงไทยสากลหรือเพลงไทยเดิม เมื่อฟังแล้วร้องตามจะทำให้เกิดทักษะการพูดหรือการออกเสียง ร ล และคำควบกล้ำชัดเจนยิ่งขึ้น เพราะเป็นการฝึกทักษะการออกเสียง ร ล ตามเนื้อเพลง โดยไม่ได้ตั้งใจฝึกฝนทักษะโดยตรง เพราะเกิดความสนุกสนานเปล็ดเพลนในการร้องเพลง เช่น เพลงเหมือนไม่เคย ซึ่งมีเนื้อร้องขึ้นต้นว่า

เรื่อยเรื่อยมาเรียงเรียง	นกบินเฉียงไปทั้งหมด
ตัวเดียวมาไร้คู่	เหมือนพี่อยู่เพียงเอย
ร่ำรำไรรอนรอน	อกสะท้อนอ่อนใจเข้า
ดวงใจใยหนีหน้า	โถแก้วตามาหมางเมิน
รู้ไหมใครเข้าเท่า	เหมือนพี่เศร้าเจ้าห่างเหิน
เคยแนบแอบอกเพลน	กลับหมางเมินเหมือนไม่เคย
แจ้วแจ้วจ่านรจา	ยกดินฟ้ามาอ้างเอย

แรมรามาละเลย

เหมือนไม่เคยเลยหรือไร

(พูนพงษ์ งามเกษม, 2549: 121)

5. ทดสอบด้วยการฟังเสียงตนเอง โดยการร้องเพลงหรืออ่านออกเสียงเนื้อเพลงแล้วอัดใส่เทปไว้เพื่อประเมินว่า สามารถอ่านคำที่มี ร ล หรือคำควบกล้ำได้ดีหรือควรปรับปรุงอย่างไร

6. ครั้นเคร่งกับการแสดงละคร โดยวิธีการแต่งบทละครสั้น ๆ ที่มีบทสนทนาและให้ตัวละครมีชื่อที่มีตัว ร ล อยู่ด้วย แล้วสวมบทบาทการแสดงตามเรื่องที่เกิดขึ้นไว้ นอกจากเกิดความสุขสนุกสนานกับบทละครแล้ว เป็นการฝึกฝนทักษะการพูดออกเสียงคำที่มี ร ล และคำควบกล้ำได้ดีอีกวิธีหนึ่ง

7. ใช้อุปกรณ์ประกอบ เช่น ใช้เทปวีดิทัศน์การพูดหรือการเขียนคำที่มี ร ล และคำควบกล้ำเป็นแบบฝึกทักษะสำหรับตนเอง นอกจากนั้น ยังใช้วีดิทัศน์ชมการแสดงจำอวดหน้าจอ ตลกหรือนักร้องเพื่อประเมินทักษะการพูดออกเสียงคำที่มี ร ล และคำควบกล้ำที่เป็นต้นแบบของการฝึกทักษะการพูดสำหรับตนเอง

8. ให้อบคอบต้องฝึกอ่าน การหาแบบฝึกทักษะการพูดและการเขียนคำจากแหล่งเรียนรู้อื่นทุกวัน จนเกิดความเคยชินกับสายตาตนเอง สามารถแยกแยะคำที่มี ร ล และคำควบกล้ำ อ่านคำได้รวดเร็วทั้งที่เป็นประเภทร้อยแก้วและร้อยกรอง วิธีการหาแบบฝึกอาจหาจากการอ่านหนังสือพิมพ์ นวนิยาย เรื่องสั้นและข้อความต่าง ๆ

9. อยากเชี่ยวชาญต้องฝึกฝน การหาประสบการณ์การพูดและการเขียนจากนอกห้องเรียนด้วยตนเอง เช่น อาสาเป็นพิธีกรในสถานศึกษาหรือชุมชน เป็นมัคคุเทศก์นำชมสถานที่สำคัญหรือสมัครร่วมกิจกรรมเวทีประกวดร้องเพลงตามโอกาสต่าง ๆ จะช่วยให้การออกเสียง ร ล และคำควบกล้ำชัดเจนยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาเรื่องนี้ทำให้เห็นความสำคัญและความรู้เรื่องคุณค่าของคำในการสื่อสาร ซึ่งจำแนกได้ ดังนี้

1. ภาษาไทยเป็นคำที่มีความหมายเฉพาะ เนื่องจากคำในภาษาไทย 1 คำ มีความหมายชัดเจน หากผู้สื่อสารไม่เข้าใจความหมายของคำที่ใช้ ร ล และคำควบกล้ำที่ถูกต้องแล้ว การสื่อสารจะส่งผลให้ผู้รับสารมีเข้าใจไม่ตรงกับจุดประสงค์ที่ผู้สื่อสารต้องการแสดงความรู้สึกรู้สึกนึกคิดได้ เช่น คำว่า รัก กับ ลัก

2. ลักษณะของคำพ้องเสียงและพ้องรูปที่ทำให้ความหมายแตกต่างกัน หากเปลี่ยนตัวพยัญชนะ เช่น คำว่า เครื่องราง ที่มักพูดและเขียนเป็นเครื่องราง ความหมายจะเพี้ยนไป เพราะคำว่า ราง หมายถึง สิ่งบอกเหตุร้ายหรือดี เช่น สมชัยมีเครื่องราง

ของคลังที่หามาได้มากเหลือเกิน หมายถึง สมชัยมีสิ่งของที่ไม่ดีเป็นอับมงคลต่อตนเองมากเหลือเกิน

3. การออกเสียงผิดทำให้ผู้รับสารเข้าใจความหมายของคำและข้อความผิดไปด้วย เช่น โลงเลียนขนบที่เป็นเพ็ญยังมีอีกมาก รัฐบาลควรเร่งปลูกสร้างอาคารถาวรให้ เป็นประโยชน์ที่สื่อความหมายไม่ถูกต้อง เพราะโลง หมายถึง โลงศพที่ใช้สำหรับให้คนตายนอน เพ็ญ หมายถึง ไฟที่ลุกไหม้ ดังนั้น ประโยคที่ถูกต้องควรใช้ว่า โรงเรียนขนบที่เป็นเพ็ญยังมีอีกมาก รัฐบาลควรเร่งปลูกสร้างอาคารถาวรให้ หมายถึง โรงเรียนที่มีหลังคาเป็นเพ็ญยังมีอีกมาก เพราะเพ็ญ หมายถึง สิ่งปลูกสร้างมีทั้งชนิดชั่วคราวและขนาดเล็กชนิดถาวร ดังนั้น เยาวชนไทยควรใส่ใจและตระหนักการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง

สรุป

จากสภาพปัญหาในการออกเสียง ร ล และคำควบกล้ำดังกล่าว หากเยาวชนไทยมีจิตสำนึกและตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนเองที่ต้องรักษามรดกทางวัฒนธรรมทางภาษาของชาติแล้ว ปัญหาการใช้ภาษาที่วิบัติก็จะค่อย ๆ หดไป สิ่งสำคัญในการแก้ไขปัญหา คือ ความศรัทธา ความตั้งใจ การฝึกฝนและการประยุกต์ใช้สื่อ รวมถึงรูปแบบวิธีการต่าง ๆ ที่นำเสนอมา เพื่อนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาของตนเอง หากเยาวชนรู้จักประยุกต์การฝึกฝนภาษากับสื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่ในยุคโลกไร้พรมแดนหรือยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ไม่ว่าจะเป็นสื่อทางอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์และเครื่องมือวิทัศน์ ซึ่งสามารถเลือกใช้บริการได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว การฝึกฝนทักษะการออกเสียง ร ล และคำควบกล้ำจะน่าสนใจ เพราะสามารถฝึกฝนได้ตลอดเวลา ดังนั้น เยาวชนไทยในฐานะที่มีหน้าที่สืบสานมรดกทางภาษา ต้องตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ภาษาด้วยการออกเสียงให้ชัดเจน อันจะเป็นเสน่ห์ต่อตนเองในการสื่อสารภาษาไทยและปัญหาการออกเสียง ร ล และคำควบกล้ำที่ไม่ถูกต้องก็จะหมดไป ทั้งเป็นการรักษามรดกวัฒนธรรมด้านภาษาของประเทศชาติ ดังบทกลอนที่ว่า

ภาษาไทยไพเราะเสนาะเสียง	ร้อยคำเรียงอ่านเขียนอักษรสาสน์
คำ ร ล ใช้ผิดจะเสียการ	ต้องตรวจทานใช้คำจำนรรจา
คำควบกล้ำชี้เอกลักษณ์ไทย	คำยิ่งใหญ่มรดกทางภาษา
จงรักษไว้คงอยู่คู่พารา	ทั่วโลกาชื่นชมนิยมนไทย

เอกสารอ้างอิง

- ฐะปะนีย์ นาครทรรพ และคณะ. (2533). *บันไดหลักภาษา 1*. กรุงเทพมหานคร: ไทยร่มเกล้า.
- เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์. (2538). เอกลักษณะในภาษาไทยการออกเสียง ร ล และคำควบกล้ำ. *สารสถาบันภาษาไทย*. 2 (2), 33-38.
- พูนพงษ์ งามเกษม. (2549). *เพลงจากวรรณคดี*. พิษณุโลก: ภาควิชาภาษาและคติชนวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- มะนอง ดา. (2554). *เกมทฤษฎาปริศนาภาษาไทย*. กรุงเทพมหานคร: เยลโล่การพิมพ์.
- มาลินี ฝิโลประการ. (2537). ปัญหาการออกเสียงภาษาไทยของเยาวชนไทย. *สารสถาบันภาษาไทย*. 1 (2), 80-86.
- วันเพ็ญ เซ็นตระกูล. (2549). พระผู้ทรงมีพจน์อันสุนทร. ใน *ถวายเป็นงานผ่านภาษา “ตามรอยพระยุคลบาทช่วยชาติได้อย่างไร”: รวมบทสุนทรพจน์อุดมศึกษาเฉลิมพระเกียรติซึ่งถวายเป็นพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวระหว่างปี พ.ศ. 2543-2548*, หน้า 10-17. กรุงเทพมหานคร: สมาคมนิสิตเก่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สมัย วิถีรุ่งโรจน์. (2539). *เอกสารคำสอนวิชาการใช้ภาษาไทย: ฟัง พูด อ่าน เขียน*, พิมพ์ครั้งที่ 2. สงขลา: ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสงขลา.
- อนงค์ศิริ วิชาลัย. (2542). *คู่มือครูสอนซ่อมเสริมภาษาไทย*, พิมพ์ครั้งที่ 3. พะเยา: หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพะเยา.

ความเชื่อพญานาคกับการเสี่ยงทายในพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์คำชะโนด

The Naga Belief and Prophecy in the Sacred Area of

Kham Chanot

มัชฌิมา วีรศิลป์

Machima Weerasilp

คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Faculty of Interdisciplinary Studies, Khon Kaen University

Corresponding Author, E-mail: machwe@kku.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการเสี่ยงทายรูปแบบต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับความเชื่อพญานาค โดยใช้กรณีศึกษาจากพื้นที่คำชะโนด ซึ่งจัดเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อของคนท้องถิ่น โดยได้ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์และสังเกตวิธีชีวิตชุมชนในพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์คำชะโนด ผลการศึกษา พบว่า ความเชื่อพื้นบ้านส่งผลโดยตรงต่อวัฒนธรรมการทำนาย ขอพรและเสี่ยงโชค ก่อให้เกิดวัตถุทางวัฒนธรรมที่ตอบรับกับการเสี่ยงทายในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อเศรษฐกิจของชุมชนคำชะโนด นอกจากนี้ ยังพบว่า ในบริเวณพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์คำชะโนดมีความเชื่อเรื่องพญานาคกับการเสี่ยงทาย 3 รูปแบบ คือ 1) การเสี่ยงทายขอเลขเสี่ยงโชคจากต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์ 2) การเสี่ยงทายด้วยการลูบช่องอริษฐานกับพ่อปู่ศรีสุทโธแม่ย่าศรีปทุมมานาคราช 3) การเสี่ยงทายด้วยการทุบหินคลอนหรือไขพญานาค แล้วนำไปเทียบกับคำทำนายบุญบารมีและโชคลาภของตนตามสีของเพชรพญานาคที่บรรจุอยู่ภายในหินคลอนหรือไขพญานาค

คำสำคัญ: ความเชื่อพญานาค; การเสี่ยงทาย; พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์; คำชะโนด

Abstract

This article aims to propose the various prophecy forms that are associated with the beliefs of the Naga serpent in case study of the Kham Chanot area which is classified as a sacred area according to local beliefs. The data is collected by studying the related documents,

interviewing, and observing the Kham Chanot Community. The results of the study found that local beliefs directly affected the culture of divination, making blessings, and gambling. These are the material cultures related to various forms of divination which directly affect the economy of the Kham Chanot Community. It is also found that in this area is concerned with the beliefs of Naga serpents and prophecy which is divided into 3 forms: 1) to make a bet for a lucky number from the sacred tree; 2) to make a chance by stroking a gong in prayer with grandfather, Srisuttho Naga and grandmother, Sripatumma Naga; 3) to make a fortune by hitting the shaken rock or Naga Egg and then compare it with the prophecy of merit and fortune according to the colors of Phet Naga contained within the shaken rock or Naga Egg.

Keywords: Naga Belief; Prophecy; Sacred Area; Kham Chanot

บทนำ

พื้นที่คำชะโนดหรือป่าคำชะโนดตั้งอยู่ในเขตอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี เป็นพื้นที่ที่มีสภาพเป็นน้ำคร่ำ มีต้นชะโนดที่เป็นพืชตระกูลปาล์มขึ้นอยู่หนาแน่นเต็มบริเวณเนื้อที่ประมาณ 20 ไร่ จึงเป็นที่มาของชื่อคำชะโนด หมายถึง แหล่งน้ำที่มีต้นชะโนด (สุรเชษฐ์ อินธิแสง, 2560: 128) จากข้อมูลประวัติศาสตร์เมืองคำชะโนดเชื่อว่าเป็นเมืองพญานาค ด้วยลักษณะอุดมคติความเชื่อที่ปลูกฝังดังกล่าวนี้จึงทำให้พญานาคมีอิทธิพลหรือมีอำนาจ (พลธรรม จันทร์คำ, 2551: 3) ต่อวิถีชีวิตของชุมชนละแวกนี้อย่างมาก

เมื่อความเชื่อและความศรัทธาเกี่ยวกับตำนานวังนาคนและพญานาคราชศรีสุทโธมีความเกี่ยวพันแน่นแฟ้นกับคนในชุมชน ส่งผลให้เกิดวาทกรรมเกี่ยวกับพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่อเกี่ยวกับตำนานพญานาคได้รับการถ่ายทอดและฝังรากลึกลงกับวิถีชีวิตของชุมชน สร้างวาทกรรมเกี่ยวกับความศักดิ์สิทธิ์ให้กับพื้นที่คำชะโนดและส่งผลให้กับชุมชนในแง่ของประโยชน์ที่เอื้อให้กับบุคคลในชุมชน ทั้งในแง่การอนุรักษ์พื้นที่คำชะโนดไม่ให้ถูกรุกล้ำทำลาย การท่องเที่ยว การผลิตและการค้าขายสินค้าทางวัฒนธรรม อาทิ บายศรีรูปพญานาค เข็มกลัดและธุรกิจภาพถ่ายที่ระลึก (มัชฌิมา วีรศิลป์, 2561: 3-4)

ตำนานพื้นบ้านที่เล่าถึงเรื่องราวการเกิดขึ้นของแม่น้ำโขงมีพญานาคเป็นตัวละครหลักที่สำคัญ ตามตำนานที่เล่าขานกันในเชิงมุขปาฐะ ถ่ายทอดเรื่องราวสืบต่อกันมา ดังใจความว่า มีพญานาค 2 ตน คือ สุทโธนาคราชกับสุวรรณนาคราช ทั้งสองเป็นเพื่อนรักกันและต่างฝ่ายต่างผลัดกันไปหาอาหาร โดยมีข้อตกลงกันว่า หากฝ่ายใดออกไปหาอาหาร อีกฝ่ายหนึ่งต้องไม่ออกไป อาหารที่หามาได้ให้นำมาแบ่งกันอย่างละครึ่ง เมื่อถึงคราวสุทโธนาคออกไปล่าสัตว์ ได้เนื้อช้างมา จึงนำเนื้อช้างที่ได้แบ่งให้สุวรรณนาค พร้อมทั้งนำขนของช้างไปยืนยันว่า เป็นเนื้อช้างจริง ต่อมาเมื่อถึงคราวที่สุวรรณนาคออกไปหาอาหาร ครั่งนี้ได้เม่นกลับมา จึงได้นำเนื้อและขนของเม่นไปมอบให้แก่สุทโธนาคเหมือนเช่นเคย แต่สุทโธนาคกลับไม่พอใจ เพราะขนของเม่นที่มีขนาดใหญ่กว่าขนของช้าง ปริมาณเนื้อที่ได้ก็ควรมีมากกว่าเนื้อของช้าง จึงคิดว่า สุวรรณนาคไม่มีความซื่อสัตย์ ฝ่ายสุวรรณนาคพยายามที่จะอธิบาย แต่ก็ไม่สำเร็จ เป็นชนวนให้เกิดสงครามระหว่างนาคทั้งสองตน เกิดความเดือดร้อนสะเทือนไปทั้งสามโลก คือ โลกสวรรค์ โลกมนุษย์และโลกบาดาล พระอินทร์ทรงทราบเรื่องจึงหาวิธีระงับเหตุ โดยให้พญานาคทั้งสองแข่งขันสร้างแม่น้ำขึ้นคนละสาย หากใครสร้างถึงทะเลก่อนจะเป็นผู้ชนะ เมื่อได้ยินเช่นนั้น สุทโธนาคก็ได้สร้างแม่น้ำมุ่งไปทางทิศตะวันออกของหนองกระแสน และด้วยความที่สุทโธนาคมีนิสัยใจร้อน เมื่อพบเจอภูเขากั้นทางแม่น้ำก็จะหลบหลีกทำให้แม่น้ำโค้งไปโค้งมาจึงเกิดเป็นแม่น้ำโขง ฝ่ายสุวรรณนาคได้สร้างแม่น้ำขึ้นทางทิศใต้ของหนองกระแสน สุวรรณนาคมีความละเอียดและใจเย็น แม่น้ำที่สร้างขึ้นจึงมีความตรงกว่าแม่น้ำทุกสาย เกิดเป็นแม่น้ำน่าน สุทโธนาคเป็นผู้ที่สร้างแม่น้ำได้เสร็จก่อน จึงเป็นผู้ชนะและได้ร้องขอรางวัลเป็นปลาบึก โดยขอให้มียูอยู่ในแม่น้ำโขงเพียงแห่งเดียวเท่านั้น จากนั้นสุทโธนาคจึงเหาะไปเฝ้าพระอินทร์ ณ ดาวดึงส์ ทูลถามพระอินทร์ว่า “ตัวข้าเป็นเชื้อพญานาคจะอยู่โลกมนุษย์นานเกินไปก็ได้” (ลลนา ศักดิ์ชูวงศ์, 2548: 61) จึงขอทางขึ้นลงระหว่างเมืองบาดาลกับเมืองมนุษย์ไว้ 3 แห่งด้วยกัน คือ 1) พระธาตุหลวงนครเวียงจันทน์ 2) หนองคันแทหรือหนองกระแสน และ 3) คำชะโนด นอกจากนั้น ยังขอทางขึ้นลงที่เป็นของพญานาคเท่านั้นไว้ที่ป่าคำชะโนด ซึ่งมีต้นชะโนดขึ้นเป็นสัญลักษณ์ ตลอดจนขอให้สุทโธนาคพร้อมด้วยบริวารสามารถกลายร่างเป็นมนุษย์ได้ 15 วันในเวลาข้างขึ้น ส่วนอีก 15 วันในเวลาข้างแรมสุทโธนาคและบริวารจะมีร่างเป็นพญานาค เรียกชื่อว่า พญาศรีสุทโธนาคราช และตั้งบ้านเมืองปกครองอยู่ที่คำชะโนด ด้วยตำนานดังกล่าวทำให้พื้นที่ป่าคำชะโนดกลายเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์คำชะโนด ซึ่งเป็นพื้นที่ที่เชื่อมโยงเรื่องราวของพญานาคและความศรัทธาของคนในท้องถิ่นผนวกเข้าด้วยกัน กลายเป็นความเชื่อและตำนานพื้นบ้านดังกล่าว

จากการค้นคว้าจากเอกสารและการเก็บข้อมูลในพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์บริเวณคำชะโนด โดยใช้วิธีวิทยาในการวิเคราะห์ตำนานพื้นบ้านและวิธีการทางคติชนวิทยา ตำนานท้องถิ่นเกี่ยวกับเรื่องเล่าของสุทโธนาคนั้นเป็นส่วนสำคัญในการสร้างป่าคำชะโนดให้กลายเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจชุมชนและมีความหมายในเชิงวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างแนบแน่น

นอกจากนั้น จากการเก็บข้อมูลเบื้องต้นยังพบว่า พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์คำชะโนด โดยเฉพาะบริเวณวัดศรีสุทโธ เป็นพื้นที่ที่คนในท้องถิ่นและผู้นับถือจากต่างถิ่นเดินทางเข้ามาใช้พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ในลักษณะต่าง ๆ อาทิ การขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ช่วยเหลือ การนำน้ำศักดิ์สิทธิ์กลับไปเพื่อเป็นขวัญกำลังใจตามความเชื่อ การท่องเที่ยวเพื่อสัมผัสบรรยากาศตามตำนานเรื่องเล่า โดยเฉพาะการเชื่อมโยงพื้นที่คำชะโนดกับตำนานพญานาค ด้วยการผูกโยงเข้ากับเรื่องเล่าทางศาสนาเพื่อรับรองความเชื่อให้มีความหมายในเชิงวัฒนธรรม ทั้งที่เป็นวัฒนธรรมทางวัตถุ (Material Culture) และวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ (Non-material Culture) จากความเชื่อดังกล่าว ผู้เขียนจึงประสงค์ที่จะศึกษาความสำคัญของความเชื่อเรื่องพญานาคและความสัมพันธ์ที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน โดยเฉพาะการเสี่ยงทาย ทำนายโชคบนพื้นฐานของความเชื่อนี้

เนื้อเรื่อง

ความเชื่อพญานาคกับการเสี่ยงทายในพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์คำชะโนดเป็นความเชื่อพื้นบ้านที่เกี่ยวข้องกับตำนานพญานาคเป็นองค์ประกอบหลักที่ส่งผลโดยตรงต่อวัฒนธรรมการทำนาย การขอพรและการเสี่ยงโชคในพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์บริเวณคำชะโนด ก่อให้เกิดวัตถุทางวัฒนธรรมที่ตอบรับกับการทำนายและการเสี่ยงทายในรูปแบบต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังส่งผลโดยตรงต่อเศรษฐกิจชุมชนคำชะโนด เช่น การบูชาเครื่องรางของขลัง การจำหน่ายสินค้าเครื่องบริโภค การใช้จ่ายในการเดินทางด้วยยานพาหนะต่าง ๆ

จากข้อมูลที่รวบรวมจากภาคทฤษฎีและสำรวจภาคสนามในพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์คำชะโนด พบความเกี่ยวข้องระหว่างความเชื่อด้านพญานาคกับการเสี่ยงทาย 3 รูปแบบ คือ 1. การเสี่ยงทายขอเลขจากต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์ 2. การเสี่ยงทายด้วยการลูบข้อมืออริษฐานกับพ่อปู่ศรีสุทโธแม่ย่าศรีปทุมมานาคราช และ 3. การเสี่ยงทายด้วยการทูลหินคลอนหรือไขพญานาค แต่ละรูปแบบมีรายละเอียด ดังนี้

1. การเสี่ยงทายขอเลขจากต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์ ในบริเวณคำชะโนดมีความเชื่อว่า ต้นชะโนด เป็นต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์ เนื่องจากมีความเกี่ยวโยงกับตำนานป่าคำชะโนดและความเชื่อว่า หากผู้ใดนำต้นชะโนดออกจากป่าคำชะโนดจะต้องพบกับภัยพิบัติ

นอกจากนี้ ต้นไม้ใหญ่ที่มีอายุเก่าแก่ ซึ่งมีความเชื่อเกี่ยวกับการบนบานศาลกล่าว โดยเฉพาะการขอเลขเพื่อนำไปเสี่ยงดวง จากการเก็บข้อมูลในปี พ.ศ. 2559 ยังมีการโรยแป้งบนเปลือกไม้เพื่อให้ปรากฏเป็นร่องรอยแล้วตีความว่า มีลักษณะคล้ายตัวเลขใด แต่ในปี พ.ศ. 2560 ทางกองอำนวยการผู้ดูแลพื้นที่คำชะโนด ตัดป้ายห้ามโรยแป้งบนต้นไม้ เนื่องจากการโรยแป้งบนเปลือกไม้ก่อให้เกิดคราบสกปรกในพื้นที่และเป็นโทษต่อต้นไม้ที่มีอายุเก่าแก่ จึงทำป้ายห้ามโรยแป้งบนเปลือกต้นไม้ไว้แจ้งแก่นักท่องเที่ยวและผู้มาเยือนคำชะโนด

ภาพ 1-2 ต้นไม้ที่ผู้ศรัทธานำแป้งมาโรยขอเลขเสี่ยงโชค ถ่ายเมื่อปี พ.ศ. 2559

ภาพ 3 กองอำนวยการตัดป้ายห้ามโรยแป้งบนต้นไม้ ถ่ายเมื่อปี พ.ศ. 2560

จากที่กล่าวมา จะเห็นว่า ในบริเวณพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์บริเวณคำชะโนด มีการเสี่ยงโชคเกี่ยวกับโชคลาภอย่างเข้มข้น ทั้งการขอเลขเด็ดเสี่ยงรางวัลและการบนบานเพื่อให้สมปรารถนาในเรื่องต่าง ๆ ตามความปรารถนาของแต่ละคน

2. การเสี่ยงทายด้วยการลูบห้อยอริษฐานกับพ้อปู่ศรีสุทโธแม่ย่าศรีปทุมมา นาคราช นอกจากการลูบแป้งและอริษฐานเสี่ยงทายเพื่อขอเลขเด็ดจากต้นไม้แล้ว ยังมี การเสี่ยงทายด้วยการลูบห้อยอริษฐาน โดยการเดินหาห้อยที่รู้สึกต้องใจผู้เสี่ยงทาย (บริเวณคำชะโนดมีห้อยจำนวนมากและหลายขนาดตั้งอยู่หลายมุม) นั่งลงหน้าห้อยแล้ว ตั้งจิตอริษฐานในสิ่งที่ต้องการทราบ จากนั้นเอามือลูบรอยนูนกลางห้อยไปเรื่อย ๆ หาก สิ่งที่ถามจะสำเร็จดังประสงค์ ห้อยจะค่อย ๆ ดังกังวานตอบรับคำอริษฐาน แต่หากไม่ สมปรารถนา ห้อยจะไม่เกิดเสียง แม้ผู้อริษฐานเสี่ยงทายจะลูบนานเท่าไรก็ตาม การลูบ ห้อยอริษฐานได้รับความนิยมมากในพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์บริเวณคำชะโนด โดยเฉพาะในวัน พระหรือวันหยุดนักขัตฤกษ์ที่มียกทองเที่ยวจำนวนมาก

3. การเสี่ยงทายด้วยการทุบหินคลอนหรือไข่พญานาค ในพื้นที่คำชะโนดมี สีนคำทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องตำนานพญานาคจัดให้บูชาเป็นจำนวน มาก ในจำนวนนี้มีวัฒนธรรมทางวัตถุที่ตอบรับการเสี่ยงทายในเรื่องของดวงชะตาและ บุญบารมีของผู้ครอบครอง อันได้แก่ เพชรพญานาคหรือมณีนาคาที่บรรจุอยู่ในหิน คลอน ชาวบ้านเรียกติดปากว่า ไข่พญานาค ซึ่งมีไว้บูชาการเสี่ยงทายด้วยตนเองว่า เจ้า ชะตาจะมีบุญบารมีในทางใด

ความหมายของเพชรพญานาคที่ระบุถึงบุญบารมีของผู้เสี่ยงทายทุบหินคลอน และได้เพชรพญานาคสีต่าง ๆ มาครอบครอง สามารถสรุปตามการจำแนกได้ 11 เฉดสี และแบ่งบอกถึงวาสนาบารมี 11 รูปแบบ (อุตร ถาวร, 2560; ศักดิ์ดำรงค์ โชติวรรณ, 2560; Thiamulet 168, 2562) ดังนี้

ความเชื่อเกี่ยวกับสีของเพชรพญานาค	สีที่เป็นมงคลประจำวันเกิด	บิ๊ววาร หมายถึง เดือน ผู้ใดเกิดวันพุธ และ บุตร
1. สีฟ้าหรือสีน้ำเงิน เป็นของพญานาคราชผู้ เป็นเจ้าแห่งเมืองบาดาล	วันอาทิตย์ สีแดงวันจันทร์และอังคาร สีชมพู เป็นพุธ สีเขียววันศุกร์	เดช หมายถึง การมีอำนาจ มีคนยกย่อง สามารถอุปถัมภ์ครองบริวารและสิ่งใดก็ได้
2. สีขาว เป็นของพญานาคที่อาศัยในการ บำเพ็ญศีลสมาธิปฏิบัติธรรมจนมีสมาธิมาก มีความ สะอาด บริสุทธิ์และผ่อง	วันจันทร์ สีขาวและสีเหลืองวันอังคาร สีฟ้าวันพุธ สีเขียววันศุกร์ สีแดงวันเสาร์	ศรี หมายถึง สุขความสามัคคี ความเข้าใจ สบาย ใจ รามใจและสิ่งที่เป็นมงคล
3. สีแดง เป็นของพญานาคที่ดุเดือดและอันตราย พล่ง เป็นสีของพญานาคผู้เป็น แม่ทัพ และทรงฤทธิ์ อำนาจ	วันอังคาร สีชมพูวันจันทร์และพุธ สีฟ้า สีน้ำเงิน สีม่วง สีเหลืองวันศุกร์ สีแดงวันเสาร์	มนตรี หมายถึง การได้รับความอุปถัมภ์บารมี จากผู้ใหญ่ และได้มีการช่วยเหลือไว้
4. สีชมพู เป็นของพญานาคเพศเมีย เป็นเจ้าโลกบาดาล และมีความซื่อสัตย์ เป็นคนใจดีกับคน	วันพุธ สีเขียววันจันทร์ สีเหลืองวันอังคาร สีแดงวันพุธ สีฟ้าวันศุกร์	จักรมฆ หมายถึง การได้เลื่อนยศตำแหน่งขึ้น หน้าที่การงานเจริญรุ่งเรือง ความสำเร็จ
5. สีม่วง เป็นของพญานาคที่ดุร้ายและอันตราย	วันพฤหัสบดี สีเหลืองวันจันทร์ สีฟ้าวันพุธ สีแดงวันศุกร์ สีชมพูวันเสาร์	ความความเชื่อ เชื่อกันว่าเงินของพญานาค เป็น ของตัวคน หากคนใดจะขอราคา เป็นไว้สิ่งใดสิ่ง หรือบูชาที่บ้าน จะมีความก้าวหน้าทางงาน บารมีอำนาจ เมตตามหานิยม เสน่ห์ โชคลาภ
6. สีเหลืองหรือสีส้ม เป็นของพญานาคที่อาศัยในป่าในทางลี้ลับและ บารมี มีจิตใจเจ้าผู้ธรรมะ	วันศุกร์ สีฟ้าวันจันทร์ สีขาวและสีเหลืองวัน อังคาร สีชมพูวันพุธ สีน้ำเงิน สีฟ้าวันศุกร์ และ สีแดงวันเสาร์	เสริมพลังใจให้เจริญรุ่งเรือง
7. สีเขียว เป็นของพญานาคที่ดุเดือดและมีความ พล่งสมาธิ ผู้ที่ตนยกย่องเป็นผู้ปฏิบัติคุณงามความดี	วันเสาร์ สีม่วง สีฟ้า สีน้ำเงินวันจันทร์ สีฟ้าวันอังคาร สีขาววันพุธ สีเหลืองวันศุกร์ สีชมพูวันเสาร์	

ภาพ 4 ความหมายของเพชรพญานาคแต่ละสี จากร้านบูชาเครื่องรางของขลัง บริเวณพื้นที่คำชะโนด

1. สีขาว หมายถึง พลังบารมีพุทธคุณ ผู้ได้ครอบครองเพชรพญานาคสีขาวบ่งบอกว่า เป็นผู้มั่งใจบริสุทธิ์ ตั้งมั่นในศีลธรรม เนื่องจากมีความเชื่อว่า เพชรพญานาคสีขาวเกิดจากการบำเพ็ญเพียรพญานาคราช

2. สีดำ เป็นสีที่หาพบได้ยาก บ่งบอกถึงอำนาจ สามารถที่จะสื่อสารกับโอปปาติกะด้วยจิตและการหยั่งรู้ได้ ผู้ครอบครองเพชรพญานาคสีดำ ต้องรู้จักควบคุมอารมณ์และกิเลสของตน ตลอดจนต้องเป็นผู้ตั้งมั่นในสัจจา นอกจากนี้ ผู้ครอบครองจะได้รับโชคมีลาภอย่างที่ไม่ถึงอยู่เสมอ

3. สีแดง หมายถึง สีแห่งฤทธิ์อำนาจ เป็นสีอันทรงพลังกล้าหาญ ทั้งยังเป็นทีเกรงขามสำหรับผู้อื่น ผู้ครอบครองเพชรพญานาคสีแดง จะเป็นผู้มีอำนาจวาสนา เป็นที่ยำเกรงในหมู่คนทั่วไป โดยเฉพาะสีแดงพิเศษหรือเพชรพญานาคที่สีแดงจัด จนเห็นขอบวงนอกเป็นสีดำ หมายถึง พลังอำนาจ ฤทธิ์อำนาจสูงกว่าสีแดงปกติ ผู้ครอบครองเพชรพญานาคสีแดงพิเศษ ต้องตั้งมั่นในหลักศีลธรรมและคุณความดี มิเช่นนั้นอาจเกิดผลเสียและเป็นโทษแก่ผู้ครอบครอง

4. สีเขียว หมายถึง อำนาจแห่งจิตที่ประกอบด้วยเมตตาบารมี ผู้ครอบครองเพชรพญานาคสีเขียว บ่งบอกถึงเดช ตบะ บารมีของผู้ทรงธรรมที่มีจิตสัมผัสทางโลกกลับ จะเป็นทีเคารพและเป็นที่พึ่งทางจิตใจในหมู่ชนทั่วไป ผู้ครอบครองเพชรพญานาคสีเขียวจะมีวาจาน่าเชื่อถือ กระทำสิ่งใดจะได้รับการสนับสนุนจากทั้งเทพไท่ทเวา มนุษย์ และสัตว์ อำนาจของเพชรพญานาคสีเขียวจะมีมากตามความเข้มของสี

5. สีชมพู หมายถึง อำนาจในทางเมตตาตามหานิยม ผู้ครอบครองเพชรพญานาคสีชมพูจะเป็นผู้มีสง่าราศี มีความโดดเด่นสะดุดตา เป็นที่นิยมชมชอบของผู้ที่พบเห็น มีเสน่ห์ดึงดูดใจผู้อื่นได้ดี เพชรพญานาคสีชมพูมีพลังบันดาลด้านโชคลาภชื่อเสียง ก่อให้เกิดทรัพย์จากเสน่ห์แห่งตน ทั้งยังเป็นทีพึงปรารถนาแก่คนทั้งหลาย ใครเห็นใครรัก ใครเห็นใครหลง มีเสน่ห์ดึงดูดสนใจจากผู้คนรอบข้าง

6. สีเหลือง หมายถึง ความมีโชคลาภ ความรุ่งเรืองสุขใส ผู้ครอบครองเพชรพญานาคสีเหลืองจะเป็นผู้มีทรัพย์มาก ทำการสิ่งใดจะได้ผลกำไร เสียโชคก็ได้รับโชค มีทรัพย์สินเงินทองไม่ขาดมือ ยิ่งสีเหลืองเข้มมากยิ่งขึ้นหมายถึงทรัพย์ก้อนใหญ่ บ่งบอกว่าผู้ครอบครองจะเป็นผู้มีฐานะดีถึงขั้นเศรษฐี

7. สีส้ม หมายถึง พลังแห่งความกล้าหาญ รวมถึงพลังแห่งการป้องกันภัยจากศัตรูราชู ผู้ครอบครองเพชรพญานาคสีส้ม จะเป็นผู้มีบารมีในด้านความเข้มแข็ง กล้าหาญ เสียสละ ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น เพชรพญานาคสีส้มจะช่วยลดสลายอุปสรรค

พลังในทางลบที่เข้ามากระทบ บุคคลใดที่คิดจะเบียดเบียนผู้ครอบครองเพชรพญานาค สีส้มจะต้องแพ้ยตนเองในที่สุด

8. สีชา (ลักษณะสีเหมือนน้ำชาขางบาง ๆ เนื้อสะอาดใส) เพชรพญานาคสีชา ช่วยในเรื่องของการยับยั้งชั่งใจ โดยเฉพาะการยับยั้งอารมณ์ที่ขุนมัวด้วยกิเลส ผู้เสี่ยงทายและได้ครอบครองเพชรพญานาคสีชามักเป็นผู้ที่กำลังมีความกังวลบางอย่างในจิตใจและกำลังหาทางออกในด้านอารมณ์ความรู้สึก อารมณ์ของเพชรพญานาคสีชา จะช่วยหล่อให้อารมณ์ที่ขุนมัวใสสว่างขึ้น ช่วยระงับกิเลสต่าง ๆ ของผู้ครอบครอง

9. สีม่วง หมายถึง พลังอำนาจลึกลับที่เกี่ยวข้องกับจิตวิญญาณของโอปปาติกะ มีพลังหนักไปในทางดึงดูดทรัพย์และมิตรสหาย ผู้ครอบครองเพชรพญานาคสีม่วงจะเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับของทุกฝ่าย มีสัมผัสที่ 6 และเป็นผู้มีเสน่ห์อันลึกลับน่าพิงปรารถนา เป็นผู้ที่จะได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี เป็นที่เกรงใจของทุกคนที่ได้พบเห็นพูดคุยนอกจากนี้ ยังช่วยป้องกันคุณไสยและภัยจากภูติผีปีศาจ

10. สีฟ้า หมายถึง บุญวาสนาที่สั่งสมมาในอดีตชาติ ผู้ที่ครอบครองเพชรพญานาคสีฟ้าจะบ่งบอกถึงบุญวาสนาที่ได้สั่งสมมา มีชีวิตสุขสบายโดยไม่ต้องดิ้นรนเหนื่อยยาก มีน้ำใจกว้างขวาง ใสสะอาด น่าเคารพนอบน้อม มีญาติสนิทและมิตรสหายพร้อมพร้อง ทำการสิ่งใดก็ประสบความสำเร็จโดยสะดวกและปลอดภัย ผู้เสี่ยงทายได้เพชรพญานาคสีฟ้าจะเป็นผู้ที่มีบุญ มีเทพยดาดูแลคุ้มครอง ชีวิตจะประสบแต่ความสะดวกสบาย

11. สีน้ำเงิน เป็นสีของวรรณกษัตริย์หรือผู้ปกครองระดับสูง บ่งบอกถึงอำนาจวาสนาและบารมีอันยิ่งใหญ่หรืออาจเป็นผู้ที่มีเชื้อสายระดับเจ้าเมือง ซึ่งจะต้องสร้างสะสมบุญญาธิการและบารมีมาตั้งแต่อดีตชาติ ผู้ที่เสี่ยงทายได้เพชรพญานาคสีน้ำเงินเป็นผู้ที่มีบารมีสูงและมีคุณธรรมในใจ ผู้ครอบครองเพชรพญานาคสีน้ำเงินจะมีทั้งเดช อำนาจ เกราะป้องกันศัตรูจากทิศทั้งแปด เป็นที่เคารพยำเกรงของคนทั่วไป ทั้งยังมีทรัพย์มาก เป็นที่พึ่งของคนอื่นได้ มีเทวดาประจำตนคอยรักษาค้ำครอง อนึ่ง ผู้ครอบครองเพชรพญานาคสีน้ำเงินต้องตั้งมั่นในศีลธรรม ประกอบคุณความดี มิฉะนั้นจะเสื่อมยศและตกต่ำอย่างรวดเร็ว

ความเชื่อและความนิยมเกี่ยวกับเพชรพญานาคเป็นความเชื่อส่วนบุคคล ในหมู่ของผู้มีศรัทธาเกี่ยวกับบารมีของพญานาค จากการเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้บูชาและร้านผู้ให้บูชาไขพญานาคต่างยอมรับว่า เป็นของที่ทำขึ้น มิได้เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ แต่ยังได้รับความนิยมจากผู้มาสักการะและบูชาเป็นของฝากจากคำชะโนดให้แก่ผู้ที่มีความเชื่อเดียวกัน

จากการศึกษาวิเคราะห์คำสัมภาษณ์ของพ่อเจ้าหรือพราหมณ์ผู้ประกอบพิธีในพื้นที่คำชะโนด (ศักดิ์ดำรงค์ โชติวรรณ, 2560) สรุปได้ว่า ผู้บูชามองว่า เป็นการเสี่ยงทายรูปแบบหนึ่ง ไม่ต่างกับการเสี่ยงเซียมซีหรือทำนายในรูปแบบอื่นเพื่อส่งเสริมกำลังใจ ทั้งยังเป็นของฝากที่มีความสวยงาม เมื่อพิจารณาถึงความหมายของเพชรพญานาคแต่ละสี เทียบกับความหมายของเลขเซียมซีในวัดและสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ ผู้ศึกษาพบว่า คำทำนายของเพชรพญานาค ล้วนให้ความหมายในเชิงบวกและส่งเสริมกำลังใจของผู้เสี่ยงทาย ต่างกับการเสี่ยงเซียมซี ลูกขี้ผึ้งและเสี่ยงดวงเลขเด็ดซึ่งจะมีทั้งดีและไม่ดี สมหวังและไม่สมหวัง ได้ลาภหรือรองวดหน้า ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงสรุปว่าการมีอยู่ของหินคลอน ไข่พญานาค มณีนาคาหรือเพชรพญานาค ความสำคัญมิได้อยู่ที่แท้หรือไม่แท้ เกิดขึ้นโดยธรรมชาติสร้างสรรค์หรือมนุษย์ทำขึ้น แต่แก่นแท้อยู่ที่การให้ความหวัง เต็มเต็มความปรารถนาของผู้เสี่ยงทายในมิติต่าง ๆ ให้รู้สึกมีกำลังใจในการดำเนินชีวิต

บทวิจารณ์

การวิเคราะห์การเสี่ยงทายและคำทำนายในพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์คำชะโนด

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อพญานาคกับการเสี่ยงทายในพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์คำชะโนด ประกอบข้อมูลแวดล้อมทางวัฒนธรรมและความเชื่อเกี่ยวกับการเสี่ยงทายและการทำนายในสังคมไทย ผู้ศึกษาพบว่า ประเด็นหลักทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับความเชื่อที่น่าสนใจมีอยู่ 2 ประการ คือ 1) การเสี่ยงทายและทำนายโชคชะตาในพื้นที่คำชะโนด และ 2) การเสี่ยงทายและทำนายโชคชะตาที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อพญานาค

ประเด็นแรก การเสี่ยงทายและทำนายโชคชะตาในพื้นที่คำชะโนด การทำนายโชคชะตาเป็นสิ่งที่ปรากฏในหลายวัฒนธรรม เนื่องจากมนุษย์ต้องการกำลังใจในการดำเนินชีวิตและแนวทางการแก้ปัญหาที่บางครั้งวิทยาศาสตร์ไม่อาจให้คำอธิบายหรือบรรเทาปัญหาได้ โดยเฉพาะปัญหาเกี่ยวกับจิตใจ ในประเด็นนี้มีข้อมูลในปี พ.ศ. 2503 จากการศึกษาของโรเบิร์ต เทกซ์เตอร์ (Textor, 1960) เรื่อง An Inventory of Non-Buddhist Supernatural Objects in a Central Thai Village ซึ่งได้เสนอผลการศึกษาวิเคราะห์สังคมชาวพุทธที่บางซัน พบระบบความเชื่อที่จำแนกได้ 3 ระบบ คือ

1. ระบบความเชื่อพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับศีลธรรม เช่น กฎแห่งกรรมหลักศีลธรรม

2. ระบบความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์ที่ไม่เกี่ยวกับศีลธรรม เช่น การประกอบพิธีกรรมเพื่อขอฝน

3. ระบบความเชื่อทางโหราศาสตร์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการทำนายอนาคตและไม่สัมพันธ์กับหลักศีลธรรม

ความเชื่อเรื่องการเสี่ยงทายเหล่านี้เป็นลักษณะของวัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อชาวอุษาคเนย์ ซึ่งรวมถึงสังคมชาวไทยด้วย เช่น การเสี่ยงโชค การทำนายดวงชะตา รวมถึงการพึ่งพาร่างทรงเพื่อสะสางธุระทางจิตวิญญาณ ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อกับญาติพี่น้องที่ล่วงลับไปแล้วเพื่อสอบถามดวงวิญญาณญาติผู้ใหญ่ว่า ได้ทำปณิกรรมไว้หรือไม่ เก็บสมบัติมีค่าไว้ที่ไหน อยากให้ลูกหลานทำบุญสิ่งใดไปให้ใช้สอยในอีกภพหรือไม่ นอกจากนี้ ยังมีคำถามเกี่ยวกับสิ่งของที่หายไปว่า จะได้คืนหรือไม่ จะได้เลื่อนตำแหน่งเมื่อใด จะพบเนื้อคู่ตอนไหน นอกจากนี้ ยังมีการเสี่ยงทายโดยใช้วัตถุเป็นสื่อในการทำนาย อาทิ การยกพระพุทธรูปเสี่ยงทายหรือการยกหินเสี่ยงทาย ซึ่งเป็นวัฒนธรรมการทำนายที่ปรากฏในภาคอีสานของไทย ทั้งนี้ เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาและเพิ่มขวัญกำลังใจ

แม้รูปแบบของการเสี่ยงทายและทำนายจะแตกต่างกันไปตามวัฒนธรรมและคติความเชื่อของแต่ละชนชาติ แต่มีวัตถุประสงค์เดียวกัน คือ การแสวงหาคำตอบจากคำทำนาย โดยเฉพาะในเรื่องที่ผู้เสี่ยงทายกำลังสงสัยและขาดความมั่นใจ ดังนั้น การเสี่ยงทายและทำนายโชคชะตาในพื้นที่คำชะโนดจึงเป็นระบบความเชื่ออย่างหนึ่งที่เป็นปรากฏการณ์เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ไสยศาสตร์และโหราศาสตร์ ดังที่โรเบิร์ต เทกสเตอร์ได้จำแนกไว้

ดังที่ผู้ศึกษาได้นำเสนอไว้ในข้างต้นว่า ภายในบริเวณพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์คำชะโนดมีความเกี่ยวข้องระหว่างความเชื่อด้านพญานาคกับการเสี่ยงทาย 3 รูปแบบ คือ 1. การเสี่ยงทายขอเลขจากต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์ 2. การเสี่ยงทายด้วยการลูบข้อมืออธิษฐานกับพ่อบุศรีสุทโธเมย์ศรีปทุมมานาคราช และ 3. การเสี่ยงทายด้วยการทุบหินคลอนหรือไขพญานาค ซึ่งการทำนายในรูปแบบต่าง ๆ เป็นวิธีระบายความคับข้องใจ สำหรับผู้ที่ต้องการกำลังใจในการดำเนินชีวิตและแนวทางการแก้ปัญหา ซึ่งมีศรัทธาในเรื่องราวของตำนานพญานาคและมีความเชื่อว่า พื้นที่คำชะโนดเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับพ่อบุศรีสุทโธเมย์ศรีปทุมมานาคราช

ในช่วงเวลาที่ไม่อาจแสวงหาคำตอบให้กับปัญหาในชีวิตหรือต้องการความหวังที่จะเป็นพลังในการดำเนินชีวิตเมื่อรู้สึกสิ้นหวัง สิ่งศักดิ์สิทธิ์มักได้รับบทบาทให้เป็นที่พักทางใจ ความศักดิ์สิทธิ์ของพื้นที่คำชะโนด เกิดจากตำนานท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับ

เรื่องราวของพญานาค ซึ่งลักษณะของเรื่องราวที่เป็นตำนานของสุทธโณาคที่สามารถเอาชนะสุวรรณนาคและเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำโขงโดยบอกเล่าผ่านตำนานพื้นบ้านที่สร้างความภูมิใจ สร้างคุณค่าและสร้างความศักดิ์สิทธิ์ให้กับตำนานและพื้นที่คำชะโนดนั้น มีความหมายในเชิงสัญลักษณ์ถึงการฝ่าฟันไปสู่ความสำเร็จและการบรรลุถึงเป้าหมาย ก่อให้เกิดกำลังใจและสะท้อนถึงความปรารถนาที่ยังไม่เกิดขึ้นในชีวิตจริง แต่เป็นความหวังในการมีชีวิตอยู่ โดยใช้ความเชื่อเป็นเครื่องหล่อเลี้ยงให้มีกำลังใจในการดำเนินชีวิตภายใต้ความคับข้องหมองใจอันเกิดจากปัญหาแวดล้อมต่าง ๆ ที่ไม่อาจหาทางออกได้ (มัชฌิมา วีรศิลป์, 2561: 44)

รูปแบบการเสี่ยงทายที่ปรากฏอยู่ในพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์คำชะโนด แม้ไม่อาจพิสูจน์ได้ในเชิงวิทยาศาสตร์ แต่สามารถใช้หลักทฤษฎีในเชิงคติชนวิทยาเข้ามาอธิบายได้ ดังที่ ศิราพร ณ ถลาง (2548: 350) กล่าวว่า “คติชนมีบทบาทโดยตรงในการทำหน้าที่เสนอทางออกทางใจให้แก่มนุษย์ในสังคม” เนื่องจากมนุษย์มีข้อจำกัดทางกายภาพ เช่น ไม่สามารถควบคุมโชคชะตาของตนเองได้ มีความคับข้องใจที่ไม่อาจหาทางแก้ไขได้ เช่น เรื่องส่วนตัวที่ไม่อาจเอ่ยกับใคร อาทิ ปัญหามือที่ 3 ในชีวิตสมรส โรคภัยไข้เจ็บ ทรัพย์สินสูญหาย ขอให้ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน จึงจำเป็นต้องแสวงหาที่พึ่งทางใจที่สอดคล้องกับความศรัทธาของตน ผ่านการกระทำและวัฒนธรรมทางวัตถุที่แสดงออกถึงความเชื่อที่ไม่ขัดกับวัฒนธรรมของตน เช่น วิญญาณของภูตผีปู่ย่าตายาย ด้วยการบนบานให้ท่านช่วยเหลือและทำนายความคาดหวังของชีวิตในอนาคต และความเชื่อในเรื่องของพญานาคและความศรัทธาในพ่อปู่ศรีสุทโธแม่ย่าศรีปทุมมานาคราช ประกอบกับวัฒนธรรมวัตถุที่เป็นสื่อให้เกิดการเสี่ยงทายและทำนายโชคชะตาในพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์คำชะโนด

ประเด็นที่สอง การเสี่ยงทายและทำนายโชคชะตาที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อพญานาค จากข้อมูลการเสี่ยงทายและทำนายโชคชะตาในพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์บริเวณคำชะโนดที่มีความเชื่อมโยงกับความเชื่อพญานาค สะท้อนให้เห็นถึงความศรัทธาที่คนไทยจำนวนหนึ่งมีต่อพญานาค ซึ่งเป็นความเชื่อที่มีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาล กัณฐารัตน์ เวชศาสตร์ (2559: 1107) ได้กล่าวถึงมโนทัศน์เรื่องนาคของชนชาติไทยว่า นาคมีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ในฐานะที่มีความศรัทธาต่อพระศาสนาอย่างยิ่ง ดังปรากฏให้เห็นทั้งในงานวรรณกรรม ศิลปะ ความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรม เช่น พระพุทธรูปปางนาคปรกหรืองานจิตรกรรมเล่าเรื่องนาคแปลงกายเป็นมนุษย์เข้ามาขอบวชในพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นต้นเรื่องของประเพณีการบวชนาคในพระพุทธศาสนา ด้วย (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 4 ข้อ 111: 175-177) เมื่อมีผู้ศรัทธาในพญานาค

ทั้งในฐานะที่เกี่ยวข้องและคำขุพระพุทธานุภาพ ซึ่งมีสถานะเป็นสัตว์กึ่งเทพ มีความศักดิ์สิทธิ์และมีอิทธิฤทธิ์สามารถบันดาลโชคลาภและความสำเร็จต่าง ๆ ได้ สถานที่และเรื่องราวที่เชื่อมโยงกับพญานาคจึงเป็นความศักดิ์สิทธิ์ที่ถูกจำลองให้เป็นรูปธรรมและกลายเป็นวัฒนธรรมทางวัตถุ เพื่อใช้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจและเป็นการกำลังใจให้กับผู้ที่ศรัทธา โดยเฉพาะผู้ที่กำลังเผชิญภาวะวิกฤตและต้องการทางออกหรือกำลังใจ การเสี่ยงทายขอเลขเสี่ยงโชคจากต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์ การเสี่ยงทายด้วยการลูบช่องอริฐานกับพ่อบุศรีสุทธาคราชและแม่ย่าศรีปทุมมาคราช การเสี่ยงทายด้วยการทุบหินคลอนหรือไขพญานาค ซึ่งปรากฏในพื้นที่คำชะโนด จึงเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนของความเชื่อเกี่ยวกับอำนาจเหนือธรรมชาติที่มีพญานาคเป็นตัวแทน (อนัญญา ปานจิน, 2553: 18) ผ่านการเสี่ยงทายในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งปรากฏตัวอย่างให้เห็นในพื้นที่คำชะโนด

ความเชื่อเรื่องพญานาคกับการเสี่ยงทายมิได้ปรากฏเฉพาะในพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์บริเวณคำชะโนด แต่ยังปรากฏข้อมูลที่แสดงถึงการเสี่ยงทายและทำนายโชคชะตาที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อพญานาคในรูปแบบของตำราทางโหราศาสตร์ลักษณะอื่น รวมถึงในวัฒนธรรมความเชื่อและเรื่องราวอื่นที่แพร่กระจายจากถิ่นหนึ่งสู่ถิ่นหนึ่ง ซึ่งจะเกิดการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาด้วยเหตุผลทางวัตถุประสงค์และวัฒนธรรมที่แวดล้อม ดังในหนังสือเรื่อง The Folktale ของสติด ธอมป์สัน (Thompson, 1977) ที่ตีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2520 ได้ระบุถึงลักษณะการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาของเรื่องเล่า ความเชื่อและเรื่องราวที่แพร่กระจายไปตามถิ่นต่าง ๆ เพราะเมื่อเรื่องราวเดินทางจากสถานที่หนึ่งไปสู่อีกสถานที่หนึ่ง ถ่ายทอดผ่านกาลเวลาจากรุ่นสู่รุ่น สภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมเปลี่ยน จุดประสงค์ในการถ่ายทอดเรื่องราวก็จะเปลี่ยนแปลงตามความต้องการของสังคม ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงของเนื้อเรื่องหรือรายละเอียดที่สอดแทรกภายในเรื่องราวนั้น นอกจากนี้ เรื่องเล่าพื้นบ้านเป็นวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดด้วยประเพณีการบอกเล่า (Oral Transmission) จากคนรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่งและเป็นวัฒนธรรมของชุมชนหรือท้องถิ่นไม่ใช่ของปัจเจกบุคคล (ศิริพร ณ ถลาง, 2558: 247) ด้วยเหตุผลจากการเดินทางผ่านกาลเวลาของเรื่องเล่า ประกอบกับการเดินทางผ่านพื้นที่ทางวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างหลากหลาย ทำให้สตอรี (Story) หรือเรื่องราวที่ถ่ายทอดต่อ ๆ กันมา เกิดความเปลี่ยนแปลงทั้งในเรื่องของวัตถุประสงค์ของการเล่าเรื่องเพื่อตอบสนองการนำไปใช้ของชุมชน

เรื่องราวของพญานาคเองมีการตีความแตกต่างกันไปตามท้องถิ่น โดยใช้เค้าโครงเรื่องเดียวกันหรือใช้สัญลักษณ์เดียวกัน อาทิ นาคในศาสนาฮินดู เป็นผู้อุทิศตนรับใช้พระวิษณุและเป็นพระแท่นบรรทมให้แก่องค์เทพและได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่

เป็นแกนหมุนในพิธีกรรมเกษียรสมุทร ในขณะที่นาคในพระพุทธศาสนาเป็นงูใหญ่ผู้บำเพ็ญเพียรและมีศรัทธาในศาสนาและต้องการที่จะบวชเป็นภิกษุ ในประเพณีการบวชของไทยหากผู้ใดจะบวชเป็นพระต้องบวชเป็นนาคก่อน มีเรื่องเล่าสืบมาว่า นาคแปลงตนเป็นมนุษย์มาบวช แต่พระพุทธองค์ดำริว่า สัตว์เดรัจฉานมิใช่วิสัยที่จะบวชในพระศาสนา จึงรับสั่งให้ภิกษุรูปนั้นออกจากเพศบรรพชิตกลับเป็นพญานาคคงเดิม นาคจึงทูลขอกับพระพุทธเจ้าว่า ถึงอยู่ต่อไม่ได้ ก็ขอเพียงแต่ฝากชื่อไว้ในพระพุทธศาสนา หากผู้ใดจะบวชแล้วก็ขอให้เรียกว่า นาค ก่อนเสมอไป (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 4 ข้อ 111: 175-177; อนุญญา ปานจิน, 2553: 23)

นาคมีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้ามาตั้งแต่ครั้งที่พระองค์เสวยชาติเป็นพระโพธิสัตว์ ได้เสวยพระชาติเป็นนาค ดังปรากฏเรื่องราวในจัมเปยยชาดก (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 27 ข้อ 240-283: 512-519) สังขปาลชาดก (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 27 ข้อ 143-194: 618-627) และภุริทัตตชาดก (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 28 ข้อ 784-981: 305-334) นอกจากนี้ นาคยังมีความเกี่ยวข้องกับพระพุทธเจ้า เช่น พญานาคมูจลินท์ที่โอบรอบพระวรกายของพระพุทธเจ้าด้วยการขดตัว 7 รอบ แล้วแผ่พังพานเหนือพระเศียรของพระองค์เพื่อป้องกัน ลมและความหนาวจากพายุฝน (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 25 ข้อ 11-12: 189-190) จะเห็นว่า เรื่องราวความเชื่อเกี่ยวกับนาคได้ผูกโยงกับศาสนา ซึ่งเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้นับถือศาสนาทั้งพุทธและฮินดู ทำให้พญานาคถูกผนวกเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ซึ่งแผ่ขยายจากเรื่องเล่าในรูปแบบของตำนานศาสนา ผู้ที่ศรัทธาในศาสนาจะมีความศรัทธาและยำเกรงในพญานาคเช่นเดียวกัน จะเห็นได้ชัดจากงานศิลปะแขนงต่าง ๆ ที่สืบสานงานพระพุทธศาสนา จะมีพญานาคปรากฏอยู่ควบคู่กันเสมอ เช่น คันทวยนาค บันไดพญานาค ชุ่มประตูปญานาคและพระพุทธรูปปางนาคปรก

พญานาคปรากฏในวัฒนธรรมและความเชื่อหลายประการและยังปรากฏบทบาทในเรื่องราวทางศาสนา ทั้งในพระพุทธศาสนาและศาสนาฮินดูที่มีความเกี่ยวข้องกับสังคมไทยอย่างแนบแน่นทั้งในด้านความเชื่อ ประเพณีและพิธีกรรม สำหรับพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์คำชะโนดเป็นสถานที่ที่ชาวบ้านเชื่อว่า พญานาคได้ใช้อิทธิฤทธิ์เนรมิตขึ้นเพื่อเป็นที่อยู่อาศัย ซึ่งอยู่บริเวณวัดศิริสุทโธและเป็นเมืองบาดาลของพญานาค (วิเชียร นามกร, 2554: 36) จากความเชื่อดังกล่าว ทำให้ผู้ที่มีความเชื่อเรื่องพญานาคได้เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างศาสนากับพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์คำชะโนดเข้าด้วยกัน ทำให้เห็นว่า สถานที่แห่งนี้เป็นแหล่งที่อยู่ของพญานาคอย่างแท้จริง โดย

กลมกลืนกับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นที่เป็นผู้บอกเล่าและสืบทอดความเชื่อด้านนี้ในลักษณะของตำนานท้องถิ่นที่มีผลต่อวิถีชีวิตและเศรษฐกิจของชุมชน

สรุป

เมื่อศาสนาและตำนานพญานาคเป็นที่พึ่งทางใจแก่ผู้มีศรัทธาความเชื่อและมนุษย์ต้องการที่พึ่งทางใจหรือต้องการสร้างคุณค่าหรือมูลค่าให้กับสิ่งใด ก็จะทำให้ความเชื่อและความศรัทธามาผูกโยงกับสิ่งนั้น ลักษณะนี้จะเห็นได้จากการนำนิทานประจำถิ่นมาบอกเล่าและเรียบเรียงขึ้นเป็นชาดก และผูกตัวละครเอกของเรื่องเข้ากับการเสวยชาติของพระพุทธเจ้า เกิดเป็นชาดกนอกนิบาตขึ้นจำนวนมาก ลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นกับเรื่องราวของพญานาคที่เชื่อมโยงกับพระพุทธศาสนา ทำให้สถานะของพญานาคมีลักษณะเป็นกึ่งสัตว์กึ่งเทพ สามารถปกป้องรักษาและบันดาลความเป็นไปให้เกิดแก่ผู้ศรัทธาได้

ในมิติของการเสี่ยงทายและทำนายโชคชะตาอันเป็นที่พึ่งทางใจของผู้ศรัทธาเรื่องราวของพญานาคและกำลังเผชิญปัญหาที่ยังหาทางออกไม่ได้ พญานาคกับการเสี่ยงทายจึงถูกผูกโยงเข้าด้วยกันอย่างมีเหตุผล เพื่อเป็นเครื่องปลอบประโลมใจให้มีความหวัง เกิดกำลังใจในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะในภาวะวิกฤตที่ต้องหาคำตอบและหนทางแก้ไขปัญหามาไม่ได้ ผู้ที่ศรัทธาเรื่องราวของพญานาคและต้องการที่พึ่งทางใจ ต่างมาสักการะพ่อปู่ศรีสุทโธแม่ย่าศรีปทุมมานาคราชในบริเวณพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์คำชะโนด และเสี่ยงทายโชคชะตาในลักษณะต่าง ๆ ตามความประสงค์ที่อยู่ภายในใจของตน

หากมองในเชิงรูปธรรม จับต้องได้และปรากฏหลักฐานเชิงประจักษ์ในสังคมความเชื่อเกี่ยวกับพญานาค ทั้งในมิติของการเสี่ยงทายและมิติทางวัฒนธรรมได้ส่งผลต่อวิถีชีวิตของชุมชนที่ดำรงความเชื่อเกี่ยวกับนาคไว้ในอัตลักษณ์ อันฝังรากลึกในวิถีชีวิตและความเชื่อ เรื่องราวพญานาคก็ยังคงส่งผลในเชิงเศรษฐกิจชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ อย่างเห็นได้ชัด เช่น ประเพณีชมบั้งไฟพญานาคในวันออกพรรษาของจังหวัดหนองคาย การหมุนเวียนเศรษฐกิจในพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์คำชะโนด อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี และสินค้าทางวัฒนธรรมที่น่าแนวคิดเกี่ยวกับพญานาคมาประยุกต์ใช้ในรูปแบบของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ตลอดจนการตกแต่งสถานที่และพัฒนาเป็นสินค้าที่หารายได้ให้แก่ชุมชน ในลักษณะของการทำวัฒนธรรมให้กลายเป็นสินค้าที่แสดงถึงอัตลักษณ์และความเชื่อประจำถิ่นของตน

ทั้งนี้ เมื่อวัฒนธรรมทางวัตถุได้รับความนิยมในกลุ่มของผู้ที่ศรัทธา ก็จะทำให้ความต้องการซื้อ (Demand) ส่งผลให้คนในชุมชนผลิตสินค้าออกมาขายหรือบูชา อัน

จะก่อให้เกิดความต้องการขาย (Supply) ซึ่งเป็นเศรษฐกิจที่เกิดจากทุนทางวัฒนธรรม หมุนเวียนรายได้สู่ชุมชน กล่าวได้ว่า รายได้ที่เกิดขึ้นนี้เป็นมูลค่าที่มีรากฐานมาจาก ความรู้และความสามารถของชุมชนในการนำความเชื่อและตำนานในท้องถิ่นของตนมา ประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างสูงสุดนั่นเอง

เอกสารอ้างอิง

- กัญญารัตน์ เวชชศาสตร์. (2559). มโนทัศน์เรื่องนาคของชนชาติไทย. *วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University* (ฉบับภาษาไทย มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ). 9 (1), 1099-1116.
- พลธรรม จันทร์คำ. (2551). พญานาค: จากอุดมการณ์ที่เมืองคำชะโนดสู่กระบวนการ ทำให้เป็นสินค้า. *วารสารพัฒนศาสตร์*. 5 (1), 1-21.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม 4, 25, 27, 28*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มัชฌิมา วีรศิลป์. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างตำนานท้องถิ่นกับการใช้พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ บริเวณคำชะโนด จังหวัดอุดรธานี. รายงานการวิจัย. โครงการพัฒนานักวิจัยใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ลลนา ศักดิ์ชูวงศ์. (2548). การให้ความหมายและเหตุผลการดำรงอยู่ของประเพณีบั้งไฟพญานาคในยุคโลกาภิวัตน์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- วิเชียร นามกร. (2554). การศึกษาอิทธิพลความเชื่อเรื่องพญานาคที่มีผลต่อสังคมไทยปัจจุบัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศักดิ์ดำรงค์ โชติวรรณ. (2560). พ่อเจ้าคำชะโนด (หมอปราหมณ์). *สัมภาษณ์*. 20 มิถุนายน.
- ศิราพร ณ ถลาง. (2548). *ทฤษฎีคติชนวิทยา: วิธีวิทยาในการวิเคราะห์ตำนาน-นิทานพื้นบ้าน*. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. บรรณาธิการ. (2558). *เรื่องเล่าพื้นบ้านไทยในโลกที่เปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).

- สุรเชษฐ์ อินธิแสง. (2560). สุทโธนาคแห่งคำชะโนด: พื้นที่สักการะของสังคมในบริบทความทันสมัย. *การประชุมวิชาการ “มหาวิทยาลัยมหาสารคามวิจัย” ครั้งที่ 13. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วันที่ 7-8 กันยายน. หน้า 127-131.*
- อนัญญา ปานจัน. (2553). *การศึกษาคติความเชื่อเรื่องพญานาคในพื้นที่อีสานตอนบน เพื่อเสนอแนวทางการออกแบบสถาปัตยกรรมภายในพิพิธภัณฑ์นาคา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- อุดร ถาวร. (2560). ผู้ประกอบการร้านเครื่องบูชาในพื้นที่คำชะโนด. *สัมภาษณ์. 20 มิถุนายน.*
- Textor, R. B. (1960). *An Inventory of Non-Buddhist Supernatural Objects in a Central Thai Village.* (Doctoral Dissertation). Cornell University. New York.
- Thaiamulet 168. (29 พฤษภาคม 2562). *ความหมายเพชรพญานาคต่างสี. สืบค้นเมื่อ 7 ตุลาคม 2563, จาก*<https://www.thaiamulet168.com/content/5493/ความหมายเพชรพญานาคต่างสี>
- Thompson, S. (1977). *The Folktale.* Berkeley: University of California Press.

เรื่องเล่า อัตลักษณ์และความยุติธรรมในปรัชญาของปอล ริเกอร์

Narrative, Identity and Justice in Paul Ricoeur

พระมหาศักรินทร์ ธมฺมालโย (เจริญนครบุรี)

Phramaha Sakkarin Dhammālayo (Charoenkhonburi)

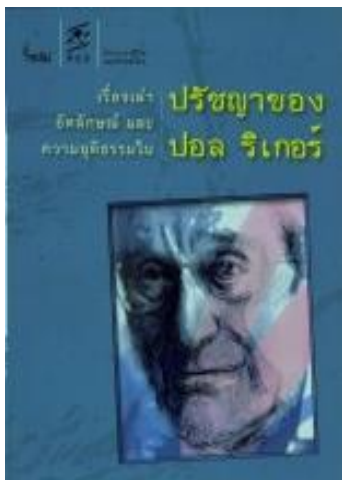
หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Doctor of Philosophy Program in Philosophy,

Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author, E-mail: pmsaclyn@gmail.com

บทวิจารณ์หนังสือ

ผู้เขียน: ปกรณ์ สิงห์สุรียา
คงกฤษ ไตรยวงศ์
และรชฏ สัตตราวุธ

จำนวนหน้า: 328

ปีที่พิมพ์: 2556

ครั้งที่พิมพ์: 1

สถานที่พิมพ์: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ

บทนำ

บทวิจารณ์หนังสือเรื่องเล่า อัตลักษณ์และความยุติธรรมในปรัชญาของปอล ริเกอร์ฉบับนี้ ผู้เขียนได้นำเสนอเนื้อหาออกเป็น 4 ส่วน คือ 1. บทนำของบทวิจารณ์ 2. เนื้อหาของหนังสือ 3. บทวิจารณ์ของผู้เขียนที่มีต่อหนังสือ 4. บทสรุปของบทวิจารณ์หนังสือ

ปอล ริเกอร์ (Jean Paul Gustave Ricoeur) เป็นนักปรัชญาชาวฝรั่งเศสในศตวรรษที่ 20 ซึ่งเป็นยุคแห่งการตีความภาษา ทั้งในด้านเทววิทยาและพระคัมภีร์ แนวคิดของเขาเป็นที่ยอมรับในแวดวงวิชาการชาวอังกฤษ อเมริกัน ฝรั่งเศสและ

เยอรมัน ทั้งนี้ เพราะเป็นแนวคิดที่ประสาณศาสตร์แห่งการตีความเข้ากับแนวคิดเชิงทฤษฎีวิพากษ์หรือปรากฏการณ์วิทยา อันเป็นแนวคิดผสมผสานข้ามสาขาจนเป็นที่ยอมรับ ผ่านเนื้อหาจากการแปลเรื่องการตีความของกาดาเมอร์ ซึ่งเป็นตัวอย่างผลงานที่มีมากมายและแปลหลายภาษา สำหรับหนังสือเรื่องเล่า อัตลักษณ์และความยุติธรรมในปรัชญาของปอล ริเกอร์ ที่นำมากล่าวนี้ เป็นการรวบรวมบทความเกี่ยวกับริเกอร์ในมุมมองของนักเขียนไทยทั้งหมด 4 บทความ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะงานแปลและงานเขียน โดยผู้เขียน 3 คน คือ ปกรณ์ สิงห์สุรียา คงฤช ไตรยวงศ์และรชฏ สาตราวุธ เป็นหนังสือที่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ซึ่งมีสวัสดิ์ ตันตระรัตน์ (ราชบัณฑิต) เป็นผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย เนื้อหาภายในได้เสนอแนวคิดของริเกอร์เกี่ยวกับเรื่องปรากฏการณ์วิทยากับศาสตร์แห่งการตีความ (Hermeneutics) ผ่านประเด็นเรื่องเล่า อัตลักษณ์และความยุติธรรม ตามลำดับ พร้อมทั้งมีบทเกริ่นนำก่อนเข้าเนื้อหา โดยบทนำในหนังสือเป็นเนื้อหาของปกรณ์ สิงห์สุรียา ที่ขยายแนวคิดของริเกอร์ จากนั้น เป็นการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือจากบทความของคงฤช ไตรยวงศ์และรชฏ สาตราวุธ ตามหัวข้อเหล่านี้ คือ

- 1) บทนำ เขียนโดยปกรณ์ สิงห์สุรียา
- 2) ปรัชญาของปอล ริเกอร์: มนุษย์ ปรากฏการณ์และการตีความ เขียนโดยรชฏ สาตราวุธ
- 3) ชีวิตที่แสวงหาเรื่องเล่าของปอล ริเกอร์ เขียนโดยคงฤช ไตรยวงศ์ เนื้อหาหัวข้อนี้เป็นการแปลจากหนังสือเรื่อง Life in Quest of Narrative ของปอล ริเกอร์
- 4) อัตลักษณ์แบบเรื่องเล่าตามทัศนะของปอล ริเกอร์ เขียนโดยคงฤช ไตรยวงศ์
- 5) ความยุติธรรมในปรัชญาของปอล ริเกอร์ เขียนโดยปกรณ์ สิงห์สุรียา

เนื้อหา

สำหรับเนื้อหาทั้ง 5 หัวข้อข้างต้น ผู้เขียนขอกล่าวโดยย่อตามลำดับ ต่อไปนี้

- 1) บทนำ เขียนโดยปกรณ์ สิงห์สุรียา

ในบทนำของหนังสือเรื่องเล่า อัตลักษณ์และความยุติธรรมในปรัชญาของปอล ริเกอร์ กล่าวถึงประวัติของปอล ริเกอร์ ซึ่งเป็นนักปรัชญาชาวฝรั่งเศสคนสำคัญในศตวรรษที่ 20 โดยเฉพาะการเสวนากับแนวคิดของจอห์น รอลส์ (John Rawls) ริเกอร์

เป็นนักปรัชญาที่ผสานแนวคิดเรื่องการผสานแนวคิดเชิงศาสตร์แห่งการตีความ โดยปรัชญาของริเกอร์จะพยายามประสานจุดยืนที่ขัดแย้งให้อยู่ในระบบคิดเดียว

บทนำของหนังสือนี้ได้นำเสนอเนื้อหาชีวประวัติของริเกอร์ที่มีลักษณะเป็นนักประนีประนอมและสันตินิยม ทั้งยังเป็นหนึ่งในนักปรัชญาที่นำปรากฏการณ์วิทยาของเยอรมันมาสู่ประเทศฝรั่งเศส เช่น การแปลหนังสือของเอดมันด์ ฮุสเซอร์ล (Edmund Husserl) และสนใจประเด็นเจตจำนงของมนุษย์ รวมถึงการศึกษาวិธีการเชิงปรากฏการณ์วิทยาผ่านผลงาน เช่น *La Volontaire et l'involontaire* เป็นต้น ต่อมาแนวคิดเรื่องโครงสร้างนิยมและจิตวิเคราะห์มีอิทธิพลในแวดวงวิชาการฝรั่งเศส ริเกอร์จึงเขียนผลงานเพื่อเสนอแนวคิดของเขาเองและถูกต่อต้านอย่างรุนแรงจากนักศึกษาในมหาวิทยาลัยที่สอนในประเทศฝรั่งเศส ในที่สุดผลงานเหล่านั้นได้นำไปสู่ยุคของศาสตร์แห่งการตีความ หลังจากถูกนักศึกษาต่อต้าน ริเกอร์พยายามประสานแนวคิดปรัชญาแห่งการใคร่ครวญ (Reflective Philosophy) ของฝรั่งเศสและเยอรมัน ผ่านผลงาน *Le Metaphore Vive* (1975) หรือ *The Rule of Metaphor* (ปรภณฺ์ สิงห์สุริยา และคณะ, 2556)

เนื้อหาในผลงานของริเกอร์เน้นที่ปรัชญาสังคม การเมืองและจริยศาสตร์ บนฐานของแนวความคิดที่มีมาก่อน เช่น แนวคิดของฮุสเซอร์ล ไฮเดกเกอร์ กาดาเมอร์ รวมถึงทฤษฎีวิพากษ์ของฮาเบอร์มาส หลังจากนั้น ริเกอร์ได้เสียชีวิต แต่ผลงานของเขาถูกกล่าวถึงเรื่องศาสตร์แห่งการตีความ โดยเฉพาะแนวคิดที่ว่า การมองบุคคลและการกระทำในฐานะตัวบท กล่าวคือ การทำความเข้าใจบุคคลหรือความเข้าใจการกระทำของบุคคลนั้นต้องอาศัยการตีความในลักษณะเช่นเดียวกันกับการตีความตัวบท รวมถึงความสัมพันธ์กับตัวบทที่มีบทบาทการเล่าเรื่อง ทั้งหมดนี้เป็นเนื้อหาในส่วนของบทนำหนังสือเรื่องเล่า อัตลักษณ์และความยุติธรรมในปรัชญาของปอล ริเกอร์

2) *ปรัชญาของปอล ริเกอร์: มนุษย์ ปรากฏการณ์และการตีความ* เขียนโดยชฎ สาดตราวุธ

เนื้อหาบทความในหัวข้อนี้นำเสนอแนวคิดทางปรัชญาของริเกอร์ เรื่องการคิดใคร่ครวญหรือปรัชญาแห่งการคิดใคร่ครวญ (Michel, 2006) เพื่อให้ตัวเองได้นิยามตัวเองใหม่อีกครั้ง (Ricoeur, 2008) โดยการประสานแนวคิดเรื่องปรากฏการณ์วิทยากับศาสตร์แห่งการตีความ โดยอธิบายความเกี่ยวกับมนุษย์ โลก ปรากฏการณ์ผ่านภาษา เพราะมนุษย์ดำรงตนอยู่ในแบบดาไซน์ (Dasein) หมายถึง ภาวะการดำรงอยู่ โดยที่มนุษย์สามารถตัดสินใจเลือกที่จะเป็นหรือทำได้อย่างอิสระ มนุษย์เป็นผู้ให้ความหมายต่อความคิด ความรู้สึกของตนตามประสบการณ์และความจริงที่บุคคลนั้น

ประสบ การเรียนรู้เพื่อการดำรงอยู่ดังกล่าว มนุษย์เรียนรู้ได้จากการให้ความหมายของการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เพื่อที่จะค้นหาความหมายของประสบการณ์การเป็นอยู่หรือการดำรงอยู่ในโลก โดยผ่านกระบวนการตีความของแต่ละคน (Heidegger, 1962)

ในหัวข้อนี้ ปรัชญาของริเกอร์กล่าวถึงดาไซน์ซึ่งเป็นการอธิบายเกี่ยวกับเรื่องมนุษย์ ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้มนุษย์เกิดประสบการณ์และให้ความหมายชีวิตผ่านตัวบทและการตีความผ่านตัวบทนั้น ริเกอร์แสดงให้เห็นถึงข้อบกพร่องต่าง ๆ จากนักปรัชญาคนอื่น เช่น ฮุสเซอร์ล ชไลเออร์มาเคอร์ ดิลไธย์ ไฮเดกเกอร์ โดยริเกอร์ตั้งข้อสังเกตกับเรื่องเหล่านั้น เช่น ข้อสังเกตต่อปรากฏการณ์วิทยา 5 ประเด็น ในการตั้งข้อสังเกตต่อศาสตร์แห่งการตีความผ่านประเด็นทั้ง 5 ประการนั้น แนวคิดเกี่ยวกับข้อสงสัยต่อปรากฏการณ์วิทยาที่อธิบายว่า โลกของมนุษย์มิใช่โลกแห่งกายภาพหรือโลกแห่งปรากฏการณ์วิทยาเท่านั้น หากแต่เป็นโลกในตัวบทด้วย (Ricoeur, 1986) อย่างที่ปรัชญาฮุสเซอร์ลอธิบายไว้

จากนั้น ริเกอร์ได้อธิบายถึงปรากฏการณ์วิทยาและศาสตร์แห่งการตีความถึงความเหมือนในความแตกต่าง ตั้งสมมติฐานแบบปรากฏการณ์วิทยาของศาสตร์แห่งการตีความตามทัศนะของริเกอร์ที่มีอยู่ 5 ประการ คือ ประการที่ 1 เกี่ยวกับเรื่องศาสตร์แห่งการตีความกับคำถามทางปรัชญาของความมีความเป็น (Being หรือ Être) ประการที่ 2 ศาสตร์แห่งการตีความ ต้องยอมรับการใส่วงเล็บแบบปรากฏการณ์วิทยาในแบบของศาสตร์แห่งการตีความแล้วปล่อยให้สำนักรับรู้โลกและความหมายโดยไม่มีอคติใด ๆ ประการที่ 3 ศาสตร์แห่งการตีความและปรากฏการณ์วิทยามีจุดยืนร่วมกัน คือ ลักษณะความหมายของภาษาต้องมาจากประสบการณ์ ประการที่ 4 การเน้นประสบการณ์ก่อนที่ภาษาจะบ่งลักษณะของความเป็นมนุษย์ อาศัยแนวคิดของฮุสเซอร์ลที่สืบทอดไปทางแนวคิดที่ว่า ปรากฏการณ์วิทยา คือ สิ่งที่ปรากฏต่อหน้ามนุษย์ (Husserl, 2004) แล้วอธิบายให้เห็นข้อบกพร่องผ่านงานเขียนของเขาเอง เพราะเป็นยุคของวิทยาศาสตร์ คำถามเกี่ยวกับความหมายของชีวิตมนุษย์จึงไร้คำตอบ (Ricoeur, 1969) ประการที่ 5 เรื่องของมนุษย์และปรากฏการณ์วิทยาแบบตีความหรือการตีความแบบปรากฏการณ์วิทยา คือ การประสานข้ามแนวคิดทางปรัชญาระหว่างปรากฏการณ์วิทยากับศาสตร์แห่งการตีความ ในส่วนนี้เนื้อหาจะแสดงให้เห็นว่า มนุษย์ถูกวางเงื่อนไข จากการหยิบยกแนวคิดทางปรัชญาของเดการ์ตมาได้แย้งและขยายความเกี่ยวกับที่เป็นผู้ตีความปรากฏการณ์ และส่วนท้ายของเนื้อหาได้สรุปปรัชญาของริเกอร์ คือ ตอบโจทย์ของคำถามทั้ง 2 ประเด็น ได้แก่ ปรากฏการณ์วิทยาและศาสตร์

แห่งการตีความ ซึ่งทั้ง 2 ต่างพึ่งพากันและอาศัยภาษา ภาษาสามารถสื่อสารได้ ภาษามีพลวัตความหมายเมื่อมีประสบการณ์มาเติม ดังนั้น ปรากฏการณ์วิทยาและศาสตร์แห่งการตีความสามารถบรรลุได้เพราะอาศัยภาษาเป็นตัวสื่อสาร ส่วนเรื่องของมนุษย์นั้นมนุษย์สามารถเข้าใจได้ผ่านเงื่อนไขที่มาจากปรากฏการณ์และภาษาหรือเรื่องเล่า มนุษย์สามารถบอกได้ว่า ตนเป็นใครโดยผ่านเรื่องเล่านี้เอง จึงเป็นคุณสมบัติของริเกอร์ (Ricoeur, 2004)

3) ชีวิตที่แสวงหาเรื่องเล่าโดยปอล ริเกอร์ เขียนโดยคงกฤษ ไตรยางค์

เนื้อหาหัวข้อนี้เป็นการแปลจากหนังสือเรื่อง Life in Quest of Narrative (ชีวิตที่แสวงหาเรื่องเล่า) ของริเกอร์ เนื้อหาโดยรวมเป็นการอธิบายลักษณะของช่วงเวลาระหว่างการเกิดกับการตายของมนุษย์ (Ricoeur, 1991) ด้วยการผสมผสานชีวิตเข้ากับเรื่องราวเพื่อให้เกิดความแจ่มชัดจากการสงสัยเชิงวิพากษ์ โดยริเกอร์มองว่า เป็นการแยกเรื่องของประสบการณ์ออกจากเรื่องเล่าหรือแยกขอบเขตข้อจำกัดของเรื่องเล่า เรียกว่า เรื่องแต่ง (Fiction)

การวิพากษ์นี้เพื่อพยายามนำความสัมพันธ์ระหว่างประวัติศาสตร์กับชีวิตในความหมายใหม่ ซึ่งมีแนวคิดของการวิพากษ์นี้ว่า เรื่องราวมีไว้เล่า ไม่ใช่มีไว้ใช้ชีวิต ชีวิตมีไว้ใช้ ไม่ได้มีไว้เล่า ประเด็นสำคัญ คือ เป็นการวิพากษ์งานของอาริสโตเติลในเรื่องการจัดโครงเรื่องของกวีศาสตร์ (Emplotment) หมายถึง การผูกเรื่องก่อนการเล่าเรื่องราว มีการวางเรื่อง โครงเรื่อง มุมมองเกี่ยวกับเรื่องที่เล่า การวางโครงเรื่อง ตลอดถึงการเล่าเรื่องอยู่บนฐานของการวิพากษ์เนื้อหาจากกวีศาสตร์ เทียบวางให้เห็นผลกระทบและความบกพร่องของเนื้อหา จนสามารถทำให้ผู้อ่านแยกภาพเห็นว่า เรื่องเล่ามีผลต่อการดำรงชีวิตมนุษย์ ในมุมที่แจ่มชัดกว่าเดิมหรือที่เรียกว่า แนวทางของความหมายใหม่ผ่านการสังเคราะห์จากตัวองค์ประกอบ เช่น เหตุการณ์ ระยะของมิติเวลา ให้ได้แก่มุมมองที่ไม่ต้องกังวลกับการซ้ำเรื่อง ให้เป็นลักษณะปลายเปิด ดังนั้น เราถึงลดทอนตัวตนที่เรียกว่า อัตตา (Ego) เพราะผ่านการคัดกรองแล้ว ไม่ว่าจะป็นวรรณกรรมใด สามารถขัดเกลาให้เห็นสาระของตัวตนที่แท้จริงจากเรื่องเล่ามากกว่าสิ่งที่เราเรียกว่า การหลงตัวเองในแนวคิดของริเกอร์

4) อัตลักษณ์แบบเรื่องเล่าตามทัศนะของปอล ริเกอร์ เขียนโดยคงกฤษ ไตรยางค์

เนื้อหาบทนี้เป็นการนำเสนอโมทัศน์อัตลักษณ์แบบเรื่องเล่าที่เป็นประเด็นความแตกต่างระหว่างความหมายของอัตลักษณ์ 2 ความหมาย คือ ก) อัตลักษณ์ใน

ความหมายเป็นสิ่งเดียวกัน (Sameness หรือ Idem) ข) อัตลักษณ์ในความหมายของความเป็นตัวตน (Selfhood หรือ Ipse)

อัตลักษณ์แบบเรื่องเล่าตามทัศนะของริเกอร์เน้นให้เห็นความแตกต่างจากนักปรัชญาหลายคน เช่น วิจารณ์ผลงานของฮูม กล่าวคือ เมื่อย้อนกลับไปมองเกี่ยวกับประสบการณ์การรับรู้ ไม่สามารถหาสิ่งที่เป็นอัตลักษณ์หรือสิ่งที่บอกอัตลักษณ์ได้ (Hume, 1969) ริเกอร์ให้ความสำคัญขององค์ประธานเป็นเอกลักษณ์ ริเกอร์เสนอเรื่องเกณฑ์ในการพิสูจน์ว่า เป็นข้อยืนยันสิ่งเดียวกัน มโนทัศน์มุ่งเน้นให้เห็นเรื่องเล่ากับชีวิตในมุมมองของริเกอร์แสดงให้เห็นถึงความบกพร่องของการมองอัตลักษณ์แบบเรื่องเล่า ที่ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ผ่านผลงานของเขาเอง โดยยกประเด็นของนักปรัชญาในเรื่องการอธิบายเรื่องเล่าเป็นตัวขยาย คือ เน้นไปที่องค์ประกอบของเวลา แต่ยังคงโครงสร้างเดิมของเรื่องเพื่อให้ความสำคัญกับตัวตนหรือใคร สิ่งสำคัญ คือ มิติเรื่องเวลา กล่าวคือ เวลามีบทบาททำให้เกิดประวัติความเป็นมาของบุคลิกลักษณะ บุคลิกลักษณะนี้เองที่เป็นอัตลักษณ์ของบุคคลนั้น เอื้อให้เกิดการวิเคราะห์และส่งผลให้เกิดการประพจน์ทางจริยศาสตร์ เรียกอีกนัยว่า การตกผลึก การประพจน์แสดงถึงตัวตนจากอัตลักษณ์แบบเรื่องเล่าตามที่ริเกอร์นำเสนอ อย่างไรก็ตาม บทความนี้อ่หาส่วนนี้ริเกอร์ได้อธิบายถึงตัวตนและความเป็นสิ่งเดียวกัน จากการแสดงแนวคิดผ่านงานเขียนของเขาที่มีต่อนักปรัชญาสายนี้ โดยรวมทัศนะของริเกอร์ อันเป็นการแสดงให้เห็นถึงการวิเคราะห์วิภาษวิธีจากเนื้อหาและส่งผลต่อการดำรงชีวิตที่ให้ความสำคัญเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม นอกจากเรื่องของเรื่องตัวตนแล้ว ยังเพิ่มแรงจูงใจในการประพจน์เข้าไป ซึ่งต่างกับนักปรัชญาที่มองเห็นว่า ตัวตนเป็นประธานของเรื่องเล่านั่นเอง

5) ความยุติธรรมในปรัชญาของปอล ริเกอร์ เขียนโดยปรณัฐ สิงห์สุริยา

เนื้อหาบทนี้เป็นการนำเสนอเนื้อหาของความยุติธรรมผ่านการแสดงความคิดเห็นของริเกอร์ต่อบทความของนักปรัชญาต่าง ๆ (ปรณัฐ สิงห์สุริยา และคณะ, 2556) การนำเสนอจะแบ่งหัวข้อออกเป็นความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ ระเบียบวิธีวิจัยและขอบเขตการวิจัย รวมถึงประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับเป็นส่วนแรก ด้วยการวิเคราะห์ผ่านผลงานของริเกอร์ เช่น The Just (2000) อันเป็นการพิจารณาโดยเฉพาะ

จากนั้น เป็นหัวข้อการบรรยายในการแสวงหา “ตัวตนแห่งการกระทำ” ที่เป็นหลักฐานในการพิจารณาเชิงจริยศาสตร์เกี่ยวกับ Idem และ Ipse ทั้ง 2 อย่างนี้เป็นองค์ประกอบหลักของตัวตน เรียกว่า การวิภาษระหว่างการใช้ตรรกะกับการวิเคราะห์เป็นลักษณะการทำงานของปรัชญาวิเคราะห์บอกเล่าเงื่อนไขของมโนทัศน์ เพราะภาษา

สามารถให้คำตอบได้ หมายถึง “ตัวตน” ใน “ใครพูด” “ตัวตน” ใน “ใครทำ” เป็นลักษณะการบรรยายเชิงวิเคราะห์ที่เป็นรายละเอียดของการวิเคราะห์ของริเกอร์ที่เสนอว่า การวิเคราะห์ทั้งในระดับบรรณศาสตร์และปฏิบัติศาสตร์ไม่เพียงพอ ริเกอร์ชี้ว่าเหตุผลสำคัญของความล้มเหลวของบรรณศาสตร์และปฏิบัติศาสตร์ คือ การละเลยมิติเชิงเวลา การละเลยนี้ต้องพิจารณาต่อโดยการเล่าเรื่อง อันหมายถึง เล่าเรื่องผ่าน Idem และ Ipse ด้วยปัญหาความคงอยู่ในกาลเวลาที่มืองค์ประกอบ คือ เอกลักษณะเชิงตัวเลขและเอกลักษณะเชิงคุณภาพ อันหมายถึง ความคล้ายคลึงกัน ซึ่งสามารถอธิบายได้ด้วยแนวคิดเรื่องโครงสร้าง โครงสร้างจึงเป็นพื้นฐานช่วยย่อย ช่วยให้คิดถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดกับสิ่งที่คงอยู่หรือไม่เปลี่ยนแปลงได้ เมื่อบุคคลลักษณะไม่ปรากฏชัดว่า การกระทำนี้หรือความรู้สึกนี้เป็นของฉัน เหตุนี้การเรื่องเล่าจึงนำไปสู่ “การสั่ง” ซึ่งแนวคิดด้านจริยศาสตร์นี้ริเกอร์ เรียกว่า จริยศาสตร์น้อย คือ การประสานแนวคิดของอาริสโตเติลและคานท์ที่ขัดแย้งกันคนละขั้ว โดยริเกอร์ยอมรับทั้ง 2 ขั้วในเรื่องชีวิตที่ดี ความดีสิ่งที่ดีและความยุติธรรม ความถูกต้องหรือกรรมจริยธรรมตามแนวคานท์ด้วย เพื่ออำนวยความสะดวกให้การไตร่ตรองทั้ง 2 ขั้วเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว จนนำไปสู่การสรุป ดำรง-อยู่-ใน-โลก โดยแบ่งเป็นการวิเคราะห์ด้วยกรอบแนวคิดแบบบรรณศาสตร์และปฏิบัติศาสตร์ทั้งในระดับของบุคคล (องค์ประธาน) และการกระทำ (องค์ประธานรวมกับภาคแสดง) ที่ยืนยันว่า เอกลักษณะและอัตลักษณะเป็นสิ่งเดียวกัน สรุปหัวข้อการบรรยายในการแสวงหา “ตัวตนแห่งการกระทำ” เนื้อหาได้แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรก เป็นการตอบคำถามเกี่ยวกับบุคคล (องค์ประธาน) และการกระทำ (องค์ประธานรวมกับภาคแสดง) ส่วนที่สอง เป็นการตีความตัวตนโดยอาศัยแนวคิดเชิงบรรณศาสตร์และปฏิบัติศาสตร์หรือจากอัตลักษณะสู่เอกลักษณะ กล่าวคือ อัตลักษณะแบบเรื่องเล่าทำให้เห็นว่าอัตลักษณะ ไม่ใช่เอกลักษณะ ประเด็นนี้ริเกอร์แสดงให้เห็นว่า เอกลักษณะเด่นชัดขึ้นจะทำให้เกิดอัตลักษณะ ผ่านโครงสร้างแบบวิภาษวิธีและยกตัวอย่างนักปรัชญามาแสดงให้นักปรัชญาที่ไม่เห็นด้วยได้ให้ข้อเห็นแตกต่างออกไป สุดท้ายของหัวข้อนี้เป็นการสรุปและเสนอแนะเนื้อหาเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องของความยุติธรรมของริเกอร์ โดยอาศัยงานเขียนสำคัญ 2 เรื่อง ได้แก่ Oneself as Another และ The Just ริเกอร์ตั้งคำถามว่า ทำไมคนเราจึงต้องมีความยุติธรรม เพราะว่าตัวตนของเรา คือ ความยุติธรรมนั่นเอง

บทวิจารณ์

สำหรับการวิจารณ์หนังสือ ผู้เขียนขอแบ่งประเด็นการวิจารณ์ออกเป็นหัวข้อเพื่อให้เห็นเนื้อหาโดยรวมของแต่ละหัวข้อในหนังสือ จากนั้น เป็นการวิจารณ์เนื้อหา

และประเด็นทั้งเล่ม เพื่อแสดงให้เห็นว่า เมื่อวิเคราะห์ถึงเนื้อหาภายในหนังสือแล้ว สามารถแสดงให้เห็นถึงความเป็นไปได้เกี่ยวกับการที่ไม่เห็นด้วยจากนักปรัชญาสายการตีความหรือนักปรัชญาก่อนหน้าริเกอร์ที่มีแนวคิดแบบแบ่งขั้ว การวิจารณ์ของผู้เขียนจึงวิจารณ์ในส่วนที่เป็นคุณ เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อผู้อ่าน อันเป็นการสนับสนุนแนวคิดของริเกอร์ตามแต่ละหัวข้อ ในตอนท้ายผู้เขียนขอกล่าวถึงองค์รวมและทางออกตามลำดับ โดยเริ่มจากหัวข้อต่อไปนี้

1) บทนำ เนื้อหาส่วนบทนำเสนอแนวคิดของริเกอร์ที่มีต่อนักปรัชญา โดยการประสานแนวคิดเชิงศาสตร์แห่งการตีความ รวมถึงผสมแนวคิดเรื่องของปรากฏการณ์หัวข้อชีวิตที่แสวงหาเรื่องเล่าผ่านโครงสร้างนิยามทางภาษาแบบวิธีการทางภาษา เรื่องอัตลักษณ์แบบเรื่องเล่า เรื่องของความยุติธรรม ในบทนี้ผู้เขียนมองว่า ประการแรก ส่วนของเนื้อหาเป็นการนำเสนอชีวประวัติของริเกอร์ผ่านผลงานที่เป็นการแสดงทัศนะเกี่ยวกับประเด็นข้างต้น ประการต่อมา การให้ความพิเศษเกี่ยวกับการตีความเชิงสังเคราะห์และวิเคราะห์ควบคู่กัน จากตัวอย่างงานริเกอร์ที่มีต่อนักปรัชญา

2) ปรัชญาของปอล ริเกอร์: มนุษย์ ปรากฏการณ์และการตีความ เนื้อหาส่วนนี้ริเกอร์ตอบประเด็นของเรื่องปรากฏการณ์ผ่านการตีความในเรื่องของภาษาที่ทำให้เข้าใจความหมายของชีวิตเป็นสำคัญ ข้อนี้ผู้เขียนเห็นว่า ริเกอร์เสนอแนวคิดที่ประสานขั้วทางความคิดเด่นชัดจากนักปรัชญาเยอรมัน คือ ฮุสเซอร์ล มาในรูปแบบการคิดใคร่ครวญ มีการแยกแยะแล้วเลือกเฟ้นสาระประโยชน์ผ่านความหมายที่เขาแสดงออกผ่านผลงานของริเกอร์เอง มีการลดทอนคำพูดข้อความใส่งลับ เพื่อดึงสาระออกมาให้เด่นชัด เป็นการย้อนกลับให้เห็นสาระแท้ หากมองมุมนี้สามารถอนุมานเทียบเคียงได้ในทางพระพุทธศาสนาในมุมที่ว่า ริเกอร์ไม่ได้มีแนวคิดไปทางสุดโต่ง กล่าวคือ สามารถแยกแยะ แจกแจง ลดทอนสาระแบบทางพระพุทธศาสนาที่เรียกว่า วิภวาทหรือการคิดแยกแยะให้ออกเป็นส่วน ๆ

3) ชีวิตที่แสวงหาเรื่องเล่า โดยปอล ริเกอร์ หัวข้อนี้เป็นการนำเสนอเนื้อหาของริเกอร์ที่แปลมาจากหนังสือ Life in Quest of Narrative โดยที่ริเกอร์ให้ความสำคัญต่อกอบของอัตลักษณ์ ผ่านเรื่องเล่า คือ การมีเนื้อเรื่อง มีผู้เล่าเรื่อง เรียกว่า อัตลักษณ์ผ่านเรื่องเล่า โดยยึดแนวคิดเดิมที่เป็นลักษณะความใคร่ครวญ แต่เน้นถึงสาระว่า อัตลักษณ์แบบเรื่องเล่ามีนัย มีความหมายมากมาย ดังนั้น จึงเป็นวิธีการผันแปรทางจินตนาการของผู้อ่านเรื่องเล่า นั้น ๆ ประเด็นนี้ผู้เขียนเห็นว่า เป็นการยึดติดกลายเป็นความตึงเกินไปกับอัตลักษณ์ ทำให้เกิดความเป็นตัวตน ยึดมั่นถือมั่น ประเด็นนี้ริเกอร์ขยายความว่า องค์ประธานไม่ได้มีอยู่เองตั้งแต่แรกเริ่ม เพราะเรื่องเล่าก็คือเรื่อง

เล่า ชีวิตคือชีวิต เรื่องเล่าไม่ใช่ชีวิต และชีวิตก็ไม่ใช่เรื่องเล่า แทนที่จะมีความเป็นตัวตนหลงใหลในเรื่องเล่า เราควรได้รับการขัดเกลาจากเรื่องเล่า ประเด็นนี้ผู้เขียนไม่ได้เห็นแย้ง กลับมองเห็นด้วยกับริเกอร์ที่แย้งในเรื่องของเรื่องเล่าที่นำไปสู่การเป็นอัตตา (Ego)

4) *อัตลักษณ์แบบเรื่องเล่าตามทัศนะของปอล ริเกอร์* หัวข้อนี้ผู้เขียนขอวิจารณ์ประเด็นเรื่ององค์ประธานในส่วนของเกณฑ์การให้ความหมายของอัตลักษณ์เพื่อนำไปสู่เอกลักษณ์ หากตีความในเรื่องอัตลักษณ์แบบเรื่องเล่า อัตลักษณ์จะกลายเป็นการลุ่มหลง ข้อนี้ผู้เขียนไม่เห็นด้วย เนื่องจากการที่มนุษย์เสพสารหรือผู้อ่านเรื่องเล่าหรือวรรณกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่ปราศจากการวิเคราะห์แยกแยะในการตรวจสอบพิจารณาให้รอบคอบ การดึงเอาสาระจากเรื่องนั้นมาใช้ก็ส่งผลต่อการกระทำของผู้อ่านเองด้วยประการหนึ่ง เช่น อ่านนิยายฆาตกรรมแล้วหลงสมมติตนเองเป็นฆาตกรในเรื่องที่ไม่มีใครสามารถสืบหาได้ ผู้ที่หลงในตัวตนหรือฆาตกรดังกล่าวยิ่งสร้างความเสียหายต่อสังคม เพราะเห็นความตายเป็นเรื่องปกติ ขาดการยับยั้งทางจิตใจจริยธรรมในตนไม่มี จิตใจก็ตกต่ำ เพราะเห็นว่า ยึดเอานิยายเรื่องเล่า วรรณกรรมที่ตนชอบเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต กรณีนี้หากไม่มีกฎเกณฑ์การพิจารณาเรื่องเล่า ไม่มีการแยกแยะว่า นี่คือเรื่องจริง นี่คือเรื่องเล่า ก็จะทำให้เกิดความหลงผิดได้ ดังนั้น แนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ของริเกอร์ ผู้เขียนจึงไม่เห็นด้วย เพราะเรื่องเล่าก็ดี วรรณกรรมก็ดี เป็นเรื่องแต่งที่ให้อ่านเกิดปัญหาในการสร้างคุณประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต ไม่ใช่การนำสาระที่ไร้เกณฑ์มาก่ออาชญากรรมแก่สังคม

5) *ความยุติธรรมในปรัชญาของปอล ริเกอร์* หัวข้อนี้เป็นเรื่องของความยุติธรรมในเนื้อหาที่หนังสือแสดงมาโดยลำดับ ประเด็นนี้เน้นที่โครงสร้างของตัวบทองค์ประธานเช่นกัน แต่ให้ความสำคัญกับคำว่า ความยุติธรรม ที่ว่า ทำไมคนเราต้องมีความยุติธรรม ประเด็นนี้เนื้อหาได้แบ่งทฤษฎีโครงสร้างออกเป็นระดับ เพื่อแสดงให้เห็นถึงการวิเคราะห์ใคร่ครวญ ตามแนวคิดของริเกอร์ ข้อนี้ผู้เขียนไม่เห็นด้วยในส่วนของความยุติธรรมที่แบ่งระดับ เช่น หากแบ่งความยุติธรรมออกเป็นระดับหรือหลายความเท่าเทียม การแสดงออกทางสังคมก็เป็นการละเมิดได้เช่นกัน ตัวอย่าง เรื่องเสรีภาพในการแสดงออกของมนุษย์ จะเห็นว่า เด็กก็เป็นมนุษย์ ผู้ใหญ่ก็เป็นมนุษย์ แต่ให้เสรีภาพกับคนที่อายุมากกว่า เช่น มีที่นั่งสำหรับผู้สูงอายุ แต่ไม่มีที่นั่งสำหรับเด็กทารก มีแต่เด็กและผู้หญิงมีครรภ์ ซึ่งประเด็นนี้ก็ไม่อาจเป็นเรื่องใหญ่หรือสาระสำคัญ เพียงแต่ผู้เขียนยกให้เห็นว่า พูดถึงความยุติธรรมแล้วต้องทำได้จริง แม้กระทั่งเรื่องเพศเป็นต้น ในประเด็นนี้ผู้เขียนจึงไม่เห็นด้วยในเรื่องความยุติธรรมต่อคำถามที่ว่า ทำไมคนเราต้องมีความยุติธรรม แต่ผู้เขียนเห็นด้วยในมุมมองของริเกอร์ที่ให้ความสำคัญโครงสร้าง

ของทฤษฎีความยุติธรรมและจัดระบบของความยุติธรรมให้เข้าเป็นหมวดหมู่ตามเนื้อหา

หัวข้อบทวิจารณ์หนังสือเรื่องเล่า อัตลักษณ์และความยุติธรรมในปรัชญาของ ปอล ริเกอร์ ผู้เขียนขอตั้งข้อสังเกตและขอเสนอแนะบทวิจารณ์ในส่วนของการตีความของแนวคิดของริเกอร์ ตามเนื้อหาที่ปรากฏในหนังสือสามารถสรุปวิธีการตีความโดยการจัดรูปแบบของริเกอร์ได้ 3 ระดับ คือ 1) การตีความก่อนการจัดรูปแบบ 2) การตีความขณะจัดรูปแบบ และ 3) การตีความหลังการจัดรูปแบบ ในคัมภีร์พระพุทธศาสนามีคัมภีร์เนติปกรณ์แต่งโดยพระมหากัจจายนเถระ ผู้เลิศในการแสดงความย่อให้วิจิตรพิสดารอย่างมีแบบแผน ซึ่งเทียบเคียงได้กับแนวคิดของริเกอร์ การอธิบายความย่ออย่างมีแบบแผน หมายถึง การมีลักษณะเฉพาะโดยการจำแนก การสังเคราะห์ การเลือกเฟ้นลงในมูลบทหนึ่ง ๆ เพื่อใช้ในการจำกัดและตีความเพื่อหาสาระัตถะประโยชน์จากเนื้อความนั้น ลักษณะการให้ความหมาย การตีความเช่นนี้จัดเป็นลักษณะพิเศษของพระมหากัจจายนะที่พระพุทธองค์ทรงยกย่องให้เป็นผู้เลิศกว่าภิกษุอื่น (มหากัจจายนเถร, 2540) ดังนั้น การให้ความหมายและตีความสำคัญ ๆ จึงเหมาะสมกับเทียบเคียงได้กับแนวคิดของริเกอร์

ส่วนตัวบทที่ริเกอร์พยายามอธิบายขยายความผ่านผลงานของเขา เพื่อแสดงโครงสร้างของโครงเรื่องแสดงให้เห็นตนหรือสาระัตถะของมนุษย์ หากมองมุมนี้ ผู้เขียนเห็นว่า เทียบเคียงได้กับการแสดงถึงสาระัตถะเช่นกัน หรืออีกนัยหนึ่ง คือ ธรรมะที่มีเกณฑ์การแสดงหรือขยายความตามแบบแผนของพระมหากัจจายนะ เช่น พิจารณาโดยใช้มูลบท 18 ประการ มีต้นหาเป็นต้นและอนัตตสัญญาเป็นที่สุดไล่เรียงไป เพราะวิธีการเช่นนี้มีขั้นตอนเหมือนกับริเกอร์ เริ่มที่การตรึงตรองตัวบท การไตร่ตรองข้อมูล การเลือกสรรสูตร การสังเคราะห์และการอธิบายให้เห็นสาระัตถะและนำไปสู่จุดหมายของสาระัตถะและธรรมะ เมื่อทราบเป้าหมายของสาระัตถะผ่านการคัดกรองทั้ง 2 ส่วน คือ ส่วนของริเกอร์ที่ให้ความสำคัญกับตัวบท 3 ระดับ คือ 1) การตีความก่อนการจัดรูปแบบ 2) การตีความขณะจัดรูปแบบ และ 3) การตีความหลังการจัดรูปแบบ และส่วนขั้นตอนของพระมหากัจจายนะ การตรึงตรองตัวบท การไตร่ตรองข้อมูล การเลือกสรรสูตร การสังเคราะห์และการอธิบายได้เกิดผลลัพธ์ทำให้ผู้อ่านเรื่องหรือผู้รับสารสามารถนำเนื้อหาที่เป็นสาระัตถะหรือธรรมะไปประยุกต์ใช้ให้เกิดสาระัตถะประโยชน์ด้วย

การให้ความสำคัญกับตัวตนผ่านเรื่องเล่า อัตลักษณ์และความยุติธรรม ริเกอร์ยังเพิ่มการเล่าเรื่องที่อิงจากประสบการณ์ของผู้เล่า ประเด็นนี้เองทำให้ตัวตนและ

สารัตถะเพิ่มความสำคัญยิ่งขึ้น นอกจากนี้มีตัวแปรสำคัญในเรื่องของมิติเวลาเข้ามาเชื่อมโยงให้สารัตถะนำไปใช้ได้เพื่อให้เรื่องเล่า อัตลักษณ์และความยุติธรรม มีความสัมพันธ์กับสารัตถะหรือธรรมะที่เหมาะสม เพราะผู้อ่านมีความสำคัญมากกว่าผู้ประพันธ์

สรุป

หนังสือเรื่องเล่า อัตลักษณ์และความยุติธรรมในปรัชญาของปอล ริเกอร์ เล่มนี้กล่าวถึงประเด็นเนื้อหา 5 ส่วน คือ 1) บทนำ โดยปรกรณ์ สิงห์สุริยา 2) ปรัชญาของปอล ริเกอร์: มนุษย์ ปรากฏการณ์และการตีความ โดยรชฎ สาตราวุธ 3) ชีวิตที่แสวงหาเรื่องเล่าของปอล ริเกอร์ โดยคงกฤษ ไตรยวงศ์ เนื้อหาหัวข้อนี้เป็นการแปลจากหนังสือเรื่อง *Life in Quest of Narrative* ของปอล ริเกอร์ 4) อัตลักษณ์แบบเรื่องเล่าตามทัศนะของปอล ริเกอร์ โดยคงกฤษ ไตรยวงศ์ และ 5) ความยุติธรรมในปรัชญาของปอล ริเกอร์ โดยปรกรณ์ สิงห์สุริยา

เนื้อหาที่ผู้เขียนทั้ง 3 ได้กล่าวนี้ เป็นหัวข้อประเด็นเกี่ยวกับริเกอร์ที่แตกต่างกันออกไป เช่น ประเด็นเรื่องเล่า เรื่องอัตลักษณ์ เอกลักษณ์ ความยุติธรรม ตามลำดับเนื้อหาแต่ละบทได้พยายามยกประเด็นดังกล่าวของนักปรัชญาในอดีต เช่น อาริสโตเติล คานท์ เดการ์ต ผ่านงานเขียนของนักปรัชญาเหล่านั้นมาแสดงให้เห็นถึงข้อบกพร่องเกี่ยวกับเรื่องตัวบทที่เป็นประเด็นของหัวข้อต่าง ๆ ภายในหนังสือ และเสนอแนวคิดของริเกอร์ที่ต่างออกไป ผ่านมิติเวลา การสังเคราะห์ การลดทอนของตัวบท ผ่านโครงสร้างเพื่อการเพิ่มความสัมพันธ์ให้กับผู้เขียนและผู้อ่านให้ทราบชัดถึงสารัตถะประโยชน์และนำไปใช้ยืนยันเกี่ยวกับตัวตนที่แท้จริง ผ่านจริยธรรมโดยการตีความทั้งเรื่องเล่า ปรากฏการณ์ ภาษา วิเคราะห์ สังเคราะห์จากงานเขียนของริเกอร์

เอกสารอ้างอิง

- ปรกรณ์ สิงห์สุริยา และคณะ. (2556). *เรื่องเล่า อัตลักษณ์และความยุติธรรมในปรัชญาของปอล ริเกอร์*. กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- มหากัจจายนเถร. (2540). *เนตติ-ปฏิกอบเทศปกรณ์ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Heidegger, M. (1962). *Being and Time*. New Haven, CT: Yale University Press.
- Hume, D. (1969). *A Treatise of Human Nature*. New York: Penguin Book.

- Husserl, E. (2004). *La Crise des Sciences Européennes et la Phénoménologie Transcendantale*. Translated by Granel, G. Paris: Gallimard.
- Michel, J. (2006). *Paul Ricoeur: Une Philosophie de L'agir Humain*. Paris: Les Ditions du Cerf.
- Ricoeur, P. (1969). *Le Conflit des Intérpretation: Essais D'herméneutique*. Paris: Les Edition du Cerf.
- _____. (1986). *Du Texte á L'action: Essais D'herméneutique II*. Paris: Editions du Seuil.
- _____. (1991). Life in Quest of Narrative. In Wood, D. (Ed.). *On Paul Ricoeur: Narrative and Interpretation*. London: Routledge.
- _____. (2004). *A l'école de la Phénoménologie*. Paris: Vrin.
- _____. (2008). *From Text to Action: Essays in Hermeneutics II*. Blamey, K and Thompson, J. B. (trans.). New York: Continuum.

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารบัณฑิตแสงโคมคำ

วารสารบัณฑิตแสงโคมคำเป็นวารสารวิชาการ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อส่งเสริมการผลิตผลงานวิชาการ การศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่บทความต่าง ๆ ในสาขาวิชาที่วิทยาเขตพะเยาเปิดสอน คือ (1) พระพุทธศาสนาและปรัชญา (2) การสอนสังคมศึกษา (3) การสอนภาษาไทย และ (4) รัฐศาสตร์ 2) เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยน เรียนรู้พระพุทธศาสนา กับ ศาสตร์สมัยใหม่ ตลอดจนการบูรณาการสหวิทยาการต่าง ๆ ของคณาจารย์ บุคลากร นิสิต ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานอื่น อันเป็นการบริการวิชาการแก่สังคม 3) เพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา และสร้างความร่วมมือในการบูรณาการการเรียนการสอน กับการเผยแพร่ผลงาน องค์ความรู้ของคณาจารย์ บุคลากรและนิสิตในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิแบบ Double-blind อย่างน้อย 2 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยรับพิจารณา ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย กำหนดตีพิมพ์ปีละ 3 ฉบับ (ราย 4 เดือน)

ทั้งนี้ ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความ วิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้อง ตามหลักเกณฑ์ที่วารสารกำหนด

ทัศนะและความคิดเห็นในบทความวารสารบัณฑิตแสงโคมคำ ถือเป็นความ รับผิดชอบของผู้เขียนบทความและไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกอง บรรณาธิการวารสารบัณฑิตแสงโคมคำ

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารบัณฑิตแสงโคมคำ

2.1 บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่มีการค้นคว้าอย่างมีระบบ และมีความมุ่งหมายชัดเจน เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือหลักการบางอย่างที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้า ทางวิชาการ หรือการนำวิชาการมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ บทความวิจัยมีรูปแบบของ

การวิจัยตามหลักวิชาการ เช่น การตั้งสมมติฐานหรือการกำหนดปัญหาที่สมเหตุผล โดยจะต้องระบุวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน มีการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ การตีความและสรุปผลการวิจัยที่สามารถให้คำตอบหรือบรรลุมติวัตถุประสงค์

2.2 บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความที่เขียนขึ้นในลักษณะวิเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนวคิดใหม่ จากพื้นฐานทางวิชาการที่ได้เรียบเรียงจากผลงานทางวิชาการของตนเองหรือของผู้อื่น หรือเป็นบทความทางวิชาการที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นความรู้ที่มีประโยชน์แก่คนทั่วไป

2.3 บทความปริทัศน์ (Review Article) งานวิชาการที่ประเมินสถานะล่าสุดทางวิชาการ (State of the Art) เฉพาะทางที่มีการศึกษาค้นคว้า มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ทั้งทางกว้างและทางลึกอย่างทันสมัย โดยให้ข้อวิพากษ์ที่ชี้ให้เห็นแนวโน้มที่ควรศึกษาและพัฒนาต่อไป

2.4 บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) บทความที่วิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาสาระให้เห็นคุณค่าของหนังสือ โดยบทวิจารณ์หนังสือจะต้องกล่าวถึงรายละเอียดของหนังสืออันประกอบด้วยชื่อผู้เขียน จำนวนหน้า ปีที่พิมพ์ ครั้งที่พิมพ์และสถานที่พิมพ์ให้ชัดเจน

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

3.1 ต้นฉบับบทความ ต้องมีความยาว 8-12 หน้ากระดาษ A4 (รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ TH Sarabun PSK ขนาด 16 pt. ตั้งค่าน้ำกระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า โดยระบุหมายเลขหน้าไว้ด้านบนขวา ด้วยตัวอักษรแบบ TH Sarabun PSK ขนาด 14 pt. ห่างจากขอบกระดาษด้านบนและขอบด้านขวา 0.5 นิ้ว การนำเสนอรูปภาพและตาราง ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวธรรมดา ขนาด 14 pt. เช่น ตาราง 1 หรือ Table 1 และ ภาพ 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

3.2 ชื่อเรื่อง ต้องมีภาษาไทย (TH Sarabun PSK ขนาด 20 pt. ตัวหนา) และภาษาอังกฤษ (TH Sarabun PSK ขนาด 18 pt. ตัวหนา) พิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง

3.3 ชื่อผู้เขียน หน่วยงานสังกัดและอีเมล โดยชื่อผู้เขียนต้องระบุภาษาไทยและภาษาอังกฤษตัวหนา ด้วยอักษรแบบ TH Sarabun PSK ขนาด 16 pt. ส่วนหน่วยงานสังกัด ระบุภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ตัวธรรมดาด้วยอักษรแบบ TH Sarabun PSK ขนาด 14 pt. และอีเมลของผู้เขียนหลักสำหรับติดต่อให้ใช้ตัวอักษรแบบ TH Sarabun PSK ขนาด 14

pt. ทั้งหมดให้จัดชิดขอบด้านขวา ในกรณีที่มีผู้เขียนมากกว่า 1 ราย ให้ใส่ตัวเลขเป็นตัวยกท้ายชื่อผู้เขียนและชื่อหน่วยงานสังกัดให้ตรงกัน และในกรณีที่บทความเป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์หรือหลักสูตรการศึกษา โปรดระบุชื่อหลักสูตรและสถาบันการศึกษาให้ชัดเจน

กรณีผู้เขียนสังกัดเดียวกัน ไม่ต้องใส่เลขยกที่หน่วยงานสังกัด เช่น

สมศรี สมมติ¹, สมร สุดใจ², สมใจ สมศรี³
Somsri Sommut¹, Samorn Sudjai², Somjai Somsri³
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา¹, โรงเรียนปงรัชดาภิเษก^{2, 3}
 Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phayao Campus¹,
 Pongratchadapisek School^{2, 3}
 Corresponding Author, E-mail: somsri334@gmail.com

กรณีผู้เขียนสังกัดต่างกัน ให้ใส่เลขยกแต่ละคนให้ชัดเจน เช่น

สมศรี สมมติ¹, สมใจ สมศรี²
Somsri Sommut¹, Somjai Somsri²
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา¹, โรงเรียนปงรัชดาภิเษก²
 Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phayao Campus¹,
 Pongratchadapisek School²
 Corresponding Author, E-mail: somsri334@gmail.com

หมายเหตุ: หากบทความเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาให้ใช้คำว่า “หลักสูตร... สาขาวิชา... คณะ...มหาวิทยาลัย..” ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ แทนหน่วยงานสังกัดที่ระบุข้างต้น เช่น

สมศรี สมมติ¹, สมใจ สมศรี²
Somsri Sommut¹, Somjai Somsri²
 หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 Doctor of Philosophy Program in Buddhist Studies, Graduate
 School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University
 Corresponding Author, E-mail: somsri334@gmail.com

3.4 บทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ บทคัดย่อภาษาไทยไม่เกิน 300 คำ

3.5 คำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3-5 คำ

3.6 การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุดให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย พิมพ์ตัวหนา TH Sarabun PSK ขนาด 18 pt. หัวข้อรองเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 0.5 นิ้ว (เริ่มพิมพ์ตัวที่ 6) พิมพ์ตัวหนา TH Sarabun PSK ขนาด 16 pt. และหัวข้อย่อยใช้ตัวธรรมดา TH Sarabun PSK ขนาด 16 pt. ทั้งหัวข้อรองและหัวข้อย่อยควรพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ควรเว้นระยะพิมพ์ระหว่างบรรทัด แบบ Before 6 pt.

3.7 การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุค่าเต็มไว้ในครั้งแรก) สำหรับการวงเล็บภาษาอังกฤษ อักษรตัวแรกของทุกคำควรเป็นตัวใหญ่ เช่น Student-centered Learning

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับ ดังนี้ *ผู้เขียนรวมทั้งผู้ร่วมไม่เกิน 5 ท่าน**

1. บทคัดย่อ (Abstract) เสนอวัตถุประสงค์การวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย ผลการวิจัย และองค์ความรู้จากการวิจัย โดยสรุปให้สั้นและกระชับความ

2. บทนำ (Introduction) ระบุความสำคัญของปัญหาการวิจัย กรอบแนวคิด

3. วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives) ระบุวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับข้อ

4. ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) ระบุแผนการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

5. ผลการวิจัย (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิก็ได้

6. อภิปรายผล (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด พร้อมระบอบองค์ความรู้จากการวิจัย

7. สรุป (Conclusion) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

8. เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงในเนื้อหาบทความเท่านั้น โดยใช้การอ้างอิงระบบ APA

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับ ดังนี้ *ผู้เขียนรวมทั้งผู้ร่วมไม่เกิน 3 ท่าน**

1. บทคัดย่อ (Abstract)

2. บทนำ (Introduction)

3. เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับและระบุงองค์ความรู้ใหม่

4. สรุป (Conclusion)

5. เอกสารอ้างอิง (References) การอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้ระบบ APA

บทความปริทัศน์ (Review Article) ให้เรียงลำดับ ดังนี้

1. บทคัดย่อ (Abstract)

2. บทนำ (Introduction)

3. เนื้อเรื่อง (Content)

4. บทวิจารณ์ (Discussion)

5. สรุป (Conclusion)

6. เอกสารอ้างอิง (References)

บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) ให้เรียงลำดับ ดังนี้

1. บทนำ (Introduction)

2. เนื้อหา (Content)

3. บทวิจารณ์ (Discussion)

4. สรุป (Conclusion)

5. เอกสารอ้างอิง (References) การอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้ระบบ APA

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาอ้างอิงควรได้มาจากแหล่งที่มีการตีพิมพ์ชัดเจน อาจเป็นวารสาร หนังสือหรือข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ ผู้เขียนบทความต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อความถูกต้องของเอกสารอ้างอิงทั้งหมดก่อนส่งต้นฉบับ ผู้เขียนบทความควรตรวจสอบถึงความถูกต้องของการอ้างอิงเอกสาร เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้องจะไม่ได้รับการส่งต่อเพื่อพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้ถูกต้อง

4.1 การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) หรือระบบนาม-ปี โดยใช้วงเล็บเปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้แต่ง ปีที่ตีพิมพ์ และเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง เอกสารที่นำมาอ้างอิงในเนื้อหาบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ และเจ้าของบทความต้องรับผิดชอบต่อความถูกต้องของเอกสารอ้างอิงทั้งหมด โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสาร มีดังนี้

(6)

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1. พระไตรปิฎกและอรรถกถา ให้อ้างอิงชื่อคัมภีร์ เล่ม ข้อ เครื่องหมายทวิภาค (:)
และเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง เช่น

(พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 15 ข้อ 16: 282-283)	(พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล เล่ม 16: 256-320)
--	---

2. ผู้แต่ง 1 ราย (ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ วิทยานิพนธ์ สัมภาษณ์ สื่อออนไลน์ เป็นต้น) ให้อ้างอิงผู้แต่ง แล้วใส่เครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เครื่องหมายทวิภาค (:)
และเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง (ถ้ามี) เช่น

(พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, 2554: 44)

3. ผู้แต่ง 2 ราย ให้อ้างอิงของผู้แต่งทั้งสอง เครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์เครื่องหมายทวิภาค (:) และเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง เช่น

(พระมหาสุหิตย์ อาภากร และเชมนันท์ อินทรสุวรรณ, 2553: 44)
--

หากมีเอกสารที่นำมาอ้างอิงมากกว่า 1 รายการ ให้ใช้เครื่องหมายอัฒภาค (;)
คั่นระหว่างรายการอ้างอิง เช่น

(พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2548: 8; พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, 2554: 44)
--

4. ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 ราย ให้อ้างอิงของผู้แต่งคนแรก เว้นวรรคหนึ่งครั้ง เพิ่ม
คำว่า “และคณะ” เครื่องหมายทวิภาค (:) และเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง เช่น

(พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) และคณะ, 2548: 55)

ทั้งนี้ หากเป็นการอ้างอิงด้วยการสรุปความหรือเอกสารที่ไม่มีเลขหน้า ไม่ต้องใส่
เลขหน้า เช่น

(พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, 2554)

(พระมหาสุทิตย์ อาภากร และเชมนันท์ อินทรสุวรรณ, 2553)
(พระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) และคณะ, 2548)
(พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2548; พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, 2554)

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1. ถ้ามีผู้แต่ง 1 ราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง เครื่องหมายจุลภาค ปีที่พิมพ์ และหน้าทีนำมาอ้างอิง เช่น

(Keown, 2003: 4)

2. ถ้ามีผู้แต่ง 2 ราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง 2 ราย เครื่องหมายจุลภาค ปีที่พิมพ์ และหน้าทีนำมาอ้างอิง เช่น

(Hersey & Blanchard, 2000: 3)

และให้ใช้เครื่องหมาย อัฒภาค (;) คั่นกลางระหว่างเอกสารทีนำมาอ้างอิง มากกว่า 1 เอกสาร เช่น

(Keown, 2003: 4; Hersey & Blanchard, 2000: 3)

3. ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 ราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วย et al. ปีที่พิมพ์ และหน้าทีนำมาอ้างอิง เช่น

(Kaiser, et al., 2008: 55)

หลักเกณฑ์ทั่วไปในการพิมพ์รายการสำนักพิมพ์/โรงพิมพ์

กรณีเป็นบริษัทหรือสำนักพิมพ์ให้คงไว้เฉพาะชื่อ ดังตัวอย่าง

1. บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด ให้ใช้ “21 เซ็นจูรี”
2. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ให้ใช้ “มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์”
3. กรณีที่เป็นโรงพิมพ์ให้ใช้รูปแบบเต็ม เช่น โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราช

วิทยาลัย

4.2 เอกสารอ้างอิง

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

ตัวอย่าง

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม 1*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Thai Tipitaka Vol. 1*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya Press.

(2) หนังสือ

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ *ชื่อหนังสือ*./ครั้งที่พิมพ์./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง

กรณีผู้แต่ง 1 ราย (หากเป็นภาคภาษาอังกฤษให้เขียนนามสกุลไว้หน้า ตามด้วยชื่อ) เช่น
พระมหาสุทิตย์ อาภากร. (2548). *เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้และการจัดการ*, พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: พิสิษฐ์ไทย ออฟเซต.
Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*, 3rd ed. New York: Harper and Row Publication.

กรณีผู้แต่ง 2 ราย (ให้ใช้คำว่า “และ” หรือ “and” เป็นคำเชื่อม) เช่น
บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล.(2548). *ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม Participatory Democracy*.กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
Strauss, A. and Corbin, J. (1998). *Basics of Qualitative Research: Grounded Theory, Techniques and Procedures for Developing*. London: California Sage Publications.

กรณีผู้แต่งมากกว่า 2 ราย (ให้ใช้คำว่า “และคณะ” หรือ “et al.” ต่อท้ายชื่อผู้แต่งคนแรก) เช่น
สุขุม นวลสกุล และคณะ. (2550). *การเมืองและการปกครองไทย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
Snyder, C. R., et al. (2011). *Positive Psychology: The Scientific and Practical Explorations of Human Strengths*, 2nd ed. Los Angeles: SAGE Publications Inc.

กรณีมีทั้งผู้แต่งและผู้แปลหรือบรรณาธิการ (ให้เขียนชื่อผู้แต่งไว้หน้า ชื่อผู้แปลหรือบรรณาธิการเขียนไว้หลัง ชื่อเรื่อง ตามด้วยวงเล็บว่า (ผู้แปล) หรือ (บรรณาธิการ) สำหรับภาษาไทย และ (tran.) หรือ (ed.) สำหรับภาษาอังกฤษกรณี 1 คน หรือ (trans.) หรือ (eds.) กรณี 2 คนขึ้นไป) เช่น

เจมส์ แอล เครย์ตัน. (2551). *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน การตัดสินใจที่ดีกว่าโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม*. วันชัย วัฒนศัพท์ และคณะ. (ผู้แปล). ขอนแก่น: โรงพิมพ์ศิริภรณ์ออฟเซ็ท.

Hylton, P. (2001). *Blackwell Companions to Philosophy: A Companion to Analytic Philosophy*. Martinich, A. P. and Sosa, D. (eds.). Oxford: Blackwell Publishers Ltd.

Lyotard, J. F. (1984). *The Postmodern Condition: A Report on Knowledge*. Bennington, G. and Massumi, B. (trans.). Minneapolis: The University of Minnesota Press.

Wittgenstein, L. (1967). *Philosophical Investigations*, 3rd ed. Anscombe, G. E. M. (tran.). Oxford: Basil Blackwell Ltd.

(3) บทความในหนังสือ

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ)./ชื่อเรื่อง/เลขหน้าแรก-สุดท้ายที่ตีพิมพ์./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง

ชาญณรงค์ บุญหนุน. (2562). ข้อถกเถียงเรื่องพระพุทธรูปศาสนาประจำชาติไทยในรัฐธรรมนูญ. ใน ปรีดี หงส์สตัน และอัมพร หมาดเด็น. *ศาสนากับความรุนแรง*, หน้า 400-459. กรุงเทพมหานคร: Illuminations Editions.

Bergstein, M. (2000). Tubular Function. In Richard, E. B., et al. (eds.). *Nelson Textbook of Paediatrics*, 16th ed. (p. 596). Philadelphia: Saunders.

(4) บทความจากวารสาร

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีที่/(ฉบับที่),/เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์. (บทความที่มี DOI ให้ใส่ DOI ไว้ตอนท้าย)

ตัวอย่าง

ประยงค์ จันทร์แดง. (2563). พระภิกษุสามเณรควรเรียนวิชาทางโลกหรือไม่. *วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ*. 5 (1), 123-137.

Piaget, J. (1972). Intellectual Evolution for Adolescence to Adulthood. *Human Development*. 15, 1-12. DOI:10.1159/000271225

(5) บทความในสารานุกรม

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ./ใน ชื่อสารานุกรม./เล่มที่อ้าง, หน้าเลขหน้าที่อ้าง./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง

สนธิ อาจพันธ์. (2537). หม้อคอควาย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขตหัวเมืองฝ่ายเหนือ, หน้า 274-275. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
Sturgeon, T. (1995). Science Fiction. In *The Encyclopaedia Americana* (Vol. 24, pp. 390-392). Danbury, CT: Grolier Press.

(6) หนังสือพิมพ์

ผู้แต่ง./ (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์)/ชื่อบทความ./ชื่อหนังสือพิมพ์./เลขหน้า. (กรณีภาษาอังกฤษที่มีหลายหน้า ให้ใช้คำว่า pp. แทน p.)

ตัวอย่าง

สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2549). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. *ผู้จัดการรายวัน*, น.13.
Chetchotiros, N. and Yonpiam, Ch. (16 May 2019). PPRP Faces Major Coalition Sang. *Bangkok Post*, p. 1.

(7) วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง รายงานการวิจัย

ชื่อผู้เขียน./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อวิทยานิพนธ์./ระดับวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์/หรือการค้นคว้าแบบอิสระ/ชื่อมหาวิทยาลัย.

ตัวอย่าง

สัมฤทธิ์ ต่อสติ. (2542). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของสถานบริการสาธารณสุขเขตเมือง กรณีศึกษาศูนย์: แพทย์ชุมชนเมืองพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล.
Tyrone, R. (2007). *Effects of Upland Timber Harvest and Road Construction on Headwater Stream Fish Assemblages in a Southeastern Forest*. (Master's Thesis). Texas State University. San Marcos, Texas.

Lim, H. L. (2018). *Contemporary Buddhism: Introduction into Thich Nhat Hanh's Teaching*. (Doctoral Dissertation). Mahidol University. Nakhon Pathom.

(8) สัมภาษณ์

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์./ (ปีที่สัมภาษณ์)/ ตำแหน่ง./ สัมภาษณ์./ วันที่เดือนที่สัมภาษณ์.

ตัวอย่าง

พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2558). อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. สัมภาษณ์. 18 เมษายน.

Interviewee A. (2019). Student at Faculty of Buddhism, MCU. *Interview*. 1 March.

(9) สื่อออนไลน์

ผู้แต่ง./ (วันที่ เดือน ปีที่เผยแพร่)/ ชื่อบทความ./ สืบค้นเมื่อ วันที่ เดือน ปี./ จาก แหล่งที่อยู่ไฟล์ (URL)

ตัวอย่าง

พระศรีคัมภีร์ญาณ (สมจินต์ สมมาปัญญา). (1 พฤษภาคม 2555). *การจัดการศาสนาและวัฒนธรรมในอุษาคเนย์เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ*. สืบค้นเมื่อ 4 กันยายน 2556, จาก http://www.mcu.ac.th/site/artidecontent_desc.php?article_id=1304&articlegroup_id=274

Doyle, M. W. (22 June 2004). *Liberal Internationalism: Peace, War and Democracy*. Retrieved September 2, 2013, from http://www.nobelprize.org/nobel_prizes/themes/peace/doyle/index.html

(10) การสัมภาษณ์/ประชุมวิชาการ

ผู้เขียน./ (ปีที่เผยแพร่)/ ชื่อบทความ./ การสัมภาษณ์หรือประชุม./ หน่วยงานที่จัด./ วันที่เดือนที่จัด./ หน้าที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง

พระครูวรารณวิฑูรย์ และคณะ. (2561). เปรียบเทียบหลักอุเบกขาธรรมในพระพุทธศาสนาและหวั่นไหวในเต๋า. *การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 2 ประจำปี 2561 เรื่อง “การวิจัยทางพระพุทธศาสนาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” (The Research on Buddhism for Sustainable Development)*. วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. วันที่ 20 มีนาคม. หน้า 119-129.

การให้เรียงลำดับเอกสารอ้างอิงให้ปฏิบัติ ดังนี้ 1) เรียงตามลำดับพยัญชนะ ก-ฮ หากซ้ำอักษรให้เรียงตามสระตัว 2) หากซ้ำชื่อผู้แต่งให้เรียงตามลำดับ พ.ศ. โดยเรียง พ.ศ. ที่น้อยสุดไว้หน้า ส่วนเอกสารอ้างอิงที่ซ้ำซึ่งเรียงไว้หลัง ให้เขียนเส้นประแทน โดยมีความยาวเท่าย่อหน้า 3) เรียงลำดับเอกสารภาคภาษาไทยก่อน จากนั้นจึงเป็นภาคภาษาอังกฤษ ซึ่งเรียงตามอักษร A-Z หากซ้ำอักษรให้เรียงตามสระ และหากชื่อผู้แต่งที่ซ้ำกันให้เรียงตามลำดับ ค.ศ. จากนั้นน้อยไปหามากเหมือนภาคภาษาไทย

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิงท้ายเรื่อง

- โกนิญฐ์ ศรีทอง. (2558). *การบูรณาการภูมิปัญญาพระพุทธศาสนากับการเสริมสร้างความสมดุลของระบบนิเวศวิทยาชุมชน*. พระนครศรีอยุธยา: สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- จรรณู รัตนกาล. (2556). *การประยุกต์หลักพุทธธรรมและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการอยู่ร่วมกันของประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลสามบัณฑิต อำเภออุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. รายงานการวิจัย. กองทุนสนับสนุนการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- พงศ์ศานต์ พิทักษ์มหาเกตุ. (2538). *ชาวบ้านกับช่องทางประกอบธุรกิจท่องเที่ยว แนวคิดในการจัดตั้งสหกรณ์บริการนำเที่ยวแนวอนุรักษ์แห่งประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: ปกเกล้า.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต). (2548). *โลกทัศน์ชาวพุทธ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2551). *การแพทย์ยุคใหม่ในพุทธทัศน์*, พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก.
- พระศรีคัมภีร์ญาณ (สมจินต์ สมมาปัญญา). (1 พฤษภาคม 2555). *การจัดการศาสนาและวัฒนธรรมในอุษาคเนย์เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ*. สืบค้นเมื่อ 4 กันยายน 2556, จาก http://www.mcu.ac.th/site/artidecontent_desc.php?article_id=1304&articlegroup_id=274
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2535). *พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม 12*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- _____. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม 12*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (6 เมษายน 2560). *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก*. หน้า 1-90.

- Bergstein, M. (2000). Tubular Function. In Richard, E. B., et al. (eds.). *Nelson Textbook of Paediatrics*, 16th ed. (p. 596). Philadelphia: Saunders.
- Boo, E. (1990). *Ecotourism: The Potentials and Pitfalls*, Vol. 1 and 2. Washington, D.C.: World Wildlife Fund.
- _____. (1991). Making Ecotourism Sustainable: Recommendations for Planning, Development, and Management. In *Nature Tourism Managing for the Environment*. Washington, D.C.: Island Press.
- Hylton, P. (2001). *Blackwell Companions to Philosophy: A Companion to Analytic Philosophy*. Martinich, A. P. and Sosa, D. (eds.). Oxford: Blackwell Publishers Ltd.
- Keown, D. (1995). *Are There "Human Right" in Buddhism*. London: University of London.
- Kiarash, A. (2007). Human Dignity in Islamic Bioethics. *The Iranian Journal of Allergy*. 6 (5), 25-28.
- Snyder, C. R., et al. (2011). *Positive Psychology: The Scientific and Practical Explorations of Human Strengths*, 2nd ed. Los Angeles: SAGE Publications Inc.
- Strauss, A. and Corbin, J. (1998). *Basics of Qualitative Research: Grounded Theory, Techniques and Procedures for Developing*. London: California Sage Publications.

5. การส่งบทความต้นฉบับ

5.1 การเตรียมเอกสารต้นฉบับประกอบด้วย

1. ต้นฉบับที่เป็นไฟล์ *.doc ของ Microsoft Word โปรดดูรายละเอียดที่ระบุในรูปแบบข้างต้น
2. กรอกแบบฟอร์มเสนอผลงานเพื่อตีพิมพ์ (ใบสมัคร) ให้ถูกต้องและชัดเจน

5.2 การจัดส่งต้นฉบับ

ส่งทางระบบวารสารออนไลน์ “วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ” ตามลิงก์ <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jsbs/about/submissions> หากผู้เขียนยังไม่มีบัญชีของระบบ ThaiJO ต้องลงทะเบียน (Register) ในระบบวารสารก่อน จากนั้นเข้าสู่ระบบ (Login) เพื่อส่งบทความต้นฉบับและแนบไฟล์แบบฟอร์มเสนอผลงานเพื่อตีพิมพ์มาให้เรียบร้อย (หรือกรอกใบสมัครทาง Google Form)

6. การพิจารณาบทความเบื้องต้นของกองบรรณาธิการ

บทความต้นฉบับต้องจัดในรูปแบบไฟล์ *.doc ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 8-12 หน้า (รวมบทคัดย่อ ภาพ ตารางและเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้นใน 2 ด้าน คือ 1) ความถูกต้องตามรูปแบบของวารสาร 2) ขอบข่ายเนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์ ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาเบื้องต้น จะส่งกลับไปให้ผู้เขียนแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณากลับกรองของผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 2 ท่าน เมื่อผู้ทรงคุณวุฒิประเมินผลอย่างไร จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบต่อไป

7. สิทธิของกองบรรณาธิการ

ในกรณีกองบรรณาธิการหรือผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้พิจารณากลับกรองบทความมีความเห็นว่า ควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิเป็นหลัก และขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่ตีพิมพ์ในกรณีที่บทความไม่ตรงกับวัตถุประสงค์และรูปแบบของวารสารบัณฑิตแสงโคมคำ หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้ทรงคุณวุฒิ หากบทความใดได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิให้ตีพิมพ์ ผู้เขียนจะได้รับหนังสือรับรองการตีพิมพ์จากวารสาร (เฉพาะผู้แจ้งความประสงค์เท่านั้น)

8. อัตราค่าตีพิมพ์บทความ

กำหนดค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์ บทความละ 3,000 บาท

9. การชำระค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์

หลังจากผู้เขียนส่งบทความต้นฉบับและกรอกแบบฟอร์มเสนอผลงานเพื่อตีพิมพ์ (ใบสมัคร) ในระบบวารสารออนไลน์แล้ว กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ผู้เขียนชำระค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์ตามรายละเอียด ดังนี้

ชื่อธนาคาร: ออมสิน สาขามหาวิทยาลัยพะเยา

ชื่อบัญชี: วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ มจร.พะเยา

บัญชีเลขที่: 020320117631

จากนั้น ให้ผู้เขียนแจ้งผลการโอนพร้อมหลักฐานการโอน โดยระบุชื่อผู้โอนและชื่อบทความ มาที่ Email: jsbsmcu@gmail.com (หากประสงค์จะให้ออกใบเสร็จในนามหน่วยงานหรือองค์กรใด กรุณาระบุให้ชัดเจน)

*****ทั้งนี้ทางวารสารจะไม่คืนค่าธรรมเนียม ในกรณีที่บทความไม่ผ่านการพิจารณากลับกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ เนื่องจากค่าธรรมเนียมได้นำไปเป็นค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว**

แบบฟอร์มเสนอผลงานเพื่อตีพิมพ์ในวารสารบัณฑิตแสงโคมคำ

แบบฟอร์มเสนอผลงานเพื่อตีพิมพ์
วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....

ระดับการศึกษาสูงสุด..... ตำแหน่งทางวิชาการ.....

ชื่อบทความ

(ภาษาไทย).....

(English).....

ชื่อผู้เขียนร่วม

1.

2.

3.

4.

5.

หน่วยงานและที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก.....

โทรศัพท์..... E-mail.....

“ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม (ถ้ามี) ขอรับรองว่า บทความที่เสนอมานี้ ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์และไม่ได้
อยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่นใด ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมยอมรับหลักการ
พิจารณาต้นฉบับ โดยยินยอมให้กองบรรณาธิการมีสิทธิพิจารณา ตรวจสอบต้นฉบับได้ตามที่เห็นสมควร และขอ
มอบลิขสิทธิ์บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ให้แก่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา ใน
กรณีมีการฟ้องร้องเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์เกี่ยวกับภาพ กราฟ ข้อความส่วนใดส่วนหนึ่ง และ/หรือข้อคิดเห็นที่
ปรากฏในบทความนี้ ถือเป็นความรับผิดชอบของข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมแต่เพียงฝ่ายเดียว”

ลงชื่อ.....ผู้เขียน

()

ตัวอย่างรูปแบบการจัดพิมพ์บทความ วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ

ตัวอย่างการจัดส่งต้นฉบับ (บทความวิจัย)

↑
1 นิ้ว/ 2.54 ซม. บทความวิจัยต้นฉบับต้องมีความยาว 8 -12 หน้ากระดาษ A4 (รวมเอกสารอ้างอิง)
↓

ชื่อบทความภาษาไทย (TH SarabunPSK 20 pt.)
Title in English (TH SarabunPSK 18 pt.)
เว้น 1 บรรทัด

ชื่อ – นามสกุล ผู้เขียนบทความภาษาไทย (16 pt. ตัวหนา)¹, ผู้เขียนร่วม², ผู้เขียนร่วม³
ชื่อ – นามสกุล ผู้เขียนบทความภาษาอังกฤษ (16 pt. ตัวหนา)¹, ผู้เขียนร่วม², ผู้เขียนร่วม³
ชื่อหน่วยงาน สังกัดภาษาไทย (14 pt. ตัวธรรมดา)¹, ², ³
ชื่อหน่วยงาน สังกัดภาษาอังกฤษ (14 pt. ตัวธรรมดา)¹, ², ³
อีเมลของผู้เขียนหลัก(ที่ติดต่อได้) (14 pt. ตัวธรรมดา)
เว้น 1 บรรทัด

บทคัดย่อ (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)
(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....(บทคัดย่อไม่เกิน 300 คำ).....
..... (TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....
.....

← 1 นิ้ว/ 2.54 ซม. (Before 6 pt.) 1 นิ้ว/ 2.54 ซม. →

คำสำคัญ (18 pt.):;;(ขนาด 16 pt.)..... (3-5 คำ)
(Before 6 pt.)

Abstract (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)
(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....(Abstract ไม่เกิน 300 คำ).
..... (TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....
.....
(Before 6 pt.)

Keywords (18 pt.): (ขนาด 16 pt.)..... (3-5 คำ)
(Before 6 pt.)

บทนำ (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)
(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....
..... (TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....
.....
.....

วัตถุประสงค์การวิจัย (18 pt.)
1..... (TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....
2.....
3.....

↑
1 นิ้ว/ 2.54 ซม.
↓

ตัวอย่างการจัดส่งต้นฉบับ (บทความวิจัย)

2

ระเบียบวิธีวิจัย (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

ผลการวิจัย (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

อภิปรายผล (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

องค์ความรู้จากการวิจัย (16 pt.)

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

สรุป (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

เอกสารอ้างอิง (References) (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....

ตัวอย่างการจัดส่งต้นฉบับ (บทความวิชาการ)

1 นิ้ว/ 2.54 ซม. บทความวิชาการต้นฉบับต้องมีความยาว 8 -12 หน้ากระดาษ A4 (รวมเอกสารอ้างอิง)

ชื่อบทความภาษาไทย (TH SarabunPSK 20 pt.)

Title in English (TH SarabunPSK 18 pt.)

เว้น 1 บรรทัด

ชื่อ – นามสกุล ผู้เขียนบทความภาษาไทย (16 pt. ตัวหนา)¹, ผู้เขียนร่วม², ผู้เขียนร่วม³
ชื่อ – นามสกุล ผู้เขียนบทความภาษาอังกฤษ (16 pt. ตัวหนา)¹, ผู้เขียนร่วม², ผู้เขียนร่วม³

ชื่อหน่วยงาน สังกัดภาษาไทย (14 pt. ตัวธรรมดา)¹, ², ³

ชื่อหน่วยงาน สังกัดภาษาอังกฤษ (14 pt. ตัวธรรมดา)¹, ², ³

อีเมลของผู้เขียนหลัก(ที่ติดต่อได้) (14 pt. ตัวธรรมดา)

เว้น 1 บรรทัด

บทคัดย่อ (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....(บทคัดย่อไม่เกิน 300 คำ).....

..... (TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

1 นิ้ว/
2.54 ซม.

คำสำคัญ (18 pt.):;;(ขนาด 16 pt.)..... (3-5 คำ)

Abstract (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....(Abstract ไม่เกิน 300 คำ).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

Keywords (18 pt.):;;(ขนาด 16 pt.)..... (3-5 คำ)

บทนำ (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

เนื้อเรื่อง (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

1 นิ้ว/ 2.54 ซม.

1 นิ้ว/
2.54 ซม.

ตัวอย่างการจัดส่งต้นฉบับ (บทความวิชาการ)

2

องค์ความรู้ใหม่ (16 pt.)

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

.....

.....

.....

สรุป (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....

.....

ตัวอย่างการจัดส่งต้นฉบับ (บทความปริทัศน์)

1 นิ้ว/ 2.54 ซม. บทความปริทัศน์ต้นฉบับต้องมีความยาว 8 -12 หน้ากระดาษ A4 (รวมเอกสารอ้างอิง)

ชื่อบทความ (TH SarabunPSK 20 pt.)

Title in English (TH SarabunPSK 18 pt.)

เว้น 1 บรรทัด

ชื่อ - นามสกุล ผู้เขียนบทความภาษาไทย (16 pt. ตัวหนา)

ชื่อ - นามสกุล ผู้เขียนบทความภาษาอังกฤษ (16 pt. ตัวหนา)

ชื่อหน่วยงาน สังกัดภาษาไทย (14 pt. ตัวธรรมดา)

ชื่อหน่วยงาน สังกัดภาษาอังกฤษ (14 pt. ตัวธรรมดา)

อีเมลของผู้เขียนหลัก(ที่ติดต่อได้) (14 pt. ตัวธรรมดา)

เว้น 1 บรรทัด

บทคัดย่อ (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....(บทคัดย่อไม่เกิน 300 คำ).....

..... (TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

1 นิ้ว/
2.54 ซม.

คำสำคัญ (18 pt.):;;(ขนาด 16 pt.)..... (3-5 คำ)

Abstract (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....(Abstract ไม่เกิน 300 คำ).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

Keywords (18 pt.):(ขนาด 16 pt.)..... (3-5 คำ)

เว้น 1 บรรทัด

บทนำ (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

เนื้อเรื่อง (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

1 นิ้ว/ 2.54 ซม.

ตัวอย่างการจัดส่งต้นฉบับ (บทความปริทัศน์)

2

บทวิจารณ์ (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

.....

.....

.....

.....

สรุป (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....

ตัวอย่างการจัดส่งต้นฉบับ (บทวิจารณ์หนังสือ)

1 นิ้ว/ 2.54 ซม. บทวิจารณ์หนังสือต้นฉบับต้องมีความยาว 8 - 10 หน้ากระดาษ A4 (รวมเอกสารอ้างอิง)

ชื่อเรื่อง (TH SarabunPSK 20 pt.)

Title in English (TH SarabunPSK 18 pt.)

เว้น 1 บรรทัด

ชื่อ - นามสกุล ผู้เขียนบทความภาษาไทย (16 pt. ตัวหนา)

ชื่อ - นามสกุล ผู้เขียนบทความภาษาอังกฤษ (16 pt. ตัวหนา)

ชื่อหน่วยงาน สังกัดภาษาไทย (14 pt. ตัวธรรมดา)

ชื่อหน่วยงาน สังกัดภาษาอังกฤษ (14 pt. ตัวธรรมดา)

อีเมลของผู้เขียนหลัก(ที่ติดต่อได้) (14 pt. ตัวธรรมดา)

เว้น 1 บรรทัด

ภาพหน้าปกหนังสือ

บทวิจารณ์หนังสือ

ผู้เขียน:

จำนวนหน้า:

ปีที่พิมพ์:

ครั้งที่พิมพ์:

สถานที่พิมพ์:

เว้น 1 บรรทัด

บทนำ (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

1 นิ้ว/
2.54 ซม.

เนื้อหา (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

บทวิจารณ์ (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

1 นิ้ว/ 2.54 ซม.

1 นิ้ว/
2.54 ซม.

ตัวอย่างการจัดส่งต้นฉบับ (บทวิจารณ์หนังสือ)

2

สรุป (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.).....

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt.) (การจัดระยะห่างบรรทัดหัวข้อใหญ่ Before 6 pt.)

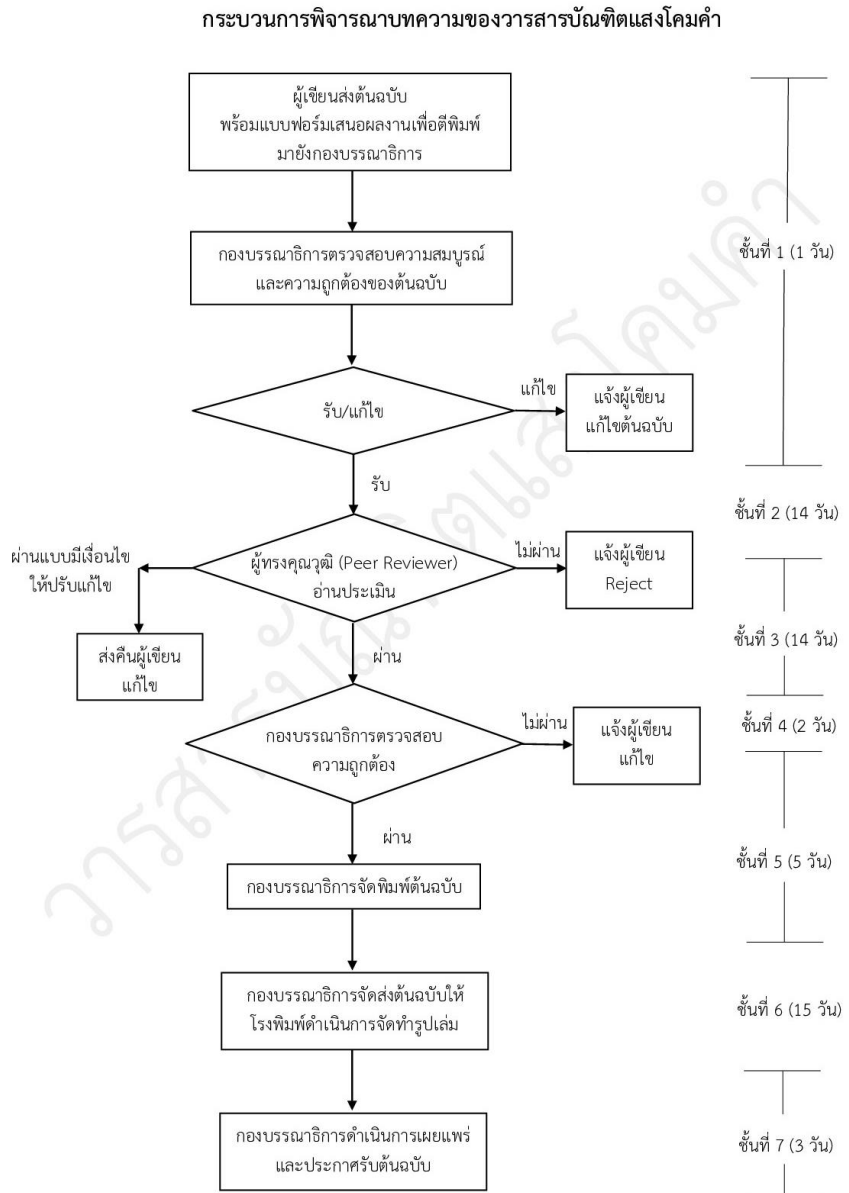
.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.)

.....(TH SarabunPSK ขนาด 16 pt.).....

(ย่อหน้า 0.5 นิ้ว/1.27 ซม.)

กระบวนการพิจารณาบทความของวารสารบัณฑิตแสงโคมคำ

วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา
566 หมู่ 2 ตำบลแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา 56000
โทรศัพท์ 0-5487-0141
E-mail: jsbsmcu@gmail.com

